

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII
IOSEPHI
OPERA, IN SERMO-
NEM LATINVM IAM OLIM

CONVERSA: NVNC VERO AD EXEM-
plaria Græca denuò summa fide diligentiaq; col-
lata, ac plurimis in locis emendata.

*Quid hac noua Editione præstitum sit, uerso mox
folio, uidere licet.*

Accessit Rerum & Verborum toto Opere memorabilium
locupletissimus INDEX.

CVM CAESAREAE MAIEST.
gratia & priuilegio.

BASILEAE, EX OFFICINA
Frobeniana. M. D. LXVII.

TYPOGRAPHVS LECTORI

candido.

*V*n post distracta omnia IOSEPHI nostri Latini exemplaria, Lector candide, nouam instituissemus editionem, atq; etiam ab amicis aliquot, ut id faceremus, rogati essemus: quod dicerent, Opus hoc partim castigatione, partim noua etiam conuersione indigere: non potuimus non exquisitae huic petitioni morem gerere. Indies namq; quasi θεοπνευστος ardor quidam promouendi rem literariam crescit in nobis. Vt igitur quid in hac noua editione praestitum sit, tibi constet, paucis percipe.

Sigismundus Gelenius

ANTIQUITATVM Libros à Sigismundo Gelenio (doctissimo alio- qui uiro, deq; studijs melioribus praeclare merito: quod plurima eius scripta testantur) pri- mum Latinitate donatos, ad exemplar Graecum denuò, quàm potuit fieri diligentissi- mè, conferri, quaeq; immutanda fuere, emendari curauimus. Totum deinde Opus de BELLO IYDAICO marginalibus Annotationibus utilissimis (ut in ceteris quoq; Iosephi libris factum est) exornauimus, ueteri relicta uersione, plurimis tamen in locis correcta: quod ipsum, si cui cum priori editione hanc conferre libeat, facile de- prehendet. CONTRA APIONEM uerò, & DE MACHABAEIS, siue de Rationis imperio Libri multo quàm antè planius, purius, sine fucò, neq; tamen iccirco minus ornatè de nouo translati sunt, ita ut speremus eosdem etiam nunc lectione digniores fore. Tuum iam erit, Lector amice, operam nostram industriamq; boni consulere. Quod si te facere intellexerimus, abundè magnum

studij nostri fructum cepisse nos arbitra-
bimur. Vale.

CLARISSIMO ET AMPLISSIMO

DOMINO IO. IACOBO FUGGERO, IN

Kirchberge & Vuissenhorn Comiti, &c. Sigif-
mundus Gelenius S. D.

IN OMNIS INSTITUTIO, VEL SINGULORUM HOMINUM AD *Sacrae historiae Utilitas.*
beatam uitam cōtendentium, uel coetuum formam
in commune uiuendi quærentium, præceptis con-
stet exemplisq; ut nosti Fuggere uir magnifice, cō-
sentire uideo in hoc sapientes, neutrum aliunde me-
lius peti quam è Sacris literis: quas tãto tutius sequi
mur, quanto certiora sunt diuina oracula humanis
opinionibus: quæ dispendiosis suis ambagibus ni-
hil aliud ostendunt, quàm frustra id conatos sum-
mos quidem uiros, sed humana sapientia præditos, quod nō nisi à diuinis &
numinis fauore adiutis præstatur: sine quo nec uia salutis iniri, nec ineundæ
eius modus alijs monstrari potest. Et quamuis utraque iam dicta ratio sit ab-
solutior, si coniungantur: sicut ex ipsis liquet Sacris literis, (ubi tam legis pri-
mum bene conditis hominum pectoribus à rerum Opifice insertæ, mox exor-
lescente paulatim eius memoria, per eundem præconio Moïsis in communem
uitam reuocatæ, summaria capita, quàm hominum Deo carorum, uel priuas-
torum uel ducum atq; regum, gesta produntur:) habent tamen hæ separatam
etiam tractationem. Nam ante exortam Seruatoris legem homines quidam
ingeniosi, qui se Philosophos nominauerunt, ueritatem ceu per tenebras pal-
pare aggressi præcepta uitæ formandæ conati sunt tradere, unà cum dogma-
tibus ad felicitatem sectandam pertinentibus: alijs res regum ac populorum
mandauerunt literis, unde magnam colligere liceat exemplorum copiam. Il-
lorum lectio habita est præ cæteris utilis, & re uera fuisset, si ueritatem captæ
tam potuissent assequi: nos in hoc feliciores, quibus Sacrae literæ affatim res
præsentāt, quod illis obtingere non potuit, lectio non modò utilis, sed & ne-
cessaria. Proxima utilitas est in historijs, peculiari quadam uoluptate ad sui
cognitionem inuitantibus, ut ab his legendis pauci, modò sint literati, absti-
neant, cū illa magis seria quibusdam aut non uacet euoluere, aut non libeat.
Sed delectu opus est in tanta historicorum uarietate, si nolis operam & bonas *Historicorum Varietas.*
horas perdere. Sunt enim qui nihil aliud quàm ludunt, & aures animosq;
ociosos demulcent in hoc tantum factis narratiunculis, quales sunt Heliodorus *Heliodorus*
rus, Philostratus, & his antiquiores, sed nihilo grauiores, Herodotus & Ctesias *Philostratus*
ob nimiam mendaciorum licentiam dudum oblitteratus, in quibus uix *Herodotus*
quicquam probes præter facundiam. Doctiores sunt alijs, ut imbuti philo- *Ctesias*
sophia, sed magno discrimine. nam qui Epicureorum, aut Peripateticorum,
non multò saniorum duntaxat, quod ad pietatis dogmata attinet, sectam se-
cuti sunt, pro suis affectibus multa produnt tam inutilia, ut ne noxa quidem
careant. Quid enim bonæ rei potest expectari à tollentibus immortalitatem

EPISTOLA

animorum, & diuinam prouidentiam? & hi ferè proponunt sibi celebranda quædam uasta uerius quàm magna ingenia, Xerxes, Alexandros, Cæsares. Plus bonæ frugis haurire licet ex accedentibus propius ad Academicos Stoicosue, qui res laudatorum principum aut populi Romani, præsertim illius prisce, transmiserunt ad posteros. huius generis sunt, Plutarchus, Dionysius, Xenophon, Polybius, & Latini aliquot, qui sibi grauitatem ceu peculiarem uindicant. Sed longè utilissima, nec iniucunda est sacra historia, olim propter excellentiam & claritatem, sed maximè propter certissimam sincerissimamq; ueritatem, etiam profanis expetita regibus, patrum priscorum mores, uitas, resq; tam domi quàm foris gestas continens: quicq; eius compedium scripsit, et ubi illa desijt reliquam usq; ad suam gratem attexuit, Iosephus uir patriarum literarum cognitione nemini suæ gentis secundus, externæ uerò literaturæ studijs uel cū Philone conferendus, facundia pollens, quæ plus uirium quàm fucorum habeat, nec minus philosophum quàm historicum deceat: quem nō est opus prædicare prolixius, quando ipse satis ostendit qualis fuerit, modestissimè uitam suam scribens, quæ nūc primū in præsentī Operum eius editione legi potest à Latinis hominibus. Huius scriptoris monumenta cum circumferantur, & passim ab omnibus suo merito terantur, Rufino, ut titulus pollicetur, interprete, mihi nunquam persuaderi potuit antiquitates Iudaicas ab eo uiro uersas: uel quod non referant peritum utriusq; linguæ hominem, qualis Rufinus fuit habitus suo seculo: uel quod stilo belli Iudaici sint dissimiles. Id Antiquitatum opus nō ita dudum ex officina Frobeniana prodijt, conflatum ex duobus exemplaribus mutilis, è diuersissimis petitis orbis tractatibus: bono tamen quodam casu euenit ut utrunq; egregiè suppleuerit lacunas alterius. ac mox non defuerunt qui Latinam uersionem nouam requirerent: effeceruntq; amici ut suscepta prouincia tirocinium uertendi in eo scriptore ponerem: figlinæ (iuxta prouerbium) in dolio. Inter uertendum deprehendi non solum deprauata multa in Latinis, sed etiam quibusdam locis deesse uersus non paucos. nam x v i Antiquitatum libro, cap. iuxta uulgatas editiones septimo, iuxta Græcorum distinctionem quam nos sequimur x i, desiderabatur integra pagina, & in calce eiusdem libri nō multo minus: id quod uel librariorum, uel interpretis etiam culpa accidit, sed non in his tantum paginis. Itaque omnia meliore fide conatus sum reddere, stilo planiore, nec rudiore tamen, opinor. Ausus igitur rem subituram censuras uarias, cœpi circumspicere de aliquo, cuius præiudicio tutus possem minus de cæteris criticis esse sollicitus. In eo delectu succurrebat mihi ante alios Io. Iacobus Fuggerus, nimirum ea familia natus, in quam singulari coelestis numinis fauore uirtus & fortuna tantum ornamentorum certatim contulerunt, ut per uniuersam Europam, atq; etiam longè extra eius limites, tã sit celebris, tam apud summos monarchas gratiosa, ut nihil sit quod hac parte uel principibus uiris inuideat: & quod peculiariter ad meum desiderium attinebat, habeat in suo stemmate uiros literatos, literatorumq; patronos eximios, & uel hoc merito omni posteritatis memoria dignissimos, nuper Raimundū, nūc Antonium eius fratrem familiæq; columen, & insignē Des. Erasmi patroni quondā nostri amicū:

te uca

Sacra historia

Iosephi encomium.

In dolio figulinum.

N V N C V P A T O R I A .

te uerò tertium (ne alios mihi minus notos commemorem) adeò expolitū & candidum, ac rīq; iudicio hominem, ut tuæ censuræ nō minus probari cupiam, quàm excellentissimorum in utraq; literatura prōfessorum nostri huius haud ineruditi seculi. Et pulchrè conuenire uidebatur, ut scriptor qui in omnibus pręsertim Christianorū regionib. etiam uulgo teritur, pręferret in fronte ceu tutelare nomen uiri apud omnes eas gentes non solū notissimī, uerū etiam laudatissimī. Deterrebat hoc unum, quòd ignotus essem tanto Mecœnati: sed contrā cogitabam multos similibus occasionibus innotuisse feliciter, itaq; sic nutantem ut tamen propensior essem ad demerendam tuam gratiam, impulit non inuitum noster uetus amicus & liberorum tuorum ad imitandam paternam excellentiā incensor adiutorq; Ludouicus Carinus, uir *Ludouicus Grinū* magnatib. meritò carus, integer, pius, eruditus, cordatus: qui talib. coloribus te mihi depinxit, uerissimis quidē illis, ut est ipse sincerus, quales in hanc tabulam conferre, nec sine modestiæ tuæ uexatione possem, nec sine adulationis suspicione. Accipies igitur uir pręclarissime Opus hoc per otium inspiciendum: quod si tibi tale uidebitur ut ferri possit à lectore non fastidioso, erit mihi incitamentum ad aggrediendos etiam autores alios: accipies & Geleniū tuum in clientelam, quam nemo non expetit, ipse uehementer opto, ut ea dignus sim. Deus te perpetuò seruet patrone (iam enim hanc salutandi formulam mihi tua pace permitto) obseruandissime, unā cum liberorum suauissima cohorte totaq; familia, cui me cōmendatum cupio, si non de officio lo, saltē de studio addictissimo. Basileæ, Calendis Augustis, anno à natiuitate Christi seruatoris humani generis, M. D. XLVIII.

† 3

TESTIS

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDÆI

CO LIBRI VII, INTERPRETE RVFINO AQVILENSI
 si, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

PROLOGVS.

VONIAM bellū, quod cū populo Romano gessere Iudæi, omnium maximū quæ nostra ætas uidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cū ciuitatibus gētes uel cōmisisse cū gentib. quidā, non q; reb. interfuerint, sed uana & incōgrua narrantium sermones aurib. colligētes, oratorū more perscribūt: q; uerò præstō fuerūt, aut Romanorū obsequio, aut odio Iudæorū cōtra fidē rerū falsa cōfirmāt: scriptis autē eorū partim accusatio, partim laudatio cōtinet: nusquā uerò exa-

*Bellum Iudæi
cum omnium
maximum.*

cta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retrō barbaris antea mihi, patri lingua digesta, Græcè nūc his qui Romano Imperio regunt exponere, ergo Iosephus Matathia filius, Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: q; & initio cum Romanis cōflixi, postea q; gestis, q; necessitas exegit, interfui. Nam cū hoc, ut dixi, bellū grauissimū exortū est, Romanorū quidē populū domesticus motus habebat: Iudæorū aut, q; ætate ualidi, & ingenio turbulēti erāt, manu simul ac pecuniā uigētes adeo tēporibus insolētē abusi sunt, ut pro tumultus magnitudine, hos possidendarū spes, illos amittendarū partiū Oriētis metus inuaderet. Quoniā Iudæi quidē cūctos etiā q; trans Euphratē essent, gentiles suos, secū rebellaturos esse crediderāt. Romanos aut & finitimi Galli irritabāt: nec Germani quiescebāt: dissensionumq; plena erāt omniā post Neronē: & multi quidē temporū occasione Imperiū affectabāt: lucri aut cupidine exercitus rerū nouandarū cupidī erāt. Itaq; indignū esse duxi, errantem, in tātis rebus dissimulari ueritatē: & Parthos quidē, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos & ultra Euphratē gētis nostræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligentia uerē cognoscere, unde coepisset bellū, quātisq; cladib. cōstitisset, quouē modo desisset: Græcos uerò & Romanorū aliqui q; militiā secuti nō essent, figmētis siue adulationibus captos, ista nescire. At qui historiās audēt eas inscribere, q; præter hoc (ut mihi quidē uidet) q; nihil sancti referunt, etiā de pposito decidūt. Nam dū Romanos uolūt magnos ostēdere, Iudæorum res extenuāt, & in humilitatē deiciūt. Non aut intelligo, quonam pacto magni esse uideant, qui parua superauerint. Et neq; longi tēporis eos pudet, quo bellū tractum est: neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neq; ducū magnitudinis: quorū profectō gloria minuit, si cum multū pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperē gestis aliquid derogēt. Nec tamen ego cōtentionē Romanas res extollentiū, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidē utrorumq; sine ullo mendacio, psequari: dicta uerò de factis reponā, dolori atq; affectioni meæ in deflendis patrię cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atq; ignē Iudæorum tyrāni

*Iosephus bellū
Iudaicum cur
Græcè descri
pserit.*

*Origo belli Iu
dæi.*

*Historicorum
negligentia de
natur.*

Ioseph.

Dd a traxere,

traxere, testis est qui eam uastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidē populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpe aut cōsultò differri passus ciuitatis excidiū, protracto obsidionis spacio, dūmodo belli poeniteret authores. Quòd si quis me aduersus tyrānos eorumq; latrociniū acculatoriè loqui putet, uel patriæ miseris ingementē calumniari præter legē historiæ, dolori ueniā tribuat. Ex omnibus em, quæ Romano Imperio parent, solam nostrā ciuitatem cōtingit ad summū felicitatis fastigiū euadere, eandemq; in extremū miseræ deñci. Deniq; omnium post cōdita secula res aduersas, si cum Iudæorū calamitatibus conferant, superatū iri nō ambigo. Et horum author nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus temperet. Siq; aut durior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat historiæ, lamenta uerò scriptori: quanquā meritò Græcorum disertos increpauerim, qui tātis rebus sua memoria gestis, quarū cōparatione præterita olim bella exigua reddunt, iudices resident aliorū facundiæ detrahentes: quorū & si doctrinā superant, proposito uincuntur. Ipsi uerò Assyriorū & Medorū gesta perscribūt, ueluti minus rectè à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tātum eorum uiribus cedant, quantū sententiæ. Erat enim unicuiq; studium, quæ uisidisset facta, cōscribere: quoniā & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriq; apud scientes, inhonestū esse uideret. Enim uerò noua quidē neq; antè cognita memoriæ tradere, sui q; tēporis res cōmēdare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius aut habetur, nō qui alienam dispositionē atq; ordinem trāsfert, sed qui noua dicendo etiam corpus propriū conficit historiæ. Sed ego quidē sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarū rerum memoriā repono. Ipsis aut indigenis, ad quæstum quidem ac lites ora patent, linguæq; solutæ sunt, ad historiā uerò, in qua uerum dicendū est, summæq; ope negocia colligenda sunt, obmutescunt: cōcessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honorat itaq; apud nos historiæ ueritas, quæ à Græcis negligit. Ab origine quidē Iudæos repetere, qui fuerint, quoue pacto ab Ægyptijs discesserint, quasq; regiones errādo peragrauerint, & quas, uel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniā multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis uerissima cōposuerunt: & nōnulli Græcorum, quæ illi scripserāt, patria uoce prosecuti, nō multum à ueritate deuiarunt; ex eo autē historiæ principiū sumam, quo scriptores eorū & prophætæ nostri deserunt. Et bellum quidem meis temporibus gestū, latius, quæq; postuero diligētia, referam: quæ uerò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus, cognomēto Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triēnium sexq; menses eam tenuisset, ab Asamonæi filijs expulsus est. Deinde, quòd eorū posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiūq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius eorum potētiae finē fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinēte. Quodq; bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quam' que multa per Cæ-

Historie ueritatem à Græcis negligi.

Ordo belli Iudaici.

stium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis Iudæi peruaferint: quosque modo accolæ permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumq; Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam uicuperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curamq; rerum, & utriusq; Galilææ spatia, & naturam finesq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusq; & fontes, captarumq; ciuitatum mala, cum fide, sicut uidi, aut pertuli, expediā. Nec etiam miseras meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæq; signa de hoc ei contigerint, Romæq; mutationes: & quod inuitus à militibus Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digressus, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quoq; modo tyrānis succubuerint, eorumq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoq; modo exercitum, & quo in loco congregauerit: uel qualiter, & quoties ciuitatē affecerit ipso præfente seditio. Aggressus quoq; numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumq; murorum ambitum & magnitudinem, siue mēsuram, & munitionem ciuitatis: & fani templiq; dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque uerissimè dicam: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotum. Itemq; pontificis uestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordie fœdera dissidentes prouocauit. Differam uerò populi uulnera, & calamitates: quamq; multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec uerò aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: uel quemadmodū templum inuito Cæsare conflagrauerit, quamq; multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, uel tyrānorum captiuitatem, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisq; fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorumq; munimina funditus eruerunt, Titus uerò peragrata regione cuncta restituit: eiusdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnexus ne uituperationem à rerum scientibus, & qui bello interfuerunt, sustineam, studiosis ueritatis magis quam uoluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER PRIMVS.

De naffatione Hierofolyme ab Antiocho.

Cap. I.

Ant. lib. 12.
cap. 6.Onias Thobie
filios Hierofolymis expellit.

Antiochus Hierofolyma uastat.

Ant. lib. 13.
cap. 4.Ant. lib. 12.
cap. 7.

Bacchidis crudelitas.

Ant. lib. 1.
cap. 7. 8.Bacchides à
Mathathia occisus.Mathathie
mors.

VM potentes Iudæorū inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauius ferret similibus subiugari) Onias quidam e pontificibus postquam præualuit, Thobie filios expulit ciuitate. Illi autē supplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iam

pridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus, et ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatē per annos tres, sexque menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum cōdidit Hierosolymis simile, templumque ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuere: sed intemperantia uitiorum, eorumque memoria, quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cepit: ut abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosque super aram immolarent. Quibus omnes quidem aduersabantur, optimus uero quisque propterea trucidabatur. Es Bacchides præsidis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singulatim uiros honorabiles uerberaret, & cōmuniter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad uindictæ audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex uico cui nomen Modin est, cū manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidē præsidiorum multitudinem ueritus, in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissoque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potētiam nactus, suisque uolentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanē iterum in fines suos ingredientem uehementissima percussus plaga repressit. Adhuc autem feruente uictoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ

parat

pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgavit omnem, muroq; cinxit: & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, ueluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius, & in ludæos odij filius Antiochus hæres existit. Quare coactis peditum millibus L, equitum autem propè v millibus, LXXX uerò elephantis, montana ludææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidē oppidum capit. in loco uerò cui Bethzachariæ nomen est, quā transitus erat angustior, ludas cum suis copijs occurrit. & prius quā congregarentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turricq; maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad elephantum usq; peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, cōtingere, quod multum superemineret, minimè potuit. beluam uerò in aluo percussam super se deiecit, & obtritrus interiit: nulla alia re gesta nisi quod magnum opus aggressus, uitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum, priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quā ut sola spe præclari facinoris mortem uideretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem ludæi diuq; decertarunt: sed à regijs secundā fortuna usis, numeroq; præstantibus superati sunt: multisq; interfectis ludas cum cæteris in Gophniticam toparchiā refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibiq; dies paucos commoratus, penuria utensilium abstinit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera uerò multitudine ad hyemādum deducta in Syriam. Discessu autem regis ludas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud uicū Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisq; fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs eorum captus qui cum Antiocho sentiebant.

De successibus principum à Ionatha usq; ad Aristobulum.

Cap. 11.

VM autem successisset ei frater Ionathas, et in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamq; potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur: non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculū. Namq; Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida uenisset, dolo comprehendit: eoq; uincto contra ludæam mouit exercitū. unde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodq; ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniā capit. Euertit autem & Accaron subactis præsidijs: aduersusq; Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram anteq; expeditionem quam in Medos fecit, obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Nō multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad uastandā ludæā opprimēdumq; seruitio Simonē cum exercitu misit. Ille autē,

Dd 4 quanquam

Ant. lib. 12.
cap. 14. 15.

Antiochi
mori.

Eleazar
mori.

Ant. lib. 12.
cap. 18.

Iude mori.

Ant. lib. 13.
cap. 1.

Ionathas à Tryphon
occisus.
Ant. lib. 13.
cap. 9.

Simonis res
gesta.

*Simonis mors.
Ant. lib. 13.
cap. 14.*

*Ptolemæi crua-
delitas.*

*Antiochus Hyr-
canum obsidet.
Ant. lib. 13.
cap. 15.
Davidis sepul-
chrum spolia-
tum.*

*Ant. lib. 13.
cap. 16, 17.*

quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios qui-
dem suos cum ualidissimis præmisit, parte uero multitudinis comitatus alio
latere aggreditur: multis que per multa loca insidijs etiam in montana dispo-
sitis, in omnibus superat: clarissima que potitus uictoria, pontifex declara-
tur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Ma-
cedonum. sed & ipse periit in conuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui:
qui eius coniuge, duobusque filijs in custodiam conclusis, certos misit, ut
Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito
autem impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo po-
pulo fretus, & propter memoriam paternæ uirtutis, & quod iniquitas Pto-
lemæi cunctis esset inuisa. Voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingre-
di ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat.
& is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichunta castellum, quod
Dagon uocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis affecurus,
postquam Deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemæum petit, & matri si-
mul & fratribus adiumento futurus: castellum que aggressus, alijs quidem
rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties
premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam ut possent
conspici, uerberabat: eosdemque præcipitandos, nisi quamprimùm recedes-
ret, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam
iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece per-
territa, manus protendens, filium precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, par-
ceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immorta-
litate duceret meliorem, dummodò ille poenas eorum, quæ in domum suam
contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris
cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò uerber-
ari eam lacerarique conspiciens, effœminabatur: totusque plenus doloris erat.
Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septimo
quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septis-
morum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus
Ioannis unà cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognomi-
natus est, Philadelphię tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simo-
nem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibique assidens Hiero-
solyms, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro David, qui re-
gum ditissimus fuerat, ablatisque inde pecuniæ plus quam tribus millibus ta-
lentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione disce-
dere, primusque Iudæorū priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rur-
susque tamen quando Antiochus cōtra Medos bello suscepto tempus ei uin-
dictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, uacuas propus-
gnatoribus esse ratus: quod & uerum fuit. Medabam quidem & Samæam
cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chu-
thæorum gentem, adiacētia fano loca incolentium, ad exemplum eius quod
est Hierosolyms, ædificato. Cepit autē & Idumæe non paucas alias ciuitates,
& præterea Doreon, & Marisa. In Samariam uero usque progressus, ubi nunc
est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eā parte cōcludit: filiosque
suos

suos Aristobulum & Antigonū obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatem uenerunt, ut etiam infuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum. Qui cum prompta eis uoluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superat, & ille quidem ad Scythopolim usque persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi uero in Samariā reuersi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prosperè autem gestis, ita cedentibus, alacritatē refrigerescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & ipsam peruasert, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.
Cap. III.

SECUNDARVM autem rerum Ioannis & filiorū eius inuidia seditio- nem gentilium concitauit, multique aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum uero tempus Ioannes cum fortunatissimè uiueret, & optimè rebus per annos xxx & tres administratis, & quinque filijs relictis moritur: uir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria uel maximè præcipua solus habebat. nā & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. Quinetiā de duobus maioribus filijs suis, quod rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit: quorum uitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum uidetur, quantumque à paterna felicitate diuerterint. Patre namque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octogintauno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit, seruitio, quod apud Babylonios sustinuit, liberatus. Fratrem uero à se secundum Antigonum (namque illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autē uinctos custodiæ tradidit. Matremque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoque crudelitatis processit, ut uinctam fame necaret. Horum autem facinorum poenas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimū amabat, quemque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminacionibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarius redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tēpore ut aduersa ualetudo Aristobulū corripere. Antigonus uero circa festorum solenniorū finem armatis comitatus templum ad orandum quammaximè petiuit, plusque in honorem fratris ascendit ornatus. Tumque delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabātur: quodque maxima ceterua stipatus, ut illū interficeret eo uenisset: nec enim perpeti honorē solū ex re-

Ioannis mora.

Aristobulus primus regni diadema usurpat. Ant. lib. 13. cap. 18.

Aristobuli crudelitas.

gno

gno habere, cui regnū ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus
 tamen credidit Aristobulus. ac ne uel suspicari quicquam uideretur, prospici-
 ens, & ut incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterra-
 neum & tenebrosū locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Ba-
 riantē, post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent,
 occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret. necnon & ipsi
 Antigono qui præciperent misit, ut inermis ueniret. Ad hæc regina satis cal-
 lidum cum insidiatoribus consilium capit. Namque his qui ad eum missi fue-
 rant persuadet, ut mādāta quidem regis taceant, dicāt uerò Antigono, quod
 frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatumq; bellicum fa-
 bricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nūc autem,
 præsertim cū aliō discessurus sit, libenter eum uideret armatum. His audis-
 tis, Antigonus (ne quid enim malē suspicaret, fratris suadebat affectus) cum
 armis uelut ostentatum se ueniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transi-
 tum, qui Stratonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est:
 certumq; documentum præbuit, omnem beneuolentiam, iusq; naturæ ca-
 lumnijs cedere, nullamq; optimarum affectionum tantum ualere, ut inuidiæ
 perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non rectē miretur?
 Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neq; mentitus est. Is
 Antigono transeunte per templum, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant
 exclamauit: (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papè,
 nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me ueritas interiit, mearumq; que
 prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antia-
 gonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyr-
 gum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum in-
 teruallo distat. Horæ uerò diei sunt quatuor: sed & uaticinationē tempus ef-
 fugit. Hæc locutus senior, mœstu uultu & mente sollicita secum multa repu-
 tabat. & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo,
 qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur:
 & hoc fuit quod uatem fefellit. At uerò Aristobulo confestim sceleris poen-
 itudine morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatione sollicitus, pertur-
 bato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate uisceribus laceratis subito
 sanguinem uomeret. Hunc ergo unus ē seruulis eius ministerio destinatus
 foras efferens, prouidentia numinis errauit: & ubi Antigonus erat occisus, su-
 per extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Ululatu au-
 tem eorum qui id conspexerant cōtinuo sublato, tanquam puer de industria
 sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamq; requirebat:
 & cum eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. Ad extre-
 mum uerò minitanti, uimq; adhibenti, uerum quod erat indicauerunt: atq; il-
 le cū lachrymis opplesset oculos, quātumq; poterat ingemuisset, hæc dixit:
 Sperandum certē non erat, ut maximum Dei lumen facta mea nefaria lateret.
 nam citò me ultrix cognatæ cædis iustitia persequit. Quā diu ō corpus im-
 probū fratri matriq; damnatā animā detinebis? quā diu paulatim illis liba-
 bo sanguinem meum? simul totum accipiāt: neq; iam meorum uiscerum in-
 ferias fortuna derideat. His dictis ilicō moritur, cū nō plus anno regnasset.

Antigonus ab
 Aristobuli sa-
 tellitibus in-
 terfectus.

Essæus uates.

Aristobuli
 mors.
 2. 13.
 19.

Vxor

Vxor uero fratrem eius uinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata uita cõtetum ablatiis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed uictoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea uero quæ ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximū quæ trans Iordanem sita erant, ubi preciosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verum Alexander receptis post cladem uiribus, aggressus maritimas regiones, Raphiam capit, & Gazam, itemque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Nam plerumque epulæ seditiones accendunt, nec uidebatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo milibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibi quoque Galaaditis ac Moabitibus subactis, tributoque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cumque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidijs totum amisit exercitum in uallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse uero elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem insensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquam tamen uictorijs lætabatur, quoniam regni sui uires consumeret. Vnde armis omisis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morumque uarietatem intantum oderant, ut percontanti, quonam pacto eos sedare posset, dicerent, si moreretur. nam uix etiam mortuo daturus ueniam, qui tam multa scelerate fecisset. simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accersuerunt. qui cum his maiorum præmiorum spe facile paruisset, uenissetque cum exercitu, miscentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Utroque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autem partis essent equitum tria millia, peditumque millia quadraginta. Et prius quam ueniretur ad manus, intercedentibus nuncijs & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos, qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cum neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animose & fortiter gessissent. Euentus autem pugnae præter spem cedit utrique, nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus

*Alexander rex
constituitur.*

*Alexander cum
subiectis in
gratiam redi-
re conatur.*

*Ant. lib. 13.
cap. 20.*

uictoris

Demetrii im-
pietas.

uictoris permanferunt: & immutatae fortunae mifericordia, ſex Iudaeorum milia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, cōtulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidē collectis uiribus praelio ſufficere ratus, omnem uerò gentem ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt. non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autē aſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerique interfectis caeteros in Bemefelim ciuitatē compulſit, eaſque ſubaſta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verum immoderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem uſque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumque filios in conſpectu matrum necauit: atque haec potans, & cum ſuis cōcubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, ut etiam diuerſae partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudaeam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiufmodi factis tandem aegreque regni otium quaſiſſet, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, de quo Alexandra & Hyrcano.

Cap. IIIL

VRSVS autē fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysus dictus eſt, Demetrii quidē frater, ſed eorum nouiſſimus qui Seleucum generis authorem habebant. hunc enim timēs qui Arabas parato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximū, & inter loppes littora ſpacium, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam uerò murum aedificauit excellſum, turresque ligneas, ut faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere ualuit. Exuſtis enim turribus foſſisque repletis, cum ſuis copijs tranſgreſſus eſt. Vindiſtaque poſthabita, qua deberet eū a quo prohibitus eſt ulciſci, protinus contēdit in Arabas. Horum autem rex in loca ſuae nationi cōmodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuerſus (habebat autem numerū decem millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autem praelio commiſſo, quā diu quidem ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſſim Arabes trucidarent. Vbi uerò procubuit (ſuccurrendo enim uictis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaque pars eorum cum in acie, tum in fuga abſumitur. Reliquos autem in uicum Cana delapſos, alimētorum penuria perire contigit, praeter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemeo Minnaei filio inſenſi Aretam ſibi ſociant: Syriaeque coeles regem conſtituunt. qui bello illato Iudae, poſtquam pugna uicit Alexandrum, paſſione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petiuit rursus opum Theodori cupidus: tripliciſque ambitu circundatis deſenſoribus, locum expugnauit. Nec non & Gaulanen & Seleuciam, & eam quae Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugum mittit. Ad haec autē capto Gamala caſtello ualidiſſimo, eiſque praefecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudaeam regreditur, expleto in militia triennio: laetusque a gentilibus ob res proſperè geſtas excipitur. Belli autē requiem ſecutum eſt morbi principiū. Et quoniā quartano febriū recurſu fatigabatur, depulſum iri ualetudinē credēs, ſi rursus animū negotijs occuparet, intempetiuae militie ſeſe dedit: & ultra uires corpus laboribus uexans, inter ipſos

ipſos tumultus trigefimo & ſeptimo regni anno moritur: idēq; Alexādræ cō-
iugi ſuæ reliquit: ludæos eius uel maximè dicto obediētes fore nō dubitās:
quod longè ab eius crudelitate diſcrepans, & iniquitati reſiſtens, beneuolen-
tiam ſibi populi comparaffet. Neq; ſpes eum ſefellit. Namq; opinione pieta-
tis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patriū pro-
bè norat, & qui ſacras leges temeraſſent ab initio deteſtabatur. Cum autem
duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum,
& propter ætatem declarat pōtificem, & quod præterea ſegnior eſſet quàm
ut poteſtate regia moleſtus cuiquam uideretur, regem conſtituit: minorem
autem Ariſtobulum, priuatum uiuere maluit, quod ſeruētioris eſſet ingenij.
Iungit autem ſe eiſdem mulieris dominationi quædam ludæorum factio,
Phariſæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges inter-
pretari: ob eam cauſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, diuinæ religioni ſu-
perſtitioſè deſeruiēs. Illi autem paulatim ſcæminæ ſimplici inſinuati, quos ſuis
pro ſua libidine ſummouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac ſoluendo,
iam procuratores habebantur: prorſus ut ipſi quidem regijs commodis frue-
rentur, expenſas uerò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè
callebatur res adminiſtrare maiores: itaq; augendis copijs ſemper intenta, dupli-
cem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non
modò ſtatum ſuæ gentis roborauit, ſed etiam metuendam ſe reddidit exter-
næ potentiae. Imperabat autem alijs, uerùm Phariſæis ipſa ultro parebat. De-
niq; Diogenem quendam inſignem uirum, qui Alexandro fuerat amiçiſſi-
mus, interficiunt, eius factum conſilio criminati, ut octingenti (quos ſuprà
memorauimus) regis iuſſu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexan-
dræ ſuadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuiſſet concita-
tus, occideret. Cumque his nimia ſuperſtitione nihil abnuendum putaret,
quos ſibi libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus quiſque periclitan-
tium ad Ariſtobulum confugeret. Atq; ille matri perſuaſit, ut his propter di-
gnitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes exiſtimaret. Igitur il-
li quidem data ſibi copia, per regionem diſperſi ſunt, Alexandra uerò in Da-
maſcum miſſo exercitu, quoniam Ptolemæus ſine intermiſſione ciuitatem
premebat, illam quidem nulla re memorabili geſta cepit. Regem autem Ar-
meniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circum-
ſedebat, paſſionibus donisq; ſolicitat. Sed illum domesticarum turbarum
metus, ingreſſo in Armeniam Lucullo, iam dudum inde retraxerat. Inter hæc
Alexandra morbo laborante, minor eius filius Ariſtobulus, cum famulis ſuis
quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidiffimos, uniuerſa ca-
ſtella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regem ſe decla-
rauit. Ob hæc miſerata querelas Hyrcani mater, coniugem Ariſtobuli cum
filijs includit apud caſtellum quod à ſeptentrione fano adiacens, Baris antea
uocabatur, ut diximus, poſtea uerò Antonia cognominata eſt, imperāte An-
tonio, quemadmodum de Auguſti & Agrippæ nomine Sebaſte & Agrip-
pias aliæ ciuitates appellatæ ſunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in
Ariſtobulum fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quem deſci re-
gno curauerat, quod ipſa nouem annos adminiſtrauit. Et hæres quidem

Ioseph.

Ecce omnium

Alexandri
mors.
Ant. lib. 13.
cap. 22.

Alexandra do-
minationi iun-
gunt ſe Phariſæi.

Diogenes à
Phariſæis in-
terficiuntur.

*Conflictus de
rerum summa
inter Aristobu-
lum & Hyrcanum.
Ant. lib. 14.
cap. 1.*

omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam uiua commiserat. Verum Aristobulus uiribus atq; autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibiq; salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, cōiunx Aristobuli cū filijs) prius quàm grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam redijt, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse uerò cederet, quasi frater regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

De bello Hyrcanici cum Arabibus, & expugnatione Hierosolymæ.

Cap. V.

*Ant. lib. 14.
cap. 2. 3. 4.
Antipater Aristobulo inuisus.*

Antipater Hyrcanum in regnum restitueretur conatur.

Aristobulus Scaurum muneribus corruptum.

ETVS uerò & alios eius inimicos præter spem dominātis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autē genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum, ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet, atq; in regnum deduceret suadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans: simulq; admonebat, quòd eum deceret regno clarissimo præsidem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidum, quod Petra dicitur, saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manū regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus, ut auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumq; millia 1, quibus nequaquā restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq; omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namq; is ex Armenia quidam in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigraue bellum gerebat. Sed ubi Damascum uenit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illuc uelut ad quæstum cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum ueniunt à fratribus, utrisq; ut sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisteret. Itaq; & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse nō credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequebatur hostes: & circa locum, quem Papyrona uocant, prælio commisso, supra sex eorū millia cædit: in quibus erat & Cephalon, frater Antipatri. Hyrcanus uerò & Antipater Arabū priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriā ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt, multisq; muneribus ei datis, eadē

illa

illa quibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli uiolentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quam moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem, quantum potuit, ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neque ferendum existimans abiectius quam regem deceret utilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque socijs hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cum uero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas uenisset, unde ludæorum fines incipiunt, per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium cōfugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio uocaretur, periclitari potius quam parère. Sed populum uidebat horrescere: & amici monebant ut Romanam uim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodque iuste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur, non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius: & ueniebat quidem uelut exoraturus Pompeium, ut sibi cuncta permetteret: ad montem uero reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis ut decederent, quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit, sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloque iam congregi eum Pompeio cogitabat. Ille autem (nec enim tempus apparatus dandum putauit) statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguisima ludææ regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cumque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamque pollicitus, quodque semetipsum ei cum ciuitate permetteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim, qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem uero profectus, explorabat qua ex parte facilius esset accessus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile, non uidebat: uallemque pro moenibus horribilem, fanumque illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem socijs bellum geri potius, regemque liberari dignum esse censentibus: qui uero cum Hyrcano sentiret, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique uicta pars Aristobuli cōcessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscessit, ut ad ultimum usque resisteret, instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitate, hisque domum regiam tradidissent, adhuc obtinenda Pompeius

*Ant. lib. 16.
cap. 6. 7.*

*Alexandrium
arx.*

*Pompeius Aristobulum in custodiam collocat.
Ant. lib. 14.
cap. 7. 8.*

Hierosolyma obsidet Pompeius.

unum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. isq; præsidjs in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerat, pacem persuadere poterat, omnia quę circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipse uerò ad partes septentrionales fossamq; uallemq; replebat omni genere materię per milites comportato, cum per se opus esset difficilimum, propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obisterent. mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere cōpellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo em corpore Iudæis etiā per sabbata pugnare licet. Igitur iam ualle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, moenia tētabat. Desuper obstantes lapidibus repellebātur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, uim repugnātium sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in alijs admiratus est: & præcipue, quòd nihil ceremoniarum inter media tela uersantes intermiserunt: sed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & uictimas, omnemq; Dei cultum diligentissimè celebrarunt, nec uel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suę muneribus abstinerunt. Mense igitur obsidionis tertio, uix una turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto undiq; fano, alios aliò cōfugientes, uel etiam paulisper repugnantes interficiūt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseverabant: & in ipso libandi templumq; adolendi ministerio mactabantur, salutem quoq; præferentes religionis obsequiū. Multos autem sui gentiles aduersę partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quę circa murum erant, in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaq; Iudæorum quidem milia duodecim occubuerūt: Romanorum uerò perpauca: sed plures fauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti uisum, quàm sanctum illud arcanum, neq; cuiquam prius uisum alienis esse detectum. Deniq; Pompeius una cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, quę intus erāt candelabra cum lychnis & mensis, in quibus libare atq; adolere moris est, & uascula ex auro cuncta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacręq; pecunię ad duo millia talentorū. Nec tamen uel hæc uel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamq; ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quę sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potius quàm timore plebem sibi concliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer, idemq; patruus tenebat, et illos quidē qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustu

Faustus Cornelius.

Sacerdotum in rebus diuinis peragendis perseverantia.

Pompeius cum suis comitibus in templum ingreditur.

Hyrcanus pontifex declaratur.

uerò & qui unâ fortiter operam nauauerant, præclaris præmijs donat, & Hierosolymis tributum indicit, ablatas autem genti etiam quas in Coelesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præfidi parere iussit: proprijsq; tantum finibus circumcluit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdâ ex libertis suis Demetrii Gadarenfis, etiam Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediteraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas preuenti non exciderant, Hippo, & Scythopolim, & Pellam, & Samariâ, & Marisam: itemq; Azotum, & Iamnam, & Arethufam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus uocabatur, post autem ab Heroderege clarissimis ædificijs transformata, Cæsarea nominata est: easq; omnes indigenis ciuibus redditas provinciae Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorumq; administratione ad Ægypti usq; fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiae duæ, totidemq; filij: quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

*Gadara restan-
tata.*

*Aristobulus cū
familia sua ca-
ptiuus Romam
ducitur.*

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia uastabat, multis & in hoc malis afflictus, nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum uictui necessaria suppeditabat, quem uelut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, ut bellum pacatione deponeret. Itaq; persuasum est Arabi, ut ccc talenta daret: atq; ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæamq; depopulabatur, quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoq; à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, quum in alijs fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum ueritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniēbat. Igitur Gabinius cum parte copiarum, præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant, iunctis cum M. Antonio uiribus suis, Alexandro obuiâ processerunt: neq; ita multo post aderat cum suis copijs Gabinius. Alexander autem, quod tum in unum confertam hostium multitudinem sustinere nō poterat, abscelsit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset, coactus prælio decertauit: amisissq; sex milibus: quorum tria uiua capta sunt, tria uerò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandriū castellum uenit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorū uenia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cum autem illi nihil medio cre cogitarent, plerisq; interfectis, reliquos in castellū cōcludit. In hoc prælio

*Ant. lib. 14.
cap. 9.*

*Ant. lib. 14.
cap. 10.*

*Gabinij res
gestæ.*

*Alexandri cum
Gabinio pugna.*

Ioseph.

Ec 3 dux

dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum uicit exemplum. Gabinus autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat: deniq; iussu eius & Scythopolis habitari coepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliarq; multæ, lætis ciuib; atq; incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandriū, uehementius urgebat obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orās, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quin etiam Alexandriū eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinus omnia cōsilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabiniū palparet obsequijs, uiro suo cæterisq; captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinus Hyrcano Hierosolymam deducto, eiq; fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit. Omnemq; Iudæorum gentem in cōuentus quinq; diuisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destitatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem unius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō multo post euenit, ut turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu cōflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primū occupat Alexandrium: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinus Sisennam & Antonium & Seruiliū duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit: uulgiq; imbellis onere deposito, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector, cum mille uiris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoq; conflictu, aliquādiu cum suis Aristobulus fortiter dimicādo perseuerabat, donec ui Romanorum subacti, cæsa sunt uiroꝝ v. m. propè uerò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteriq; mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cum in ruinis prima uespera tetēdisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumq; bene munire. Impetum autem Romanorum suprā quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat uinctus, ad Gabiniū atq; inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinus scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopōdisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuuit. Et Iudæis in ea parte uias quæ Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabiniū persuasit: alia uerò Syria discessu Gabini commota, & Iudæos iterum Alexāder Aristobuli filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine cōflata, Romanos omnes qui per

Ant. lib. 14.

cap. 11.

Ant. lib. 14.

cap. 12.

Aristobuli cum

Alexandro pu

gna.

eam terram degerent, obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinus metuens (iam enim ex Aegypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium praemisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem milia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudaei, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: caeteram uero multitudinem fuga disperfit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater uoluit) remp. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathaeos pugna superat, & Mithridatem et Orfanem a Parthis perfugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicae militiae sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & a quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem uero transgressus & ipse perit, & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quaesito, in Iudaeam festinabat: captisque Taricheis, prope ad tria millia Iudaeorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suator erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis foemina, nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium qui ubique potentes essent, amicitiam hospitij familiaritateque conquireret, praecipue regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus: de quibus alio loco referemus.

Crassus templum Hierosolymitanum spoliatur. Ant. lib. 14. cap. 13.

Pitholaum occiditur.

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cap. VII.

CAESAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaque potitus, solutum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Iudaeae proxima per illum subijci posse ratus: uerum & spem Caesaris, & Aristobuli alacritatem praeuenit inuidia. Nam ueneno peremptus a Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudaeis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, a Scipione securi percussus Antiochia, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quae in Romanos admi serat. Ptolemæus autem Minnaei filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam a patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Caesaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij

Ant. lib. 14. cap. 14.

Aristobulus ueneno interimitur.

Ant. lib. 14. cap. 15. Alexandri Aristobuli filii mors.

Ptolemæus Alexandram in matrimonium ducit.

Et 4 prohibitus,

*Ant. lib. 14.
cap. 16.*

*Mithridates Pe-
lusium obsidet.*

*Memphite Mi-
thridati se tra-
dunt.*

prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, nō solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: uerum & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autē præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copijs, Pelusium proficiscitur. Et quia transire uetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater uerò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatē cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, uerum etiam ut uictui necessaria præberent, militi persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitæ ad manus uenirent, ultroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est, Iudæorum Castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates, cum fugeret, perdidit. Præter spem uerò seruatus ex prælio, uacuum inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpessus uulnera, toto corpore gerebat signa uirtutis. Post autem quando, rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsque rebus honorando, amicissimæque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

*De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani, et Herode bel-
lum mouente. Cap. VIII.*

EDM uerò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius, cum uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij ueneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseris, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multisque gentem iniurijs afficerent, dummodo satiarentur: quodque in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non bene uolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerū demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciā, qui cū hostis Romanorū sit filius, & fugitiui Romanorū, nouarumque rerum stu-
dium

dium uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse, quod uiueret. Namq; nunc eum nō propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronūciauit: Antipatro autem cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, ludææ procurator declaratus est. & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem persecutus est, in ludæā reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: unumquemq; admonens, quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & communi pace potituri: sin spe uana duceretur, eorum qui priuati quæstus gratia res nouas optarent: se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum uero tyrannum pro rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem uideret, neque tam efficacem quàm regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ cōponebat. Et Phasaelum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem uero ætate posterioriorem, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturū: qui cum natura strenuus esset, citò materiam ubi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Ea q; res adeò grata fuit Syris, ut per uicos atq; oppida caneretur Herodes, ueluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, ut liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; Hyrcanus, quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximeq; rebus ab Herode gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibusq; Antipatri eiusq; filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus q; Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quàm diu sic errabit, ut in se reges producat: Nec em̃ eos uel simulare iam procurationē, sed certè esse dominos, ipso reiecto: cuius nec mādatis nec epistolis, præter ludæorū legem,

Ant. lib. 14.

cap. 16.

Antipater præfectus ludææ declaratur.

Phasaelus militibus præficitur, Herodes Galilææ.

Ezechie latronis mors.

tantam

Herodes Hyrcano à maleuolis accusatur.

Cecilius Bassus Sex. Cæsare interficit, & copias eius occupat.

tantam multitudinem peremisset Herodes: illumque nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium uenire debere, rationem tam ipsi regi quam patri legibus redditurum, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accensum debatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quod ei fiduciam res gestæ darēt, firmata prius Galilæa præsidij, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti ceterua, ne uel derogare uideretur Hyrcano, si plures duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascus recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuò fuisset accitus. Rursumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicebant iratum Herodem abiisse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex uera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorum inimicum uidebat. Cum uero à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itemque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam uiribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamque illum contra se credens cum exercitu esse uenturum. Neque opinione deceptus est. Namque Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflata militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes ut & ipse uindictam minis tantum, solaque indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiae processisset: ac si propterea quod in iudicium uocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda uiderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: læuo aut nunquam, nisi quod maleuolorum consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque uires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiæ bellumque domesticum oritur: quoniā Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alij uero Cæsaris duces, mortis eius ulciscendæ gratia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti Sexti uenit Marcus.

De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.

Cap. IX.

Ant. lib. 14. cap. 20.

IODEM tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Calsij & Bruti Cæsare interfecto, postquam trienniū septemque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cedis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Calsius Syriam petit, occupaturus

cupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulque obsidione liberauit Apamiam. Ipse uero exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius ueritus Antipater, filiis suis & alijs amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At uero cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammautem, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & uires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaëum apud Hierosolymam præsidij appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studuisset. Cæsare uero adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentum, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa: si autem bellum desisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, uir & aliàs strenuus, rebusque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem insensum propter suspicionem ueneni populum, negando placabat: simulque ut ualidior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palam minimè persequendum esse dicebat, ne uulgi seditio concitaretur, & purgatem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, et ciuitatem composuit seditione turbatam, per que dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum pure casteque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum ueniens, Antipatrum flebat.

Malichus exactionum collector pro Cassio.

Antipatri mors.

Contraque

Contrāq̃ ille se falli, cum uix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Calsium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò ut mortem patris ulcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, ut in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, undique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultiōni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Calsius occupabatur, deiecto' que Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad coenam uocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Calsij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq̃ circumseptum Malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: uix' que anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum è tribunis unus respondisset, Calsij præceptum: Planè, inquit, & me & patriam meam Calsius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

Malichi mors.

De Herode accusato & uindicato.

Cap. X.

*Ant. lib. 14.
cap. 20.*

PO S T Q U A M uerò Calsius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem, fratris poena uellet necem Malichi uindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrum' que ingratum obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremq̃ Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumq̃ tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra uim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyrionum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat. Tyrijs que quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, unà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Calsio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonom Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uerò socer Ptolemæus Antigono subministrabat, contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, uictoria potitur: fugato' que Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter

Phasaelus Felicem superat.

Herodes Antigonom uincit.

Hyrcant

Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iam pridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris uocabatur, & Antipatrum ex ea suscepit filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariammen, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi Cæsio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum ueniunt Phasaëum & Herodem: quod illis rerum summam ui possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, ut ne uerbum quidem inimicorum eius patere retur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum uiri, Antiochæ proximam Daphnen ad Antoniū uenissent, amoris Cleopatras iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, qui nam essent regedis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem, eiusque fratres alijs prætulisset, uoluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratiõe permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati iterum Tyrū missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferantes, magistratus Tyrionum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoq; ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antoni suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usq; ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonerebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam uulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret.

Doris Herodis
uxor.Ant. lib. 14.
cap. 21.

De bello Parthorum contra Iudeos, & fugâ Herodis ac fortuna.

Cap. XI.

BARZAPHARNE autem Parthorū satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talēta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigonom in regnum inducerent, Hyrcanumq; deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimum Tyrj Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenfes eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæā iussit accedere, & exploraturū hostium

Ant. lib. 14.
cap. 21.

Ioseph.

Ff consilium,

*Herodes quo-
modo gesserit
se in pugna cō-
tra Antigonū
& Parthos.*

consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono, quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi ultro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro configunt. Ibi quoque hostes in fugam uersos pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta uiros apponit, per aedes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incurstantibus, assidue cædes erant. Instante uero die festo, qui Pentecoste uocatur, omnia circa templum, totaque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inualisque de improviso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autem in fugam uertit. & hos in ciuitatem, alios in fanum, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus, & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidem componendæ seditionis uenientem, re autem uera ut adiuuaret Antigonum. Denique Phasaelum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficeretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque ut insidiatorem occideret, neue se eius fallacis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum cæteris Phasaelum prosequabatur. Sed ubi ad Galilæam uenerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam uero conueniunt satis, calidè, & officijs amicitiae dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus plerasque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quodque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, cauere. Hæc iam non uerba erant solum: nam & custodes haud procul abesse conspicebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Offilius ut fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidijs appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam pro regno promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibusque iussu erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumque fallere, ut extra murum procederet, sicut sibi mandatū fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, &

*Phasaelus &
Hyrcanus à
Parthis cō-
prehendun-
tur.*

tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ irædias indicarent, prodire nolebat: quâquam satis idoneam causam Pacorus obiceret, epistolas portatibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquid de insidijs, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iam dudum autem ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamme prudentissima foeminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: ne uel se crederet manifestis iam conatibus Barbarorū. Adhuc autem Pacoro cum socijs deliberante, quoniam modo clàm patraret insidias, nec enim fieri posse, ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquis sibi ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequébantur. Et ille matrem quidē fratresq; suos, desponsatamq; puellā cum matre, minimoq; fratre prætereire iter iussit. ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis studio aliquandiu etiam acie decertauerūt. Vbi Herodes uictoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumq; locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo munificentissimam cōdidit, ac de suo nomine Herodiō uocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea uerò quā Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quā nouem millium multitudo. Itaq; paruit Herodes ei cōsilio, & impares quidē necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, lectissimos autem, maximèq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemq; commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam uersi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum uerò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæam multo antè comportauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerūt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoq; ciuitate uastata: nec solum Antigonus regem cōstituerent, uerum etiā Phasaelum & Hyrcanū uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus unquā pontificatū recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaeli uerò uirtute preuentus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxū fracto capite interijt: atq; ita probato, qd uerus Herodis frater esset, Hyrcanusq; degenerasset, uiriliter moritur: dignum antea cta uita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, qd ex illa quidē plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoq; illū pacto peremerit. Vtrū uis aut uerius sit, præclarū habet initium. Deniq; aiūt eū prius qd efflaret animā, cognito ex quadā muliercula, qd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo

Herodion arx.

Phasaeli mors.

discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebāt, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymā compositis, uinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiā, uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quibus solis exoratu iri pro Phasaelo sperabat auaritiā Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae, animoq; liberali parcior, uel mutuū ab eo sumere, quod redemptionis causa preberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natū: trecentaq; talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrijs. Sed profecto studium fortuna prauenerat: & Phasaelo mortuo, nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamē uel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Deniq; Malichus rex eorum, præmissis qui hoc admonerent, quamprimū reuertī eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, ut Herodē Arabia pelleret: certa uerò causa fuit, q̄ uicem Antipatro debitam negare proposuerat, neq; pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ uerò suatores habebat, qui Antipatri uellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaq; respondit nuncijs, quæ dolor imperauit, Ægyptum uersus recedit. & prima quidem uespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptoq; tanto luctu, quantum curarum æstus deposuit, ibat ulterius. Itaq; Arabem serò facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem cōtumeliose tractauerat, uelociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam uiri dignitatemq; reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimāte. Post habitis autem reginæ precibus, neq; hyemis asperitatem, neq; marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam uerò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodum uehemēter bello Cassij uexatam, saluus euadit. Amicorum autem suorū, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeret inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaq; cum amicis delatus Brundisiū, atq; inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eiq; tam suas q̄ totius generis clades exponit: quodq; affinibus suis in castello relictis, atq; obsidione cinctis, ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaq; tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dextre, tum uerò ipsius qui aderat contemplatione uirtutis, etiam tunc eum regem cōstituere proposuit ludæorum, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo q̄ ipse paratius renouātem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cū eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam:

Herodes à
Cleopatra ho-
norificè susci-
pitur.

Ant. lib. 14.
cap. 13.

Herodes rex
Iudæorum cō-
stituitur.

neuolementiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamen & senatum conuocabat, ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequerentur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quod intra breue tempus is disfidere cœpisset, uerum etiam quod antea quodque populo Rom. despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem cōmoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret, Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

Cap. XII.

EODEM uero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat: alijs quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis, cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem comiserat, Malichum poeniteret: castellumque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultrò in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho, & qui unà obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit: Silonem uero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uero naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, cōponebat. Silonem uero Antigonus in Iudæa mercede coraruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ, nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximèda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursionem perterritos, maturè in fugam uertit: & Silonem malè repugnantem, peri-

*Ant. lib. 14.
cap. 23.*

*Ant. lib. 14.
cap. 24.*

Ioseph.

Ff 3 culo

culo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nō nullos utriusq; beneficijs debita uicissitudo: plurimos tamen spes, ut à rege certissimo. Iamq; ualidissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediēbat, loca insidijs opportuna præoccupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, uirium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebāt: ab alijs uerò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros præconis uoce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: poenasq; ab nullo, quamuis manifesto inimico, repetiturū, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cum allocutionibus cōtrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut uoluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorū defensores deturbare: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam uerterunt. Ibiq; tūc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egerere se necessarijs acclamarent, pecuniamq; alimentis poscerent, atq; hyemā di gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem nō solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites, ubi plurimi essent, conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantamq; his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulq; prospiciens, ne uel in posterum ministrare desinerent, accolæ Samarię per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) ut alimenta & uinum & oleum & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atq; insidijs opprimerent, per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, si qui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tamē Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede cōducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem uacuam habitatoribus repperit, quingentos uerò cum mulieribus ac familijs montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamq; diripuerunt, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanumq; militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit. Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiā. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus,

equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, cōmuniuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum alijs quos ex Massada liberauerat a finibus suis in Samariam translata, ibi cōpū tutissimē collocata ut cætera Galilææ subuerteret, atq; Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumq; Sephorim, licet uehementissimē ningeret, peruenisset, facillimē ciuitatem capit, cuius studibus eius ante aggressiōē fuga dilapsis: ibi cōpū suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleracq; illius regionis incurstantes, non minoribus quā belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, unaq; ala equitum in uicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cū reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuerunt, sed armati obuiam procedebāt, peritiā bellatoris fisci, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrū Herodis in fugam pellitur. Ille autē de suo dextro circumgressus, uelociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autē in hostes, impetū persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes uiolentiā concesserunt: qui tamē eos usq; ad Iordanem cædendo persequēbatur: & magna fugientiū parte perempta, cæteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi qd in speluncis latitantes reliquerant, eorumq; causa diutius ibi remorandū fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumq; ducibus multiplicatam summā ad hyberna mittēdo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro uenaliū cōsuleret, muroq; castellum Alexandriū cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas uersabat Antonius. Ventidius autē ad bellum contra Parthos Silonem atq; Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Iudææ statum antē cōponerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undiq; inaccessæ, transuersosq; tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumq; ab earū fronte usq; ad fauces altissimas pertingebat, rectum uallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisq; demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hi cōpū cum familijs eos mactabāt, ignemq; repugnantibus inijciebāt. Cumq; aliquos ex his conseruare uellet Herodes, ut ad se accederēt, uoce præconis edixit. Sed illorū neque uoluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos uis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiā senior quidā, septem filiorū pater, orantes cū matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo. Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quenq; filiorū trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur, & ut filijs parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit, & post filios, occidit uxorem: deiectisq; desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse

Ant. lib. 14.
cap. 24.Herodis de hoc
libro uictoria.Ventidius contra
Parthos
mittitur.
Ant. lib. 14.
cap. 25.Cruelle patris
in se, liberos,
uxoremq; facit.

arbitrabatur, eiꝝ parti Ptolemæo preposito, in Samariam redijt: scutorum quidem tria milia, sexcentos uerò equites in Antigonū ducens. Tuncꝝ propter eius abscessum naꝑti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant, in paludes atꝝ in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autē castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa multam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam uerò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitū mille auxilia duarumꝝ legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adiutum ueniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, et pecuniam dare pollicitus. Sed is (nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes) in proditione quidem ei non paruít, simulata uerò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tãquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunꝝ ludæos offendisset interficiebat, ut nec uel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hęc cum ægrè ferret Herodes, in Machæram quidem uindicare uoluit, tanquam in hostem: iracundiam uerò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusatus Machære iniquitatem. Ille autē delicta sua reputans, uelociter regē consequitur: utꝝ in gratiã secum redeat, multis precibus efficit. Neꝝ tamen Herodes à proposito suo reuocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem ualidissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciciens demonstrandæ uirtutis, & ut magis magisꝝ placeret Antonio. Denique mox ut ad eum uenit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnasꝝ prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumꝝ ad honores eius spemꝝ regni adderet, Antiochus uerò tradere Samosatam cogeretur.

Herodes Antonio uirtutem suam probat.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Cap. XIII.

Ant. lib. 14. cap. 25.

VM hæc agerentur, res Herodis in ludæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephū fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mādatis huiusmodi, ut nihil ante reditū suum aduersus Antigonū moueret, quia non firmum esset auxiliū Machære, quātum ex delictis superioribus apparet. Verū Iosephus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorū, Hierichunta cū cohortibus à Machæra secū missis petit, ut maturo mensum tēpore frumenta diripiat. Incurso autē hostiū per montana atꝝ aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnā uiri fortis in ea pugna gloriam cōsecutus, & omnes Romani milites percunt. Recens autē lecte de Syria cohortes erāt, nec ueteranorū quenꝝ permixtū habebant, qui belli imperitis opitulari posset.

Antigona

Antigonus autem uictoria minimè cōtentus fuit, sed eò processit iracundiæ, ut mortuum quoq; Iosephum uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis I. talēta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tāta uerò nouitas post Antigoni uictoriam Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerēt, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horū quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso ut Herodem quoq; aduersus Antigonom adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarū Herodes uterē auxilio, ipse cum cætera manu militū sequebat. Herodi autē degenti prope Daphnē Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus profluisset è stratis, ecce nunciū cladis intrabant: quare præ dolore paululū quæstus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra uires iter accelerās. Et ubi ad Libanum uenit, octingentos mortis accolæ assumit auxilio, unamq; his iungit Romanorū cohortē. Cum quibus nō expectata luce, Galilæā ingressus est, hostesq; obuios in eum quæreliquerant locū auertit, & assidue quidē castellum oppugnare tētabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in uicum proximū recepit exercitum. Paucis autē diebus post, auctus etiā alterius cohortis præsidio, quā Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellū nocte defererēt. Iamq; per Hierichunta properās ibat, ut q̄ primū interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiā mirabilis ei monstriq; similis casus euenit: unde præter spem liberatus, opinionem q̄ Deo charus esset adeptus est. Nam cum multi honorati uespera illa apud eū coenauissent, postquā dimisso cōuiuiō omnes egressi sunt, cōfestim coenaculum cōcidit. Id autē cōmune sibi tam periculorum q̄ salutis prælagiū, quantū ad futurū bellū pertineret, esse cōiiciens, mane primo castra mouet: hostiumq; sex circiter milia de montibus decurrētes, prima tentabant agmina. Et manū quidē cum Romanis cōserere non satis fidebant: lapidibus aut ac telis eos, dummodo plurimos fauciarent, eminus appetebant. Vbi Herodes quoq; ipse præteriens, latus iaculo uulnerat. Antigonus autē se nō solū audacia suorū, sed etiam multitudine superiorē uideri cupiens, Pappū quendam ex cōtubernalibus suis cum manu militū in Samariā mittit, quibus quidē Machæra erat præmium uictoriæ. Herodes uerò terrā peruagatus hostilem, quinq; municipia capit, duoq; habitatorū milia cōsumit, exultisq; domibus, ad exercitū redit, circa uicum qui appellat Cana tendentē. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum uel ex ipsa Hierichunte, uel ex alijs regionibus accedebat: cum hos odiū moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. Hoc autē congregi festināte, Pappi milites neq; multitudine hostiū, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnā ex altera parte procedunt. sed ubi agmina conflixerūt, cæteri qdā paulisper restiterūt. Herodes autē fraternæ cædis recordatione periculosius dimicās, dūmodo eius ulciscerēt autores, aduersam aciem facillimè superat. Deinde semp integros aggrediēdo, uniuersos in fugā uertit. erat em̄ plurima occubentū strages, cū aliq; quidē in uicū unde uenerant

Antigoni crum
delitas.

Herodes Pappū
pū uincit.

uenerant compellerentur: nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in uicum irrupit: cum omnes domus armatis essent refertae, plenaque propugnatorum de super tecta: & quoniam foris deprehensos facillime superabat, disturbando aedes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam, eum gladijs armati milites excipiebant. tantaque cadauerum per omnes uias multitudo coaceruata est, ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis qui in uico perissent, fuga discederent: statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Haec enim perficienda uictoriae fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatem iam deferere cogitabat. Herodes autem ad uesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem unus tantum puer eum sequebatur. Et prius quam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, ut regem uiderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cum inermis esset praetereunt: exitus uero quam fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos comprehenderet, nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obrucit: idque Pherorae magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis celsit, Hierosolymam repetijt: murisque admoto milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romae rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quam facilius erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres aedificare iubet. relictis autem qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam uadit, uxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subcisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciobat. Igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditumque sociat: qua mediterraneo itinere praemissa, ipse per Phoenicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumque sex milia, praeter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, propere a septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius uero Antonio, a quo milites quibus praerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudeorum autem intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur multaque ueluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maxime ex locis oppido proximis uictui necessaria diripientes, neque aut equis aut uiris alimenta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, a muris opus aggerum prohibebantur, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum

Pappus Antigoni dux occiditur.

Herodes uxorem ducit.

Ant. lib. 14. cap. 12.

culum moliebant. In nulla re aut æquè ac in cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum reprimerent excursus: inopiam uerò alimentorum longinquis transfectionibus adiuuari disposuit. ac pugnae intenti, quamuis omnem modum audaciae supergrederent, Romanorum tamen peritia uincebant. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebat. Ex improviso autem Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars dirueretur, alteram eius uicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidiū tolerauerunt donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima caepiebant: & infuso exercitu plurima ubique mors erat. Romanis quidē propter obsidionis moras iratis: Herodis uerò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Maetabantur autem quamplurimi, & per angustiores uicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratione. Denique licet rex ubique mittens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed ueluti furentes, omnem persequerentur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonom appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit ut foeminam. Itaque ille quidem uinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes uicisset, ut externa quoque auxilia compesceret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbiorē, quàm si uictus fuisset, existimans sibi fore uictoriā, si quod uideri nefas esset, culpa sua uisum fuisset. mox autem etiā rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si uacuefacto uiris & pecunijs oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terrarum imperium, uile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quenque liberaliter, & pro merito, duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio uinctum Antigonom ducens, & illum quidem uana spe uitæ cupidum usque ad ultimum diem, igni uia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudo ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusque comitibus misit. non tamen omnino ne quid pateretur, redemit. Iam enim Antonius Cleopatrarum amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognationem suam scruitia persecuta est, ut neque propinquus sanguine

Hierosolyma
capitur.

Antigonum se
dedit.

Antigonum se
cui percutitur.
Ant. lib. 15.
cap. 2.

Cleopatra sua
ritia.

sanguine superesset, cedis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando, suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quæreretur. Postea uero quam in Iudeos atque Arabes usque extendit auaritiam, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum uerbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos uiros tantosque reges iniustum esse duxit: uerum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum, in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum posita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam uenit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatæ ducebat. Nam cum pecunijs omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

De insidijs Cleopatæ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes, & ingenti terremotu. Cap. XIII.

*Ant. lib. 15.
cap. 5.
Bellum Actia-
cum.
Cleopatæ es-
suetia.*

CONCITATO autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & alij per Iudæam turbis liberatus, & Hircanio potitus, quem uicum Antigoni soror tenebat: ueruntamen à Cleopatra callide, ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas ut Herodi committeret, persuadet Antonio, quos si uicisset, Arabiæ: sin autem uictus esset, Iudææ domina constitueretur: alterumque potentium per alterum pessundaret. Sed hoc eius consilium Herodi feliciter celsit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. Qui cum iam uicti essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canatham congregati, expectabant Iudæos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tētabat, castraque muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo, sed præstare uictoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam uersos urgebant: in persecutione uero insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immisis, qui ex Cleopatæ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursum recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cede prostratis. Qui uero ex prælio seruati sunt, in uicum Ormizam confugiunt. ubi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxilijs, serius quam usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. Non enim repentino commisso prælio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen ultus est Arabas, assiduus fines eorum incursionibus infestans: quodque semel uictus est, sæpè rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas,

lamitas, septimo regni anno, & Actiaco bello feruente. nancq̃ ueris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta uerò hominū milia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniā sub diuo tendebat: ibiq̃ Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affingens. Vnde uelut omni subuersa ludæa, terræ obtinendę spe, quia neminem superesse credebant, in eam irrunt, legatis prius interfectis, qui ad se uenerant à ludæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinē, tam magnitudine. quā alsiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non uidetur, cur uos præsens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas moerori uobis esse non miror, ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursum hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest ut hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, ut poenas redderent. Non enim tantum manu armisq̃ freti, quantum nostris calamitatibus, ueniunt. Fallax autem spes est, quę non suis uiribus nititur, sed alienis aduersis. Neq̃ uerò uel secundæ res uel contrarię, apud homines certæ sunt: sed in utramq̃ partem uideas fortunam nutare uicissim, ut exempla uobis propria demonstrabūt. Nempe prælio superiore uictores, post ab hostibus uicti sumus. Et nunc ergo, quātum æstimare licet, illi capiuntur, uictores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaq̃ mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciā suggerit. Nam cum ferociores quā opus erat fuistis, & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc aut uestra cunctatio, & minus alacer animus, ut uidetur, certam mihi uictoriā spondet. Cōuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere uirtutem exercere: consceleratisq̃ hostibus planum facere, quod neq̃ humanum aliquod malum, neq̃ ira cælestis unquam deprimit fortitudinem ludæorum, donec spiritum uitæ ducunt, uel eorum quisquā in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentium metus: neq̃ arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nancq̃ sunt elementorum quoque uitia: nullumq̃ damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. Nam pestilentia quidem, uel famis, uel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa uerò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quā terræ concussio, bellum nocere poterit etiam uictis? Imò enim uerò maximum imminētis excidij monstrum, sponte sua, neq̃ alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesq̃ Deo pro belli euentu hostias ceciderūt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamq̃ dexteram, sed continuo poenas dabūt: si patrio repleti spiritu, in uindictā uiolati fœderis animos excitemus. Pergite quisq̃ nō pro coniugibus neq̃ pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cedis ultores. Illi melius quā nos qui uiuimus exercitum regēt: uobisq̃ mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinē uestram sustineri nō posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres uidit, sacra Deo cele-

*Ingēs in Iudæa
terræmotus.
Ant. lib. 15.
cap. 6.*

*Herodis ad
suos oratio.*

Herodes Arabum copias vincit.

brauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autem Philadelphe positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimum cupiens cōgredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem regis facile repulerunt, collemque tenuerunt: ipse uero quotidie producto ad prælium milite, instructaque acie, Arabes laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet (quædam enim eos uehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) uallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixti cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. Et quandiu quidem resisterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi uero terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi uero à semetipsis conculcati perierunt. Denique milia v in fugâ ceciderunt, cæteraque multitudo intra uallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes, & licet armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique ardesciente siti, cateruatim exeuntes, ultrò se Iudæis tradebant, adeo ut quinque diebus quatuor milia uincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem milia circiter sternit: & tam magna plaga ultus Arabiam, extincto uirorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Herodes exaltatus in regnum.

Cap. XV.

Ant. lib. 15.
cap. 7.

Herodes Cæsarem uictorem adit in Rhodo.

Cæsar Herodem regem appellat.

MOX autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij, post uictoriâ Cæsaris apud Actiū. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, ueste quidem cultusque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata ueritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro uiribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deferui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorū correctionem, quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatræ amores, & Deus qui tibi uictoriâ donaret, obstruxit. Vnâ ergo cum Antonio uictus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni, spem salutis de uirtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò uero saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas, cum amicitia tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus perman eas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate

mitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatram, quàm tibi paruit. Te namque lucrati sumus, propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris, multa illum & graua pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uerò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepti regni diuitijs, tumque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidè equo uectus est, coenamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit. Prospexit etiam ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideoque postquam uenit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros eius honores auxit, uerum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgum Stratonis: & ad hæc satellites quadringentis Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Post primam uerò Actiada, etiam regionem quæ Trachon uocatur, eius ditioni subdidit, ei que continentem Batanæam, item que Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit unquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas miseras Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat, ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamque Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuò contra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo incōsulto procuratoribus liceret administrare, præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa uerò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit.

Herodis in Cæsaris milites officia.

Herodi regnū augetur.

Herodes Syriæ procurator cōstituitur.

De urbibus & edificijs instauratis, & conditis ab Herode, deq; munificentia qua usus est erga externas gentes, cumq; felicitate. Cap. XVI.

Ant. lib. 15. ca.
10. 12. 13. 14.

Herodes tem-
pla Cæsari de-
dicat.

Pyrgum Stro-
tonis Herodes
instaurat.

Magno sumtu
portum efficit.

TAQVE anno regni sui quintodecimo, & templum instauravit, & duplum terre spatium quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit: hoc autē nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam uocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam cōferri posset, ædificauit: easq; amicorum uocabulis unam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec uerò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terraq; fœcundissima his attributa: ubi templum quoq; maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Qb hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontē candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam uertex in præcellsum editus, propter subiecti lateris uallē specus aperit umbrosus, quæ profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculū concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem è speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc est Iordanis principiū. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichūta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus uocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uerò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoq; honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria uocantur, constituit. Cum autem inter maritimas ciuitates uidisset unā uetustate iam fessam, quæ Stratonis pyrgos uocabatur, & pro loci natura munificentia suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarū media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit impetuosa, ut omnes qui ad Ægyptum ex Phoenice nauigarēt, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræeo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uerò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per uiginti ulnas in profundum

fundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod unda calabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi, unde etiam procymia dicebantur: ceteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Caesaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda quae portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quae naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. Ad ostium uero colossi tres, utrinque fulti columnis: quarum a leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra uero duo proceri lapides iuncti, & partis aduersae turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexa, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis uiae tendentes in portum. Contra ostium uero portus, in colle, Caesaris templum magnitudine simul & pulchritudine praecipuum: in eoque Caesaris colossus non minor quam Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quae Argis est. Oppidum autem provinciae dedicauit, rebusque aduecticijs portum, Caesari uero conditoris honorem, unde ciuitati nomen Caesaree imposuit. Quinetiam & caetera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna uocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Caesaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima praemia proposuit: ut non solum uictores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potiretur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterat, Agrippium uocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiam portae inscripsit, quam ipse in templo aedificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. Nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine praecipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum uocauit: fratrique Phasaelo turrim cognomine Phasaclidem Hierosolymis aedificauit, cuius ambitus et in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quae a Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis aeternae gloriae traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium uocauit: tumulumque in mammae formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit aedibus regijs liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, uerum etiam foris parietes ac maceriae tecta quoque largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quae & sarcinas & amicos recipere possent, aedificauit: ut pro rerum

Herodes appellat Caesarem, quae prius Stratonis pyrgos dicebatur. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

Herodis in parentes pietas.

*Liberalitas He-
rodis in exte-
ros, digna re-
ge.*

quidem omnium copia ciuitas esse uideretur castellum: circumscriptione ue-
rò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudi-
nem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tri-
polim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dis-
cunt: Bibli autem murum, exedras uerò & porticus, foraq; & templa Beryti
ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Mariti-
mis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona uerò Nymphaea si-
ue lacus ornatisimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitu-
dine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Mula-
tæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibi-
tionem uerò thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit, quem
admodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cun-
ctis ministravit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæ-
pe multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam re-
parauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalita-
tem: perq; omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones?
Nonne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia
Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nonne Antiochenium Syriæ pla-
team, cum plena coeni ab omnibus uitaretur, per uiginti stadia prolixam,
strauit polito marmore: declinandisq; imbribus, quàm longa esset portici-
bus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detu-
lit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaïæ com-
mune, sed etiam totius orbis terræ munus uidetur, per quem Olympiaci cer-
taminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum uideret ino-
pia, quodq; solum ex ueteri Græcia restabat, collabi: non solum agonothe-
ta ipse factus est, eo lustro, quod cum Romam nauigaret, offendit: sed etiam
perpetuos pecuniarum redditus instituit, ut nunquam eius memoria agono-
thetæ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tri-
butorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliq; circa
Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi ma-
gnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: uelut maius aliquid
aucuparetur, si beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas habe-
rent. Quin & corpore usus est, quod animo conueniret. Cumq; summus ue-
nator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur.
Denique uno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum
altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequētatur. Bellator autem erat,
qui sustineri non posset. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat: qui-
bus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum liberator uidebatur egre-
gius. Præter animi autem corporisq; uirtutem, fortuna quoque secunda u-
sus est. Rarò enim contra uotum eius, belli celsit euentus, & si quā-

do id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quo-
rundam, aut temeritate militum fa-
ctum est.

De disidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.

Cap. XVII.

T uerò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperūt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat, uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris uocabatur, Mariammen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: unde domus eius in discordiam uenit, & antea quidē, maximè uerò postquam Roma regressus est. Nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos ē Mariamme suscepit, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum cōiugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati uerò gentiles liberauerant, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interfisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. Hoc enim fretus, multoq; amplius patriam desiderans, uenit. Herodem autem cōmouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure deberet. Quinq; autem filiorum, quos ex Mariamme suscepit, duæ foeminae, cæteri mares erāt: horumq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariammes suffragabat: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariammes erat odium, quantum ipse illā amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore uerò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim uel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pōtificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atq; ille quidem cum sacra ueste amictus ad arā accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamē noctu missus in Hierichunta, ibi, sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamme probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulteri: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, absentem se properasset ostendere uiro mulierum cupidine insanienti, & qui uim posset inferre. Id ueluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiā cogitantē Cleopatras sæuitiā, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosepho Salomes sororis suæ uiro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clām, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonē aperit. Et illa reuerso Herode, multa que inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunq; esset al-

Ant. lib. 14.
cap. 3. 8. 9. &
lib. 16. cap. 13.

Alterum Herodis coniugium.

Hyrcanus interficitur.

Domestice Herodis calamitates.

Herodes Ma-
riammē & Iosephum inter-
fici iubet.

Ant. lib. 16.
cap. 4.

Antipatri calli-
ditas.

terius mulieris amore captus: Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebatur, amens erat Herodes ilico: nec unquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset, in regia spatatur: ibiq; tunc Salome soror eius, arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmavit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens, confestim utrumq; iussit interfici. Deinde poenitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta uis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquã uiuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum, quo superstitem dilexerat, æquauit affectum. Maternæ autem iracundie succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrē quàm si hostis esset, habebant: idq; & antea, quàm diu Romæ in studijs erant, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoq; roborabatur affectio. Iam uerò maturi coniugio, unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq; apertius quidam cum rege colloquebantur, q̃ ei per utrumq; filium strueretur insidiæ: & alter quidem ultrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter uerò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrū ex Doride susceptum: hisq; illum præponere modis omnibus coepit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficiscentem uiderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blādiri callidè nouerat, & uarias in fratres suos calumnias conferebat, quædã ipse dictitans, amicos uerò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuq; regio & cæteris obsequijs præter diadema utebatur. Tempore autem uoluit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditijs & calumnijs regi obrepſit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romanam pater abstractum, ueneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris uerecundè suppressit: in se uerò delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentie conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus, quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lachrymas quidem cunctis excussit: uerum Cæsare sic affectit, ut

eorum

eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios uideret, nondum tamē erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebat Antipater, etsi uerecūdia reconciliatoris palām proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam præter nauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissimē Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratę concordię causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romę scripserat, ut in causa dicenda suffragarent Alexādro: & usq; ad Zephyrium deduxit talentis xxx donatum. Postea uerō q̄ Hierosolymam peruenit Herodes, populo conuocato, tribusq; filijs propē astātibus causam reddit profectiois: multasq; Deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus suę perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, cōcordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea cōmoditate illi gratias refero, tresq; filios meos reges designo, huiusq; sententię meę socium primum Deum fieri precor, deinde uos. Namq; huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar iunxit, & pater instituit obseruare: non iniustis eos, neq; disparibus, sed meritis colētes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequiū, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis cōiunctos esse oporteat propinquos atq; amicos ego distribuam, & cōcordię sponsores illos constituā: pro certo sciens, seditionum cōtentionumq; causas ex contubernaliū nasci malitia: hosq; si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut nō solūm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeāt in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorē filijs meis trado: & iucunditate quidem quasi rectores potiētur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autē quisq; uestrū ætatem meam, uitæq; institutum, nec non etiam pietatem. nam neq; senex adeo sum, ut de me citō desperet: neq; uoluptatibus assuetus, quę adolescentium quoq; uitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem uerō ita coluimus, ut in longū nos æuum progressuros esse credamus, q̄ si quis in cōtemptum meum filijs meis placere maluerit, etiā pro illis mihi supplicium dabit. Ego em̄, non q̄ inuideā ex me genitis, honorificē eos haberi ueto: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferocię nutrimenta suggerere. Itaq; si cogitēt qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratu esse premiū, seditionis uerō apud ipsos etiam quibus lenocinabant, infructuosam fore malignitatem, omnes profectō mecum, hoc est, cum filijs meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meq; his esse concordem. Vos autē, o boni filij, sacrā primū retinētes mente naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsare qui nos reduxit in gratiam, meq; tertium qui ea, quæ iubere liceat, rogem: fratres permanete. Iam nunc autem uobis & uestimēta & obsequia dabo regalia: Deumq; oro, ut cōseruet iudiciū meū, si cōcordes eritis. Hæc locutus, singulos benignē cōsalutauit, populūque dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui uerō mutationis erāt cupidī,

Herodis filij
reconciliati.

Seditionis causa
ex contubernaliū
nasci malicia.

*Dissensio inter
filios Herodis
augetur.*

cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebāt confirmatum esse Antipatro meritum: Antipater autem succensebat uel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro uarietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio, multa fraude celabat. His autē pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid uenisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorādi causa insinuabant. Itaque omne quod dictū esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferrebāt. Nec uel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius habebat, sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximaque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua ueras occasiones haberent: multisque falsò uulgatis, unum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidē amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri uitam malitiæ dixisset arcanū. Alexandri uerò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerent, effecerat. Cum autem caute uniuerſa cōmitteret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodē morliebat: fratrisque personam gerens alijs delatoribus subornatis utebāt. Si quid in Alexandrum nunciaſſent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiose aſtruendo, regis iracundiam prouocabat: omniaque ad insidias referibat, & ut necem patris Alexander optare uideretur. nihil enim maiorem fidem calumnijs suggererat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quātum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adijciebat Antipatro. In eādē uerò partem inclinati sunt etiam qui regno parebāt: hi uolentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regisque fratres, ac tota progenies, omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimū, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoque plus quàm priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquā omnes, ut Antipatro magis obsequerent, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenque ab adolescentibus separabant: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum uel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. nō solum autem regalibus erat formidini, uerum etiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos, quāuis ex ciuitatibus nō subiectis, ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigercente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assidue uelut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autē inimicitias augebat Alexandri quoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate cōmemorans, cunctarumque se quæ in regno uiuerēt, dominā esse dictitans: paternū enim genus à

Glaphyra superbia Alexandrum omnibus inuisum redidit.

temeno,

Temeno, maternum autem à Dario Hytaspis filio ducere, multumq; ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quæq; propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namq; multas ei fuisse diximus uxores: quòdliceret ludæis more patrio plures habere, quodq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autē Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & antè quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat uxori: quodq; ipse priuatam, reginam uerò frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matrinunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoq; fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoq; uicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studijs operam darent. His commota Salome, q; iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea uidebat cōtra generum dicens. Et præter hæc alia quædā criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrū & Aristobulum crebrò matrem implorare, calumq; eius cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariammes uestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus delicijs nigris uestibus induerentur. His de causis Herodes licet constātem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem correptionis absunderet, ad se eos uocauit: Romā enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitq; ut fratres diligerēt, promissa priorum peccatorum uenia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecādo, fictas eas esse dicebant, purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse constare: uerū ipsum quoq; debere, ommissa facilitate credēdi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cū his eum maturè placauissent, ut patrem, præsentī metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam, & patrum Pheroram: uterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autē reditus haberet centum talentorum, totiusq; trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinetiam tetrarchā eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ uenia data, indignationem remisit. De hoc autem erat uetus opinio, quòd etiam uiua regina Herodem opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamuis amantiſsimus frater esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos uenit, quorum nulla quidem fuit de maleficijs aperta cōfessio, sed q; cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderūt: huius autem

Ant. lib. 16.
cap. 7.

consilij

*Pheroras Salo-
men sororem
accusat.*

*Alexander eu-
nuchos mune-
ribus corrup-
ti.*

*Herodis regni
iniquitate re-
pletum.*

*Ant. lib. 17.
cap. 8.*

*Alexander in
uincula conij-
citur.*

consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritū: cui rex eam tra-
didit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome cri-
minatione libera manserat. nā & hanc frater Pheroras accusabat, quod cū Syl-
læo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs cōstituisset, quem inimi-
cissimum Herodes habebat. Conuicta autē & in hoc, & in omnibus quæ Phe-
roras detulerat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiam rex Pheroram criminis-
bus soluit. Domus uerò tempestas in Alexandrum transijt, totaq; capiti eius
incubuit. Tres erant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus nemi-
nem id latebat. Vni enim uinum ministrare fuit cura, alteri cœnam appone-
re, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos mune-
ribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquam regi hæc
sunt indicata, ui tormētorum coacti, & stuprum statim cōfessi sunt, & quibus
essent ad hoc promissis inducti, aperuerunt: quomodo eos sefellisset Alexan-
der, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorās, &
qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum iuuenem putarent: uerū se coli
oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neq; multo post
ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatos que faceret, ac
præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexādro clām parēre, mili-
tumq; rectores, itemq; ordinum principes occultè ad eum cōuenire dixerūt.
Hæc Herodes adeò pertimuit, ut nō auderet statim delata proferre, sed explo-
ratores die noctuq; submittens, dicta factaq; singula scrutabāt: & de quibus
suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaq; regnū eius acerbissima iniquitate repletū
est. Nam pro suo quisq; odio uel inimicitijs, calumnias finxere, multiq; regis
iracundia cædis cupida cōtra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem
confestim fides habebat: erant autem criminationibus ipsis uelociora suppli-
cia. Deniq; accusabat qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus
esset, ducebatur ad pœnā. De uita namq; periculū regis quæstiones breuiore
compendio terminabat. Ad hoc autē sæuitiæ processerat, ut nec eorum quen-
quam humanius aspiceret, qui accusati non essent: uerum etiā amicis immitis-
simum sese præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit, & in quos potesta-
tem non habebat, in eos dictis asperis sæuebat. Accessit malis Antipater, col-
lectaq; propinquorū caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus au-
tem ineptia sua regem commentisq; delatorū timor inuasit, ut stricto instare
sibi gladio uideretur uidere Alexandrum. Deniq; subito & ipsum correptū
in uincula coniecit, & in amicorū eius tormenta perrexerit: multi autē tacitè mo-
riebantur, nulla uoce supra cōscientiam prodita. alij uerò quibus mendacium
impatientia doloris extorsit, de patris eum insidijs cum fratre Aristobulo co-
gitasse dixerunt: tempusq; obseruare, ut illo dum uenaret occiso, Romā pro-
fugerent. His tamen si uerisimilia non erāt, sed necessitate cruciatus ex tēpore
fingebant, libenti tamen animo rex credebat, pro cōsolatione accipiēs uincti
filij, ne id fecisse uideretur iniuste. Verū Alexander quoniam suspicionem
patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ulterò malis assentiendum puta-
uit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatei insidias, earumq; se plu-
rimos socios habere, perscribit: ante oēs autē Pheroram & Salomen. Hanc em̄
etia stupro sibi quondā esse mixtā, cum uim noctu adhibuisset inuito. lamq;
libr

libri in manibus erāt Herodis: multa & grauiā de optimatibus clamātes, cum maturē in ludæam Archelaus uenit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, Vbi nam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamq; filiā meā bono merito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eius modi uiri cōiunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiā tuam, cuius periculum agit, q̃ adhuc uiuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properans ueniebā, ut qui & illum reperirem olim dedisse suppliciū, & de filia quæstionem tecum habere, quam tui tuæq; dignitatis cōtemplatione illi desponderam. At nunc de utroq; nobis consulendū est: licet nimīū pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexterās, & alter alterius iracundiæ uicarij succedamus. Talibus increpās, quamuis pertinacē fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisq; capitulis insistent, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scriptis continebantur, & in Pherorā contulit. Cum aut sibi credere regem uideret: Considerandum est, inquit, ne fortē adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniāt, non tu ab adolescētulo. nec eī apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiret, & successiōem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasiōis authores, qui ad deteriorē partem lubricū ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominibus nō solūm adolescentulos falli, uerum etiā senes, domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. Cōsentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pherorā excitabat, nāq; hic erat librorū quatuor argumentū. qui ubi propensiorē esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitia Archelai præualere, quam honestē non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se uidere, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestē conuinceretur, regem insidijs uoluisse decipere, omniumq; malorum præsentium adolescenti causa fuisse: nisi malit omisissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularet, omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ueniam petere. namq; ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturū. Paruit Archelao Pheroras, atraq; ueste cum lachrymis, ut quā miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniamq; meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: nāq; omnia quæ sibi obijcerentur fecisse. horum autē causam esse diminutionem mentis atq; insaniam, ex mulieris amore cōceptam. Itaq; postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, proprijs usus exemplis: etenim se quoq; à fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquā partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter uerò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit. ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamq; ab eo distractā secum abducturum se aiebat, donec Herodē cōpulset

Archelaus Herodis minas arte dissoluit. Ant. lib. 16. cap. 8. 9.

ultrò pro adolescentulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis aut grauatim Archelaus cui uellet eam præter Alexandrū collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, uxor quoque ab adolescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si uerò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: uix tandem celsit, unaque & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocaturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafurū igitur Archelai consiliū, quo generum periculo liberauit, peractū erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabatur. Abeuntē autē muneribus talentorum septuaginta, solio quoque aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis uocabatur, itaque amicorum eius quæque pro merito. Quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidiissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiā usque profecuti sunt.

Ant. lib. 16. cap. 11. Non multo post quidam in Iudæam uenit, Archelai consilijs multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quesitā fecit irritam: uerum etiam causa fuit ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati, uelut eorum quæ occuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: matureque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille aut postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata uerò amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepfit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Per totis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrum uerò, quod regina creatus, & regiae uir coniugis, filium priuatae mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere uidebatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem utroque deuincto referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladijs in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius

erat

erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, uitā ei se respondere pro beneficijs sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexterā: uerū sceleris tanto fuisse impedimento, q̃ societatem facinoris asimulasset. Alexandrū enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, q̃ regnū obtinuisset alienum, & post matris eorū necem principatū eius dilacerasset, nisi etiam de genere cooptaret hæredem, auitumq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariāmes ultū ire. Nec enim decere successione regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumelijs affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In uenationibus quoq; offendere, si taceat: si uerò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, soli q; Antipatro indulgentem: ob quē uel emori non recusare, nisi ex uoto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suū, ad quem facile possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc usq; ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, ut antea, patris præsentiam formidando: nec de suis tantum criminibus locuturū, sed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem usq; tributis opprimeret uulgaturū. deinde in quibus delicijs, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptę sint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi aut lamentaturum & aui & matris necem, omniaq; scelera regis reuicturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrū falso delatis, Antipatri laudes prosequēbat, illum solum qui patrem diligeret, esse confirmans, quicq; adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum lucundo & Tyrannio clām colloqui solitos esse, equitū regis olim principibus, tunc uerò propter quasdā offensiones ordinibus mortis. Hac deniq; indignatione succensus, cōfestim eos tormētis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam uelut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexādro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrē interfecissent: tamq; armis quàm alijs subsidijs eos uti permetteret. Hāc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus, & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis, ob hoc postremò occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorū quæ delata erant, uerum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum ualidum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem uerò domus suę pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille aut prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, q̃ Herodem recōciliaffet Alexandro, ab illo quoq;

Ioseph.

Hb 2

pecunias

Diophantus.

pecunias capit: deinde in Achaïam trāsgressus, ad similia facinora malè quæ sitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaïam, et ciuitates spoliaret, in exilium mittitur: atq; hoc eum modo poenæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignū est Cō Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namq; is cū amicissimus esset Alexandro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit: nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumq; gratiosissimum sibi iudicātem, qui secum eadem crederet, ipsdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hāc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quā & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut salutis suæ cōsuleret: quā si rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatā, quorum antè fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eiq; monita Aristobuli prodit: atq; ille ulterius durare non passus, utrunq; filium uinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam nauis delati, regis literas reddiderunt, uehementer quidem Cæsar ob adolescētes indoluit, uerū potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Deniq; rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicens, si in cōmuni confessu propinquorum suorum prouincięq; rectorū de insidijs quæreret: eosq; si delato crimini reperiret astrictos, occideret: si uerò fugam tantum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes, cumq; Berytū quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudiciū. Præfederūt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cū his Volumnius procurator, itemq; propinqui regis & amici, nec non & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namq; hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectū habebat. Sed filios quidē satis prouido consilio in iudiciū non produxit: sciebat enim quòd si tantum uisi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si uerò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, uico Sidoniorū. Exorsus autem rex, ueluti cum præsentibus ageret, cōmouebatur, & insidias quidē timidè obijciebat: nā probationibus deficiebat, maledicta uerò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa, prosequēbatur: eaq; morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cū nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamq; uictoriam uincere, singulos sententiā proferre rogat in filios, & primus Saturninus, condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse, cū tres ipse astātes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis uisum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem uerò sententiam primus Volumnius dixit, cunctiq; post eum Herodis æmulatione, uel odio: neq; indigna-

Ant. lib. 16.
cap. 12.

Ant. lib. 16.
cap. 13.
Herodes Cæsaris scriptis parat.

Herodes filios suos accusat.

dignatione quisquam necandos esse adolefcētes iudicauit. Tum autem uniuersa Iudæa & Syria suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finē: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium usq; processuram. Ille tamē filios Tyrum traxit: atq; inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea uetus quidam miles, Tiro nomine, Tiro miles: qui & filium habebat Alexandro assuetum atq; amicū, & ipse diligebat adolefcētos, præ nimia indignatione mētis postremò circumiens clamitabat conculcatam esse iusticiam, ueritatem perisse, naturam esse confusam, uitāq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori uitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regē ausus adire: Mihi uerò, inquit, omnium uideris esse infelicissimus, qui cōtra charissimos nequissimis credas. Siquidē Phororas & Salome fidē apud te aduersus filios tuos habēt, quos sæpē ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neq; aduertis hoc eos agere, ut iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facillē regem optātes. Veruntamē cogita, ne ille quoq; militibus odiosus sit, propter cēdem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adolefcētiū misereatur, principum autē plurimi etiam palām grauius ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio cōprehendi iubet. Ibīq; tum alius quidam regius tonsor, nomine Tryphon, nescio Ant. lib. 16. cap. 13. qua exagitatus insania, semetipsum indicans profilit: Ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tondēdi nouacula te occiderem: magnāq; inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusq; filium, & tonsorem subdidit quæstioni. Cumq; illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem uehementius torqueri iussit: tūq; filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrē suum habuisse uoluntatem dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictū ab adolefcēte uidebatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli uerum esse affirmabant. Herodes tamen & militū principibus, & Tirone pro concione accusatis, in eos armauit populum, ut ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios uerò in Sebasten missos, quæ non longo a Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq; re maturè perfectā, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliēdos. Hic finis Aristobulo & Alexandro uitæ fuit.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

Cap. XVIII.

ANTIPATRVM uerò, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis sciētibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus timorem non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq; Aristobulus ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiaq; Herodias & Mariamme. Sed Glaphyrā quidem Herodes cum dote sua in Capadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quā infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idē

Ioseph

Hh 3

uerò

Ant. lib. 17. cap. 21.

Aristobulus et Alexander præfocati.

uerò etiam Pheroram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, uelut opes tantas non munificētia largiretur, sed metu consumeret. Itaq; eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquā profecerit: quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantumq; illum peremptorum cædis poeniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cum lachrymis opplesset oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq; ut etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora, maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo uerò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororē uerò eius meus Herodes accipiet, ex pōtifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumq; nepotū copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, q̃ patres eorū oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteris iunxit, benignissimēq; consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quantoq; dolore affectus esset, neminem latuit pupillorum. Namq; honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filijs præter Archelaum etiam Pheroram tetrarchā adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto uiuentium puerorū studio, & quantā memoria mortuorū ipsius scelere tenerentur Iudei. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit: & callidē quidem patri surrepere timuit, sæuienti acriterq; uigilanti ad suspicandum. Palàm uerò eum supplex adire ausus est, coramq; deprecari, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomē habere uellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filijs socer esset adiunctus. Instantissimē uerò precabatur, quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namq; regi uxores erant, sed harū septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrū ex Doride, Herodē autē ex Mariamme pontificis filia: itemq; Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamq; Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide uerò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq; uxores sine filijs, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, uereba-

tur, ne

tur, ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmiũ fierent. Sed tunc quidẽ sæuiores dictis eum protelat. Postea uerò blanditijs eius adductus, spõsalia reformati; ac primũ ipsi Antipatro Aristobuli filiã collocat, filiũ uerò eius iungit filiæ Pherorẽ. Hinc licebat aduertere, quantũ Antipatri ualuerit adulatio, quod idẽ in simili causã impetrare Salome non potuit. Hęc enim quamuis soror esset, atq; hæc sæpe intercedente Iulia uxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimã sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaq; inuitã Alexæ cuidã ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariammes una, sororis filium habebat Antipatrum; altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certanitebatur: adiectaq; malignitati fiducia, nequaquã erat tolerabilis: nam quia singulorum odium uitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua, necnõ & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias cõtumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiecta. Itaq; cum illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant, sola uerò Salome aduersabatur eorum cõcordiæ: quodq; non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita uerò eius delatione mulieres, quodq; Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinerunt, contrã uerò & discordare inter se rege audiente simulabant: cum his adeò colluderet Antipater, ut palàm Pherorã minimẽ dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comestationes agebãt: earumq; consensionem fecit obseruatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter ceteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorumq; concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodq; Phariseis mercedem cõtra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expugnatũ uenenis. Postremò conuersus ad Pheroram: Vtrum, ait, se fratrem, an uxorem uellet optare? Cumq; ille se citius uita dixisset, quàm coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonẽ contulit: ac ne cum Pherora, uel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquam colloqueretur, edixit. Verũ ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructum, testamentumq; unã ei portadum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamme pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius &

Ant. lib. 17.
cap. 3.

Ant. lib. 17.
cap. 4.

*Fabatus Syllæ-
um prodit.*

alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, re-
demptoq; Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem.
Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum
quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud
Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi
expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud
Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus
est: regi q; indicauit, quod Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corru-
pisset, eum q; asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Co-
rinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriū-
dus. Igitur mox non illum solum corripere, sed etiam duos alios Arabas iussit apud
eum repertos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi que-
stioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confessi
sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmis-
si sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

Cap. XIX.

Pheroræ mors.

*Ant. lib. 17.
cap. 5.*

*Ancillæ & li-
bertinæ que-
stioni subijci-
untur.*

At Herodes Pheroræ uehementius imminebat, ut repudiaret uxorem: neq; quomodo mulierem plecteret, inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supramo-
dum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrar-
chiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq;
ad eum reuersurum esse dum uixerit. Deniq; nec ægrotum, quamuis sæpius
accitus, fratrem inuisere uoluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus
uellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem
Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam
& uenit ad eum, & humanissimè curatum uoluit: sed morbum superare non
quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usq; ad ultimum uite
diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoq; ueneno peremisset, fama
uulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum ma-
ximum cunctæ genti denunciauit, clarissimæq; funus sepultura dignatus est.
Vnus quidem interfecto Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ sortis-
tus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Phe-
roræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes ad-
issent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. nam quæ-
dam ei cibum obtulisse coniugem suam, et non eo, quo solebat, modo condi-
tum: eoq; sumpto, illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante
biduum, matris ac sororis eius accitu quandam ueneficam mulierculam ex
Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse
mortiferum Syllæi consilio: namq; illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis
suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tū
exclamat aliqua doloris impatiens: Deus celi terræq; rector, in matrem Antipa-
tri, quæ horum nobis malorum causa est, uindictet. Hoc rex initium nactus, per-
sequebatur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris Antipatri fami-
liaritatē cum Pherora eiusq; mulieribus, & occultos eorum conuētus aperuit:
quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare
solit

foliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarū hæc indicauit. Cum autem ancillæ separatim singulæ totquerentur, patuit omniū dicta cōgruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras uerò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coniuges trās siturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariammæ eiusq; filijs minimè pepercisset: ideoq; melius esse, ab hac belua quàm lōgissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cum ipse iā canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, sēp fortasse prius, quàm regnare incipiat, moriturū: aut si unquā ille decesserit (quādo autē istud futurum?) uoluptatem sibi successione omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorū quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariammes filium scripssisset hæredē. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo stādum arbitraretur: se nanq; ut ex eius progenie nemo superesset, curaturū. Quinetiā cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Deniq; nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centū talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, Quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, Vtinam cūctis ablatis nudos se, dummodò uiuos relinqueret. Verū hoc nequaquam fieri posse, ut tā pestiferam bestiā quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palām liceret. Deniq; nunc occultē, inquit, conuenimus: licebit autem apertē, si uiorum spiritum manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talētis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pavidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis cōperit, necādi sui causa ex Ægypto Antipatrum uenenum malum petiisse, per quēdam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uerò uenenum uxori suæ dedisse seruandum. Itaq; hanc euocatam, statim rex quod acceperat asferre iubet. Illa uerò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormēta præueniret. Sed Dei providentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro poenas repeteret, nō in caput, sed in diuersam delata partem, periculū mortis euasit. Portataq; ad regē, ubi resipiscere potuit, (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adorante rege, quòd uerā dicēti remitteret omne supplicium: si falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neq; sepulturæ quicquam relinqueret, paulisper tacuit. Deinde: Quid, inquit, secreta custodio, cū Pheroras obient,

Doris Antipatri mater, ornatu spoliatur, et expellitur.

obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura. Audi rex, & tecū Deus testis mihi ueritatis, qui falli nō potest. Cum Pheroræ morituro lachrymās asiderem, tunc ille me ad se uocauit: En multum, inquit, cōiunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu uerò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro uenenum, huc affer properè, meq̃ uidente cōsume, ne ad inferos quoque ultricem huius sceleris conscientiam deferam. Lata ut iussit attuli: & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uerò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reſeruauit. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert: rex uerò in matrem fratremq̃ Antiphili contulit quæſtionem. Verū hi quoq̃ Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumq̃ uenenum à fratre, apud Alexandriam exercente medicinam, accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atq̃ indices, & à suspitionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque poena coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis, & ultis.

Cap. XX.

POST hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est, aspidum uirus, aduenerat, aliorumq̃ serpentum succos: ut si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem uerò præter susceptam contra salutem patris audaciam, uelut operam subcisuiam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq̃ animi, regis filij, quos Antipater uelut imminentes spei suæ remouere festinans, quædam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nōnullis autem corruptis scribere persuasit, quod multis patrē maledictis carperet, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quereretur, seq̃ accitos esse grauius ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, id' que maximè sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm proficiscerentur, in ludæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq̃ adeundo uitandæ suspitionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam uerò adolescentiæ peccata esse, commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuum confundere tentabat indicia, uestem preciosam uariacq̃ stragula, poculaq̃ argentea, necnon & aurea comparando, aliacq̃ plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas cælaret. Deniq̃ ducenta talēta retulit expensā, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem

*Archelaus &
Philippus falsò
accusantur.*

malis

malis tunc minoribus maiore coniectis, cum omnia quidem tormēta de par-
 ricidio, epistolæ uerò de iteratis fratricidijs conclamarēt, nemo tamen ex lu-
 dæa uenientium, quo loco fortunę domus essent, ei nunciauit, quamuis inter
 scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita
 erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluntas fuit,
 per interfectorum fratrum manes obmutescabant. Deniq; Roma literas mi-
 sit, continuo se uenturum esse, quodq; honorificè dimissus esset à Cæsare, nū-
 cians. Rex autem insidiatorē manibus tenere desiderans; timensq; ne, si quid
 præscisset, fortè caueret, ipse quoq; literis beneuolentiam simulans, & alia fa-
 miliarissimè scripsit, & ut reuersionem suam maturaret, orauit. Nam si prope
 rasset, matris suæ quoq; offensionē posset componere, quam expulsam esse,
 non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ suscep-
 rat epistolam apud Tarentum, eumq; uehementer luxerat: id autem nonnul-
 lis de patruo laudabile uidebatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris
 erat, quòd insidiæ pro uoto nō cesserant: neq; tā Pherorā flebat, quàm male-
 ficiorū ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat, occu-
 pabat, ne quando fortè deprehenderetur uenenum. Tunc autē in Cilicia pa-
 tris epistola sibi reddita, quā suprà memorauī, statim quidem festinabat: sed
 postquā in Celēderin delatus est, subitum quēdā materni casus cogitatio,
 anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei
 suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognosceret, quibus
 ex causis matrē suam repudiasset: nāq; timere, ne fortè criminibus matris ad-
 deretur. Minus autē prudentes, & uisendæ patriæ cupidi magis, quàm quid
 Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebāt, ne ex ipsa mora;
 & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus.
 Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factū: nec enim præsentē illo
 quenquam id ausurū fuisse. Absurdū autem uideri, propter suspensiones incer-
 tas certis bonis carere, neq; maturē se patri reddere, ab eoq; regnum accipere,
 quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmis-
 susq; in Sebastū Cæsariæ portū defertur. Occurrit autē illi præter opinionē
 maxima solitudo, cum omnes eum deuitarent nullusq; auderet accedere. Nā
 etsi semper æquē inuisus erat, odio tamē ut proderetur, tunc data libertas est.
 Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de
 Antipatro fama repleuerat, solusq; de se quid ageret Antipater ignorabat.
 Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, uel
 ignobilius inde susceptus est. Enim uerò clades ille domesticas intelligens, cal-
 liditate celabat, metuq; penē mortuus, uultu confidētiam simulabat. Et neq;
 fugæ spes ulla erat, neq; circumstantibus malis emergere poterat: certumq;
 nihil ei de domo, ne ibi quidem nūciabatur: id enim regis interminatio pro-
 hibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse
 deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis,
 quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus, sine amicis in regiam
 uenit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortè autem Varus Syriæ
 rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, uelut
 eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu, & capite des-
 clinato,

Ant. lib. 18.
cap. 8.

Herodes Anti-
patrum literis
ad se redire
hortatur.

Antipater He-
rodem adiit.

*Doridis ad
Antipatrum
literæ.*

clinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot malefactorum inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neque me attingas, prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciū & iudicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodū te purges in diem crastinū, meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumque recepta mente, quo pacto sese defenderet, cogitabat. Postero autē die rex, adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem comprehensi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiusmodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his unā cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumque pronus ante pedes patris cecidisset: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autē magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & qui uis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omnique calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserāus uideri debeo, quod erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosque Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosque constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iste enim, quod iuuenis & successor meus futurus esset, maximè securitas querebatur: at uerò hic belua, patientia mea, supra quam satis erat, expletus, in me satietatē suā profudit: eique diu uiuere sum uisus, meamque senectutem grauiter tulit, rexque fieri non nisi parricidio passus est. Quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quod eum ex agro abiectū reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicariū declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam potestatem meā penè concessi: aperte autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorum, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quemque solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatore, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quod uel de his habui indicium, quale demonstraui huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursumque ueritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. Nam ego istam beluam noui: & quod sit uerisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletusque simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrū cauerem, neque meū corpus omnibus crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi fortè parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur

luctum

luctum peremptorum, & uiuētium fratrum beneuolentiam diiudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem uenit, & quemadmodum singula simulasset, uix me credo uiuere, tamq̃ grauē insidiatorem, quo pacto effugerim, miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq̃ amicissimi semper infensi sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinē sitierit, elabetur, etiam si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper seruatore te habuisse cōmemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataq̃ mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, coelestem latere iudicem omnino non posset, qui ubiq̃ præstò esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus ultus est, quia tibi malè cogitauerāt? Quid aut fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, alijs timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisq̃ bestiae animum gererem, certè mansueti patris beneficijs uincerer: quē, sicut tu dixisti, reduxeris, totq̃ filijs anteposueris, uiuusq̃ regem declaraueris, aliorumq̃ bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserum, acerbissimamq̃ peregrinationem meam, quàm longum liuori tempus magnumq̃ insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq̃ rebus abieram, ne Syllæus tuam cōtemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe uocitabat. Accipe pater has eius literas: hæ fictis in me criminationibus ueriores, his me defendo. hæ affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias nō ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu cōpulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum, terra mariq̃ nihil usquam parricida perpeffus. Sed nondum me hoc argumento diligas: nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per uiscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori nō debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu uociferās, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus fleret, iracundia continebat, documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè uero fratrum interitū, quos ipsius calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successio- nis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset, multo minus

*Antipatri res
sponsio.*

*Nicolai contra
Antipatrū ac-
cusatio.*

à fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationem uenisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, ueluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentiae meae, silensque iaceret, uenenum perijt, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quaedam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Caesari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihilominus rex Antipatro uinculis tradito, cladis suae nuncios ad Caesarem misit. Post haec Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim e seruis Antiphili Roma uenerat, Epistolas ferens cuiusdam, Acmes nomine, ancillae Iuliae: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes Epistola inter literas Iuliae reperta, clam ei beneuolentiae causa misisse. Ipsius autem Salomes Epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed haec ab Antipatro erant fictae: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit, cuius uerba haec sunt: Sicut uoluisti patri tuo scripsi, & alias Epistolas misi, certo sciens, regem sorori suae minimè posse parcere, si eas recitauerit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac Epistola & quae in Salomen sunt composita, deprehensis, regem subiit cogitatio, ne forte etiam Alexander falsis Epistolis fuisset oppressus: quodque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Caesarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, praeteritis Archelao & Philippo natu maioribus: nam & hos Antipater insinualauerat. Caesari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filijs, itemque amicis & libertis, propè quinquaginta: ceterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

Acme ad Antipatrum Epistola.

Herodes morbo corripitur.

De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis.

Cap. XXI.

Ant. lib. 17. cap. 8.

MORBUS autem ingrauescebat, quod cum senectus pariter ac morror urgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladiibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona ualitudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat aegritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate Sophistae duo, qui summè scire leges patrias uidebantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria praedicabantur: Iudas filius Sepphorae, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audissent morore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut Deus uindicaretur,

Iudas & Matthias Sophistae.

tur, fabricataq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut uultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi aquilam collocauerat auream. Eumq; tunc monebant Sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalē, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quam uirtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, regem ferè iam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronam adorti sunt: ipsoq; meridie, quum plurima multitudo uersaretur in templo, crassidemissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis duci nunciata, nō parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos, regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente? Lege patria responderunt. Cum uerò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: Quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaq; rex cōmotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, uelut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autē metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cum Sophistis uiuos incendi, & reliquos qui unā comprehēsi sunt, obtruncados carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum uarijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus autem uexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredoq; uirilis mēbri uermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorumq; omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, ultionē eam esse dicerent Sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, uitæ tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; Iordanem transgressus, apud Calliroën aquis calidis utebatur, quæ in lacum feracē bituminis, qui Asphaltites uocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autē corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere uisus est. Desperata uerò salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediēs ad Hierichunta uenisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni Iudæa nobiles, in locum, cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se uocatis: Scio, inquit, mor-

Aquila aurea in templo

*Quadragesima Scholasticorum
iuuenes cum suis principibus
toribus aquilam ex tecto templi
securibus abscindentes ad
Herodem cum de his bonis
commissi sunt.*

Herodis morbus

*Anlib. 17.
cap. 9.*

tem meam festis gaudijs celebraturos esse Iudæos. Verum per alios Iugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, Epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iulæ iussu Cæsaris interemptâ, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusque rursus uictus (nam inedia tulsisque pariter uolentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptoque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dextram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manumque continuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoque properè audito, Antipater fiduciam recepit: lætusque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret, obstitit, sed etiam regi uelociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quam uires ægrotantis ualebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri præcepit in Hircanio. Deinde rursus corrigit Testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonom, regno potitus: triginta uero septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidem omnibus, secunda fortuna usus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, uinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum coepit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus Epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post Epistolam Testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarumque regionum: tetrarcham uero, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit, cetera uero seruari iuxta superius Testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populus adeuntes, suamque promittebant, Deique beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, thorax au-

tem

Ant. lib. 17.
cap. 10.

Antipatri
mors.

Herodis
mors.

Ant. lib. 17.
cap. 12.

Herodis se-
pultura.

Herodis postrema
uoluntas.

tem purpura uariatus, corpusq; super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona uerò desuper aurea, sceptrumq; in dextera, & circlectum filij cū propinquis. Præterea satellites agmenq; Thracium, Germaniq; & Galli, uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cetera uerò militum manus armata, ducēsq; suos ordinūq; principes sequebantur. Decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq; secundum ipsius regis mādāta sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SECVNDVS.

De successoribus Herodis, & ultione drepte auree aquile.

Cap. i.

VRBARVM autem nouarū principium fuit, Archelao Romā proficiscēdi necessitas. Diebus enim septem in ligendo patrem consumptis, epulisq; feralibus prælixē populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiā redegit: nam qui eū neglexerat, impius estimabatur) candida ueste indutus procedit ad templum. Ibiq; uarijs fauorib. exceptus à plebe, ipse quoq; in excelsō tribunali, solioq; aureo residēs, humanissimē uulgus admisit: eisq; & quod sepulturam patris sedulo curauissent, gratias egit, & q; sibi quasi certō iam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamē ait nō potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omniū Dominus cōstitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uoluntati exercitus restitisse, cū sibi diadema uoluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æquē militibus ac populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his quorū etiam esset imperiū, certus rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, ut erga illos rebus omnib. patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eiūs mentē magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari, alij uectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autē postulatis, in gratiam populi facillē annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cū amicis erat in epulis. Ecce autē subito post meridiem congregati nō pauci nouarum rerum studiosi, ubi cōmunis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorū casum, quos propter abscisam ex portā templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem nō occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat, uirorum causa uidelicet quos pro templo ac legibus patris interisse dicebant. Eorum autem mortis poenas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetēdas esse clamitabant: ac primū, quem is constituerat pontificem reiiciendum,

Ant. lib. 17.
cap. 12.Archelai erga
populum libe-
ralitas.Ant. lib. 17.
cap. 12.

Ioseph.

11 3

aliumq;

aliumque pietate prestantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum protectionis festinatio continebat, metuentem, ne si sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impeditur. Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad templum uenit, prius quam uerbum faceret, lapidibus proturbarunt: & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, ociosi fore uidebatur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha uocatur, plurima uictimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui Sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumpere, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne uulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: laucius uero tribunus uix elabitur. Et illi quidè statim, ueluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo cõprimi non posse uidebatur. Quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam uero manum per montes proximos disiecerunt, præcones autè sequebantur Archelaum, iussu eius unumquemque ut domum recederet admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abièrunt. Ipse autem cum matre, necnò & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relictò Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Vnà uero egressa est cum filijs suis Salome, fratrisque regis filij, generique, specie uelut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa uero causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam ueniens, ad pecunias custodiendas Herodis. Quem ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces uenire properauit, neque thesaurus paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se ociosum esse pollicitus, apud Cæsaream cõmorabatur. Postea uero quàm sibi obstantium unus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tētabat. Nō tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuētes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: ei que se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil uidebatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum charissimus. Ora-

*Aquila aurea
direpta ultio.*

*Ant. lib. 17.
cap. 13.*

*Antipas regni
affectat.*

toriautem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui se monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ uerò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quicquid præcipuè liberi omnes suicquid iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per Epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam uerò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent, Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrisque anulum per Ptolemæum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea quæ ab utraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multitudinemque reddituum animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium uocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduerfabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi uerbis quidem de regno uideretur contendere, re autem uera iam dudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem, quibusdam, ut diadema sibi imponerent, subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ uelut à rege impetranda petisset: maximorumque reos criminum, quos pater suus uinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à Domino postulaturus uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerum, sed uocabulorum Dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris assimulasset, obiciebat: cum interdiu quidem personam componeret in mœrorem, noctu uerò ad comestationes usque potaret. Denique seditionem uulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat. Totius enim orationis suæ uires, eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem uenisse: ad hostias uerò, quas ipsi mactandas uenerant, crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congestisset. Itaque huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unquam eum dignum esse uisum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante quam corpore, & quæ in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamento successorem scriptum inculcare nihil posset, quod incolumi corpore, omni uicio purgata mente fecisset. Vt tamē quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admisis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populū peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis, perorauit. Surrexit aut Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia

Antipater Salomes F. Archelaum accusat.

Nicolaus Archelaum defendit.

cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argue retur, non regni solum, sed etiã ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: alio rum autem criminum suaflores aduersarios ipsos demonstraui. Secundũ ue rò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo suc cessoris sui firmatorem Cæsarem constituisset, nam qui tantum saperet, ut res rum Domino potestate sua cederet, nec unquam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quẽ constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet, non ignorauit. Cum autem omnibus expo sitis, etiam Nicolaus perorasset, in me dium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbeni gnẽ Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum uerò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamento continerentur, aliquem re gni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur.

De pugna & strage Hierosolymũ inter Iudeos & Sabinianos.

Cap. II.

Ant. lib. 17.
cap. 14.
Malthace Ar
chelai matris
mors.

ED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Arche lai Malthace morbo correpta moritur. Et uariæ literæ de Syria per s latae sunt, Iudæos defecisse nũciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incentores se ditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex trib. quas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in ciuitate reliquit: atque ita in An tiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymã uenisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò uim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignẽ regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multi tudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis uocatur, septies septem die bus exactis rediens, ex eorum numero uocabulum naçta, non religionis so lennitas populum, sed indignatio congregauit. Deniq; concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, trans'que Iorda nem positis regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iu dæorum, & numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu terna ca stra collocauerunt, una in septentrionali regione templi, altera in meridiona li Hippodromum uersus, tertiãq; in occiduo prope regiam tractu, circumsef fosq; Romanos undiq; obsidebant. Sabinus autem multitudo pariter, eo rumq; spiritu perterritus, crebris quidem Varum nũcijs precabatur, ut quam maturẽ ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ inter uenisset. Ipse uerò in altissimã castelli turrim, quæ Phasaelus uocabatur, eua dit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autẽ præcepto milites obedientes, in tem plum uolant, uehementiq; cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea uerò quã mul ti Iudæi porticibus occupatis, à uertice telis eos appetebant, plurimi contere bantur: & neq; ex alto iaculãtes ulcisci faciliẽ poterant, neq; cominus dimican tes

Pugna inter Iu
deos & Sabin
ianos.

tes ferebant. Ab utrisq; tamen afflictis succendunt porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles. Ibiq; tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendiij periculum suis gladijs præueniebant. Qui tamen ex moenibus obrepando in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL ex eo talenta diripere: quorū quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisq; pugnaces, tam uirorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaq; his regia minitabantur exitium, nisi quamprimum inde secederent: Sabinus, si uellet, unà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulantur regionum plurimi, qui ad eos spontè transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisq; Rufus & Gratus præpositi, unus peditum rector, at uerò equitum Rufus: quorum uterq; ui corporis atq; prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; Iudæi quidem insitare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret, euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudeam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinē tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia ueteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisq; instructi cū regijs decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex uicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiae latronū principis, ab Herode quondā rege capti, qui tunc illas regiones uastauerat, nō parua multitudo collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, cōtra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumē quoq; Simon quidam ex regijs seruis, pulchritudine simul & uastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cū latronibus quos cōgregauerat ipse circuiēs, & apud Hierichunta regiā, & multa alia magnifica diuersoria igni corruptit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesq; habitationes, quibus aliquid decoris erat, cōcremasset, nisi Gratus regionū peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua ualle fugientem, & ex trāuerso percussus in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athronges, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, ui corporis animæq; fiducia mortem contemnens impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similibus robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse aut ueluti rex maiora negocia procurabat.

An. lib. 17.
cap. 15.

Athronges
regnum affe-
cit.

curabat. Et tum quidē etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autē pōst tēpore, cum fratribus suis uastando territoria, & occidendo præcipuē Romanos, itemq; regiones perseuerauit: cū nec Iudæorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntē repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legionī atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri uerò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum cōtra indigenas, itemq; alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo uerò qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autē latrociniali bello cunctam inflammabant Iudæam.

De Vari gestis circa Iudæos crucifixos.

Cap. III.

Ant. lib. 17.
cap. 16.

Sephoris incē-
ditur.

Ammaus exu-
sta.

VARUS autem acceptis Sabini & principum literis, toti legionī metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytijs etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uerò in Ptolemaidē tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidī propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam uertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas uerò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad uicum positus, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabis, qui & amicis Herodis infensi erāt, inde ad Sappho progreditur, alterum uicum turissimū: quem similiter, omnesq; reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autē ignisq; plena erant omnia: nec prædationi Arabum quicquā obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arii cæterorumq; indignè ferētis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo uisu Iudæorum castra disiecit: & alij quidem per agros abiēre fugientes: qui uerò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam necessariò multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quàm cum dissidentibus conspirasse. Antè uerò obuiam ei uenerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitū regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueti. Sabinus enim nec in os Vari uenire ausus, iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multis que sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè uerò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum

millia

millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantiũ more uti militia, sed pro sua libidine, & suprà quàm ipse uellet, agros uastare perspexit: suis autẽ comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verũ illi se Varo prius quàm in manus ueniretur, Achiabi consilio traderunt. Varus autem multitudini uenia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino cõtra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademq; legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

De ethnarcha Iudæorum instituto.

Cap. IIIL

ROMAE autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: *Ant. lib. 17. cap. 17.* qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum, Romæ degentium. Itaq; conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatinũ Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium, admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cū legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autẽ amici ab utraq; parte secreti erant, nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabāt, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiã Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, & si regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatoribus exponere, quæ nam contra leges fecisset Herodes: primũ non se regem, sed omnium qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebāt. *Herodis actus* Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris ornaui se, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uerò felicitate ac patris legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quàm omni æuo maiores sui, postquam ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias conceitati. Verũ se tamen ad modestiam ex aduersæ fortunæ consuetudine profecisse, ut etiam successionem uoluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & unà cum eo luxissent mortẽ Herodis, ac pro eius successore uota celebrassent. Illum autẽ quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, à cæde trium millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatũ metuerit, tot immolasse Deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias, misericordia dignas existimarent: nèue quod ex ea natione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissimè lacerabatur: sed patriam

Nicolaus Iu-
deorum cōtra
reges accusatio-
nem dissoluit.

Archelaus eth-
narcha institu-
tus.

patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nūc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudeorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaque regibus uix pareret. unâ etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam uerò dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusque alijs Herodis filijs attribuit: unam Philippo, alteram Antipæ qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa uerò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam. Philippo destinatae sunt: quæ talentorum centum redditus ministrabant. Archelai uerò ethnarchia Iudæam, omnemque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere, quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebeste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligebantur. Domum uerò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easque nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

De subditio falsosq; Alexandro, eoq; deprehensio.

Cap. V.

Ant. lib. 17.
cap. 18.

IN T E R E A quidam iuuenis, natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quaestu cumulatus, etiam hospites suos magna uerisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. Postremo delatus Dicæarchiam, multisque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planeque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, uisendi eius studio circumfusi prosperabantur.

perabant: & infinita multitudo per uicorum angustias, quocumq; ferebatur, conueniebant. Tanta namq; dementia multos ceperat, ut illum sella portaret, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri uultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm uideret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei non nihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè uerò, ubi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto uerò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaq; ab alijs ei separato uitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset authorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta uiuus Alexāder non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigū numero inseruit, suaforem uerò eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentia præcio satis esse iudicauit.

De Archelai exitio.

Cap. VI.

ETHNARCHIA uerò suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Non oq; principatus sui anno, legatis contra se ab utrisq; ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium uerò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium uidisse commemorant: Non uem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldæorumque nonnullos, quid nam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerū mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideoq; regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: uarias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filia Cappadocū regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem libe regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrem in uiduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi cōspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata cōiuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redijt, uidere uisa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris atuidissima uiri tertij: & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidē nō

Alexander fili-
sus.Ant. lib. 17.
cap. 19.Archelai som-
nium.Simon somnū
Archelai, in-
terpretatur.Glaphyræ som-
nium.

Ioseph.

Kk

disimulabo

disimulabo contumeliam, teq̃ licet inuitam recuperabo. Atq̃ hoc exposito somnio, uix biduum superuixit.

De Simone Galileo, de tribus sectis apud Iudeos.

Cap. VII.

Ant. lib. 18.
cap. 2.

GITVR Archelai finibus in prouinciā redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptāte, Galilæus quidā, Simon nomine, defectio- nis arguebat: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pēdere paterentur, dominosq̃ post Deum ferre mortales. Erat aut̃ propriæ sectæ sophista, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophię. Horum unū Pharisei profitētur, alterum Sadducei, tertiū uerò, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, uerū inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros uoluptates quidem quasi maleficia uitarēt: continentiam uerò seruare, neq̃ cupiditati succumbere, uirtutem maximam ducerent. Itaq̃ nuptias quidē fastidiunt, alienos uerò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habētes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia uel humani generis successione censeant perimendā: sed quia cauendā putent intemperantiā foeminarū, nullam earum uni uiro fidē seruare credentes. Quin & diuitiarū contemptores sunt, rerumq̃ apud eos communicatio admirationi habet, neq̃ inuenias alteri alterū opulentia præstare: legemq̃ sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari uellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertatis humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, unū esset omnīū patrimonium. Probro aut̃ ducunt oleum, & si quis uel inuitus unctus fuerit, munditijs corpus absterget: quoniā squalem decorem putant, dummodò semper in ueste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habēt, & ad usus omnium singulos indiuisos. Non est autē illis una ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptū exhibent, quasi proprium. Deniq̃ tanquam cōsuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antē uiderunt. Hinc est, quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantū armantur, neq̃ præterea quicquam ferant. In singulis aut̃ ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorū uestimenta cæteraq̃ usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq̃ corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus, par est. Nec uerò uestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscissis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autē inter se mercantur aut uendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deū religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædā uota celebrant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq̃ ad horam quintam studiosè fuerint operati, rursus in unum congregantur: linteisq̃ præcincti uelaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq̃ hac lustratione facta, in eadem secreta coeunt, quo neminē alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsiq̃ purificati,

uelut

Antiq. lib. 13. ca. 9. fol. 355

Vide Glm. lib. 5. Essenorū secta.
maior. hist. cap. 17.
Eusebius. de prep. eu. lib. 8. cap. 10.
Philo. Iud. in lib. qd. omnis
prohibet lib. fol. 355.

Essenij uxores cū ui-
uunt

uelut in sanctum quoddam templum in coenaculum ueniūt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, unum autem uasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij uota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinūt, quasi datorem uictus, Deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis, in opere usq; ad uesperam uersantur. Similiterq; inde reuersi coenant, considentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse reperiunt. Neq; uerò clamor unquam tectum illud, neq; tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine alijs alijs cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam uideatur uenerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando et miserendo, sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictū. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius uitāt. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium ueterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant, eligentes. Hinc illis morborū remedia, stirpes medicæ, quemq; uim propriā singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ uerò suæ studiosis non statim cum eis una collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuiq; eundem uictus ordinem tribuūt: dolabellam quoq; & quod prædictum est perizoma, & albā uestem tradentes. Cum uerò processu temporis experimentum cōtinentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibū: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neq; tamen in cōuictum assumitur. Post ostensionem quippe continentie, duobus annis alijs mores eius probantur. Cumq; dignus apparuerit, tunc demum in consortiū assumitur. Prius uerò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse: quinimò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè uerò principibus. Neque enim absque uoluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam cōtingere. Si uerò ipse cæteris præsit, nunquam se abusurum uiribus potestatis ad cōtumeliam subiectorum: sed neq; ueste aut ambizioso aliquo ornatu reliquis eminere, ueritatem semper diligere, & habere propositum conuincere mentientes. Manus uerò à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendijs: & neque aliquid de mysterijs consecratos celare, neque profanis eorū quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc autem addūt, nihil se de dogmatibus aliud, quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidē execrationibus explorāt, & quasi præmuniunt accedentes.

cedentes. Deprehensos uero in peccatis à sua cōgregatione depellūt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerumq; morte consumit̃. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neq; capere ab alijs oblatum cibum potest. herbas uero pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumq; miserati, extremum spiritum agentes receperūt: sufficientem pro peccatis eorum, quæ usq; ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudicijs uero sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptāt autem nō minus q̃ centum in unum coacti: q̃ autem his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post Deū magna legislatoris est: ita ut si q̃s eum blasphemauerit, morte damnet̃. Senibus uero obedire & plurium quorumq; decreto, p̃babile arbitrant̃ officium. Cum simul deniq; sederint decē, nullus unus nouem loquit̃ inuitis. Expuere quoq; in medium eorum, uel in dexteram sui partem, quisq; deuicit. Sabbatis quoq; operationem aliquā contigisse, omnibus ludæis diligentius cauent: neq; cibū sibi solum pridie præparāt, ne uidelicet illo die ignem accendāt: sed neq; uas aliud quod trāspōnere audent, imò nec aluum purgāt. Alijs autem diebus fodientes foueā uno pede altam *σκαλίδι*, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa ueste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriā faciant, in eadē fouea ab onere uentris leuant̃, ac deinceps terram quam effoderant reducūt: idq; ipsum faciūt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluant̃. Discernunt̃ autem inter se, secūdam susceptæ abstinentiæ tēpora, in ordines quatuor: tātumq; hi q̃ iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimant̃, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à cōtrectatu alienigenæ diluant̃. Viuūt autem q̃ longissimè, ita ut plurimi eorum usq; ad centenariam proferant̃ ætatem, p̃pter simplicitatem uictus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem uincūt firmitate cōsiliij. Mortem uero, si cum decore obeūda sit, iudicāt etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorū in omnibus negotijs animos, bellum quod gestū est cum Romanis. Tunc si quidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeūtes, ut uidelicet uel in legislatoris aliqd loquerent̃ iniuriā, uel ciborū quippiam quod non solent, ederent, ad neutrū horum potuerunt cōpelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimò cruciatibus subridentes, & eis q̃ tormenta admouerāt illudentes, constāter animas cum quadā hilaritate reddebāt, scilicet quasi q̃ eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuā: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeātes, quasi carceribus ita corporibus implicari, uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum uero fuerint à carnalibus releuatę uinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilicò lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hoc Græcorum sententijs, pronūciant ultra Oceanum degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regionem, quæ neq; imbribus, neq; niuibus, neq; æstibus aggraueatur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amoenet.

Malis

Essenorum in
tormentis con
stantia.

Essenorum de
diuinitate opi
niæ opinio.

Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegāt, plena gemitibus exercendarum sine fine pœnarum. Vident autem mihi secūdam hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroas & semideos uocauerūt, beatorum insulas sequestrasse: improborum aut animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam commētati sunt, Sisyphos uidelicet, & Tātalos, & Ixiones, et Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique uirtutis, dehortationemque nequitiae: bonos quippe fieri in huius uitæ conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari aestimantes: quoniam etsi in huius uitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittāt, sacris uidelicet libris, & uarijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum frustratio consequatur. Est aut aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legesq; similes cum prioribus habens, distans uero opinione de cōiugio. Maximam siquidem uitæ hominum partem, successiōnem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptijs arbitrant: quippe si in eandem uelint omnes ire sententiam, defecturū confestim genus humanū. Nilominus autem cum tanta ipsi moderatiōe conueniūt, ut per trienniu explorant ualeitudinē foeminarū: & si constātī purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscūt. Nemo tamen eorum cum pręgnate cōcumbit: ut ostendāt, qd nuptias non uoluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem foeminis, ita ut uiris perizomatū inest amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinū, Pharisei dicunt, qui certiore legalium rituum notitiam profitent: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo uniuersa deputent: & quidē uel agere quæ iusta sunt, uel negligere, secūdam maiore partem esse in hominibus profitent: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animā autem omnem quidem incorruptā esse, transire aut in alia corpora solas bonorum, improborū uero interminabili supplicio cruciari. Sadducaei porro, secūsus ordo, fatum omnino negāt: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionemq; constituūt. Aut autem, electioni hominum uel bonum uel malum esse propositū: & secūdu uoluntatē propriam, alterutrū unicuiq; contingere. Animarum aut generaliter uel supplicia denegāt uel honores. Et Pharisei quidem sociales, & qui studeāt se mutua dilectione complecti: Sadducaei uero & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de ludæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Essenorum aliud collegium.

Phariseorum secta.

Metempsychosis eorum.

Sadduceorum secta.

Liberty arbitrium.

De Pilati regimine.

Cap: VIII:

ARCHELAI ethnarchia in prouinciā redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabāt Antipas, tetrarchias suas regēbant. Salome enim moriens Iuliae Augusti cōiugi toparchiam quā rexerat, & Iamniā, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iulij filium Romano Imperio post mortem scilicet Augu-

Iosephi.

Kk 3 sti, qui

Ant. lib. 18.

cap. 5.

Ant. lib. 18.
cap. 7.
Pilatus imagi-
nes Cæsaris
Hierosolymā
introducitur.

Corban the-
saurus.

sti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream uocitauit: aliamq; in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes uerò in Galilæa Tiberiadem, in Perga autem cognominem Iuliae. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas uiderent. Nullum enim fas esse, collocari in urbe simulachrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, ut ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruantur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusq; mansere. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinē Iudæorum, quasi qui eis uellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatū) armati circumsteterunt Iudæos: circumdataq; triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, uidentes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denūcians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Iudæi autem quasi uno consilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt: uociferantes uniuersos se interfici magis uelle, quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde uerò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadijs trecētis. Ob hoc itaq; uulgi oriebantur querelæ: ita ut etiam Pilati, qui Hierosolymam uenerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum uestibus induti: præcepitq; ut gladijs quidem non uterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; cōpositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimq; cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi uerò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectōrū stupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quē pater Herodes interfecit, ad Tiberium uenit. Illo autem non suscipiente accusationem, residens Romæ & reliquorum quidem potentiū notitias ambiebat: maximis autem colebat officijs Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus, quibus eum demerebatur, ad ultimum extensis manibus, apertè Deum coepit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctōrū uidere. Hoc cum quidā è familiaribus eius Tiberio nunciasset, statim cōcludi iussit Agrippam, qui sub grandi ærumna, usq; ad mortem Tiberij, in carcere per mēses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnū annorum duorum et uiginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imper-

rium C. Cæsar absoluit Agrippam uinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cum uenisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irrisabat autem eum maximè in spem regni Herodias uxor, exprobrans ei socordiam: & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore. nam cum Agrippam ex priuato regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, uenit ad Caium, à quo ob auaritiam uehemèter increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atq; ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam uxor, decessit.

Agrippa rex
constituitur.
Ant. lib. 15.
cap. 14.

De superbia Calp. & Petronio preside.

Cap. IX.

AIVS uerò Cæsar intantum contumeliosè abusus est fortuna, ut etiam & Deum se putaret, & uellet uocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens ut in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam uerò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum uerò quidam non credebant famæ bellum nuncianti. Qui uerò credebant, nihil de resistendo poterāt comminisci. Celeriter aut in omnes peruadit metus: nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circumdatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinētibus: à meridiana autē Carmelo, qui abest stadijs centum uiginti: à septentrionali quoq; mōte qui est altissimus, quem uocāt incolæ Scalam Tyrionum: & hic autē distat stadijs centum. Ab ea autem urbe distās duobus stadijs præterlabitur fluuius, quem uocant Beleū, exiguus prorsus: cui propè est sepulchrum Memnonis, habens iuxta se centum ferè cubitorum spaciū, sed admiratione dignissimum. Est enim specie uallis rotundæ, uitream emittēs arenam: quam cum exhauserint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Ventis siquidem quasi dedita opera, conuehant illuc de circumstantibus supercilijs arenam istam, utiq; communem. Locus autem metalli, statim in uitrum quod susceperit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud uidetur, quòd iam conuersæ arenæ in uitrum, quæcunq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in uulgarem arenam denuò cōuertitur. Igitur loci quidem illius naturalis est. Iudæi aut cum mulieribus & filijs collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps uerò etiam pro suo statu. Ille aut ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens aut in Galilæam, & conuocās in Tiberiadem tam populum Iudæorū, quàm omnes eorum nobiles, et uim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addens, qd & cōtumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos Deos,

Ant. lib. 14.
cap. 15.

Ptolemaidis
descriptio.

Belem fons.

Memnonis
sepulchrum.

imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidē quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præsentis. Illis uerò cōtra hęc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulachrū, ne dum hominis, nec solum in templo, sed neque in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. Si eam quippe transgrediar, uobisque parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sanē uos nō Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipse æquē ac uos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hęc tota multitudo unanimiter succlamauit, ante legis temerationē omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorū clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, Pro Cæsare quidem & populo Rom. se per dies singulos offerre sacrificia: si autem in templo imagines æstimet collocādas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cū mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluisset. Ad hęc admiratio Petronium miserationēque peruasit, intuentem & insuperabilem religionem uiroꝝ, & tantum uulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim uiritimque compellans, populum quoque publicē alloquens, nunc quasi consulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & uirtutem Romanam, & indignationem Cæsaris: inter hęc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum uideret etiam semen-tem regionis intercipi (ipsum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penē continuis diebus multitudo in urbe otiosa morabatur) ad ultimum conuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se uelle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac uobiscum saluabor libenter: aut illo in ultionem irritato, pro tanta multitudine impendā animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo uota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc cōfestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum uiris etiam prouinciam esse perdēdam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis uehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodicē, comminans Petronio mortem, quoniam iussuum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorū talium uectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij aut exitium C. Cæsaris nunciantes, prospere nauigauerūt: denique ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quā illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Caij responsio.

De Imperio Claudij, & regno Agrippæ ac morte.

Cap. X.

*Ant. lib. 19.
cap. 3.*

CAIO per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapit in regnum ab eo exercitu qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis, ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, uolens imperiū ad optimates reducere: ut, sicut olim,

olim,

olim, ad regendum dignissimi eligerent. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & Senatus in concilium, & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret, uidens Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad Senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiose defereret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam factis fore, quod in regnum uocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. Nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandę potestatis exemplum Caii morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit Senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire uoluntariam seruitutem. Sed accepto Patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus configere minimè uellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo configerent. neque enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde foedari. Et Agrippa quidem ista Senatui nunciavit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum Patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos: maximè cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpæ possumus, & ad quem cum iustis magis allegationibus quàm cum armis egredi debeamus. Hęc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. Ac deinceps uidentes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites, ad Claudium transferunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladijs hi, qui fortunæ regis ambitiosius adulabantur: & penè accidit ut progressi quinque interficerentur, antè scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculū nunciasset: dicens quod nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis Imperator. Hęc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem Senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum Patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno uniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc aut aliud quoque regnum, quod Lysaniæ uocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus aut præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat aut etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ Chalcidis. Opinio autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: quæ sane pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circumdare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obfidionem

Ant. lib. 19.
cap. 4.

Ant. lib. 19.
cap. 5.

Agrippæ
mors.
Ant. lib. 19.
cap. 7. 8.

fidionem Romanis oppugnātibus effecisset. Sed antequam impleteret opus, decessit in Cæsarea. Regnavit autem annis tribus. Ante quoque cum tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres à Cypride natas, Berenicen, Mariammen atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam. Qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patriæ immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc uerò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamme Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodiæ Mariamme, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterii in maiori Armenia regnauerunt.

De uarijs tumultibus in Iudea & Samaria.

Cap. XL

Post obitum autem Herodis, qui regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patri sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo orti coeperunt tumultus, & denuò Iudæos calamitas cōprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diem festū azymorū in Hierosolymā, stante cohorte Romana super porticū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderēt) unus è militibus reductis turpiter uestimentis, inclinās posteriora sua uertit ad faciē Iudæorum: & ad hunc habitū uocem emittens similē succlamauit. Ob quod factum tota coepit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcentes. Ex his autē incōsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimā profiliebāt: cōtinuò quippe saxa rapientes, percutiebāt milites. Tunc ueritus Cumanus, ne totius in eū uulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis: statimque in fugā uersi, relicto tēplo refugere coeperunt. Tanta autē per egressus de cōstipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decē milia hominum cōsumpta sint. Facta est autē uniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autē huic calamitati latrocinantiū tumultus, iuxta Bethorō quippe, per uia publicam, Stephanus quidē seruus Cæsaris suppellectilē quandam uehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autē ad inquisitionē mittens eos qui in proximis uicis essent, uinctos ad se adduci iussit, obijciēs quod latrones illos non cōprehendissent: qua occasione quidā militum in uico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque cōbussit. Iudæi autē quasi totam religionem inflammata uiderent, undique confluxerūt: & uelut machinamento aliquo, ita ui superstitionis attracti, omnes ad unam euocationē ad Cumanum Cæsaream concurrūt: precantes ut militē qui tantam contumeliā Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (uidebat enim multitudinē nequaquā quieturam, nisi aliqua esset satisfactio sedata) adiudicatum

Militis cuiusdā
impudentia.

Latrocinanti-
um tumultus.

dicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq̃ Iudæi placatis animis recesserunt. Denuò autem Galileorum & Samaritanorū conflictus exoritur. In uicò enim quem Geman uocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanū, rogantes ut antequā grauis calamitas oriret, trāfiret in Galilæā: & in eos q̃ authores essent homicidij uindicaret. Cumanus uerò his negotijs quæ habebat in manibus postponēs illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam uulgus impetum fecit, sine ullo duce, nec cuiquam principum suorum retinēti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidā Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidēre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, uicos etiā inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum unam equitum alam, quæ uocatur Sebastenorum, ut auxilio his qui uastabant esset: sicq̃ eorum multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoq̃ interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, q̃ in uastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerūt: opertiq̃ cilicis, & aspersis cinere capitibus precabant, ut ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionem, ad Hierosolymę perniciem Romanos commouerent: miserentur autem patriæ suæ atq̃ templi, filiorumq̃ & coniugum propriarum: neq̃ omnia pariter in discrimen adducerent, neq̃ ob unius Galilæi uindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserūt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabāt: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quę in omni regione agebant rapinę, & audacissimus quisq̃ reliquis uim afferebat. Tūc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum uenerūt, uindictari de his qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autē fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secularum præbuisse Cumanum, q̃ inter principia authores cædis nolūisset ulcisci. Tūc Quadratus utranq̃ partē interim distulit, dicens se cum ad ipsas regiones uenisset, diligenter singula inquisiturū: deinceps uerò progressus Cæsareā, eos omnes quos Cumanus uiuos ceperat, in crucē sustulit. Inde cum Lyddā uenisset, denuò audiuit Samaritanorū querelas, & accitos Iudæorum decem & octo uiros, quos cognouit pugne fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionathā & Ananiā, eiusq̃ filiū Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autē & Samaritarum nobilissimos quosq̃. Præcepit etiā Cumano, & Celeri tribuno, Romā nauigare, reddituros Claudio rationē pro his quæ in regione gesserāt. His ita cōpositis à Lydda ascendebat Hierosolymā: & inueniens multitudinē festiuitatem azymorū celebrantē sine ulla conturbatione, Antiochiam rediit. Romę autem

Galileorum et Samaritanorum conflictus.

Iudæi 18 securi percussur.

autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causa magna contentione defendens: siquidē & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum uinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Palantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam uerò de Chalcide in regnū maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachōnitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnū etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, mēses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronē relinquens, quē suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamque peruenerit, quoniā scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

Neronis crude
litas.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Cap. XII.

Ant. lib. 20.
cap. 11.

ONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandā Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autē Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autē Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per uiginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, uinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum uel in communionem sceleris deprehensoium popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autē regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii uocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum uerò diebus solennitate festiuis immiscebantur uulgo, fidas sub ueste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatis molestior timor ciuitatē premebat: sicut enim in medio bello, per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspicionibus atque custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiā malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatē urbis statumque corripit.

Eleazarus cum
ceteris latroni-
bus suspendi-
tur.

Sicarii.

Ionathas ponti-
fex à sicarijs
interficitur.

rupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, uulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (uidebantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme milia hominum congregauit, quos uana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui uocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus cōuenierant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, inijt conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant cōprehensi atque uinculis traditi sunt. Reliqua uerò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compresis uerò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem uocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire uoluissent: ut uel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentiū domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam uicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmulum uerò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam uerò ciuitatem fuisse gentiliū uindicabant. Necque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutrage prosiliebant. Necque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum uidebatur, Iudæis inferiores uideri. Præstabant autem hi quidem diuitijs & corporum uiribus. Græci uerò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis ulciscabantur ac uinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabatur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immisis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maximè infestabant prouinciam sollicitè persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Ant. lib. 20.
cap. 12.

Pseudopropheta
Ægyptius.

Iudæorum &
Syrorum seditione.
Ant. lib. 20.
cap. 12.

Ant. lib. 20.
cap. 15.

Ant. lib. 20.
cap. 1.

Gesij Flori
iniquitas.

VERVM successor huius Albinus nō eodem modo negotijs praeuit, neq; enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille preterierit. Deniq; non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neq; solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, uel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accepta à cognatis eorū pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq; qui res nouare cupiebāt, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autē popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisq; ergo improborum cohorte propria circūdatus, ipse quidem inter cæteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus uerò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum uastabant domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum steterissent, metu ne similia paterent, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gelsius Florus, optimum eum per comparisonem sui fecit uideri. Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Gelsius uerò iniquitates suas in uniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neq; rapinarum ullum morem, neq; afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus uerò impudentissimus. Neq; enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem, neq; commentus est callidiores nocendi uias. Huic siquidem uiritim illatis dispendijs lucra quærare exiguum uisum est: sed totas simul despoliabat urbes, & labes populis inferebat, tātum nō uoce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædæ rum acciperet portionem. Deniq; ob illius auaritiā contigit totam penè deseri regionem, ita ut plurimi sedes patrias relinquētes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam regebat, neq; ausus quispiam Iudæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum uerò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymā uenisset, occurrens multitudo, quæ facillè tricies centenorum milium fuit, precabāt, ut gētis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouincię Florū ut eijceret clamitabat. Qui tamen cū sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed uoces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescēs impetum populi, & edicens quòd deinceps placatiore eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autē eum usq; ad Cæsaream Florus, illudens mendacijs, & Iudæorū genti bellum sedulo cōminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanēte, habiturū se apud Cæsare accusatores Iudæos: uerū si defectionē negotiatus fuisset, maiore utiq; malo abducēdā à se esse inuidiā peccatorū minorū. Igīt ut gens ab

Ramano,

Romano abrūperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitēre, decretumq; istud contestantes literas attulerunt: perq; hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ mense Maio.

*Belli Iudaici
exordium.*

De Floro sentiente in Iudeos, Cæsarienses & Hierosolymitas.

Cap. XIII.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequēter quidem egerant, ut ad eorum illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium, quàm res meruerat, offerentes: dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem uetabant. Cum uerò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudeorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiā Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorū, ut ædificationem uetaret. Ille autē ob capiendum tantūmodò, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitq; in Sebasten, seditioni tribuēs facultatē, quasi qui pugnae spatium Iudæorum summis uendidisset. Sequenti autē die, Iudeorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebāt fuisse pollutum. pars autē Iudæorum quæ erat constātor atq; moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgescentes Iudæi, effundebant in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicq; continuo est pugna commissa. Interueniens autē lucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, uas illud quidem quod positū fuerat, iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uerò superatus esset præ Cæsariensium uiolentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserūt in Nabata: regio quædam eorū hoc nomine appellata, dirempta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autē eorū duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum uenerūt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uerò ilico comprehensos eos uinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igit apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebat: ueruntamē adhuc iram suam frenabant. Florus uerò, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talēta auferrent, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc uerò statim inuasit populum multa cōfusio: concurrentes ad templum, maximis uocibus nomē Cæsaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarent orantes. Quidam autē seditiosorū in Florum maledicta iaciebant ultima: & canistrum circumferentes stipē eius nomine postu-

*Ant. lib. 20.
cap. 15.*

*Flori in Iudeos
sententia.*

Ioseph.

LI 2 labant,

*Florus in Cæsa
riensibus & Hiero
solymitis se
nit.*

labant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Denique cum deberet Cæsaream ueniens, ignem belli illic nascentis extinguere, causasque tumultuum submouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utique fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille uero præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: ne uel eum, in quem tam graua maledicta iecissent, falso denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animique constantis, etiam in præsentem effundere contumelias: nec solum in uerbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cum Capitone uenerant, in medium uulgi irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: conuenientesque sacerdotum principes, & ciuitatis uniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos produxerint, uindicandum. Ad hæc respondent ludæi, populum quidem pacifica quæque sentire, illis uero qui errauissent in uerbis, ueniam conferendam postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi alios quos temerarios, & per ætatem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirum poeniteat, & præ timore ad negandum sint parati, debere tamen illum si cõsuleret gentis quieti, & uellet Ro. imperio seruare urbem, magis propter multos innoxios dare ueniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc uero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, ut forum rerum uenaliū, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non solum illum diripuerunt locum in quem fuerant immissi, sed in uniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla species præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille uerberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim uel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem uideri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unquam prius,

Equestris ordinis uiri flagellis ceduntur.

tunc Florus ausus est, ut uiros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis caderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo ludæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia

PER idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus, ut Alexandrum, qui Ægyptū procurabat missus à Nerone, iure hospitis cōueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum uidentem, grauis ob hoc angor inuaserat, & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesq; corporis mittens ad Florum precabatur, ut à cæde desineret. Ille uerò neq; in multitudinē interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersum regiam efferatus est. Nō solū quippe sub oculis eius obuios quosq; mulctabant atq; trucidabāt, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, uerens utiq; irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymā, ut uota Deo solueret. His enim qui morbo uel alijs necessitatibus implicant, mos est orare per triginta dies, antequam immolēt hostias: abstinere quoq; uino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de uita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem cōueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimū autem inuidiosæ in Florum uoces erāt: quod ueriti primates quicq; & pontifices, disruptis uestibus, & uiritim singulos cōprehendētes, postulabāt, ut ab his uerbis, quorum causa tāta mala pertulerant, desisterent, neq; in maiorem indignationem Florū mouerent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precātium, quā spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæuīret. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuò eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de nouādis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea uenientibus: ueniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam salutationem redderent obuiantibus ludæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur ut occurrerent Romanis, & ante graue incōmodum cohortes solenniter salutarerent. His hortationibus seditiosi quicq; abnuebāt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uerò omnes sacerdotes omnesq; Leuitæ sacra uasa proferentes ornatumq; templi, citharistæ etiā & cātores cum musicis organis procidebāt ante multitudinē, & obnixissimè precabant, ut illum templi honorem custoditum esse uellent, neq; ad direptionē uasorum sacrorū Romanos contumelijs incitarēt. Erat autē uidere ipsos sacerdotū principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis uestibus nuda monstrātes, nominatim singulos quosq; nobiliū cōpellare, ac denuò in cōmune multitudinē precari, ne ob modicū peccatū patriā suam proderent his, qui direptioni eius inhierent. Quam em̄ utilitatē uel militibus esse de ludæorū salutatione tribuendā, uel illis quæ accide-

Berenices petitio à Floro contempta.

*Iudæi fustibus
cæduntur à Ro-
manis.*

rant correctionem, si in præsentī procedere cessarent. At contrā, si officiosē susciperent solenniter uenientes, auferri Floro occasionē pugnae: ipsos uerò saluare patriam suam, & providere, ne quid ultra quā pertulerant, experirent. His addunt, q̄ paucis seditiosis si tanta multitudo iungat, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent auctoritatē transferre. Tali hortatu multitudinem inflectētes, etiā ipsos seditionis auctores quosdā quidē minis, quosdā autē sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete, omni populo sequente, militibus obuiam prodierūt. Iamq̄ cominus factos salutauerunt: illis autē nihil respondentibus, seditiosi Iudæorū aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerūt. confestimq̄ milites cōprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atq̄ in fugam uersos persequentes equites proculcabant. Corruiebant autem multi quidem cum à Romanis cæderētur, plures autem cum se mutuò propellerēt. In ipsis autē portis grauis facta est cōpressio, & uno quoq̄ alterum præuenire cupiēte tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū uerò durus erat interitus. Suffocatu enim atq̄ conculcatu miseri disperibant, & neq̄ ad sepulturam quisquā proximis suis cognoscēdus remanebat. Irruebant autem etiā pariter milites immoderatē, eos quos cōprehendissent, cædentes: & per ingressum, qui Bezetha uocat, detrudebant multitudinem, trāsire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem trāsire nitēbatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè uenientibus sagittis uincerent, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabat ingressus, ad reliquum se exercitū, qui erat in regia, receperunt. Seditiosi autē uerentes, ne superueniēs denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex tēplo ascendētes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderūt, quatenus auaritiā Flori desperatione cōpescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proq̄ his in Antoniam trāsgrediniteretur, ubi intercisas porticus uidit, ab impetu cōquieuit. & conuocans sacerdotum principes atq̄ curiam, se quidem ait urbe digredi, præsidium tamē apud eos relinquere quantum ipsi uoluissent. Ad hæc illis respōdentibus, nihil nouandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulēre populum illis militibus infensum esse: cohorte, sicut precabant, mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

*De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum
Romanis hortantis. Cap. XVI.*

LIVD autem denuò pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunq̄ eos pertulisse constabat. Nec sanē principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerūt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in urbe egerat, retulerūt. Ille autem susceptis literis partis utriusq̄, quid facto opus esset, cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem uidebatur, cum exercitu in Iudæā Cestium ire debere, & aut uindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos,

Iudæos, eorumq; accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquē de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nunciare. Mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniā occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas, indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent. Postea uerò q̄ illum cōgrua humanitate coluerūt, conquesti sunt quā potuerūt flebiliter, de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, uafre tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, uolens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod uiderentur nihil perpessi iniuriæ, ab ultionis definerent appetitu. Ad hæc ergo quicunq; egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorū sexaginta stadijs obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianū suscepit. Lamentabantur tamen interfectos cōiuges mulieres: quarū plangoribus reliquus quoq; populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederet urbem, uideretq; quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebāt forum desertum, domosq; uastatas. Deinceps uerò per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usq; totam circuiret ciuitatē: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem alijs parēre Romanis, soli autem Floro aduersari, propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentū teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem cōuocauit: & cum plurimis uerbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est. Vulgus autem Iudæorum, ad regem pontificesq; conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neq; de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: uisum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat aut multitudinem non esse quieturā, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos, neq; sibi expedire cernebat. Aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat cōtra superiorem partem urbis: nam xysto templum erat ponte cōiunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem uiderem uos omnes ad pugnandū cum Romanis esse incitatos, neq; populi puriorem syncerissimamq; partem pacem uelle seruare, neq; procelsum ad uos, neq; consulere confisus essem: superuacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora cōsensus. Quoniam uerò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam uerò inconsiderata spes libertatis: nonnullos uerò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum

Agrippæ ad Iudæos oratio.

improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, ut omnibus uobis in unū coactis ea exponerē, quæ arbitror expedire. Obstrepat aut nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidē qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiā post meos monitus manere in pristina uoluntate: mea aut etiam ad illos qui audire cupiunt, intercipientur oratio, nisi ab omnibus uobis silētium præbeatur. Noui quidē quod multi & iniurias procurantiū prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquā discutiam qui sitis, & cōtra quos bellū suscipere tentetis, primum separabo causas, quas cōnexas putatis. Si enim uiolatores uestros cupitis ulcisci, cur libertatē magna laude attollitis? Si uerò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem uel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Cōsiderate aut singillatim, & uidete quæ exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerata sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestātē. Cum uerò modicorū peccatorū exprobratiōes maximas facitis, aduersum uos profectō eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculō & cum quadā uerecundia nocebant, palām uos confidenterque populantur. Nihil aut ita plagas coerces ut patientia, & uiolatorū quies uiolantibus inijcit pudorē. Fac aut eos, qui a Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, nō tamen etiam Romani oēs uiolant uos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare uultis. Neque enim ex præcepto illorū improbus ad uos quisquam uenit: neque possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente cōspicere. Sed neque faciliē ea quæ hic fiunt, illic audiuntur, est autē importunissimū, & propter exiguas causas, tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, uelle configere. Et quidē nostrorum criminum citō erit futura correctio. Neque enim unus atque idem prouinciæ semper curā tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum aut semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis uerò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, ut principio non ea careant: molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne utique subeas, iustū suscipi certamē uidetur. Qui uerò semel subiectus est, & deinceps deficit, cōtumax magis seruus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in prouinciam Pōpeius intraret. Maiores uerò nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo uobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obistere nequiuerunt. Vos autē qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autē omnibus illis qui primi paruere, longè inferiores estis, contra omne Romanum regnum obistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatē patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantē, per mare uerò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam, cum una naue fugientem gloriosissimè persecuti sunt: circa paruam autē Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiūt Romanis, & illam regiā Græciæ ciuitatē administrant Italiæ iussiones, Lacedæmonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum

filium Asiam percrutatum, eosdem dominos uenerantur. Macedones uero
 qui adhuc penè imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promitten-
 tem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad
 quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatē fiducia subni-
 xæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: uos autē soli seruire dedi-
 gnamini his, quibus uidetis uniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, qui-
 bus cōfiditis armis? Vbi est classis uestra, quæ peruagetur Romanorū maria?
 Vbi autē qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortē aut
 Arabas existimatis uos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorū im-
 perium? Non metimini uestram imbecillitatem? Nonne scitis, uestrā ciuitatē
 à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem uirtus per
 totum orbem inuicta percurrit: imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt.
 Neque enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad septentrio-
 nem Ister, neque in meridie solitudine tenus percrutata Libya, neque in occi-
 dente Gades: sed ultra oceanum alium quæsierunt orbem, & usque ad Britan-
 nias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vósne di-
 tiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures es-
 stis omnibus in toto orbe degētibus? Quæ uos fiducia aduersum Romanos
 erigit? Sed dicet aliquis, Seruire molestissimū est. At quāto magis id Græcis,
 qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam la-
 tam quondam prouinciā possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorū
 obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certē multo
 uobis iustius deberēt libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuita-
 tes? nunquid non absque ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fa-
 scibus cōsulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, &
 Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitātes circa Pon-
 ti littora nationes, Mæoticasque gentes: apud quas nimirum olim neque dome-
 sticus aliquis dominus noscebatur: nunc uero militum subiūciuntur tantum tri-
 bus milibus, & quadraginta naues lōgæ, innauigabile prius mare in pace cu-
 stodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens,
 Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere ualerent? tamen nūc sine armis tri-
 buta pendunt. Quid autē Thraces? quinque quidem diebus in latum, septem au-
 tem in longum commeabilem prouinciā possidentes, asperioresque multo
 quā uestra est, ac multis partibus fortiores, altissimoque gelu eos qui irruer-
 rint retardantē, duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus ob-
 sequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dalmatiā, & Istro tenus incolentes, dua-
 bus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus cōpescunt Da-
 corum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque ca-
 pti, rursus cum maioribus opibus rebellant, nunc sub una Romanorum le-
 gione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem
 incitare deberēt, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos uidelicet tan-
 tis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpiū montibus, à septen-
 trionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente uero
 Oceano, sed tali munitione gaudētes, trecētis & quindecim gentibus nume-
 rosi, fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habētes, omnibusque
 bonis

bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus uectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq; sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt, horrueruntq; cum uirtute fortunā, qua illi plura sæpe obtinuere q̃ bellis: deniq; sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neq; Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neq; tanto terrarū marisq; spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec uicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorum montium eluctati uertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atq; ita bellicosæ gentibus, tantoq; (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio una satis est. Quis uestrū non audiuit multitudinem Germanorum, uirtutem quoq; & magnitudines corporū (ut arbitror) sæpe uidistis. siquidem ubiq; Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatij regionem incolentes, spiritus aut maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem uehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorū legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens uniuersa salutem in fuga nō in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorū muros, qui Hierosolymæ cōfidentis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quā noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorq; legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quādo etiam Parthi, bellicosissimū genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamen mittunt Romanis: estq; cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Oriētis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma uenerantibus uos soli bellum geretis? Neq; Carthaginensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe uenientes, tamē sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neq; Cyrenæi, Lacedæmone oriūdi, neq; Marmaridarum genus usq; ad inaquosas solitudines protentū, neq; terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoq; & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarū uirtutes impedire Romanas. Sed tertiā partem orbis terrarū, cuius ne numerare quidē nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usq; ad rubrū mare, infinitos numero & locis Æthiopas cōtinet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas, quibus Romanā multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque uectigalia pendunt, expensas quoq; deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubent, sicut uos, contumeliosum putantes. & quidem una cum illis tantū legio cōmoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potētiam explicare Romanā, cū eam possitis de uicina uobis Ægypto diligenter inspicere? Hæc enim cum usq; ad Æthiopiā porrigatur, opulentamq; Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarū habens, præter Alexandrinorum plebem, tamē uectigalia, quorū magnitudinem de censu singulorum

capitum æstimari licet, deuotissimè penditās, Romanum non dedignat̃ im-
 rium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexādrīam scia-
 licet, multitudine & diuitijs abundātem, magnitudine quoq; non imparem.
 Habet siquidem in longitudine stadia xxx, in latitudine uerò nō minus q̃
 decem, tributorū uerò multo amplius per menses singulos infert, quàm uos
 toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensiū Romanæ plebian-
 nonam ministrat. Munī autem undiq; aut incommensabili solitudine, aut im-
 portuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus: quorum tamē omniū
 nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati infidētes, pro-
 fundam Ægyptum cum illa Macedonū nobilitate frenant. Quos igit̃ in bel-
 la de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe
 habitabili degūt, Romani sunt: nisi fortè quis uestrū spēs suas ultra Euphra-
 tem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æstimet adiutores.
 Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec
 si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei
 cura tuendæ cum Romanis amicitia, & arbitrabitur fœdus esse temeratum,
 si quis de his q̃ subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello pro-
 cedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur auxilium. uerū & hoc apud
 Romanos est. sine Deo quippe impossibile esset imperiū tale cōsistere. Con-
 siderate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immodera-
 tio, etiam si cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandū sit
 uobis difficillima, atq; eadem transgrediēdo offendatis Deum, per quæ eum
 auxiliaturum putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinē, & ad nul-
 lum actum moueamini, faciliè profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores
 uestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum destinante: in qui-
 bus scilicet hi qui oppugnabant, otia gerebant. Transgredientes autē in bel-
 lo legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem
 nunc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmo-
 dum autem aduocabitis in adiutorium Deum, si cultum ei debitum sponte
 uioletis? Assumunt autem singuli quicq; bellum, uel diuinæ uirtuti, uel huma-
 nis opibus confidentes. Cum uerò utraq; hæc, quantū ad ipsam pertinet cō-
 sequentiam, deseruntur, in manifestam utiq; captiuitatem uolentes pugnare
 profiliūt. Quid autem prohibet proprijs manibus filios uestros coniugesq;
 laniare, & hæc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in
 furorem, lucrabimini uel ignominiam superatorum. Bonum est, o amici, bo-
 num est, dum adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, &
 nō eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidem qui
 in improuisa mala inciderint, superest ut digni uel miseratione uideantur: qui
 uerò se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur.
 Nisi fortè aliquis uestrū æstimet secundum pacta conflictum ire Roma-
 nos, aut postquam uicerint, moderatè uobiscum acturos, & non in exemplū
 aliarum gentium sacram hanc urbem inflāmaturos, interfekturos autem uni-
 uersum genus uestrum. Neque enim qui superfueritis armis, usquam locum
 fugæ habebitis, uniuersis scilicet gentibus uel iam habentibus Romanos do-
 minos, uel habere metuentibus. Periculum aut̃ non solum uos manebit, sed
 etiam.

etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neque enim est in toto orbe populus, in quo non uestra portio sit: quos certè omnes uobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quicquid conficiant, et propter paucorum uirorum praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem uenia eos qui talia patrauerint, quod sint nimirum uestro uitio coacti. Si uero eadem exequi superfederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem uos miseratio, & si non filiorum uestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater urbium uestræ regionis uocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite uenerabilibus adytis, templumque uobis & sancta sanctorum seruate. Neque enim ulterius uictores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta uestra, sacrosque angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ uobis uiderim expedire, subtraxerim. uos autem decernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: si uero protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multam partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera uestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnatum. Neque enim Cæsari uectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopiētis autem causam defectionis, si et porticus denudò construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum, porticus ædificare adorti sunt. Per uicos autem & regiones principes quicquid decurionesque dispersi, uectigal colligebant: celeriterque XL talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps uero persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à uerborum in regem contumelijs temperauit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quoddam contumelijs esset affectus, principes quidem eorum unam cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigent, ipse uero discessit in regnum.

Agrippa à Iudeis urbe pel-
litur.

De cæpta rebellionē Iudeorum contra Romanos.

Cap. XVII.

DE idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebant, congregati irruerant in quoddam præsidium, quod uocabatur Massada: & occultè eo perualo, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, alijsque nobilibus deprecatis, ut non præterirēt eum morem, quo supplicabatur pro

Belli Romani
materia.

regibus

regibus: nihil tamen acquieuerunt, non parū quidem & suæ multitudini confidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum uoluntates iuuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quicq̃ cum pontificibus, & Pharisæorum nobilissimis, & uidentes quàm grauibz malis pergerent subiicere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ Ærea uocatur, concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortum:) ac primò quidem multa de temeraria eorum defectione conquesti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentiū, semperq̃ eorum qui foris essent populorū munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorū hostias (id siquidem esse impijssimum,) sed etiam eas quæ uiserent permanerentq̃ ad præsens usq̃ tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma iritarēt, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atq̃ cum periculis etiam ream facere ciuitatem, impietatis uideri: siquidem ea sit, in qua præter solos ludæos, nullus alius immolet externus, neq̃ ad orandū sinantur accedere. Et si quidem circa unius alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirū iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde uerendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: siatq̃ uerè extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscences reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorum cōtumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebāt in mediū scientissimos morum paternorum, sacerdotes quoq̃, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quicq̃ seditionem eò iam processisse, ut eorū non posset autoritate compesci, & Romanorum armorū periculum se primos esse sensuros, in quantum poterāt cōsulentes, amoliri causas parabat. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrunq̃, ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidē malum istud quasi bonus nuncius fuit, uolensq̃ inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter utrisque parcens, scilicet deficientibus, & ijs aduersum quos bellum mouebatur, uolensq̃ & Romanis cōseruare ludæos, & ludæis templum atq̃ patriam: ad hæc autem nec sibi cōducere talem conturbationē sciens, misit in auxiliū populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas, sub præfecto equitū Dario, duce uerò Philippo Iachimi filio. His ergo uenientibus, optimates quicq̃ cum pōtificibus & omni multitudine quæ optabat quietē, superiorē occupant ciuitatē: inferiorē siquidē &

Ioseph.

Mm

templum,

Agrippa populo in auxilium mittit ter mille equites.

templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinēter utebantur, et continua erat emissio sagittarum ex utraq; scilicet parte. erat autem quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autē audacia quidem seditiosi, belli uerò scientia regij. Et his quidē erat propositū maximē templū obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis uerò qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uerò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) aduersarios quidē à cultu religionis excluderunt. inter infirmiores autē uulgū irrumpentes multi sicariorum (sic enim uocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimē prosequēbātur opus quod adorti erant. Regij autē audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruētes, Ananias pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatiū inflammauerunt: post quod ignē archiuo intulerūt, uolentes omnia creditorū documenta dispendere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utq; omnem sibi debitorū adiungerent multitudinē, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatē liberā. Fugientibus uerò chartarū publicarū custodibus ignē ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruēbant. Quo loco pontificū atq; nobiliū quidā in cloacis latuerunt, quidā cum regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippā functos legatione diximus. Tunc ergo uictoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autē, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atq; interfecerunt, præsidiumq; incenderūt. postea uerò transierūt in regiā, ad quā confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suū diuidentes, muros euertere moliebant. Eorum uerò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinē oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebāt, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus, nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet existimantibus in desperationē cogi eos qui in præsidio erant, propter inopiā uictus: regijs uerò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidā, filius ludæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat ludæis, qd post Deū subijcerent Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamentariū Herodis regis erat: eoq; perrupto, populares aliosq; latrones diligēter armauit. hisq; utens stipatoribus, ueluti rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationē disponebat. Machinarū autē inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iaciētibus. Cuniculum igitur longè coeptū sub unam turrim agentes, suspenderūt eam materie subiecta: ac postea in sustinētia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidē extemplo emota est: alter autē murus intus ædificatus apparuit.

paruit. Regij quippe molitiones eorum presentientes, fortè etiam de concussione turris, aliud sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se uictores credebant, cum uidissent aliud murum, stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliosq; seditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regijs eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicebant. Romanos autem qui soli relictæ erant, grandis animi occupauit defectus. Neq; enim ui contra tantam multitudinem pares erant: & precari ut exire liceret, ignominiam iudicabant: quanquam & si permetteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon uocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi uero qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Stratopedum incenderunt: Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cæde Ananias pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

Cap. XVIII.

SEVENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regie domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumfidentes autem etiam turres seditiosi custodiebant, ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananias mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuò collocti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo proderet, dominumq; ferre, & si non uolentem, tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quem uis magis alium quam illum deceret: atq; ita pacti, adoriunt eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant, in illum profiluisse, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quod illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere, quisq; quod potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui comprehensi sunt; perscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perferunt: cum quibus et Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qui Ophlas uocatur, atq; illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalom nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ut comprimerent bellum, sed ut cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniq; cum populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, uehementius insistebant, donec ulterius resistere non ualentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes ut solâ

Ananias occiditur.

Manahemi interitus.

Ioseph.

M m 2 eorum

*Milites Roma-
ni trucidantur.*

*Captiuitatis In-
daice exor-
dium.*

eorum pacisceretur uitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis traden-
tibus sumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionē
Nicodemi filium, & Ananiam Sadducaū, & Iudam Ionathæ, scilicet eis de-
xtras & sacramentum datuos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed
quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis
aliquid molitus est. Postea uero quàm secundum pactiones omnes scuta gla-
diosque posuerunt, neque quicquam ulterius suspicantes discedebant, facto in-
eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neque resistentes,
neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant incla-
mantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc
enim deprecantem, & usque ad circumcissionem Iudaizare se promittentem,
seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex co-
pijs siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem capti-
uitatis illud exordium uidebatur. Videntes autem graues iam instare causas
bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diui-
na indignatio imminabat, etiam si à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant
publicè, & tristitia ciuitas premebatur. Moderati autem quique, quasi pro se-
ditiosis causas reddituri, turbabantur: siquidem sabbato illam cædem conti-
gerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operi-
bus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsareæ, & in omni Syria.

Cap. XIX.

EODEM autem die, eademque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia
Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut
uno tempore super uiginti millia hominum caderentur, & cunctis
Iudæis uacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehen-
dens Florus, uinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem uero cladem to-
ta gens efferata est. Diuisique Iudæi, Syrorum uicos ac finitimas ciuitates pro-
tinus uastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pel-
lam, & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt & in Gadaram & Hippon &
Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia uero inflammantes, etiam
in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareamque tenden-
bant. Obstetit autem eorum incursum neque Sebaste, neque Ascalon: sed his
quoque flamma uastatis, Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem cir-
ca fines harum ciuitatum diripiebantur, uici scilicet & agri, eorumque qui capie-
bantur uirorum immensa cædes fiebat. Neque tamen Syri minorem numero
multitudinem de Iudæorum gente uastabant, sed etiam eos qui in ciuitatibus
erant, comprehensos disperdebant: non solum ob uetus odium, sed ut disci-
men imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam perua-
serat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaque alterutris salus
erat, si præuenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in san-
guine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet uiderentur amo-
liri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere su-
spectos: & ob hoc ipsum quod in eis uidebatur ambiguum, neque temerè eis
placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus
externos.

externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiã illos qui prius fuerant mansueti, auaritia. Siquidem substantias cæsorũ passim diripiebant: & quasi uictores eorum prædã quos trucidauerãt, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neq; pudenda contactas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quę peracta erant, facinorum imminabat. Et hætenus quidem ludæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrẽtes autem in Scythopoleos fines, etiã ludæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, aduersum ludæos cum gentilibus dimicabãt. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit audivita. Deniq; Scythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuib; excusarent defectiõnem, edixerunt eis, ut si uellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirẽt cum omnibus filijs suis in lucum. Quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ: tertia uerò nocte exploratores, alios incautos, alios uerò dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postq; eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam uideatur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisq; ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem ludæorũ propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumfusi ludæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tãta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miserabiliter: Digna, inquit, Scythopolitæ, his quæ gelsi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga uos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis externa gens infida est, qui in nostrum genus tãta impietate deliquimus. Morior ego quasi profanus proprijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Ille autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum uirtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. Erat autem ei uxor & filij, & prouecti in senectutem parẽtes. Ille igitur primũ quidem patrem à cæsarie comprehendẽs, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit: super hos autem coniugi & filijs intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum uerò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæcis superstantis extulit dexteram, ut neminem posset latere, & totum in uiscera sua ensẽ demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis, atq; animi firmitatem: cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Ioseph.

Mm 3 De

Simonis interitus.

De cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Aſcalonitæ, Ptolemais autē duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrī: multosque trucidauerunt: plures autem eorum uinctos custodijs tradidēre. Hippeni quoque & Gadarenſes ſimiliter audaciſſimos quidem amoliebantur, terribiles autem ſolicite adſeruabant. Reliquæ quoque urbes aduerſum Iudæos ſingulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, ſuis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudæorum, neque uinculis tradiderunt. Fortē autē & propter multitudinē ſuam deſpexerunt eorum ſi qui motus fuiſſent. Mihi autem uident magis erga eos miſeratione moti, quos utique nihil moliri uidebant. Geraſeni autem neque in eos qui apud ſe remanere deſerunt, quicquam geſſerunt mali: & egredi uolentes uſque ad ſines ſuos deduxerunt. Excitata eſt autem etiam in regno Agrippæ aduerſum Iudæos pernicies. Ipſe quidem perrexerat ad Ceſtium Gallum Antiochiā, relicta adminiſtratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerūt autem de Baranæ regione ſeptuaginta numero uiri, & nobilitate & prudentia ciuium ſuorū præſantiſſimi, poſcendi præſidij gratia: ut ſi qui ſcilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam cuſtodiam, per quam poſſent inſurgentes quoſque comprimere. Hos Varus, quosdā armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Auſus autem eſt tale facinus præter conſilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiā impiē in gentiles ſuos agere non recusans, regnum omne corrupit, perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatē: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidē in eum ueritus eſt, propter propinquitatem Sohemi, procurandam tamen eum regione ſummuſiuit. Seditioſi autē capto præſidio, quod appellatur Cyprus, imminens ſinibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiā in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictiſ Romanis, deſerere caſtellum, eiſque tradere. Illi autē quod rogabant cogi metuentes, pacti ſunt cum eiſ diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodijs obtinere.

Varus ſeptuaginta uiros nobiles interfecit.

Iudei Alexandria occiſi.

Cap. XXI.

In Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuus Alexander contra Ægyptios uſus Iudæis, præmiū ſocietatis tradidit eiſ, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eiſ honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte urbis locum eiſ propriū deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mūdiorē, à cōmunionē ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiteruntque eiſ, ut etiam Macedones appellarent. Deinceps uero cum in ditionē Romanorum Ægyptus ueniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiā, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. Conſlictus autē eorū aduerſus Græcos penē cōtinuus erat: & iudicijs in multos quotidie ab utraque parte animadu-

animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc uerò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem uenissent, ut ordinarent pro certis negotijs legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorū. Quos quum uidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudeos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerūt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres uerò ex his cōprehensos, trahebāt quasi uiuos incensuri. Commoti sunt autem uniuersi Iudæi ad opem ferendam: et primum quidem in Græcos saxa iaciebāt, postea uerò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorū comprelsisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittēs, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se milites Romanos commouerēt. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam uidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya uenientes: præcepitq; ut non solum interficerēt, sed etiam bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locū qui uocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequabantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta uictoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positos, aliquandiu quidem restiterunt: semel uerò in fugam uersi maclabātur: nec unus erat exitij modus, cum alij sub diuo atq; in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, unā etiam diripiendo quæ in his reperissent: cum neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuissent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta uerò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

*Iudæi seditiosi
à Romanis exci-
duntur.*

De clade Iudæorum, authore Cestio.

Cap. XXII.

ESTIO uerò iam quiescendum esse non uidebat, infensis ubiq; Iudæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina milia lecta peditum, & quatuor alas equitū insuperq; regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ uerò tantundem peditum & equitum mille, & cum Sohemus sequerēt, quatuor millibus comitatus, quorū ter tria pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autē ex ciuitatibus auxilio conuenēre, peritia quidē militibus inferiores: quod autē scientiæ deerat, in Iudæos odio, itemq; alacritate supplentes. Aderat autē ipse

Mm 4 quoq;

quoque Agrippa Cestio, & eorum quae conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in ualidissimam Galilaeae ciuitatem contendit Zabulon, quae appellatur uirorum, & ab Iudaeorum finibus Ptolemaida discernit. Cumque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum uero oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sidona & Berytum aedificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam, depopulatus est: inflamatisque etiam circum eam positis uicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc praede inhærentibus, & praecipue Berytijs, recepta Iudaei fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo milia cadunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Caesaream peruenit: in Ioppen uero partem praemisit exercitus cum praecipis huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum praesensissent, tam suum quam caeterorum militum praestolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, utrinque Ioppen facillimè capiunt: ita ut ne fugae quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familijs, direptamque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariae Nabatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium uendicauerunt, magnamque indigenarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimonijs, etiam uicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

Cap. XXIII.

Romani uincuntur
a seditiosis
Iudaeis.

IN Galilaeam quoque misit Caesennium Gallum, ductorem duodecimae legionis: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandae sufficere posse credebat. eum ualidissima Galilaeae ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium secutae ciuitates aliae, quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilaeae montem undique medium recessere, qui est contra Sepphorim, & uocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quam diu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, mature uictoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delirescerent, amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galileam uideret, Caesaream cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni manu reuersus, in Antipatridem perrexit. Cognitoque non paruam multitudinem Iudeorum in turrim, quae Aphæci uocabatur, esse collectam, qui cum his congrederentur praemisit. Sed prius quam in manus uenirent, Iudaei metu dispersi sunt: eorumque castra desolata milites adorti, cum uicis circumpositis incederunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, uacuam uiris ciuitatem offendit. nam propter Scenopetiorum dies festos, in Hierosolymam populus

omnis

omnis ascenderat. quinquaginta uerò quos ibi cōprehendit occisis, exustoq; oppido ulterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadjs l. Iudæi uerò cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent, omisis diebus festorum solennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, incōpositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne diebus quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religiōe maxima curabatur. Idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem perrumperent, uiâq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quicq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi uerò uigintiduo. Fortissimi autem uidebantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus: & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactos res lanauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio uerò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

*Simon Gioræ
F. Romanos
inuadit.*

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage. Cap. XXIII.

TAQVE dum Agrippa, infinita hostiū multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, uerbis Iudæos experiri decreuit: uel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: uel, si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententiâ discreparet. Misit igitur ex comitibus suis Borcæū & Phœbum, quos illis sciebat notissimos, ut à Cestio fœdus amicitiae, certamq; pro peccatis à pop. Ro. ueniam pollicerent, si proiectis armis, secum sentire uoluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbū quidem, priusquam uerbum faceret, peremerunt: nam Borcæus uulneratus effugit: populares aut, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius uerò, quia intestinam eorum discordiā, opportunū ad irruendū tempus inuenit, totū in eos duxit exercitum: incq; fugā uersos, usq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellat Scopus, intervallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto aut die, qui tricesimus mēsis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitū. Populus quidem à seditiosis custodiebat: ipsi autem Romanorū disciplina territi, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius uerò transgressus Bezetham, quæ sic uocatur,

Phœbus occiditur.

Cestius Hierosolymam obsidet.

uocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit: deinde cum ad superiorem ciuitatem uenisset, prope aulam regiā castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uiolenter irrumpere, ciuitatem ilicò possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum, & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & ludæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestius, quasi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret, tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriēdo, in domos suas refugere congerunt: ipsi uerò per turreas dispositi, murū tentantibus repugnabāt. Per dies igitur quinque Romanis undique tentantibus frustra bāt conatus. sexto autē Cestius cum plurimis selectis, itemque sagittarijs, à septentrionali tractu templum aggreditur, ludæis ex porticu resistentibus. Qui frequenter quidem Romanos ad murum adētes auertēre, postremò autē repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebant, alijs ac per ordinem alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerūt. Vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebant: & sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant: templique portas incendere moliebant. Vehemēs autem seditiosos stupor inuaserat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti cōtinuò caperēt. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantū ut ipsi portas aperirent, Cestiumque quod optimè de se meritū, reciperent, appropinquabant. Et profectò, si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. Sed credo iam tūc infestus Deus pessimis, eiusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militē reuocat, & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata uerò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: inscutique nouissimos aliquot equitum, peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamque postremos affecuti multos necabant, tum utraque itineris parte uallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quādam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantiū uim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemque interrumpere formidarent: uiderent autem ludæos leues, & ad excurrendum faciles esse. unde eueniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur uia perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Lucundus, alæ præfectus, uix in Gabao peruenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops cōsilijs quid ageret, cum tertio die maiorem hostium uidisset numerum, & omnia circum loca plena ludæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro cōpendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisque

occisisq; mulis atq; a sinis, alijsq; iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent (hæc enim uelut usui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis cōtra se capta prodesse) Bethoron uersus antecedebat exercitum. At Iudæi latoribus quidem locis minus instabant: contractos uerò in angustias atq; descensus, alijs ab exitu prohibebant, alijs postremos agminis trudebant in uallē: fusāq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat, ubi etiam peditibus quo pacto sibi met subuenirent, hæsitantibus, equitū periculum promptius erat. nec enim ordinatè uiam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent, ascensus ardui prohibebant equitanti- bus inuijs: iaculatoribus autem rupes ac ualles tenebantur: in quas deiectioni qui aberrassent, cōsumebantur: nullusq; locus aut fugiendi aut resistendi ratio- nem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad ululatus, quod desperati solēt, fle- tusq; cōuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore les- tantium pariter atq; sæuientium. totusq; penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerūt, Iudæi uerò obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebāt. De- niq; ubi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos pro- pè ad ccc omnium fortissimos milites, tectorum fastigijs imposuit. hisq; præcepit uigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæ- teris otiose usq; ad xxx stadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum quò Romani tetenderant, desolatum uidissent, in quadringētos à quibus de- cepti fuerant, concurrerūt. & illos quidem sine mora iaculis confecerūt: mox autem Cestium persequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum spa- tium itineris peregrisset, die uehementius quoq; fugiebat: adeò ut metu per- cussi milites, machinas, siue tormēta muralia, itemq; balistas, multaq; alia in- strumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant, usi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem usq; uene- runt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntēs & machinas se- cum asportarunt, mortuosq; spoliarunt, & prædam quæ remanserat, colle- gerunt: & præana canentes in metropolim remearunt, suis quidē paucis amis- sis, Romanorum aut & auxiliarium quinq; milibus peditum ac ccc, itemq; nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidē Nouembris men- sis viii die gesta sunt, anno xii Neronis principatus.

*Cestius à Iudæ-
is fugatur.*

De Damascenorum seuitia in Iudæos, deq; Iosephi studijs in Galilæa.

Cap. xxv.

Post Cestij uerò casus aduersos nobiliū Iudæorū multi, tanquam ē nauis pessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarus & Saulus fratres, unā cum Philippo Iachini filio, q princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū trās fugerūt. Qui uerò cū his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interē- ptus sit, aliās indicabimus. Cestius autē Saulū & cæteros in Achaiā ad Nero- nē misit, & propriā necessitatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Flo- rum. Sperauit enim, & iram in illum excitatū iri, & sua pericula summouēda. Tunc autem Damasceni, cede Romanorū cognita, Iudæos apud se degentes

opprimere

*Iudei à Dama
scenis uisti.*

*Iosephus Go-
rionis F. belli
dux declara-
tur.*

*Iosephus Mat-
thiae F. rector
Galilæe desi-
gnatur.*

opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namq; id propter suspensiones meditabantur) facilē quidē sui conatus exitū fore putabant. Verebant̃ aut mulieres suas, ferē omnes præter paucas Iudais zantes, & eorū religione imbutas. Quare hic magna cura fuit eas cælandi, qd agerent: Iudæorum aut x milia, quippe ut in augusto loco, atq; omnes inermes aggressi, una hora sine metu iugulauerūt. Qui uerò Cestiu fugauerāt, in Hierosolymā reuersi, quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent, partim ui, partim blanditijs sibi etiā sociabant: & in templū congregati, plures belli duces eligendos esse censebāt. Declaratus est igit Iosephus, Gorionis filius, et pontifex Ananus: omnia quę in ciuitate gerēda essent, imperaturi; maximēq; ut ciuitatis muros erigerent. Filiū namq; Simonis Eleazarū, quamuis Rom. prædā, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamē nullis necessitatibus præposuerunt: quod & ipsum tyrānidis superbia uiderēt efferri, eiusq; studiosos siue imitatores, fatel litum more uersari. Verū paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itemq; astutia persuasit populo ut omnibus parerent. In Idumæā uerò quos mitterent, alios militū duces optarūt, Iesum filium Sapphæ, unū ē pontificibus & Eleazarū noui pontificis filiū, Nigro aut mandauerunt, qui tunc Idumæā regebat, ex regione trans Iordanē posita genus ducēs, unde Peraites cognominabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidē regiones omittēdas putabant, namq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trans flumē Manasses, & Tamnā Ioannes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autē Lydda, & Ioppe, & Ammaus erāt additæ: Gophniticæ autē & Acrabatenæ regionū Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & utriusq; Galilæę Iosephus, Matthiæ filius: huius aut præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatū quæ ibi fuere. Aliorum igit rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus aut cum in Galilæā uenisset, primum curę habuit, indigenarū sibi conciliare beneuolentiā: multa sciēs ea cōfici posse, licet in ajs peccauisset. Deinde considerato, q; potentissimos quidē amicos haberet, si eos participes potestatis fecisset, omnē uerò multitudinem si pleracq; per indigenas & cōsuetos fieri præciperet, lxx de seniorib. eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius Galilææ constituit, vii uerò per singulas ciuitates minorū litū iudices. nam maiora negotia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos lxx. Cæterum disposito per ciuitates iure quo inter se uterent, etiam quemadmodū extrinsecus tuti essent, animaduertit: certusq; in Galilæā Ro. esse uētueros, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnō & Perecoho, & Iapha, & Sigoph, & montē, cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa uocabat muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quę Achabrorum dicit, & Seph, & Iannith, & Mero: in Gaulanitide uerò Seleuciā, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murū sibi metipsis fabricarent: q; eos pecuniosos esse, & ad bellū promptos, etiā sine præcepto, uideret. Similiter autē Gischalā, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris aut castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubēdo simul

atque

atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra c milia uirorū com-
parauit: quos omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde re-
putans, hoc maximè Rom. inuictam esse uirtutem, quòd dicto essent audien-
tes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinā quidē
urgente necessitate despexit: parendi autem facultatē ratus regentium multi-
tudine posse contingere, ita ut Rom. solent diuisit exercitū, pluresq; fecit or-
dinum principes. diuersisq; militū generibus cōstitutis, alios decarchis, ali-
os centurionibus, alios tribunis subdidit: et insuper his ipsis rectores, maiorū
rerū administratores dedit. Docebatq; signorū disciplinas, et prouocationes
reuocationesq; buccinarū, & principia cornuū, & circumductiones, & quē-
admodū oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis par-
tiri pericula: quæq; ad fortitudinem animi corporisq; tolerantia pertinerēt,
instituebat. Maximè uerò eos erudiebat ad bellum, usq; quaq; Rom. referēs
disciplinā, & quòd cum uiris essent præliaturi, qui & uiribus corporis, & ani-
mi obstinatiōe, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto
belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nūc periculum se facturum, si
cōsuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinjs & rapinis abstinuissent: sed neq;
aut gentilibus fraudem facerēt, aut cōsuetissimorum damna proprium quæ-
stum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonā cō-
scientiam gererent: qui uerò per se prauī fuissent, his non solum inimicos, sed
etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modū admonendo persevera-
bat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatū erat. Nam LX
peditum milia, c c L equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxi-
mè fretus erat, habebat IIII milia quingentos: necnō & sexcentos circa se ele-
ctos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autem mercenarijs, facile cæ-
teri milites à ciuitatibus alebantur. namq; singulæ quas enumerauimus, cum
mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum
eis uictum tenebant: ut pars armis, atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur,
& armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

Iosephus milites suos ad bellum instruit.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia. Cap. XXVI.

IOSEPHO aut hoc modo administrati Galilæā, insurrexit quidā in-
diator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissi-
mus, ac dolis plenus, & nequitia quidē nobiliss. omniū, antea uerò
pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentū passus inopiā, facile mentiri
paratus, mirusq; fidē adhibere mēdacio: & q fallaciā uirtutē putaret, eaq; ad-
uersus amicissimos uterēt: simulator humanitatis, & spe lucrī appetētissimus
cædium: q semper quidē immoderata cōcupisset, spē uerò leuioribus malefi-
cijs aluisset. Latro em erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiā comitatū inue-
nit audaciæ, primo quidē parū, ampliorē aut proficiens. Curæ aut habebat,
neminē ignauū asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudi-
ne, bellorumq; peritia præstarent, hos eligebat: donec c c c c uirorū caeteraq;
cōgregauit: quorū plures ex Tyriorū finibus & uicis erāt. Isq; omnē Galilæā
depopulabat, & multos futuri belli metu suspēsos lacerabat. Hūc igit iam du-
dum regendi milites cupientē, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retarda-
bat inopia. Cumq; uideret Iosephū sua industria lætari, persuadet ei primū, ut

Ioseph.

Nn fabricandis

fabricādimuri patriæ sollicitudinē sibi cōmitteret. in qua re quæstus magnos
 à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude cōposita, uelut oleo, qđ nō
 à gentilibus suis tractatū esset, uti cauerēt omnes apud Syriā Iudæi, ut ad cō-
 finia oleū mitteret depoposcit, nummoq; Tyrio, q quatuor Atticos faceret,
 emptis quatuor amphoris, eodē precio amphorę dimidiū uenūdabat. Cūq;
 Galilæa ferax esset olei, maximo illo tēpore magna ubertate redūdaret, in ea
 loca ubi erat penuria solus multumq; mittendo, infinitā summā pecuniæ cō-
 gregauit: qua mox in eū usus est, q hoc sibi beneficiū præstitisset. Deniq; exis-
 timans si Iosephū deposuisset, rectorē se Galilææ futurū, quibus præerat la-
 tronibus imperauit prædā uehemētius exercere, quo multis rebus nouis per
 eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorē perimeret, sicui ferret auxi-
 lium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iamdu-
 dum aut rumores dissipauerat, q res Galilææ Iosephus Romanis p̄dere co-
 gitaret; multaq; in hūc modū ad eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cū
 quidā ex uico Dabaritarū, in magno campo custodias agētes, Ptolemæū A-
 grippæ & Berenices procuratorē aggressi omnes quas ferebat sarcinas ab-
 stulissent, in quibus erāt nō paucae uestes preciosæ, plurimaq; argentea pocu-
 la, & d c aurei, neq; hanc prædā occultē administrare potuissent, omnia Tari-
 cheas ad Iosephū comportarūt. Ille aut reprehēsa uiolētia, q regijs intulissent,
 reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentis, iubet: paratus eas do-
 minis opportunē remittere. unde maximū ei periculū cōparatū est. Namq;
 raptores earū, quia prædæ nullā partē accepissent, ægrē ferētes, & perspicie-
 tes q Iosephus cogitauerat laborē suum regibus condonare, per uicos nocte
 discurrūt, omnibusq; prædicāt Iosephum proditorē esse: eodemq; tumultu
 ciuitates proximas repleuerūt, adeo ut c armatorū milia cōtra Iosephū prima
 luce concurrerent. Deniq; multitudo quidē, in circo apud Taricheas cōgres-
 gata, plurima per iracundiā conclamabat, partim deponi, partim concremari
 uociferās proditorē: plerosq; aut incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem
 Sapphæ filius, tūc magistratus Tiberiadis. Iosephi igit amici & satellites, tātā
 multitudinis incurſu perterriti, omnes præter quatuor diffugerūt. Ipse uerò
 dormiēs, propē cū iam ignis admoueret exurgit: & monentibus eū quatuor
 qui remanserāt ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui contra se uene-
 rāt copijs perturbatus, in cōspectum illorū proſilit, ueste discissa, infusorq; ca-
 piti puluere, auersisq; post tergū manibus, suoq; ceruiei gladio annexo. Hæc
 aut amicos ei, maximē Taricheas ad misericordiā commouerāt. rustica uerò
 plebs, et finitimorū, quibus molestior uidebat, nō sine maledictis eū iubebāt
 publicas proferre pecunias, & facta proditoris fateri. nā ex habitu eius opi-
 nabant, nihil eorū de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturū: & impe-
 trandæ uenig causa fecisse omnia quæ misericordiā prouocarēt. At illius ista
 humilitas consiliū præstruebat: & cōtra se indignātes arte circumueniens, ut
 sup his, unde irascērent, inter se ipsi discordarēt, omnia confessurū se pollicet.
 Deinde sibi loquēdi facultate cōcessa: Ego, inquit, has pecunias neq; Agrip-
 pæ remittere cogitabā, neq; in ppria lucra cōuertere: absit em̄, ut amicū putē
 unq; q uobis sit inimicus: aut quēstū ex re capiā, quę uos cōmuniter læderet.
 Sed qā utdebā, o Taricheatæ, maximē ciuitatē uestrā munitionis egere, & ad
 extruenda

Ioannes Giscala
 leus falsos ru-
 mores de Iose-
 pho spargit.

Iosephi defen-
 sio.

extruenda mcenia minus habere pecuniæ, timebamq; Tiberiensem populū, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, ut uos muro circundarē. Si hoc nō uideat, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectē cōsului, bene de uobis meritū coerces. Hæc Taricheatē quidē ab eo dicta, cum fauore receperūt: Tiberiēses uerō cū alijs deprauādo, insuper etiā minitabant: utriq; aut relicto Iosepho, inter se litigabāt. Ille aut fretus iam secū sentientibus (erant em̄ propē ad XL milia Taricheatē) cum multitudine liberius loquebat: multumq; in eorū temeritatē inuectus, ex præsenti quidē pecunia Taricheā ait esse muniendā. curæ aut sibi fore similiter, ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates: nec em̄ pecunias de fore, si concordari uelint in eos, unde parādæ sunt, & nō in eum moueant qui parat. Itaq; tum alia quidē multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo uerō armatorū milia impetū in eum fecēre. Cumq; se ille tecto antē recepisset, instabāt ei minitantes. Iterum aut Iosephus in hos quoq; altera fraude utit, Cumq; in summū tectū euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, qd peterēt sibi præstari: uoces em̄ se nō exaudire cōfusas, omnia uerō quæ iuberēt esse facturū, si aliquos intromisissent, q; secū otiose colloquerent. His auditis, ilicō nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediunt. quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tam diu uerberauit, quoad omniū uiscera nudata sunt. Circūstabat aut interim populus, existimās eos p̄lixis allegationibus cōcertare, cū subito Iosephus foribus patefactis, cruētos eos dimisit. unde tanto terrore qui minabant affecti sunt, ut p̄iectis armis aufugerēt. Ob hæc Ioānis etiā atq; etiam crescebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho moliebat insidias: morboq; simulato p̄ epistolā postulauit, ut sibi medicinę gratia Tiberiēsisbus aquis calidis uti permetteret. Iosephus aut, qā nondū ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitū & utēilia Ioāni præberēt. Quibus ille potitus, biduo post cuius rei causa uenerat, agebat: & his fraude circūuentis, alijs uerō pecunia corruptis, ut Iosephū defererēt persuasit. His autem cognitis Silas, quē Iosephus custodiæ præposuerat, p̄perē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē puenit. Et cætera quidē multitudo obuiā ei p̄cessit, Ioānes aut, quāuis eū cōtra se uenturū esse suspicaret, tamē misso quodā ex notis, infirmitate simulata, q; lectulo detineret, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus aut à Iosepho in stadiū cōgregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerāt, loqueret, missis armatis Ioānes iussit eū interfici. Quos cum iā nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atq; ita cōuersus ad eius uocē Iosephus, ubi ferrū propē iugulo suo imminere p̄spexit, in littus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo uerba faciēs cū populo steterat: ascensaq; inde nauicula cū duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in mediū lacū refugit. milites uerō eius ilicō raptis armis, cōtra insidiatores irruebāt. Mox aut ueritus Iosephus ne bello intestino cōcitato, p̄pter paucorū inuidiā ciuitas consumeret, nūciū suis misit, q; eos moneret, ut p̄pria tantū saluti cōsulerent: neq; uerō quenquam uel occiderēt, uel arguerēt noxiorū. Et illi quidē dicto parētes, cōquiesuerūt. Qui uerō circū ciuitatē per agros habitabāt, auditis insidijs, & q; earū fabricator esset, cōtra Ioannē ueniebat. Sed ille prius in Giscala patriā suā fu-

Ioseph.

Nn 2 ga

Iosephus ex p̄p
riculis euadit.

ga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatib. ad Iosephum confluabant, & cum multa essent armatorum milia congregata, qui se aduersus Ioannē communem insidiatorem adesse clamabant: unaq; cum eo ciuitatem quę illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cōhibendum esse, dicebat: prudentia magis inimicos uincere cupiens, quā perimere. His uerò, qui de singulis ciuitatibus cū Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconum uoce denunciabat, intra v dies eorū qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosq; eorum cum familijs exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut Ioānes propē mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clām missos, Iosephū accusabat, quod magnū exercitum collegisset: iamq; nisi pręueniatur ui, tyrannus metropoleos uenturus esset. Verū ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autē potentes, nōnulliq; magistratum clām pecunias ad comparandos mercenarios milites misere Ioanni, ut per eos bellū cū Iosepho gereret. decretūq; inter se cōceperunt, quo idē Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideoq; duo millia & d armatos, & 1111 miserunt nobiles uiros, iurisperiti filiū Ioazarū, & Ananiā Sadducæū, & Simonē & Iudā Ionathę filios, omnes eloquētia ualidissimos: ut eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolētia multitudinis: & siquidē ipse sponte sua ueniret, paterentur eū rationē reddere: sin remanere cōtenderet, pro hoste haberent. Amici aut Iosepho militē quidē ad eum uēturum esse perscripserunt, causam uerò nō indicauerunt, qm̄ secretum fuit inimicorum eius consilium: unde factū est, ut quia precauere nō potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trāsirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Gischala, & Tiberias: quas tñ cōtinuò sine armis recepit. captos aut quatuor duces cōsilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: cōtra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antē fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & Sepphoris.

Cap. XXVII.

IOANNEM uerò iam intra muros Gischalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis dieb. pōst iterū rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippā regē uocātib. Et cum ille cōstituto die ad eos nō uenisset, pauciq; Ro. equites ibi tum cōparuissent, à Iosepho defecerūt. Hisq; apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumētātū miserat, neq; solus egredi cōtra desertores, neq; se cōtinere patiebatur: metuēs ne dū ipse tardaret, regij ciuitatē occuparēt. nec em̄ postero die obstāte sabbato qcq; facere poterat. Itaq; dolo eos q; se deseruerāt circūuenire cogitabat. Et portas quidē Tarichearū claudi iussit, ne q; cōsiliū suū illis proderet, cōtra q; suscipiebatur. omnib. aut scaphis quas in lacu cōperit cōgregatis (ducētē autē & xxx fuerūt, quaterniq; nautę, nō amplius, singulis inerant) maturē ad Tiberiadē nauigat. Cumq; tāto ab eo distaret spacio, unde facilē uideri nō posset, inanib. scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habēs, propius ut cōspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissent, metu

perterriti,

perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proſciunt: manusq; supplices agitantes, ut ciuitati parceret, precabantur. Iosephus autem, postquam multis eos minis & exprobrationibus castigauit: primum q; bello contra po. Rom. suscepto, intestinis dissensionibus uires suas antè conſumerent, inimicorumq; uota complerent: deinde, quò securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatemq; non erubescerèt sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerent, quibus interueniètib; amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberensium potentissimi descenderunt. His autem in unam receptis nauiculam piscatoriam, & procul abductis, alios l. senatores uenire iussit, maximè nobiles, uelut illi quoque fidem sibi præbere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios insuper atque alios obtentu scederis euocabat: utq; maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosq; auexissent, in carcerem collocarent, donec omnem curiam, quæ d. c. haberet uiros, duocq; milia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem uociferantibus, Clitum quendam esse præcipuū defectionis autorē, iramq; ipsius pœna illius præcātibus satiari, nullum quidem Iosephus uolebat occidere: suorum uerò satellitum quendā Leuiam egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cum uerò is præ timore solum se globo inimicorum commissurum negaret, eaq; causa indignari Iosephū stantem in scapha uideret, ipsumq; uelle descendere, ac de se supplicium sumere, ut saltem unam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuēte Iosepho, dummodò alterā sibiimet Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, leuam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus uacuis scaphis & satellitib; v. i. populo capto, rursus Tiberiadem sibi sociauit. Paucis aut diebus post Gischalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus depredari permisit: omnemq; prædā cōquisitā popularib; reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere uoluit: & redhibitione rerū rursus eos ad beneuolētiam reuocare.

Quomodo Hierosolymite bello se preparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide. Cap. XXVIII.

ACTENVS apud Galilæā motus erat, iamq; ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autē Ananus pontifex & potētiores, qui nō cum Romanorū parte sentirent, muros instaurare pperabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidū sagittæ, aliæq; arma fabricantur: & exercitationib; iussis manus iuuenū operam dabat. Erantq; uniuersa plena tumultus, magnaq; tristitia moderatos occupauerat: multiq; futuras clades prospiciētes, fletum cohibere non poterant: infestaq; pacē cupientibus, omnia uidebantur. Belli aut incentoribus, quæ illis placerent, ex tēpore fingebantur: statusq; iam tunc quasi perituræ ciuitatis erat, anteq; Rom. uenirent. Anano aut apparatus belli omittere, cura fuit: & seditioforum, quos Zelotas uocabant, amētiam ad utiliora conuertere: qui tñ uictus est: & quis illius finis fuerit, in posteriorib; explanabimus. At in Acrabaterna toparchiā Gioræ filius Simon, multis nouarū rerū cupidis cōgregatis, ad rapinas cōuersus, nō solū in domos locupletū irrūpebat, uerum etiam corpora uerberib; conficiebat: iamq; tunc palā tyrānidem inceprabat.

Ab Anano autem missis aduersus eum militib. magistratuū, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibiq; manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo ut magistratus eius gentis, propter cædium multitudinē & prædarū assiduitatē, collecto milite, uicos præsidij tuerent. Et Iudæorū qdē res ita habebāt.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER TERTIVS.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

Cap. I.

NERONEM aut, ubi res apud Iudæā non prosperē gestas accepit, latens quidē, q̄ necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertē autē superbiam simulās ultro etiam indignabatur: magisq; ducis negligentia, q̄ uirtute hostium quę contigerant, facta esse dicebat decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, uideriq; malis omnibus superiorem animum gerere: ueruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuiusmōdī cōmōtū crederet orientē, qui unā & Iudæos rebellantes ulcisceret, proximasq; his nationes simili morbo correptas antē caperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, uirum ab adolescentia usq; ad senectutē bellis exercitatu, & qui populum Rom. iam pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussū: armisq; ante illud tempus incognitā Britannia uēdicasset. unde patri quoq; ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triūpharet. Itaq; his omnibus fretus, ætatēq; illius cū peritia stabili cernens obsidesq; fidei liberos, eorumq; florē manus esse paternę prudentię, iā tū fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria cōstitutos, multis p̄ tēpore blandimētis atq; obsequijs animatū, qualia necessitas imperare cōfueuit. Ille autē protinus ex Achaia, ubi cū Nerone fuerat, Titum quidē filium suū mittit Alexandria, ut inde quintā itēq; decimā legiones moueret. ipse uerō transmissus ad Hellepontū, terreno itinere in Syria peruenit, ibiq; Romanas uires, multaq; à uicinis regibus auxilia congregauit. Ad Iudæi post malā Cestij pugnā insperata felicitate sublatis, animorum impetus cohibere nō poterant: sed tanq; fortuna eos exagitāte p̄citi, bellū ulterius p̄ducebāt. Deniq; omni, quanta fuit, manu pugnacissima cōgregata, Ascalonē petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC & XX stadiorū spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quę res fecit, ut etiā tūc primis eorū incuris, ppior uideretur. Tres autē uiros aggressiōis duces habebāt, & corporib. & prudētia præstāssimos, Nigrū Peraitā, & Sylā Babyloniū, & Ioannē Essenū. Ascalon uerō ualidissimo qdē muro cincta erat, sed uacua penē p̄sidij. una em̄ cohors eā peditū, & una equitū ala tuebatur, cui p̄fectus erat Antonius. Illi igit ira multa uelocius

uelocius itinere peracto, ac si ex propinquo uenirent, preſto erant. Antonius uerò (nec enim eorū fore impetū nesciebat) equites iā ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem ueritus uel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murumq; pperantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi qui cū peritiōribus imperiti, & pedites cū equitibus, cum ſtipatis autē inordinati, leuiterq; armati cū inſtructis, pluſq; indignationi q̃ cōſilio tribuētes, cū morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile proſigant. Nam ut ſemet eorum primę ab equitib. turbatę ſunt acies, fugam petūt: & murum uerſus ſe à tergo urgentib. incidentes, ſui metipſi hoſtes erāt, donec oēs incurſib. equitum uicti, per totū campū diſperſi ſunt, q̃ fuit plurimus, totuſq; habilis equitantib. quod quidē Romanos iuuuit, ut magna cæde Iudæos pſternerent. nā & fugiētes preuertendo, curſum in eos flecebāt: & quos occupaffent, curriculo tranſigendo infinitōs peremere. Alij uerò alios quocunq; ſe uertiſſent circūdatos, exagitātes facile iaculis opprimebāt. Et Iudæis quidē ppria multitudo, per deſperationē ſalutis, ſolitudo uidebāt: Rom. uerò, licet ad pugnā pauci eſſēt, reb. tñ ſecūdis animati, etiā ſuperfluere ſe putabāt. Et illi quidē res aduerſas ſupare certātes, dū pudet citò fugere, mutari fortunā ſperāt: Romani aut, in hiſ que proſperè agerēt, minimè deſaſſati, ad maiorē uſq; diei partē pugnā ptrahunt: donec Iudæorū qdē perēpta ſunt x milia, duōq; duces Ioānes & Silas: ceteri uerò pleriq; ſaucij, cū Nigro, q̃ unus reſtabat ex ducibus in oppidū Idumæę, q̃ Salis dicitur, cōfugere. nōnulli tñ etiā Rom. in illo prælio uulnerati ſunt. Sed nō Iudæorū ſpiritus clade tāta ſedatus eſt, multoq; magis eorū dolor incitauit audaciā, & cōtēnentes quātū ante pedes mortuorū iaceret, priſtinis reb. feliciter geſtis ad cladē alterā illiciebant. deniq; paruo tēpore intermiſſo, q̃ ne curādis quidē uulnerib. ſatis eſſet, cūctisq; aggregatis uiriſbus, maiore cū indignatione multoq; plures Aſcalonem recurrebant, eadē ſe præter imperitiā aliāq; belli uitia, comitāte fortuna. Etm̃ cum Antonius quā trāſituri fuerant, poſuiſſet inſidias, ex improuiſo in eas deſapſi, & ab equitib. circūdati, priuſq; ſe ad pugnā cōponerēt, iterū ſuper vii milia pcubuerunt: cæteri uerò oēs auſugerūt: cumq; hiſ Niger multis, dum fugeret, magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniā hoſtes inſtarent, in turrim quādam tutiſſimam cōpelluntur cuiuſdam uici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius uerò cū ſuis ne uel moras circū turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, uel ducē hoſtium fortiſſimū uiuum relinquerent, ignem muro ſupponūt. turriq; inflāmata, Romani quidē exultantes recedunt, quali etiā Nigro conſumpto: ille autē in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euāſit: triduoq; poſt ſocijs cum fletu cum ad ſepulturam inueſtigantib. ſe ſe oſtēdit, gaudioq; inſperato repleuit omnes Iudæos, tanq; Dei prouidētia dux eiſ in poſterum ſeruatus. At Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quę Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliāq; felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) ubi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sēpphoritæ ciues oppidum Galilææ colētes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſolici, quā Romanarum uiriū gnari, etiam priuſ quā Veſpaſianus ueni-

Prima Iudæorum clades.

Altera Iudæorum clades.

ret, Cestio Gallo fidem dederant, dextraſq; iunxerant, præſidiumq; militare ſuſceperant. tunc quoq; benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt. Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditumq; tantum numerum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaffent. non enim minimum eſſe uidebatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam, & in loco tutiſſimo conditam, totiuſq; gentis futuram præſidio.

Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Cap. II.

D V A B ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellâtur, eaſq; Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit uerò ab occidente Ptolemais territoriſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, uſq; ad flumē Iordanem. Ab oriente uerò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitis deſinit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autē eius tractus Tyro, itemq; Tyriorū finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade uſq; ad Zabulon, cui uicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protēditur. Latitudine autem patet à uico Xaloth, qui in magno campo ſitus eſt, uſq; ad Berſaben: unde etiam ſuperioris Galilææ latitudo incipit uſq; ad Baca uicum, qui terrā dirimit Tyriorū. Lōgitudo uerò eius à Thella uico Iordani pximo, uſq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta ſint utræq; magnitudine, tantiſq; gentib. alienigenis cinctæ, ſemper tamen omnib. belli periculis reſtiterūt. Nam & pugnaces ſunt ab infantia Galilæi, & omni tēpore plurimi, neq; aut formido unquam uiros aut eorū penuria regiones illas occupauit: quoniā totæ optimæ ac fertiles ſunt, omniumq; generū arboribus conſitæ, ut etiam minimè agriculturæ ſtudioſos ubertate ſua prouocent: deniq; excultæ ſunt ab incolis totę, nec pars ulla eſt earū otioſa: quin & ciuitates ibi crebræ ſunt, & ubiq; multitudo uicorum ppter opulētiam populofa, ut qui ſit minimus, ſupra quindecim milia colonorū habeat: prorſus ut etiam ſi quis magnitudine minorē Galilæam dixerit, quam trans fluuiū regionem, uirib. tamen eam prætulerit. hæc enim uniuerſa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen eſt, licet multo maior ſit, pleraq; tñ aſpera atq; deſerta eſt, & nutriendis fructibus manſuetis inhabilis. Peræq; ſanè mollicies & ingenium fructuoſum, campos habet cum uarijs arboribus cōſitos, tum maximè oliuetis ac uineis & palmetis excultos. Irrigatur autē abundē montanis torrentibus, & fontib. aquæ perennis, quoties illi Sirio æſtuate defecerint. Et longitudo quidē eius eſt à Machærunte in Pellam: latitudo uerò à Philadelphiā uſq; ad Iordanem. Et Pella quidem, quam ſuprà diximus, ſeptentrionalis eius eſt tractus: occiduus uerò Iordanis: meridianum autē Moabitis regio terminat. ab oriente autē Arabia & Silbonitide, necnō & Philadelphiā, itemq; Geraſis clauditur. Samariēſis autem regio, inter Iudæam quidē & Galilæam ſita eſt: incipiens enim à uico in planicie poſito, cui nomē eſt Ginæa, in Acrabatenā deſinit toparchiam: ſed natura nihil à Iudæa diſcrepat. nam & utræq; montofæ ſunt & campeſtres, agrosq; colendo

colendo, molles atq; optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam syl-
uestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriumq;
satis habent. Dulces autē per eas supra modum aquæ sunt, boniq; graminis
copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum uirtutis
atq; opulentia specimen est, utraq; uiris referta est. Harum confinium est A-
nuath uicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Me-
ridiana uerò pars eius, si in longitudinem metiâre, adiacenti uico Arabum fi-
nibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sanè à Iordane flumine usq;
ad Ioppen explicatur. Media uerò eius est Hierosolyma: unde quidam non si-
ne ratione, umbilicum eius terræ, eam urbem uocauerunt. Sed nec marinis
quidem Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem usq; locis extēta maritimis. In
undecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosoly-
ma, præ cæteris inter omnes accolæ eminens, uelut caput in corpore. alijs ue-
rò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam A-
crabata. Adhuc Thamna, & Lydda, itemq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, &
Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt.
& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ et-
iam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uerò terra incipiens à monte Libano
& fontibus Iordanis, usq; ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine pandi-
tur. à uico autem qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidū longitudine ten-
dit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

Cap. III.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè
potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxili-
um Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; millia peditum, placia-
do eos regente tribuno, castris in magno campo positis, bifariam diuidun-
tur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus uerò in ca-
stris degebat. Vtrinq; autem assidue prodeundo, & circa eam regionem lo-
ca omnia incurfando, magnis incommodis Iosephum, eiusq; socios, quam-
uis quietos, afficiebant. Et præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ci-
uiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iose-
phus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere:
quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis
quoque esset inuicta. Vnde etiam spe frustratus est, cum nec ui nec suauis
Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudæa bellum ac-
cendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec no-
cte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicq;
quid rerum in his reperissent: qui tamē cum mortem pugnacibus semper in-
ferrent, imbelles ad seruitiū capiebant: ignis uerò & sanguis Galilæam to-
tam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitalis aut cladis erat. Vnam
salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iose-
phus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius
q; per hyemen sperabatur, manum militum, cuius causa missus fuerat, susce-
pit: contentiq; usus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi pa-
trem suum reperisset, duabus quas secū habebat legionibus (erant aut nobi-
lissimæ

*Auxilium à re-
gibus missum.*

*Romanorum
in rebus bel-
licis exerci-
tatio.*

lissimæ quinta & decima) iunxit etiam, quam ille adduxit, quintamdecimā. Eas autem sequebātur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinque cum una ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autē cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris uerò tredecim sexcenti pedites, & centeni uiceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina milia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque rex Malchus præter quinque milia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarii: ut tota manus computata cum regijs, sexaginta milia circiter peditum equitumque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti, nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experiretur, & neque peritia, neque uiribus à quoquam, nisi à dominis, uincerentur. Qua quidem in re nimis admirandā quis existimauerit Romanorum prouidentiam, ita seruos instituentium, ut non solum uitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliā quoque respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti non in bello incipiunt, neque solum, si necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessauerint: sed armis ueluti natura coherentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à uera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur ut semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit, si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incurfu opprimi possunt: sed quocumque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. Quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed siquidē inæquale solum fuerit, complanat: quatuor uerò angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & feramentorum copia, quæ usus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & alijs machinis saxa intorquentibus, omnibusque instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autē quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quam ipsis, si quid urgeat, intro curretibus latas. Intus autem castra uici spatijs interpositis dirimunt, mediisque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuini templo simillimum: prorsus ut quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinumque principibus, ubi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse uerò ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur, qui si res urgeat,

fossa

fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, paricq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atq; otio in tentorijs agunt: omniaq; ab his ordinate etiam alia cauteq; per contubernia expediunt: ueluti si ligno aquaue opus sit, aut frumento. nec enim coena uel prandium cum uoluerit, in potestate cuiusq; est: simul autem omnibus somnus est, excubias & uigilandi tempora buccinae significant: neq; est omnino quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi uero ad tribunos conveniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium decem uniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaq; dat ex more praecipita proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quod opus est, ac uniuersi si pariter incurrunt, itemq; sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; otiosus est. sed uel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaq; ad processionem instruunt, deinde iterum tuba ut sint parati, significat. Illi autem cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, uelut in curuli certamine, signum expectant. Castra uero incendunt: eo quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem usui sint. Et tamen tertio quoq; tubae signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci praeco astans, si ad bellum parati sunt, uoce patria ter percontatur. Illiq; toties alacri & magna uoce paratos esse se, respondent, interrogantemq; praeueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dexteras erigunt. Deinde otiose, & cum omni decore progredientes ambulat, suum quisq; ordinem uelut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroq; latere gladijs accincti. Leuus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmae non excedat. Qui uero ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: caetera manus hastas & clypeos longos, ferramq; & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduiq; uaticum, ut parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transversusq; ad equilateralis clypeus, ternaq; in pharetra uel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differetia. Calsides uero & thoraces peditibus habent similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepat lecti, qui circum ducem uersantur. Agmina autem semper cui sortis id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorum uarietas. Nihil uero nec in praelijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusq; adhibetur antequam decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunae autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illiciat: quae uero antequam cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum, ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitarum non is auctor sit cui contigerint, tristium uero quae praeter sententiam acciderint, saltem rectè consulta uideantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione ne comparant, ut non modò corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia, namque leges apud eos non desertionis

Romanorum
arma.

defertionis solum, uerumetiam minimæ negligentiae sunt capitales: ducesque magis quam ipsae leges terribiles, namque bonos honorando redimunt, ne in coercendis noxijs uideantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad praecepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt, pati uero tardissimi. nec est ubi praeliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunae quidem succubere, nam in ea certiores putant esse uictoriam. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaque adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemque à meridiano tractu Africae fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit. Hec ergo profectus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuictorum, & ut nouarum rerum cupidos deterrerem; fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanae instituta militiae nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Cap. IIII.

ESPASIANVS quidem unà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At uero Galilaeam peruaserat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: haec autem fuit Galilaeorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacissimos autem ut uidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communi-erat, in Iotapatam, quae omnium tutissima erat, impetum uertit: existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quae ualidissima esset, occupatam uidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum praesensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressique cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe ut pro salute patriae, item coniugum liberorumque dimicantes) in fugam eos uertunt, multosque sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudaei quoque magis eminus iaculari, quam manus conferere inermes cum armatis confiderent. Ex ipsis autem Iudaeis tres ceciderunt, paucis praeterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Romanos Iotapateni fugant.

Galilea à Vespasiano inuaditur.

Cap. V.

ESPASIANVS uero ipse Galilaeam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemque sagittarios praereire iussit, ad repentinis incursum hostium cohibendos, & ut suspectas atque opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusque pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferentes, mensurasque

furasq; castrorum. Post hos stratores uiarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasq; obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cū his equites ordinauit. Post quos ipse ueniebat, lectos pedites equitesq;, necnon & lancearios secum ducens, equitumq; præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti equites deputatos habebat. Hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cetera tormenta portarent, deinde rectores, itemq; præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus: & post hos circū aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & uniuersarum auium regnum habeat, & sit ualidissima. Itaq; illam & principatus insigne putant, & omen uictoriæ, quoscunq; bello petierint. Sacras uerò signorum effigies sequebātur cornicines, & post eos acies, in latitudinē senis digesta militibus: hisq; adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autem singularum legionum cūcti cum peditibus erant, mulis alijsq; iumentis uehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitumq; non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibiq; positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat unā, & ostendēdo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumq; indulgendo poenitudinis, si quis ante prælium uoluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaq; multos quidem rebelliones fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uerò uniuersis inculsit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamq; Romanos prælio secum congressuros, nō modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt. Cum paucis autem relictus Iosephus, ubi animaduertit neq; se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosq; libenter ad hostes defectum ire: iam tū quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductisq; qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Aquila cur nuntantur in uexillo Romani.

Iosephus à suis desertus, Tiberiadem se confert.

Gadara expugnatio.

Cap. VI.

VESPASIANVS autem Gadarēsiū ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudine uacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nūquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neq; in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: unamq; illos uiam salutis habere, si propositū mutauissent. Ipse uerò, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cū dedecore administrationis sibi creditæ, apud

Ioseph.

Oo illos

*Iosephus Hie-
rosolymam li-
teras mittit.*

illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberet, cum fide perscribere: ne uel minus extollendo uires hostium, timiditatis mox argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse coepti etiam poenitentes ad ferociam reuocaret, utque si socius eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit, qui Hierosolymam literas ferret.

lotapate obsidio.

Cap. VII.

ESPASIANVS autem lotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea ualidissimum hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino uero equitibus inuium. Et hi quidem quadriduo fecere quod iussum est, latamque aperuere exercitui uiam. Quinto autem die, qui mensis Maii uigesimus & primus erat, prior Iosephus in lotapatam ex Tiberiade uenit, abiectosque ludæorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utque mox ciuitatem peteret, incitaret, ueluti cum ea totam ludæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus uideretur, ultrò se etiam in custodiam traderet uoluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decadarcham Ebutium, tam manu quam prudentia uirum insignem, circumualare ciuitatem iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem usque acto itinere, ad lotapatam peruenit: ad iunctoque in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadys septem. Consulto autem quam maximè conspici ab hostibus affectabat, ut uisu attoniti turbarentur: quod etiam factum est, eosque tantus continuò stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuere, omnes ludæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, ludæi primò quidem locis suis manentes. Romanis castra ante muros habentibus resistebant: postea uero quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atque ipse cum peditibus in aduersum collem, unde murus expugnabilis erat, nitì coepit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta ludæorum profiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur, quàm faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos: & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: ludæorum autem cum sexcenti essent uul-

nerati.

*Iosephus lota-
patam se con-
fert.*

*lotapateni stre-
nuè se defen-
dunt.*

nerati, septem & decem ceciderunt. Nihilominus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt: multoque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. Sed eos quoque pugnares experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, uinci credentium, nisi citò uicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreffione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muriq; fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi uires hostium formidabant, neq; Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidem partibus undique uallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus antè deficiat. Ab una uerò tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Alijs uerò circum montibus tecta, prius quam in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere oblidionem acriter statuit: aduocatisq; rectoribus sibi subditis, de aggreffu deliberabat. Cumq; aggerē fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaq; ui lignorum & lapidum comparata, cratibusq; ad euitanda iacula desuper missa per uallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa uel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisq; trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendere: simulq; ex catapultis lanceæ percurrerant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi celsissent, aggerem dissipabant, uallorumque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum cōtigisse, quod interiecta spatia Iudæis locum aggreffiendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter uiribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fratres, murumq; altius iubet extolli. Cumq; illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Subdibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tor-

Iotapata situs
& munificio.

Iosephi strates
gema.

mentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela cetera disaberentur, & ignis humore languesceret. Hisque ante fabros oppositis, illi murum die noctuque operando, ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque ualidissimis aptatis. Quae quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum moerorem comparauit, tam Iosephi molitione, quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, et diligentia Iosephi: de qua Iudeorum excursione in Romanos. Cap. VIII.

ut Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incursabant: inque dies singulos praelia cateruatim, & cuiusque modi latrociniales doli, & eorum quae casus obtulisset rapinae, aliorumque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite a pugna, statuit obsidere ciuitatem, ut eam usui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem usque in eadem pertinacia durauissent, fame confumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxij incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari praecipit. Illi autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, praeter salem: aquae uero penuria eos affligebat, quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu aestiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc uehementius afficiebantur, quod arcendae siti fuerat excogitatum: quodque fieri, uelut omnis aqua iam defecisset, aegre ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatem uideret abundare alijs rebus, fortesque animo uiros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quam sperabant, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. Illis autem conseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioresque cupiditatem mouebat, quod ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in unum eos confluere locum, & aquae mensuram accipere prospectabant, quod etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, ut hanc eius spem frangeret, iussit quam plurimos per murorum minas dimersa undis atque humida uestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluerent. Ex quo moeror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquae uiderent eos ludibrio consummere, quos potu indigere credebant. Denique Dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad uim atque arma conuertit: ludaeis quoque id maxime cupientibus: quod nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame uel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, praeter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quendam uallem deuiam, proptereaque minus curiose habitam a custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos uellet ludaeos extra ciuitatem degentes, ab his omnia usui necessaria, & quae in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato comitantibus, ut plerumque ad excubias

Aqua apud Iotapatenos penuria.

Aliud Iosephi stratagemma.

Tertium eiusdem consilium uaserrimum.

excubias reperent, terga uelleribus tecti: quo si qui eos nocte uidissent, canū similitudinē fallerentur: idq; factitatum est, donec eius fraudem uigiles persenserunt, uallēq; cinxerunt. Itaq; tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamq; pariter salutem, si uellet remanere, desperans, cū optimatibus de fuga tractabat. Verū id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. Ipsum enim salutē esse ciuitati manentem, uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. q; si etiam capiantur, eundem solatio fore. Decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi cauere occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatem manendo, neque seruatīs grande aliquid se profuturum: & si caperetur, unā cum his esse frustrā periturum: obsidione uerō liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. Mature enim congregatis ex territorio Galilæis, aliq; bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. Nunc autem non uidere, quid apud eos residens utilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumstingere se magis incendit. Denique pueri & senes, item que mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eum que omnes complexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. Nihil enim se mali, re manente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem, siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam uerō, si per uim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit: communēq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrum que uitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, usque ad Romanorum castra excurrerebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, postero que die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerēt) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, ne ue cum hominibus mortis auidis manum conferrerent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam, si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere uictoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perq; saxa tormentis emissā plerunque repellebat Iudæos. Nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cede-

Iosephus de fuga deliberat.

Extrema defensionis consilia.

bant: uerum eminus missa intra iactum subeuntes, sauius Romanis instabant: cum neque corpori, neque animae parcerent, sed per uicem utrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete et alijs tormentis bellicis.

Cap. IX.

Arietis, instru-
menti bellici de-
scriptio.

Iosephi consi-
lium aduersus
arietem.

Eleazar pra-
clarum facinus.

IGITUR Vespasianus ultrò se existimans longitudine temporis, hostium que incursum obsideri, cum propè iam muris aggeres aequarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauius alsimilis: cuius summum graui ferro solidatum est: in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinque fultus, bene fundatis: retrorsum autem magna uirorum multitudine repulsus, ipsidemque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro moenia percutit: nec est ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeò latus, ut etsi priores ictus fortiter sustinuerit, alsiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit, ui capere oppidum propèranti: quoniam perniciose uidebatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisque missilium machinis, ut facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis utebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. Cum uerò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper item que pellibus septem, tam pro sui defensione quàm machinae. Et primo quidem impetu moenia concussa sunt: clamorque oppidanorum, uelut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum saepe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento uim machinae paulatim falleret, excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quæ semper impetum arietis ferri uiderent, demitti iussit ex muro, ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. Nam quocumque hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traduentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione ledebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent, alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumque totum quod arida fuit materiae, tribus ex locis pariter inflammant, unaqueque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremant. Illi uerò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum naetæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius uolitabant: opera que Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam uir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta ui super arietem ex muro demisit, ut machinae caput abrumperet, idque ex medijs hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullo que metu reportaret ad murum.

ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propo-
 situs, nudo corpore quinq; sagittarum uulneribus fixus est: earumq; nulla re-
 specta, ubi murum ascēdit, unde iam uideri ab omnibus poterat, sua audacia
 ibi constitit, contractusq; dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc for-
 tissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilæi. *Netire & Phi-*
 Qui cum super milites decimæ legionis profiliissent, tãto impetu uicq; irruer-
 runt, ut & aciem Romanorum perrumperent, qui quæ aduersum ierant, oēs
 in fugam uerterent. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo, raptis
 ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemq; decimæ, eius que
 terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, &
 instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub
 uesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat,
 appulere: ibiq; propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percuf-
 sam leniter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Roma-
 nis perturbationem fecit. His enim qui propè aderant, uiso sanguine perterri-
 tis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictâq; obsidione, pleriq; cum stu-
 pore atq; formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Titus ade-
 rat metuens patri. Vnde contigit, ut & beneuolentia circa rectorem, &
 filij trepidatio confunderet multitudinem. Facile tamen pater & timore fi-
 lium, & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore uulneris,
 & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in ludæ-
 os sæuius incitauit. Nam uelut ultor quisq; imperatoris omne periculum adi-
 re cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus
 autem cum suis, licet assiduus balistarum itemq; tormentorum ictibus cade-
 rent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis
 eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autē, aut pa-
 rum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in cōspectu hostiū
 positi, quos ipsi contrā uidere non possent. Nam & suis ignibus collucebāt,
 tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signū quo tela dirigerent: ma-
 chinisq; procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo pro-
 pterea tam catapultarum quàm iaculorū ui simul multi transfigebantur: mis-
 saq; machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebāt angulos tur-
 rium. Virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usq; ad extre-
 mam aciem saxi magnitudine ac uiolentia sternerentur. Sciet autem aliquis,
 huius machinæ uis quantum ualeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. In mu-
 ro cuidam ex circūstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiusq;
 ad tertium stadium ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; prægnantis
 foeminæ transiecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tor-
 mento uis fuit. Ergo machinis terribior erat impetus & missilium strepitus.
 Crebri autem mortui, cum per muros deſcerentur, sonabant: & acerbissimus
 quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occum-
 bentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnaba-
 tur, sanguine confluebat: iamq; ascendi poterat congestione cadauerū. Mon-
 tes aut resonantes, multo amplius horrorem augebāt: nec quicquā illi nocti
 defuit, quod uel aurib. uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem

*Netire & Phi-
 lippi fratrum,
 uirtus.*

*Vespasianus
 in planta uul-
 neratur.*

*Murus Iotapata
tenorum dei-
citur.*

pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati, & sunt, & tamen uix circa matutinas uigilias murus assiduus machinarum ictibus celsus. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Cap. X.

ANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosque prætenderent: & cum pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinem secundum muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, ut qui hos prohibere tēassent, deiectionis partis defensionem relinquerent: cæteri quoque omnibus simul telis oppressi, uolentiae irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte uero collapsa ualidum & potentissimum quemque: senosque ante omnes uiros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque præcepit, ut agminum ululatus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii pharetras exinanirent. Si uero pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemque uero ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam uindicare: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi: uimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. Ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus imbellē, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie uidere circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) strictisque gladijs ad partem muri deiectam hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse uero ad partem muri, quæ sibi obtigerat, transiit: & scalas quidem applicantibus animum non intēdit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines uniuersarum legionum consonuerunt, & grauitè infremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum uulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, uaria

manuum

*Iosephus suos
disponit.*

manuum itemque animi facinora demonstrantes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant: nec prius à Romanis diuellebantur, quam uel caderent uel occiderent. Itaque ludæis perpetuò dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, defensis autem Romanorum assidue substituerentur: proque his quos uiolentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhorati latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo ludæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. Id autem ludæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. Siquidem facile à uertice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, seroque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus uulnerabantur. Sed neque Romanis uirtus in rebus aduersis, nec ludæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incurfando, tanquam ipse impetum retardaret. Ludæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno Græco decoctio pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, ut neque fugientium quisquam, neque agredientium firmo posset eniti uestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi uero super aggeres deicerentur: & qui cecidissent, à ludæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux uideret, sub uesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortuis, plures quàm trecenti faucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est lunij mensis die uigesimo. At Vespasianus eorum causa quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira uidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro undique tectas, ut & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemque leuioribus missiliū machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinē turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis feriebant. At illi cum neque à uertice uenientes sagittas facile declinarent, neque ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidē ita resistebant, quāuis multi in dies

Iosephi stratem
gema.

Alius Iudeorum
dolum.

singulos

singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

lapha expugnatio à Traiano et Tito.

Cap. XL

In autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatę ciuitatem euocatus, cui nomen est lapha, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolentem, mittit eò Traianum decimę legionis rectorem, dans ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores uerò eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos, in fugam uertit: quos uestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quod confugerant, cum ipsis irrumpunt: secundum autem murum petentibus, ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum populum exclusum moenibus proprijs, ad interitum hostibus dedit audissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes unum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladijs transigebantur: infiniti uerò à Romanis interficiebantur, ne ad ulciscendum quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiøre numero hominum, duodecim milia. Vnde Trianus uacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit: eumque per nuncios rogauit, ut filium suum Titum mitteret, finem uictorię impositurum. Ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, ut in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse uerò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris undique applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuo moenia reliquerunt. Titus uerò eiusque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tumque uehemens cum his qui se intus congregauerunt, pugna commissa est: nunc per angusta uiarum irruentibus ualidissimis, nunc foeminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo usque ad sextam horam sustinuere conflictum: absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique uirilis sexus, præter infantes, nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv milia: captiuorum autem duo milia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die Iunij mensis.

*lapha à suis
excluditur, et
occiduntur ad
xii milia.*

*Titus lapham
capit.*

De Sama-

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq[ue] in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere uidebatur: nec saltem uicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum uirium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumq[ue] impetus præuenire. Nam & si præsidij tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Ea q[ue] causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusq[ue] peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq[ue] congregari nequaquam tutum esse duxit, q[uod] hostes plurimi desuper essent: milites uero circumuallatis undiq[ue] montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiã graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neq[ue] se rebus necessarijs uulgus instruxerat) adeo ut nonnulli quidem una die siti morerentur, multi uero eiusmodi morti seruum præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseverarent, malis infractos, montem ascendit: & cum hostes exercitu constituto, primum eos ad scedera hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq[ue] quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hæc Iunij mensis uigesimo & septimo die gesta sunt: atq[ue] his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

IOTAPATENIS autem diu durantibus, & præter spem aduersa tolerantibus, quadagesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggres super murorum altitudinem sunt elati. Quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodq[ue] diuturnis uigilijs, & prælijs assidujs consumpti, minimè quidem ulterius uim ferre possent, uerum dolo etiam caperentur, si quis instaret. Circa extremam namq[ue] uigiliam, quando & malorum requiem habere uiderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq[ue] hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudæorum, quantaq[ue] superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib[us] exquirētibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidē tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum uera dicere: ipse aut nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusq[ue] incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem uigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce uero occupata, cum hostes in medio oppido uersarentur,

Transfuga cō-
filiū dat Vespasiano.

Iotapata capitur.

rentur, iamque planè dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo exuscitati sunt, morientesque demum se perisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebatur cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillimè trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. Viarum namque angustijs pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus proprijs liberarentur incitauit. Nam cum se uiderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent, præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumque tamen uigilum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt: deinde circumfusi hostium multitudine, serò dextras dedere: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, quo tutus ascenderet. Cumque is manum porrexisset incautè, hasta ille præuentum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani. Postea uerò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæuebant ætatem, præter infantes ac foeminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta uerò milia connumerata sunt excidij tempore pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaque eius omnia exurit. Iosapata quidem ita deuicta est tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus uitam suam redemerit facto & uerbis.

Cap. XIII.

Romani uerò Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium uidebatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemque abditos rimabant: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes uidere non possent: ubi XL insignes uiros latitantes offendit, rerumque utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdium quidem se occultauit: nocte uerò sursum ascendens, uigilias explorabat, ut fugeret. Cumque omnia undique ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumque ibi delituit. Tertia uerò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumque Vespasianus prope duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum uenerunt, fidemque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his

autem

Iosephus in puteum se abdit.

autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, uelut ad poenam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodque ipse Iosephus uirtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: essetque Imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etià sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius uirum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimam pessimam, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor, uiuum Iosephum capere plurimum pendens. Nicanore autem uehementer instante, ubi etià hostilis multitudinis minas cõperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. Erat autem interpretandis quoque somnijs idoneus, & coniectare quæ ambigüe diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda uiderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem Creator placuit, fortuna uerò ad Rom. tota migravit, animamque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & uiuo: testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui unà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, uniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamē te seruari cupis. Sed quauis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus: tu uerò siquidem sponte moriari, dux Iudæorum: si uerò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illum cõminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorē esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos Philosophiæ necessario tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, o socij, propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem uocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à uictoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, uerè meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidū est ea circa nos admittere, pro

Ioseph.

Pp

quibus

Iosephus se dedit.

Iosepho mortē sui minantur.

*Reddissimū es-
se, sibi ipsi ma-
nus adferre.*

quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse, pro libertate mori, & ipse fa-
teor, pugnando tamen, & illorum manibus qui eam pręripuere: nunc autem
neq; pręlia nobis obstant, neq; nos interficiunt. Itidem autem timidus est ha-
bendus, qui mori non uult, cum opus est, & qui uult, cum non oportet. Prę-
terea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo
quę ab hostibus dubiē suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irroga-
bimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus.
At uiri fortis est, semet occidere. Imò uerò ignauissimi, quantum opinor. Nā
& gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim
turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à com-
muni omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in Creatorem nostrū
Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria uel
per se moriatur. Siquidem naturę lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnib.
sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos
nostros insidiatores putamus, poena persequimur. Deum uerò indignē ferre
non arbitramini, cum donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus
ut essemus: rursumq; ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem
cūctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima uerò semper immor-
talis est: Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum ho-
minis surripuerit aut malē tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habe-
tur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem
leserit aestimabit. Et seruos quidem fugientes ulcisci, iustum creditur, quam-
uis nequam dominos fugerint: ipsi uerò Deum fugientes, & optimum Deū,
impiē facere non uidebimur. An ignoratis, quod eorum qui lege naturę ui-
ta exeunt, acceptumq; Deo debitum soluunt, cum id qui dedit recipere uo-
luerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt: purę autem & quę in-
uocātes exaudiant animę, retinent locum in coelo adeptę sanctissimum: atq;
inde rursum, uoluentib. seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorū uerò
manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit: pa-
ter autem illorum Deus autores iniurię per nepotes ulciscitur. Hinc & Deo
inuisum est, & à sapientissimo legis nostrę conditore coercetur. Deniq; si
qui se occiderint, apud nos quidem usq; ad solis occasum insepultos abijci
decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem &
dextrę iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quę in ipsos armatę sunt:
quoniā ut corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienā existimarēt. Pul-
chrum est igitur, o socij, iusta sentire, neq; humanis cladibus addere, ut Crea-
torem omniū impietate lædamus. si salui esse uolumus, salui simus: nec enim
salus apud eos ignobilis est, quibus tantis uirtutem operibus demonstraui-
mus. Sin mori placet, ab his occidi perpulchrū est qui nos ceperint. Non mi-
grabo ego in hostium locū, ut ipse mei proditor fiam. Multo enim stolidior
sim, quā qui ad hostes ultrò profugiunt, si quidem illi salutis suę causa id fa-
ciunt: ego uerò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias uotis
expeto. Nam si me & post iunctas dextrās perimāt, magno animo paratoq;
moriar, mēdacij perfidiam pro uictorię solatio mecum auferens. Multa qui-
dem in hunc modū Iosephus, ut à cæde propria socios dehortaretur, dicebat.

Illi autem obstructis auribus desperatione, quae iam dudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrētes ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autem cum aliū nominatim uocaret, alium uultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, uaria mētis affectione (ut in tali necessitate) distractus ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus ut feræ bestiae circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora cōuertens. Illorum autē, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabantur dextræ, gladij q; de manib. elabebantur: multi cū manus ei afferrent, sponte frames dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutē in periculum mittit. Et quoniam mori decretū est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequētis occumbat, atq; ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se quis dextera feriat. Iniustum est enim, ceteris interemptis, ex alijs quenquam, si poenituerit, saluū esse. Visus est uera dicere, & quod persuasit agitur: ut fors cuiq; obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat, quasi mox etiam duce perituro. Cum Iosepho enim perire, uita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cū altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Cōsulto q; prospiciēs, ne uel sorte grauaretur, uel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, ut uiueret persuasit: ipse uero hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducitur. Omnes autem Romani uisendi eius gratia occurrebant: & cū se circa ducem premeret multitudo, uarius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autem propius eum uidere certantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabāt: qui uero propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupecebant. Receptorum autē nemo fuit, qui licet antē irasceretur nomini eius, uiri aspectu nō mitior factus sit. Titū uero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quamq; uelox belli momentum, humanarum autem rerum nihil firmum atq; perpetuum. Quamobrem multos ad miserationē Iosephi pertraxit: plurimāq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisq; ab illo omnib. alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidē, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autē maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronē me mittis: quid ita: quasi qui Neroni usq; ad te successuri sunt, maneat. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atq; hic filius tuus: me autē colligatum arctius tibi asseruato: nam Dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, uerū etiam terræ marisq; ac totius hominum generis. Me autem ad maiorem poenā custodiri oportet, si ex tempore & subito in Dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere uidebatur, eaq; Iosephū

Iosephus ad Vespasianum adducitur.

Titus clementia.

Iosephi uultum de Vespasiano & Tito.

Josephi de Iota
pata & seipso
natiuitum.

existimabat salutis gratia comminisci: paulatim uerò ad credendum impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis premonstrante alijs portentis. Sed & in alijs uerum esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quem admodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimū eos maneret exitium, quodq; ipsum Romani uiuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæ sita, Vespasianus ubi uera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neque custodiam Iosepho, nec uincula remittebat: uestimentis autem alijsq; muneribus eum donare benignissimèq; fouere non desinebat, etiam Tiro magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partē Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent, plus autem illorum qui excisi fuerant odio: unde etiam multi simul, ut de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione, uelut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit: legionum uerò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam uideret esse ciuitatem. Decimam uerò & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoq; aprica per hyemē, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atq; maritima.

Ioppe de nouo capiunt.

Cap. XV.

Ioppei importuosa.

Andromedæ
catenarū ue-
stigia.

IN hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui uel ab hostibus seditione defecerant, uel ex ciuitatibus euerfis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea uastauerat Cestius. Et quia terra quam uastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemq; in Aegyptum comēantes, plurimos latrocinjs prædabantur: omnibusq; nauighs inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituisent, equites in Ioppen, nec nō & pedites mittit, hicq; nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionē præsenferāt, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctauere. Cū uerò Ioppe natura esset importuola (namq; in asperum cæteraq; arduum littus desinit ac summis utrinq; cornibus leuiter incuruum, quæ uaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarū signis extantibus, fabulæ ueteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinēq; in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce uolentius, quem illac nauigātes Melamboream uocāt, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias uerò collisit in scopulos: multæ autem cum magna uiaduerso æstu, intereuntur.

niterentur ad pelagus (nam & littus saxi infestum, & hostes in eo cōstitutos timebant) sublata in sublime gurgite mergebantur: & neq; fugæ uspiam locus erat, neq; manentib. spes salutis: cum & mari uentorum, & ciuitate Romanorum uiolentia pellerentur. Itaq; multi ululatus collisis nauib. audiebātur, & multi crepitus fractis: loppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur: nonnulli autem ferro se interficientes, ueluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebātur: ut & pelagus sanguine redundaret, omnisq; ora maritima cadaueribus impleretur: cum etiā ad littus appulso, in eo stantes Romani milites trucidarent. Eiectorum autem corporum quatuor milia ducenta fuerūt. Ita captam nullo prælio ciuitatē Romani funditus erunt. Ioppe quidē hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autē, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatū reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra dēfenderent: equites uero omne circū territorium peragrans ad fines loppes, uicos & oppidula simul exurerēt. Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atq; uastabant. Vbi uerò Iotapata apud Hierosolymam casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo, qui se uidisse diceret, quæ iactabātur, aduenerat, nō credebant. Nec enim uel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, uelox nuncia tristiū: paulatimq; per finitimos ueritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. Quinetiā rebus gestis plura quæ facta nō erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisq; lugebatur à suis: luctus uerò ducis publicus erat. Et hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebāt: Iosephum autē uniuersi: adeo ut per dies xxx nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines nœniarum. Tempore autē ueritate reuelata, ubi de Iotapata quidē ut res habebat, fictum uerò quod de Iosephi morte uulgabatur, eumq; uiuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à duobus honorari: tantam in eum uiuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab alijs quidem ignauia, apud alios proditiōis arguebatur: totaq; in eū ciuitas plena erat indignatio: ne atq; conuitijs. Vtrò autem his uulneribus excitabantur, magisq; accēdebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferent cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. Deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephum pariter uindicaturi. Hierosolymorum quidē habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Ioppe diruitur.

Iudei Iosephū ut mortuū desolent.

Extrema Iudeorum insania.

Deditio Tiberiadis.

Cap. XVI.

VESPASIANVS autem studio uisendi regnum Agrippæ (nā & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos egras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit:

Cæsarea duplex.

Ioseph.

Pp 3 ibiq;

*Scythopolis.**Iesus Tobia F.
latronum dux,
quinq; ex Ro-
manis capit.**Tiberiadis de-
dino.**Tarichearum
fuit ac muni-
tio.*

ibiq; per dies xx milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias Deo refe-
rens in epulis erat. Postquam uero Tiberiada quidē nouas res cupere, ac de-
ficere Taricheas audiuit (ad regnum autē Agrippæ utraq; pertinebat) decre-
to apud se undiq; ludæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos
exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio uicē rependeret, potestati eius
ciuitatibus creditis. Igitur filium suū in Cæsaream, ut inde militem Scythopo-
lim traduceret, mittit. Hæc autē ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi ui-
cina est. Quò cum ipse uenisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus
ultrā legionibus progressus, ad trigessimū à Tiberiade stadium, in quadā man-
sione conspicua nouarum rerū studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit:
atq; hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L mittit, qui pacifico ser-
mone oppidanos alloqueretur, & ad fidē inuitaret. audierat enim quòd pacē
populus desideraret: à nōnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionē
pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desis-
sit, & suos comites idem facere iussit: ne laceffendi prelī causa, potius uenisse
uideretur. Sed priusquam uerbum faceret, armati excurrere in eum seditiosi,
qui erant ualidiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobia filio, latrocinialis
agminis principe. Valerianus autem, neq; præter mandata ducis prælio con-
gredi tutū ratus, etiā si de uictoria certus esset: pugnamq; periculosam esse, si
cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea lu-
dæorū stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis
relictis: quos Iesus eiusq; focij, ueluti pugna non insidijs captos, læti in oppi-
dum adduxerunt. Id autem ueriti seniores, & qui eminere in populo uidebā-
tur, in Romanorum castra profugiūt: adhibitoq; sibi rege, ad Vespasiani ge-
nua simpliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorum es-
set, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper
amica Romanis sentiret: magisq; ultum iret defectionis autores, à quibus ipsi
olim ad fœdus uenire properantes, nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent.
His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinā in sen-
sus esset, indulgit, nam & Agrippam uidebat eius oppidi causa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Iesus eiusq; focij, tutum sibi nō esse rati apud Ti-
beriada consistere, ad Taricheas cōfugiunt. Posteroq; die Vespasianus in ar-
cem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem an omnes pacē
cuperent, experiretur. Cognito autē populum eadem sentire quæ supplices,
ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autē portis ei patefactis, cum faustis omi-
nationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamātes.
Cum uero militem angustū aditus remorarentur, murorum partem dirui Ve-
spasianus ex meridiano latere eoq; pacto dilatauit ingressum: ut præda tamē
& iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdemq; causa muris peper-
cit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: alijsq;
modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Tarichearum obsidio.

Cap. XVII.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, mu-
roq; firmavit, belli sibi moras illic fore prospicēs: quod omnis tur-
barum cupiens multitudo ad Taricheas cōfluere, munitione con-
fisa

fisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita ut Tiberias sub monte positam. qua lacu non alluebatur undiq; muro ualē dissimo, sed minore tamē quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. Nam illā quidē in principio defectionis, pecuniarū itemq; uirium copia communierat: Taricheis uerò largitatis eius reliquiae profecerunt: Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet, si terrestri praelio uincerentur, refugerent: simulq; ad nauale bellū, si opus esset, instructas. Romanis autē castra munientibus, Iesus eiusq; socij neq; multitudine hostiū, neq; disciplina militię perterriti, cursu eos irruunt: primoq; impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua aedificij dissipata, ubi armatos congregari uiderunt, antequam mali aliquid pateretur, ad suos refugiunt: eosq; insecuti Romani, ad nauigia cōpulere. Et illi quidē tantum prouecti, unde Romanos contingere missibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra cōstitutos, nauali praelio decertabant. Audito autē Vespasianus magnā eorum multitudinē in proxima ciuitati planicie congregatā, filium suū cum sexcentis equitibus lectis eō mittit. Qui cum infinitū hostium numerū reperisset, patri quidē maioribus auxilijs opus esse mandauit: Ipse uerò equitū plerosq; etiam priusquam subsidia uenirent alacres esse uidens, cū nonnulli eorū multitudinem Iudeorū formidarent, unde exaudiri posset constitit: & o Romani, ait, pulchrū est nancq; in principio sermonis admonere uos generis uestri, ut qui cum quib. pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquā toto orbe hostis ullus euasit: Iudaei uerò, ut etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc usq; tempus uicti non defatigantur: itaq; oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secundis perseuerantius laborare: aperta quidem fronte uobis plurimum alacritatis inesse cōspiciens, gaudeo: uereor autē, ne cui uestrūm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisq; iterū cogitet, qualis cum quib. decertabit: quodq; Iudaei, licet satis sint audaces, mortemq; contemnant, incompoti tamē bellorumq; imperiti sunt, uulgus rectē potius quā exercitus appellandi. De uestra uerò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. Nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum uagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quodq; nos hę uirtutes multo plures efficiant, multum autem uitia de hostiū numero detrahant. Nec sola hominū multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si uel in paucis sit fortitudo. Hi enim & ordinari faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosq; autē copiae plus incommodi ex semetipsis, quā ex hostib. capiunt. Itaq; Iudaeos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sauitia ducūt, quæ rebus secundis aliquantum ualent, minimis uerò offensionibus extinguūt. Nos autem uirtus regit, & morigera uoluntas, itemq; fortitudo, quæ & in prospera fortuna uiget, nec ad finem usque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quā Iudaeis, causæ certaminis. Nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? &

Titus suos
cōhortatur.

ne post orbis terræ imperium uideamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quod ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere autem uictoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, ut & maior sit, & sociū non habeat uirtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo uobisque pariter iudiciū fieri, si ille quidem rebus antè gloriose gestis dignus fuit, ego uerò eius sum filius, uosque milites mei. Nam illi uincere consuetum est: ego uerò reuertī ad eum perpetiar uictus? quo pacto autem uos non puduerit, duce uestro periculis occurrente, non superare? appetā enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. Nemo autē uestrū à me discesserit, persuasum habēs, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quā si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosequutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum ccc equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur uictoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus milibus sagittariorum, ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptū fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexīt citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, unde multo etiam plures quā erant apparuerunt. Iudæi uerò, licet incursum eorum & disciplina conterriti, paulisper quidē primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, ut quisque uelocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat: multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, cōficiebat: omnesque ad moenia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec ui multitudinis elapsi, in oppidū confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. Namque indigenis, & fortunarū suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeque quod malè pugnatum fuerat, nō placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esset, uim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos, suscipite uictoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus. Verū tamen cum uelocitate animis opus est. Nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. Non solum autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: ut præter uictoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacū decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. Pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, uel prohibere uenientem, nemo sustinuit: relictis autem excubijs, Iesus quidem cum socijs in

*Titī fortitudo
animi.*

agros

agrose effugit: alij uerò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà uenientium incidebant. Maclabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaq; per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui nō effugissent: indigenarum uerò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & cōscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, ubi ciuitatem captam uiderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus uerò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij uirtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars uidebatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemq; euaderet: postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit, quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

Cap. XVIII.

LACVS aut Genesar quidem à terra continente appellatur. XL uerò stadijs in latitudine patēs, centumq; in longitudine, aquæ dulcis est atq; potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiq; in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc tēperatus ad hauriendum. Et fluuius quidem siue fonte lenior est, semper aut frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuisq; noctibus eius aquæ sub diuo perflatq; nequaquam estibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo pisciū genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediusq; fluuius Iordane secatur. Cæterū Iordanis fons Panium esse uidetur: sed reuera huc terra conditus fertur ex ea quæ uocatur Phiale. Hæc aut est, quæ in Trachonitidem ascenditur ad cxx stadium à Cæsarea, ad dexterā non longè à uia. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens: semper autem intra eius labra cohibetur unda, nunquam deficiens uel exuberans. Cumq; interim hoc esse Iordanis principiū nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniō redditas, unde antea fluius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Pani, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autē flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat, cœcnosas: centum autē & uiginti alijs præteritis stadijs, post oppidum Iuliada, Genesar lacum mediū transsemēsus, deinde multam per solitudinē in Asphaliten lacū exit. Ad Genesar uerò lacū eiusdē nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullū enim ipsa pro ubertate sui negat arbuſtum, totamq; plantis conſeuerē cultores. Cæli uerò temperies etiam diuersis aptissima est. Noces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus auram mollior destinata est: ut naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia, anniq; temporum contentionem bonam, ueluti singula perculiant

Taricheæ capiuntur à Tito.

Iordanis per lacum Genesar fluit.

Iordanis in Asphaliten se exonerat.

culiari studio terræ fauerent: non enim solum nutrit præter opinionem pos-
ma uaria, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vua-
sanè & caricas sine intermissione decem mensibus suggerit, ceteros uerò fru-
ctus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoque ir-
rigatur uberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli
Fons Capernaum. uenam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino
generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis
lacus x x x stadijs extenditur, & latitudo x x. Horum quidem natura eius-
modi est.

Tarichæarum excidium.

Cap. XIX.

Naualis prælium.

ESPASIANVS autem perfectis ratibus, imposita manu militum,
quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, unà prouehitur. Illi au-
tem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, in-
festis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. Nam & scaphæ
paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis ue-
herentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Ve-
runtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo,
lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando serie-
bant: plus autem ipsis utroque modo nocebatur. Nec enim saxis quicquam præ-
ter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, con-
tingi quoque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, prius-
quam facerent aliquid, patiebantur, cumque ipsis nauigijs mergebantur. Mul-
tos autem uulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desis-
liendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus
inter se ratibus, in medio deprehensos, cum nauculis capiebant. Submerso-
rum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus
occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatate tentassent, eis
uel manus uel capita truncabantur, plurimusque passim ac uarius erat interi-
tus eorum, donec in fugam uersi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis na-
uiculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur,
multos uerò in terram egressos peremerunt Rom. Mixtum autem sangui-
ne, plenumque cadaueribus cerneret totum lacum. Nullus enim saluus euasit.
Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. Nam
littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis: calescen-
tes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut non ludæis so-
lum ille casus miserabilis uideretur, uerum etiam autoribus ipsis esset inuisus.
Iste quidem illius prælii naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem
in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta,
pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis se-
cernebat, qui autor belli extitisse uidebatur: & an hi quoque seruandi essent,
cum rectoribus deliberabat. His autem affirmantibus eorum liberationem
detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & pa-
trijs carerent, uimque adhibere ac bellum inferre possent, ad quos confugis-
sent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraque seruatores suos
houerat. Cuiusmodi sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occideren-
tur,

tur, non perpeffuros fufpicabatur indigenas, tot apud fe fupplīces obtruncari: fideq; interpofita deditis uim pigebat afferre: uerū ab amicis fuperabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quodq; utile efferet, honefto debere præponi, cum utruncq; obtineri non poffet. Indubitata igitur conceffa licentia, folo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permiffit. Cumq; illi facile his quæ cupierant credidiffent, & quò iuffum fuerat comitati, neq; pecunijs fuis quicquam metuentes abirent, totam ad Tiberiada ufque uiam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosq; in ciuitatem concludos, mox infecutus Vefpafianus omnes in ftadio conftituit. Et feniores quidem cum imbellibus qui mille ducenti erant: iuffit occidi: iuuenum autem ualidiffimos fex millia lectos, ad Iftumon Neroni tranfmiffit. Cæteram uerò multitudinem triginta millia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his qui ex eius regno efferent, facere quod uellet, ipfe permiffit. Verū & iftos rex uendidit. Reliquum uulguſ erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, feditioſi & fugitiui, & quibus proba pacis bellum conciliant. Capti ſunt autem vi idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVARTVS.

Obſidio Gamalenſium. Cap. 1.

VICVN QVE autem Galileorum Iotapatis exciſis à Romanis defecerant, hi ſe ad eos poſtquam Tarichæatę ſuperati ſunt, applicabant: omniaq; Romani caſtella & ciuitates ceperant, præter Giſcālam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his aut rebelarat Gamala ciuitas, cōtra Tarichæas poſita ſupra lacū, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambę: Sogane ſuperioris partis, cui nomen eſt Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uerò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX ſtadijs longum, paludeſq; ſuas ad Daphnen uſq; tendentem. Quæ regio cum alijs ſit deliciſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem ſic appellant) Iordanē alentes ſub aurco Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidē ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa ſibi foedere ſociauerat. Gamala uerò ei nō cedebat, freta locorū difficultate, amplius quā Iotapata. Iugū namq; aſperū, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi ſupereminet, in longitudinē tenditur, tantum contrā decliue, quantum à tergo, ut cameli ſimilitudinē præferat: unde nomen etiam duxit, niſi quòd expreſſam uocabuli ſignificationem indigenæ ſeruare non poſſunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias ſcinditur.

Gamale deſcriptio.

*Iosephus Gamalam reddit
firmiorem.*

Vespasianus Gamalam obsidet.

scinditur. Pars uero qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenae inuiam fecerunt. Domus autem crebrae per prona erant aedificatae, nimioque praecipitio casurae similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uero collis immensa aeditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati praebat, rupesque superior ad profundam pertinens uallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsque freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quod esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque praemissis ad obsidionem, per menses septem restitit. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquae calidae uocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum uitis idoneus) Gamalam peruenit, & totam quidem ciuitatem, ita ut diximus, positam, custodia circumuallare nequibat. quae uero fieri posset, excubias collocauit: montemque occupat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: ubi & quinta decima legio, nec non & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. fossas autem decima repleuit & ualles. Inter haec Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumque defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suique metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudaeos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes praetermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quae ipsis conducere suauem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine cito perfectis machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namque ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu percussos ordinare: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemque alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad moenia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis enim tormentisque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaque Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant. Illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progredierentur, obstabant. Caeterum ui & multitudine superati, undique ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosque impingendo per decliua, locorum difficultate & angustia depresso interficiebant. Romani autem cum neque a uertice imminetibus repugnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed haec repletae labeantur, quod pondus sustinere non poterant: unaque

deiecta.

deiecta multas inferiores, itemq; illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsidere tecta uiderent, tamen eò conuolabant. Atq; ita multi quidem ruinis opprimabantur: nō pauci uerò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaq; incommoda negligentes, magis instabant: hostesq; in sua tecta urgendo cōpellebant, qui uerò per angustos uiarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiā, ferrum uerò eis mortui hostes dabant. cęsorum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semetinde proijciendo moriebantur; tergaq; dantibus ne fuga quidē facilis erat. Viarum namq; ignorantia, & caligine pulueris alius alium nō agnoscetes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem uix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autē qui laborantibus semper interfuit, sæuissimodolore perculsus, cum super militē ruere ciuitatem uideret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in oppido locum prehēdit, ibiq; inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tūc ei filius Titus, ad Mutianū pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neq; tutum neq; honestum sibi putabat: rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ uirtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorū atq; arma condensat, & cum his bellum unā à uertice defluens sustinebat: & neq; uiroꝝ neq; telorū multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinā esse reputantes, impetum remiserunt. Illis autē iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, nō prius terga ostendit, quā extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, uir non eo tantū prælio quo perijt, sed ubiq; antea fortissimus cōprobat, quiq; plurimis malis ludæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militib. in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset cōsiliū populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, et hi quos secū habebat) nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mox rere exercitū aduersis casibus uidens, quodq; nullam interim tantā expecti fuerant cladē: huiusq; rei magis eos pudere, quod solū ducē in periculis reliquissent, cōsolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem uel initio culpasse uideretur. Oportere autem, inquit, quæ cōmunia essent, fortiter ferre, naturā belli cogitantes, quodq; nusquam eueniat sine cruore uictoria, iterumq; habeat fortuna regressum. Multis tunc ludæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atq; ut iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. Velox enim est, inquit, in utruncq; mutatio: & ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoq; infelicitē gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quanquam ea quæ nunc acciderunt, neq; mollitia nostra, neq; ludæorum uirtus effecit, nam & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorū. Qua in re nis

*Vespasianus
exercitū mor-
rentem con-
solatur.*

Vir fortis,

*Gamalenses
uictus deficit.*

mirum quis reprehenderit alacritatis uestræ temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem uobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderata festinatione uincendi, quam id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiâque perficimus, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutem recurrere: atque indignæ offensionis irasci potius quam incerere. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. Ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æquè ac uos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses benè gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificèque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minimè possent effugere (iam enim uictus eos defecerat) uehementer dolebant, animosque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construendis aggeres, iterumque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per ualles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas disefugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim undique alimenta qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburium mons occupatur à Placido.

Cap. II.

Itaburij montis descriptio.

ESPASIANVS autem inter curas obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem xxx stadiis cōsurgens, septentrionali tractu inaccessa est: in uertice autem, xxx stadiorum planities patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine cōgregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. Multos autem fœderis ac ueniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illique tanquam dictis obediētes, ad eum ueniebant, ut incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. Cœpto enim à Iudæis prælio, a simulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campī pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga uersis, aliquos interfecit. semotam uerò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. Indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Placidi astutia.

Excidium

APVD Gamalam uerò degentiū audacissimi quicq̃ fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At uerò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & uigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamque occultè suffoderent: cum apppositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiære, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinq̃ saxis durissimis euolutis resiliunt: subitoq̃ turris cum magno fragore decedit, unaq̃ custodes præcipitantur. At uerò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosq̃ euadere ausos peremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncq̃ Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem, Romani tamen prioris cladis memores, usque ad uigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lætis, otiosè in ciuitatem introiuit. eorq̃ prætergresso, uigiles quidem ubi senserunt, ad arma cum clamore properabant. Cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur. Qui uerò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidij incidebant. Vbique autem infinitus erat morientium gemitus: perq̃ prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus uertex, in immensum ædificatus, & undique circum rupium multitudine præceps: unde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxi deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neque in præruptis consistere propter uiolentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neq̃ hostes ad se accedentes uidere. Itaq̃ supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes, in omnes autem uehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiq̃ circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in uallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. Ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui uerò se præcipitauerunt, quinq̃ millia sunt reperi. Neq̃ quisquam, præter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni uiro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. Seruatae sunt autem, quòd excidij tem-

Ioseph.

Qq 2 pore

*Mulieres due
in excidio Ga-
malensi incolu-
mes euadunt.*

pore Romanorum impetum latuere, nec enim uel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos, ex arce proiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & uigesimo die mensis Octobris, quæ uigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare.

Giscala à Tito capitur.

Cap. IIII.

AMQUE solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant plerique agricolæ, spemque suam semper in fructibus collocauerant. Non parua autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Iohannes: homo ueneficus & fallax, uariisque moribus, & immoderata sperare promptius, miroque modo quæ sperasset efficiens: atque omnibus iam cognitus, quod affectandæ sibi potentiae causa bellum amaret. Huic apud Giscala seditioforum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uero legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorumque corpora, itemque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem qui ex bello fugissent, in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, item que murorum eius constructio, non minimam ei sollicitudinem comparabat: cum uirorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque rem milites, uelut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggreSSIONE capi facilis uidebatur: sciens tamen quod ea ui capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pacatione magis subigere ciuitatem uolebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quo nam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum uiderent multo quidem munitiora oppida uno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia uelle persequeretur. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse, moenia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, popularium quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis apposti, ne quis uel ad foedus prodiret, uel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Iohannes autem accipere se condiciones, ait, & aut persuasurum, aut necessitatem

belli

Iohannes Leuiæ
F. homo fallax.

Titus Giscala
pacatione, ubi
gere cepit.

belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi : quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire, nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret opere dierum septem circuitio : quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsum que Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod unius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id obseruare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despiciere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute sollicitus. Verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga uitæ spem collocasset. Verum profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est ut non solum induciarum causationem Titus admitteret, uerum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyrriorum uicus ualidissimus, Galilæis semper exosus. Noctæ autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familijs abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usque ad uigesimum quidem stadium fieri posse uidebatur, ut mulieres ac pueros, aliamque multitudinē secum duceret, homo quē captiuitatis, itemque salutis metus urgeret. Ultra uerò procedente eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentium fletus. Quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iamque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabāt: & ad strepitum, quē ipsorum cursus faciebat, assidue respectabāt, uelut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentiū conterebat. Misericordabile autem foeminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent pacem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut se ipsos seruarent in clamantis; eo que confugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut cuique uirium fuit, citò dispersa est. Luce uerò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam bene merito, & qui custodia ciuitatem liberaisset, acclamabant: simul que Ioannis fugam significantes, ut & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem ut Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuerunt, quod antequam uenerant, in Hierosolymam sese receperat. Vnà uerò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulò minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato uerò animo satis esse quod spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinē, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando ma-

Ioseph.

Qq 3 gis

Ioannis fuga,

Titus Ioannem persequitur.

gis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, uel proprias inimicitias, delatores innocentia fore credebat, si dignos poena discerneret: meliusque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, uel metu supplicij, uel & quòd erubesceret præteritorum criminum uenia: sine causa uerò morientium poenas, nullo modo corrigi posse. Præsidjs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidij initium.

Cap. V.

AP V D Hierosolymam uerò, ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus, & circa singulos qui unà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma uigorem que oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionem suam, ut multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnum que id esse argumentum proprii reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem quos fugientes reliquerat, causa minus erubescibat. Singulos autem circuiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens: proprias que uires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam decipiens, quòd etiam si pennas fumerent, nunquam Hierosolymorum moenia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum uicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuisent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus: prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uerò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam coeperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamnam & Azotum profectus, utramque subegit: impositis que illic præsidjs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se foedere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumque intestinum exagitabat: quantum que à Romanis respirassent, in semetipsos manus uertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudumque discordium pertinacia primò inter domos accenderetur, deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia uolentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumque cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari coeperunt: deinde ex

Ioannes Hierosolymitanos ad bellum incitat.

com.

composito confertis cuneis, per territorium latrocinabatur: ut quod ad crudelitatem atq; iniustitiā spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atq; ipsis qui uastabantur, illatum à Romanis excidium leuius uideretur. Ciuitatum uero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate undiq; cōgregati collegiorum latrocinantium principes, atq; in agmen cōflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cūctis existimantibus uniuersos qui superinfluere, adiumento ex beneuolentia uenire. Quæ quidem res etiā sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisq; præter bellum etiam seditionē famemq; comparauit: aliq; latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuiorib. quos intus inuenire sociati, nullū atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationib. metiebantur audaciā, sed usq; ad cædes ruebant: non clam, neq; per noctem, aut quoslibet homines, uerū luce palam nobilissimos quosq; adoriendo. Nā primū Antipam regij generis uirum, & adeo potentissimū ciuium, ut etiā publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, comprehensum custodię tradiderunt: post hunc etiā Leuiam quendam, insignem uirū, & Sopham filiū Raguelis, regalis simili ter utrunq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare alijs uidebatur. Grauis autē metus populum possidebat: & uelut capta ciuitate, salutē propriā quisq; curabat. Illi autem clausorū uinculis non fuere contenti, neq; tutū arbitrabantur ea potētia uiros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorū non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturū fortasse populum, iniquitate cōmotum. Decreto igitur eos occidimittunt quendā de suo numero loānem, ad cædes promptissimū, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur, eumq; ali j decē armati gladijs, secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant aut huius immanissimi sceleris causam, cū Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, cōmunisq; libertatis proditores interemisse dicebāt, prorsus, ut audacia sua tanquā seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos uerò insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. Deniq; familijs abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituiebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritū summos honores adepti erant, his obediabant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniā & dignitate præditos, uarijs machinis fictisq; sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, cōtentione captantes: donec hominum persecutione satiat, in diuinitatem contumelias trāstulerunt, pedibusque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam uerò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itemque sapientissimus; & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam

*Gētilēs omnes
sine respectu in
urbē recipiuntur.*

Phanes Samuelis F. Pontifex constituitur.

Zelotæ.

Anani ad populum cohortatio.

cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. Tentando enim quanto metu populus teneretur, suasque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. Nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant: re autem uera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaque una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casusque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornare persona: indutumque sacra ueste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabantur, cæteri uero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas uix tenebant, honoresque sacrorum solui, grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intederant, nam qui præstare cæteris uidebantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quam simul uniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibz exprobrando eius segnitie, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi uocabant, uti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisque indignantibus occupationes sanctorum, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad ulciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim uerum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum lacrymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium uidere tantis repletum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: uerum tamen sacerdotali ueste amictus, & sanctissimum uenerabile nomen ferens, uiuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem meam mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. Nam quid opus est uiuere in populo, cades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? Si quidem spoliati patimini, ac uerberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non à uobis uestra potentia nutriti sunt: nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, uos dum tacetis, plures eos fecistis? Atque illis armatis quiescentes, in uosmetipsos arma uertistis: cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationem noxios irritastis, quia uastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediā ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à uobis proditos, etiam uinculis affecere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indema-

natos,

natos, uinctos nemo adiuuit. restabat eosdem uidere trucidari. Hoc etiam uidimus: uelut è grege brutorum animalium cum præcipua quæq; duceretur hostia, ne uocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi ni ergo, patiemi ni etiam sancta conculcari uidentes? Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini: nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerteret inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra uos tyrannide munita, & inimicis super uerticem positis, ut uidetis, quid cogitatis? aut quibus uestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis uestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoq; iam calamitatis uentum est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri, respectisq; uulneribus uestris, quod etiam feras bestias facere uidemus, non ultum ibitis in hos, qui uos percussere? Non suas quisq; recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionem animos acuet? Perijt apud uos (ni fallor) affectio num omnium charissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis, seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atq; illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate uiueret, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, uerum comode an contra incommode, non referam, palam quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria uicti sunt. At uerò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non uos celabo, quid, dum loquor, interuenerit, mentemq; retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quam isti nos afficere. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentiliū uerò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq; uiros trucidatos uideri, quibus etiam illi post uictoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam uerò in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui ludæi uocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis, nam si propriè rebus sunt aptanda uocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes uerò intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neq; facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemq; omnibus uobis, & ante orationem meam esse persuasum, atq; ipsis uos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. pleriq; autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt,

ita nunc magis proficient, si morabimur. Nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod nequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore utentur, & quidem cum apparatu, & si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire coeperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorferit, suisque missilibus confumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiectioni sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium uobis ullum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere uidebitis. His Ananus contra Zelotas populū hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari uix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumque pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri ueniam his que perpetrauerant, sperabant: ueruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quam in tanta rerum perturbatione remp. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo simul uniuerſi proſiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Citò autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorē: armis uerò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas uerò, quod deerat, in utrisque supplebat, nam & ciues armis iram conceperant fortiorē: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi uerò nisi uicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere, pro ducibus obediētes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminens missis lapidibus semetinuicē appetebant. Si uerò aliqua pars terga uertisset, uictores gladijs utebantur. cumque plurimi fauciarentur, multæ cedes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicumque uulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humū cruore perfundens, ut solo eorum sanguine uiolatam religionē rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus præualebant. Irati uerò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus uiam inuitos eos repugnare compellerent, uniuerſos quidem suos in hostes conuertunt. Illis autem, quia uim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum socijs Ananus. Vnde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque de super tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiam si uicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum milia sortitus, custodes eos in porticibus collocat.

his

*Zelotarum cum
ciuibus pugna.*

his autem qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes uice sua praesidijs destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse praediximus. Is enim dolis plenus, & uehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iam dudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quae populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragrati custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant eius indicio. Immoderatis uero & Ananum, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspicionem ueniret affectans. Sed haec eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationum uarietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quae Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant. Submouere autem illum non erat facile neque possibile, quod malitia praeualeret: ac praeter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocini succinctus erat. Visum est igitur ab eo Sacramentum beneuolentiae causa peti: nihilque dubitans, & fide populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis ullum, neque consilium proditurum: unaque deponendis rebellibus, & manu & uoluntate operam colaturum. Itaque Ananus eiusque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consilijs adhibebant: moxque ab ipsa concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas. curae namque habebant, ne fanum culpa sua pollueretur, neue quisquam in eo procumberet ludaeorum. Ille autem, quasi Zelotis, ac non contra pro beneuolentia iurauisset, ingressus ad eos, medius constitit: & saepe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent quae in eos Ananus cum socijs cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitum esse discrimen, nisi diuinum quoddam praesto fuerit auxilium. Nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam ciuitatem quamprimum uenire properaret: indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, uel etiam ui praelio manus confererent. Se autem non uidere, quam diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congrediantur. Ad haec addebat, quod ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere, si quis habendam uitae rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod praesidium petere. Quos autem si uicti essent, ueniae spes foueret, immemores audaciae suae credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt, redituros. Sed nocentium quidem saepe inuisam etiam poenitudinem fieri, laesis autem iram in licentia sauiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiae fuerit, maiori iam irascentium turbae cessuram. Talia quidem uariabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum uero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non

*Ioannes Leuia
F. arcanorum
proditor.*

*Ioannes cocor
dis causa ad
Zelotas mit-
titur.*

non audebat: Idumæos autem significabat. utq; principes Zelotarum priu-
tim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè
minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis, & alia.

Cap. VI.

RANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios ido-
neus esse uidebatur & rectè consulere, & quæ consulisset efficere,
itemq; Zacharias filius Amphicali, uterq; à sacerdotibus genus du-
cens. Hi præter cōmunes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq;
Anani factio potentiae sibi comparandæ causa Romanos accerferet (nam &
hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustijs tem-
poris conclusi. Populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse co-
gitabant: externi uerò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptā:
priusq; fore ut omnia paterentur, quàm auxilium quisquam ista cognosce-
ret. Aduocari tamen Idumæos placuit. scriptaq; breuiter epistola, quod cir-
cumueto populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem
pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumq; temporis salu-
tem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidē Anano atq; ini-
micis, at uerò ciuitatem Romanis ilicò subiugādam: pleraq; nuncijs ad recto-
res Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo uiri strenui,
& dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodq; his rebus es-
set utilius, pedum uelocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros
certum erat, quod turbarū cupiens & incondita esset natio, semperq; ad mo-
tus facilis atq; suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisq; petentiū blan-
ditijs ad bella promptissima: & uelut ad festorum quādam solennitatem, sic
ad prælia properans. celeritatem autem nuncijs exigebant: atq; istis nihil de-
erat alacritatis, uterq; autem Ananias uocabatur. iamq; apud rectores aderāt
Idumæorum. Illi autē simul epistola mandatisq; attoniti, quasi furibundi cir-
cumcurrere gentem, militiamq; denunciare coeperunt. Itaque mox & dicto
citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma
rapiebāt. Congregati autem propè *xxm*, cum ducibus quatuor Hieroso-
lymā ueniūt: hoc est, Ioanne & Iacobo Sofæ filijs, & præterea Simone Catha-
læ, & Phinea Clusoth filijs. Ananum autem profectio legatorum, itemque
uigiles eius latuit, sed non etiam impetus ludæorum. hoc enim antè cognito,
portas eis clausit, & muris custodes apposuit. non tamen uisum est bello cum
his congredi, sed uerbis eis antè persuadere cōcordiam. Stans ergo in aduersa
turri Iesus, post Ananum æuo pontificum maximus: Cum multæ, inquit,
& uariæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic mirāda fortuna est, ut in eo,
quod pessimis etiam inopinata conspirant. Etenim perditissimis hominibus
contra nos auxilio uenistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros ad-
uocante uos metropoli uenire decuisset. Et si quidem uiderem cōsensionem
uestram similem esse horum hominum qui uos rogauerunt, non existimarē
impetum carere ratione, nihil enim æquē ac morum cognatio concordia fir-
mat. Nunc uerò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mor-
tibus digni reperientur. Nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis,
luxu absumptis patrimonijs suis, postquam in uicis & ciuitatibus proximis
audaciam

*Idumæorum
ad bella ala-
critas.*

Iesu ad Idumæos oratio.

audaciam exercuere, postremò in sacram ciuitatē clām influxere ut latrones, solumq; religiosum immanitate polluerūt scelerum, eosq; uideas sine metu inter sancta ebrios, & auiditate uentris peremptorū spolia consumentes. Vestrā uerò multitudo armatorumq; talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico uos cōsilio metropolis inuicaret, in alienigenas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse & integræ nationis uestre arma uideantur conspirare: lamdudum quidem reperire nequeo, quid nā fuerit quod uos tā citò cōmouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset, ut arma pro latronib. aduersus cognatum populum caperetis. Quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidā uestrū obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa uenisse dicentes. Vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale cōmentū. Vīros enim naturā libertatis amatores, eoq; cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter cōtra nos efferate non poterant, quā uastatē libertatis proditione mentita. Sed enim uos cōsiderare oportet, qui nos insimulauerint: fidemq; in nos ueritatis ex rebus cōmunibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nūc demū nos dedimus Romanis, cū ab initio licuerit aut ab his nō deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiā, priusquam circa nos omnia uastarentur? Namq; iā, ne uolentib. quidem nobis, trāfactio facilis est: cū & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteq; grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantēs placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autē bello appetitus, postquā pugna cōmissa est, gloriosam mortē uita captiui existimo potiore. Sed utrū nos populi principes aiunt clām misisse aliquē ad Romanos, an etiam totū populum cōmuni suffragio? Si quidē nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacli sunt. Quemadmodum autē tantam ciuiū multitudinem lateremus, cū quibus omni hora uersaremur? Paucis autē, atq; his inclusis, qui de templo ne in ciuitatē quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultē extra ciuitatē fierent? An uerò nunc cognouere, quando auctorū poenæ reddendæ sunt? donec autem sinē metu fuere, neminem nostrū proditorem suspicabātur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoq; manifestior ad uos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cū certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit, dicant. Sed hæc quidem malè periturorum, & instantes poenas euitare cupiētium causationes sunt. Quinetiam si ciuitatem prodi in fati esset, id quoq; ipsos qui nos criminātur, auctores opinor: quorum audaciæ unū malum uidetur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primū (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & unā nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permisere: deniq; nobiles uiros non incusatos, ex medio raptos foro, primū uinculis cruciarunt: deinde nō uoce, neq; prece eorum morati, nec tradiderunt. Licet autem uobis nō belli lege ingressis, horum uidere argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in ueste lugubri, ac familias peremptorum, & per totā ciuitatem ululatus &

fletus. Nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insanie prorupere, ut latrocinalem audaciam non solum ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ uenerabilis, quicquid ab uniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi uenientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua uiscera delectum habere, cum debueritis, (ut dixi) quod factum esset optimū, ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciā ultimum ire, quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet uobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne uerbum quidem facere permiscere. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiam. Si uero neque nobiscum indignari, neque iudicare uultis, tertium restat, ut relictis utrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrum suspicamini Romanis collocutum, obseruare uobis itinera licet: tumque demum tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si commouisti fuerint, uindicare. Non enim uos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positos. Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Unus autem ducum Simo filius Cathæ, uix placato suo rui tumultu, stans in eo loco unde exaudiri à pontificibus posset: non iam mirari se, ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cum illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captique iubeant pro libertate arma proicere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri uelint: & alios accusando, quod indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem: denique urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis preclusistis. Valde enim contra uos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, ut uos seruaremus liberos. Nempe taliter uos etiam hi quos obsidetis læsere, tamque uerisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus, simul uniuersis ciuitatem preclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomenque potentiarum aliorum, qui uos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem uestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam

uideatur

Simonis Cathæ
 et F. responsio.

uideat: Etenim uobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) rectè quis eos inculauerit qui custodiuntur in templo, quòd cū ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles & innocētes pro societate facinoris dictitatis, non à uobis inceperint, summaq; prodicionis membra præciderint? Sed licet illi molliores, quàm res poscebat, inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro cōmuni patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade iudeorum ab idumæis facta.

Cap. VII.

In dictis, Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicquam sentire modertum, & duplici bello oppugnari ciuitatem uideret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium contumeliā, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum uires esse firmas crediderant, erubescuntium, postquā nihil eos sibi auxiliari posse uiderent, ut iam uenisse poeniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, poenitudinem superabat. Itaq; ibidē prope murum temerè tabernaculis positis, manendū esse statuere. Infinita uerò hyems nocte illa uenit uentiq; uiolēti cū imbribus, orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, concussaq; terræ uasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna uerò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deū militiæ causa, existimantibus neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine prælio uicisse, Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verum Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardentioribus uidebatur, ui armorum custodes inuadere: atq; in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improviso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemē contineretur. Quin etsi periculum aliquod interueniret, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, uim adhiberi dissuadebant. nō enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū uidebant propter Idumæos diligentius custodiri: & ubiq; adesse Ananum, omnibusq; horis inuisere custodias existimabant. Sed hoc alijs noctibus ita habuerat, illa uerò, non sua desidia requieuerat, sed ut & ipse & custodum manus fato duce interirent. Nāq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimat somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratis portarum uectes secarent. Affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, uentorum sonus, & crebra tonitrua: fanoq; egressi, ad murū clanculò ueniunt: serrataq; portam,

Ioseph.

Rr 2

quæ

quæ uersus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, unusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant maturè: deinde his qui ad se uenerant agnitis, introibāt. Qui quidem, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. Verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant, ne despicerent malis obsessos, quorum gratia uenerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse. quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis uisum est: iamque in templum per ciuitatem subibant, cum suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi cōfidenter ex interiori fano progressi sunt, mixti quoque Idumæis in custodes irruerūt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem uigilantium suscitata est, raptisque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primū quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi uerò foris alios circumfundi uiderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisque depositis in questibus erant: pauci uerò iuuenum fortiter cōmuniti, occurendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita uociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusque mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisque horribiles tempestas faciebat omnium uoces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauius afficiebantur: proptereaque his, qui se excluderāt, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utque commune fanum reuererentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quam ui oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi uidetur) eo quod fugiebant crudelius subeūtes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem milia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed uersis in ciuitatē manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacua esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc lesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abiecerint: cum præsertim ludæis tanta sepulturae cura sit, ut etiā iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant, atque sepeliant. Et quidē non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remque publicam ludæorum perisse,

quo

quo pontificem rectoremq̃ salutis suæ iugulatum in media ciuitate uiderūt. Erat autem & aliàs uir laudabilis atq̃ iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquare. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Cōmodis autem proprijs cōmunes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. Vt autem breuiter dicam, cū Anano uiuo ad transactionem uenissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ uellet. Iam uerò impediētes bellantesq̃ subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iūctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstās cæteris: ut putē Deum, qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq̃ sancta uellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq̃ paulo antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis auctores, quiq̃ undiq̃ in ciuitatem cōmeantibus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto gemuisse uirtutem, tantum licuisse uitij flentem.

Ananien-
cium.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QUINTVS.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq̃ crudelitate.

Cap. I.

NANO quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos uerò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruen- do mactabant. Et uulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos aut̃ nobiles: & adolescentes, uinctos in carcerem cōcludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum mouebant, sed cuncti mortē præoptauerant, dūmodo ne aduersus patriā cōmunem nequissimè cōspirarent: sæuissima tamen ante cædē uerbera sustinebant, exulcerati plagis atq̃ tormētis. Cumq̃ iā corpus non sufficeret cruciatibus, tandē gladium merebantur. Quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosq̃ inde, si quos mori contigisset, abijciebant, ut uinctis alijs locus esset. Tantus autē populum pauor occupauerat atq̃ formido, ut ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire propriū funus auderet: sed erant occultæ clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorū audiret, circūspectantes gemebant. paria nanq̃ his qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. Exiguam uerò nocte sublatā terram manib. corporibus iniiciebant, & nonnunquā die, si quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobiliū periēre. Illi autē iam cædes exosi, nullo pudore iudicij uim & cogni-

Ioseph.

Rr 3

tionis

tionis cauillando imitabātur. Itaq; cū illustriū quendā Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabātur enim, quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; solūm fortunarū eius direptionē sperarent, sed etiam remotum iri uirū ad se deſcēdōs potentē, septuaginta plebeiōrum honestissimos ex praecepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariā, quasi res proderet Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianum proditiōis causa misisset. Sed neq; argumentum, neq; ulla probatio criminis erat. ipsi autē misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide ueritatis uolebant. Zacharias autē ubi nullam spē salutis sibi relictam esse uidit, per insidias non in iudiciū, sed in carcerem ductus, uitae suae desperationē libertate non priuauit: sed exorsus ueri quidem similitudinem obiectōrū derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione cōuersa, omnes eorū iniquitates per ordinem profecutus est, multa q; de perturbatione rerum querebatur. Zelotē uerò obstrepentes, uix à gladijs tēperabant, speciem cauillationemq; iudiciū sui usq; ad finē permanere cupientes, & prae-ter hoc iudices experiri, an periculoso tēpore iusticiāe memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quā sibi ascribi eius interitū maluēre. Illo uerò absoluto, Zelotarum clamor tollitur, & uni-uerſi quidē iudicibus irascebantur, qui simulationem datā sibi potestatis nō intellexerant. Duo uerò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio tem-

Zacharias in-
terficiunt.

plo interficiunt: & illudendo: Habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sen-
tentiam certiore: eumq; statim in subiectam uallem de templo proſciunt. Iudices uerò, contumeliā causa uerſis gladijs ferientes, templi ambitu popu-
lāre: cædi enim eorum pepercerant, ut disiecti per ciuitatem, nunciū fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam uenisse poenitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat uniuersat: & quaecunq; hi qui eos aduocauerant sceleratē fecissent, omnia demonstra-
bat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis pro-
deretur: reperisse autem nullum proditiōis indicium. Illos uerò qui rurſus eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verū quia semel in societatem intestinae cædis incidissent, finem delictis adhibendum, neq; uires hominibus suggerendas morem pa-
trum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atq; in oppidū ad-
itum esse praeclusum, poenas ab his qui prohibuerant esse reperitas: & Ananū quidem peremptū: unā uerò nocte populum totum penē consumptū. Qua-
rum rerū multos quidem suorū poenitere sentirent: eorum autem uiderēt, à quibus rogati essent, crudelitatem immensā: ne ipsos quidem per quos sal-
ui erant erubescentiū. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora cōmitte-
re, illorumq; iniurias Idumæis imputari, quatenus ea nō prohibeant, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditiōe quæ dicta sunt, calū-
niam fuisse patuisset, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduersus ciui-
tatē uerò inexpugnabilis esset potētia corroborata) illos domum recedere: malorumq; societate uitando cuncta diluere flagitia, quorū non sponte, sed
decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primū eos qui erāt
in custodijs soluūt, propē ad duo milia populariū, statimq; relictā ciuitate ad
Simonem

Simonem ueniunt, de quo paulo post commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiire. Euenit autem eorum discessum utrisque pariter inopinitum uideri. Nam & populus nescius poenitudinis, paululum fiducia recreatus est, ueluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxilijs caruissent, sed ipsi essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consilijs in rebus singulis utebantur: quae uero placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in uiros fortes atque insignes caedibus saeuiebant: cum inuidia nobilitatem absumerent metu uirtutum: unamque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis alijs Gorion, dignitate simul & genere praestans, & plus posse populum gaudens, plenusque spiritu, libertatis amator ut nullus alius Iudeorum, quem tamen libertas praeter alias uirtutes perdidit. Sed ne Peraia quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis uir strenuus comprobatus: qui etiam saepe uociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quod humum ei quam desiderabat, concessuri non essent, mox etiam mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus est: famemque praeter bellum ac pestilentiam, & ad haec omnia ipsorum mutuas manus: eaque uniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, ut audaciam suam quamprimum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quod iamdudum alij ciuibz restitissent interficiebantur: qui uero nihil offenderant, subitas pacis tempore causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contemptoribus: qui uero obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: unaque maximorum criminum & mediocrium poena, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Zelotarum criminis.

Gorionis interitus.

Peraia Nigri mors.

De intestina discordia Hierosolymorum. Cap. II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes, & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiae dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamen uelox esse momentum, & Iudaeos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat, ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quam secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiae, ac uiros eorum etiam nunc uigentes in se prouocatuos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsos disponere, qui sine labore Iudaeos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui uictoriam condonaret. Proinde manibus proprijs intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus

Rr 4 mortem

mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus configere. Si quis autem putauerit uictoriæ gloriam sine prælio fieri uiliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minus laudabiles, qui paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut maturæ occupanda uideatur uictoriæ claritudo. Nec enim armis fabricandis aut muris, uel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos capti afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse uictoriam. Hæc Vespasianus: ei que dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm utile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, uelut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui uerò per omnes uias coaceruabantur innumeri, multi que etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant: nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius uidebatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, ut neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed ueluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suæque in homines iniusticia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepe lientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statim que sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladi bus mentis affectio: hisque iritabantur noxij, quæ miseranda uidissent, à uiuis in mortuos, à mortuis in uiuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitionibus mortui adepti requiem beatiores uidebantur: & qui erant in custodijs comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas: prophetarum que responsis tanquam uulgaribus fabulis illudebant. Cum uerò multa contempsissent de uirtute ac uitijs statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, uera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demùm ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumque Dei propriæ manus antè uiolassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

At Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parē cum ſimilibus honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatimq; ſibi nequiores adiungens, ab eorum affectione ſeparabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, ſuāq; iubendo imperioſius, quod ſolus dominari cuperet non latebat, eiq; ſociebantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia perſuadere quæ uellet) multi uerò propterea quod ſibi tutum eſſe ducebant, priorum delictorum cauſas uni potius aſcribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus conſilio, ſatellites non paucos habebat, etſi magna parte eum contrariæ factionis reliquerat: apud quos etiam liuor non nihil ualebat, graue putantes ut paulo antè pari ſuccumberent. Plus autem metus eos, ne ſub unius poteſtate uiuerent, exagrabat. Nec enim facile ſperabant eum, ſi ſemel obtinuiffet, deſci poſſe: occaſionemq; in ſe habiturum timebant, quod in principio reſtitiffent. Proinde quiſque bello potius quiduis pati decreuerat, quàm ſponte ſeruiens mancipij loco perire. Hinc igitur ſeditio diuiditur, & Ioannes in contraria diſſentientibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidem munita omnia erant cuſtodibus: nihil quæ aut parum agebatur, ſi quando armis prælium laceſſebant. In populum uerò uel maximè contentionem ſuſceperunt, & quis maiorem prædam caperet, utrinque certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum ingentium tempeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, item quæ ſeditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius uidebatur: denique relictis ſedibus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio ſalutem, quam inter ſuos deſperauerant, aſſequebantur. Quare tum uerò præterea malum commotum eſt gentis exitio. Haud procul ab Hieroſolymis caſtellum erat ualidiſſimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandiſq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant qui uocantur Sicarij, quod à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otioſum eſſe uiderent, apud Hieroſolymam uerò Iudæos dominatione atque diſcordia ſecèſſiſſe, maiora facinora aggrediuntur. Die feſto azymorum (qui apud Hebræos ad memoriā ſalutis, qua ex Aegyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deueniunt, ſolenniter celebratur) nocte deceptis qui ſibi erant oppoſiti, municipium quoddam Engaddi inuaſere: ubi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque diſperſos, quàm arma caperent ſiue concurrerent, ciuitate pepulere. Eos uerò qui in fuga defecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, ſupra ſeptingentos interfecerunt: ædibus quæ deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt: & illi quidem omnes circum caſtellum uicos, totam quæ regionem populabantur, non paruo undique perditorum ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul autem concitati ſunt etiam per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quieſcebant. Ac ueluti in corpore, ſi quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultum atque diſcordiam, etiam qui foris erant nequiſſimi prædarum inuenire licentiam. Singuli uerò uicis proprijs dilaceratis, deinde in

ſolitus

solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes exercitu quidem pauciores, plures uerò quàm latrocinalis cōspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petiissent. Verùm præueniebatur ultio, cum mox latrones à præda refugerent: nullaq; pars erat Iudææ, quæ non unà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. Nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clàm profugerent, ducemq; Romanorū & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. Multos enim, quòd bene Romanis uellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos uelut Hierosolymā obsessurus accedit, re autem uera ut ciuitatem obsidione liberaret: spe autē ante reliqua subigēdi: nullūq; impedimentū extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur uenisset in Gadara, transamnanę regionis metropolim ualidissimam, mensis Martij quarta die ciuitatē ingreditur. Iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eū de traditione miserant, tam pacis desiderio, quàm suis patrimonijs metuentes: multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationē inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse uidebāt à ciuitate Romanos. si uerò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna reposita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (nanque is non dignitate solum ac nobilitate ciuitatis princeps habetur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo uerberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam uerò propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dexteras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitiuorū excursus. Muros enim prius quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quòd pacem diligerent, si bellum gerere ne uolentes quidem posse uiderētur. Vespasianus autem misso Placido cum duobus equitibus, ac tribus millibus peditum, aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum cæteris militum copijs Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes uidēre, prius quàm in manus uenirent, in uicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepēre. Vbi reperta non paucorū iuuenum multitudine, hisq; partim uolentibus, partim ui armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro longius prouocarent: deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui uerò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. Condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrum, & sternebantur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus dissipati

Dolesum interficitur.

Gadarenses se Vespasiano dedunt.

spati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à uico intercludere: assidueque prætercurrens ea parte, cedentesque reflectens, unà etiam libratis sagittarum ictibus utebatur: hisque proximos interficiebat. metu uero longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant, ad murum effugere. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur, & si eos recepissent, unà cum his se perituros uidebant. quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad uesperam usque acerrimè oppugnato muro pariter ac uico potitus est: ibique tunc uulgus quidem iners occidebatur, fortiores uero fugam petebant: domus uero à militibus diripiebantur, & uicus igni traditus est. Qui uero inde euaserant, totam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes undique commouerunt. Plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt: hæc enim etiam tunc eorum spes salutis fouebat, quod esset ualida & populosa. Placidus uero equitibus, rebusque antè prosperè gestis fretus eos insequebatur: & usque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem uero ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quod auctum imbribus uadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quod fugæ locum non haberent: præteritque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant: à quibus multi percussis, in fluuium ceciderunt. Nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cum uim sustinere non possent, in Iordanem sponte desilierunt. Erat autem numerus infinitus. Et præterea capta sunt circiter duo millia uirorum, ac ducenti, cum præda maxima ouium & asinorum, itemque camelorum & bouum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum quamuis par superioribus, maius tamē seipso uisum est: non solum quod eam totam regionem quæ fugerant, cædes repleuerant, sed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus, in uicos proximos & municipia contendit. captisque Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitem usque, idoneos ex transfugis ubique collocat: deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis celsit, & ubique omnia usque ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioque ciuitatis Hierichuntine.

Cap. IIIL.

DVM hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex unà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetum belli quæ nunciata sunt, incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis antè pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim uicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum, quæ uastata fuerant, instaurabat.

Præ

Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem uenit: ibiq; per biduum ciuitate composita, tertia die uastando, inflammando, omnemq; subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & lamniam procedebat. Et cum sese utraq; tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quinta q; in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaq; & uicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus uicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quam decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit: exactaq; inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partē ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando uastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in lamniam redijt: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo lunij mensis die in Coream descendit: ibiq; positis castris, postridie in Hierichunta peruenit, in qua unus ei rectorem Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere, perimuntur. Desolatam uerò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemq; lōgissimus. A septentrionali enim regiōe usq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana uerò usq; ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. Totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac septentrionali regione, prolixius autem in meridiem usq; ad Bacra, quæ Petram disternat, Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem usq; longus. Inter duos autem mōtes regio, quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacum Asphaltitem usq; patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem uerò centum & uiginti, mediusq; ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij. Namq; alter salus ac sterilis est, Tiberiensis uulgo dulcis & fecundus. Estatisq; tempore illa planicies ardore solis incenditur, & uitioso opprimitur aeris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem: unde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreat, & fertiliores sint: minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam uerò Hiericho largissimus fons est, rigandisq; aruis uberrimus, iuxta ueterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solum terræ atq; lignorum fructus, sed etiam fceminarum partum obtundere solitum, cunctaq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea uerò mansueuisse, contraq; saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo Propheta: qui Helix notus fuerat atq; successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos et omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusq; ad fontem, lagenā fictilem salis plenam in profluentem aquam milit. Iuxta deinde ad cælum

*Hierichuntis
de, criptio.*

*Asphaltites &
Tiberiensis la-
tus natura con-
trarij.*

dexteram

dexteram tendens, fonticq; inuergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur ut fluenta leniret, ac dulciores aquarum uenas aperiret: Deum uero ut fecundioribus auris flumina temperaret, orabat: tamq; ubertatem fructuū quā succelsionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorū aqua deficeret, quoad iusti manerent. Ad has preces ex disciplina manib. quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem uictus ac fecunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est, ut si attigerit modò terram, sapidior sit, aquis diu perseverantib. Vnde eo quæ largius abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ uerò parcius, plurimum. Amplius tamen quā cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadijs longam, uiginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumq; irriguarū genera, tam sapore quā nominibus uaria: quarū pinguisimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, nō multum alio melle deterius: quanquam & mellis alrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. Itemq; cyprum & myrobalanum gignit: ut qui diuinum esse illum tractū dixerit, nō errauerit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit, adeò multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi uideatur esse aquarum uis læta, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint, atq; diffundit: liquor autem firmis singula radicibus stringat, uiresq; suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facilè procedat ac pullulet. Aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigerat, naturamq; contrariam aeri sumit: hyeme uerò contepescit, eaq; merlis mitissima efficitur. Tanta est autem cæli temperies, ut quo tempore in alia ludææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ uestiantur. Distat autem ab Hierosolymis c l stadijs, & ab Iordanē stadijs lx, totumq; habet à Hierosolymis spatium desertum atq; saxosum: ad Iordanem uerò & lacum Asphaltiten, licet humilior, æquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quā sit fortunatissima, satis dictum est.

Lacus Asphaltites.

Cap. V.

COMMEMORATIONE autem dignum puto, Asphaltitis quoq; naturam exponere lacus. Is enim salus quidem ac sterilis est: nimia uerò leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant: demergi autem quis in profundum, nec industria facilè potest. Denique Vespasianus, qui eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdam natandi inscios, uinctis post terga manibus, in altum proijci: & euenit omnibus, tanquam ui spiritus sursum repullos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem uertit, & solis radijs uariata resplendet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas, quæ super undam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus asimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque urina soluatur. Est autem utile non modò ad compagines nauium, sed ad corporum etiam cura-

Asphaltitis natura.

Ioseph.

Ss

tionem

*Sodomitica
terra Asphalti
ei uicina*

tionem multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara usque Arabiæ tenditur: latitudo autem centum quinquaginta stadijs patet. Huic Sodomitica terra uicina est, olim quidem tam fructibus quàm diuitijs ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorum impietate fulminibus conflagraisse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque uidere licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium uerò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Gerase denastatio simul de Neronis morte, Galbe, & Othonis.

Cap. VI.

A T Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi undiq; cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, utrobique auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte multis que peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodq; occupatū fuisset, flammis dabatur: omnibusq; tam montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos uerò qui etiam tunc à Romanis dissidebant, undique ciuitate uallata cohiberet exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo refert, quemadmodum dehonestarit imperium, nequissimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa republica: quodque horum captus insidijs, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibi que semet occiderit, & quod multo post tempore, qui eum deposuerant poenas dederint: bellum que per Galliam quo pacto desierit: & quod Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, milites que suos contra Vitellij duxerit exercitum: nec non & Vitellij turbas, & circum Capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellum que ciuile sedauerint: hæc omnia recusauim narrare, confidens quod à multis Græcorum itemq; Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. Ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summatim singula designaui. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quo nam uergeret imperium post Neronem: deinde ubi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & ut de Iudeis mandata acciperet. Ob easdem causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed

dum

dum Achaïam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehantur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post, & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses rempub. gubernauit. Agrippa uerò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus uerò diuino quodam impulsu, ex Achaïa ad Syriam nauigat, & maturè inde Cesaream uenit ad patrem. Suspensi autem de omnibus quasi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. Patrie quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, nouæ conspirationis principe.

Cap. VII.

INTEREA tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quò iam pridem ciuitas possidebatur, uiribus autem corporis audaciæque præstantior: ob quam ex Acrabatenâ quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadâ occupant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes: rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse uidebatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur: nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. Dominandi enim cupidus, magnorumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac uoce præconum seruis libertate promissa, itemque liberis præmio, cunctos qui ubique fuerant nequissimos congregauit. Iamque ualidis conflatis copijs, montanos uicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus socijs, audebat etiam in humilia loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosque potentium uis eius & prosperè gesta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem usque Idumæam. Vicum enim, cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In ualle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas uerò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde insidias ueriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret, cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem uiribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris uiginti quinque ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter scariorum qui Massadæ uersabantur incursus: Simonem in finibus præstolabantur, ubi conflitu habito, ac per totum diem tracto prælio neque uictor neque uictus abscessit. Et ipse quidem in Nain uicum, Idumæi uerò domum regressi sunt. Non multo autem post, Simon cum maioribus copijs eorum fines petebat: castrisque

Simon Gerasenus nouæ conspirationis princeps.

Zelotarum cum Simone prælium.

in quodam uico, cui nomen est Thecue, positus, ad custodes Herodis, quod non longè aberat, de socijs suis Eleazarum misit, ut castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes, causæ nescij cur uenisset. Mox autem de traditione prolocutum, strictis gladijs persequerentur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam uallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem uires Simonis formidantibus, placuit, priusquam bello congredierentur, explorare hostium copias. Ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, unus è rectoribus, cogitans prodicionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim uico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem uenit: primumque se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide, quod semper ei charissimus foret: mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimis que promissis animatus, ubi ad suos redijt, primò Simonis exercitum multiplici numero mētiebatur esse maiorem: deinde rectoribus etiam paulatimque multitudinē uniuersa perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, ei que sine pugna rerum omnium permitterent principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos: quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum socijs corruptionis effugit. Pauor autem occupat uniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus uenirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon uero præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumque aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multos que fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, uerum etiam Aegypti Memphi antiquiorem. Denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant, Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiusque posteros hinc ad Aegyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati unnc usque durare. Hinc totam Simon persuasit Idumæam, non modò uicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam præter armatos XL eum millia sequebantur, ut his ne uictui quidam necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas, & insuper iracundia, quo magis uastari cōtigat Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiā quā Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo aliā diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo debebant: perque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriolem, prorsus ut ne signum quidem uastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello configere pertinuere: insidijs uero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exul-

Chebron Abrahami domicilium.

Terebinthus arbor.

Zelote Simonis uxorem rapiunt.

exultantes redeunt. Continuo namque sperabant, armis eum depositis pro uxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaferat. Cum que ad muros Hierosolymorum uenisset, ut fera saucia que percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Denique olerum sarmentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse uideretur, quod non etiam uesceretur corporibus mortuorum. Multos autem abscisis manibus dimittebat in ciuitatem, unam perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat ut dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter uerteretur, neque cuique ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mandatis non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. Atque ita delinitus, paulisper ab assidua cede requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio, & Vespasiano.

Cap. VIII.

NON solum autem per Iudæam erat seditio bellumque civile, uerum etiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Gallia Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellii ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die lunii mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quod primum ascendit, toparchias duas, Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidij collocatis, usque Hierosolymam equitabat. multos uerò tunc deprehensos necabat, multosque capiebat. Dum cum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorē quæ dicitur, uastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit: alterum uerò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis ualido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidanis subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum uerò ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

Othonis interitus.

Caphetra incensum.

Chebron exuritur.

De Simonis gestis contra Zelotas.

Cap. IX.

SIMON autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & undique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerisque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem

Joseph.

ss 3

dinem

dinem cepisset, interficiebat. Eratque populo foris Simō Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisque sæuiores: quos etiā Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi cōparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Infatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perscrutatio. Cædes autem uirorum & fœminarū iniuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatē muliebri libidine calecebant: compti que crines, ac fœminarum ueste induti, lotique unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autē uultum, dexteras ad cædē promptas habebant: delicatoque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis uersicolorib. eductis gladijs, casu obuios transuerberabant. Eos autē qui Ioannē fugissent, excipiebat sæuior in cœdibus Simon: quique intestinū euasisset tyrannū, ab eo qui propē erat occidebatur. Omnis autē fugæ uia transire cupientib. ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separati que ab alijs, aduersum tyrannū tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelotarū perimunt, cæterosque in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat: hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorū. Vnā uerò irrupere Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsus, Ioannis pecunias prædabantur. In aula enim supradicta et ipse degebat, et tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant, aggregati sunt: eosque Ioannes aduersus populū & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus possent, quàm cōfidentia, ne de templo nocte subreperent, sedque pariter occiderent, atque oppidum conicremarent. Itaque collecti cum pontificibus deliberabant, quo nam pacto impetum præcauerent. Sed profectō Deus sententias eorū in deterius uertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. Nam ut Ioannem deijcerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur, missoque Matthia pontifice, rogant Simonem ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. Cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, ueluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defensorē sui populi clamor designaret. Vbi uerò cum suis copijs introijt, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos cōtra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum socijs diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autē in porticibus, perque propugnacula stantes impetum propulsabant: multi que ex Simonis parte oppetebant, multi saucijs referebantur, quoniam Zelotæ ad

*Simon à Hiero
solymitanis re
cipitur.*

dexte-

dexteram superiores erant, eoque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto uidelicet missilia torquerent, unam ad orientalem angulum, ad septentrionalem alteram, super xystrum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque uesperis, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt basistas saxorumque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cum suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Cap. X.

ER idem tempus Romanos quoque sauiora mala circumueniunt: aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam praeterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militum spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum repleuit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitijs oculis insuetis, & auri argentiisque stupore perfusi, uix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui ob stare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Caesaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse Imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumque dedignatur eum qui ueluti desertum inuasisset Imperium. Dolo enim saucius cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bellis, cum patria uastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, praesertim hyemis tempore ipse transiret: plusque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cum indignatione uociferantes, incusabant Romae constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quaestus Imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant Imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiore, uel quando referrent erga se beneuolentiae gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi praestarent. Non enim se minora pertulisse bella, quam qui ex Germania uenissent: neque illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum populumue Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, ueram in Imperatore praestantiam. Ergo siue peritiae senectutis debeat Imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiae uiribus, Titum. ex amborum enim grate quod sit commodum,

*Vespasianus
Imperator ap-
pellatur.*

decepturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regumque habeant auxilia: sed etiam totum orientem partemque Europae extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate praeditos iuvenes sociatum iri sperabant, alteri uero etiam urbis esset commissae praefectura: quae pars ad Imperij principia non parum ualeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Haec primo per cuneos milites loquebantur: deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum Imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat, dignum quidem se factis existimans, priuatae autem uitae securitatem, clarioris fortunae periculis anteponebat. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortem ei minitabantur, nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, quod renuebat Imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minime dissuadere posset, accepit.

Aegypti descriptio, & Phari.

Cap. XL

MVTIANO autem ceterisque rectoribus, qui eum ad Imperium inuitauerant, & exercitu alio uociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinās procurandas putauit: sciens Aegyptum plurimam esse partem Imperij, propter frumentariam functionem: eaque si potitus esset, ui quoque si perstaret, Vitellium deiciendum sperabat. Nec enim perperissurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quae apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunae. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie uero limitē, qui Syenē ab Aethiopia dirimit, nauibusque inuias Nili fluminis cataraclas: itemque ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem usque diffusum. Septentrionale uero munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Aegyptium pelagus, totum portibus carens. Hoc quidem modo Aegyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium uero & Syenē, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē oppidum usque nauibus ascenditur. Namque ulterius progredi, ut supra diximus, cataraclae non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium perangustum habet, saxisque latentibus à directo cursu deflectitur: & laeva quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera uero Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc usque stadia nauigantibus igne lucentem, ut quam longissimè difficultatem applicandarum nauium praeueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx stadijs magnus: in quem tam quae desunt illi terrae, ad beatitudinem deuehuntur, quam quae superant ex domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur.

h. a. q.

Itaq; non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius Imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum litteras dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atq; adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul ut Vespasiani legit Epistolam, prompto animo, & legiones eius Sacramento rogauit & populum: utriq; autem libentissimè paruere, uirtutem uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ Imperij usus exigeret, aduentui quoq; principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Cap. XII.

QUINIONB uerò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorem, ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciq; læticiã pro eo simul & sacrificia celebrabãt. Legiones uerò apud Moesiam Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciã paulo antè fuerant concitatae, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum uenerat, ubi multæ quidem è Syria, multaq; ab alijs prouincijs legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiã prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem, iurataq; per ipsum principem Sacramenta renunciãns. Vbiq; autem Vespasiani uotis obsecundante fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset Imperiũ: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omniũ principatum. Recordatus autẽ signa, & alia (multa enim sibi contigerant Imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone uiuo, ausus fuerat appellare Imperatorem, admirabatur uirum quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus alijs, primũ quàm strenuus fuisset Iosephus, quantumq; Iotapatenis expugnãdis propter eum laborasset, exponit: deinde uaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerũ exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait, ut qui sibi augurasset Imperium, uocisq; Dei minister ac nuncius exitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: uocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autẽ factò, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiã de se speranda esse arbitrabantur. Titus uerò, qui cum patre aderat: Iustum est, inquit, pater, unã cum ferro etiam probro Iosephum solui. Erit enim, tanquã nec initio uinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namq; id agi solet in his qui non rectè fuerint uincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset, habebatur.

Iosephus captiuitate liberatus.

De Vitellij morte & moribus.

Cap. XIII.

VESPASIANVS autẽ responso legationibus reddito, iusteq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam uenit. Et quonã primũ tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit,

duxit, quæ Romæ ageretur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romæ nas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditumq; copijs: qui tamen propter hyemis asperitatem ueritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autē Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabatur, (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cū magna manu Cæcinnam obuia ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibiq; conspecta hostiū ordinatione ac multitudine, prælio quidem congregi nō audebat. Discessum autē periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, ut transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem uires extollens: & alterum nomen Imperij tantum, alterum uirtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumq; se multitudine superatum iri sciant, uoluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse, etiam sine ipsis, ad reliqua uindicanda: Vitellium uerò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod uoluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem uerò nocte milites poenitendo simul ac metus eius, si uicisset, à quo missi fuerant, occupauit, eductisq; gladijs, Cæcinnam obtruncare uoluerunt. Fecissentq; nisi his aduoluti tribuni supplicassent. Quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, uinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendū habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosq; cum armis in defectores ducit. Illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autē loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramq; multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit: in quo multi quidam hospites mercatores, multi uerò indigenæ periēre, totusq; Vitellij exercitus, uirorum xxx milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat, quatuor milia & quingentos amittit. solutum autem uinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. Qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus, ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisq; uigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. Luce uerò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. His autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinē pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemq; ab illis qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cū multis Romanorum uiris insignibus, diuina quadā ratione saluus euasit: reliqua uerò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donarijs, templum incendunt. Tumq; postero die cū exercitus

Sabinus occiditur.

exercitu uenit Antonius, eumq; Vitellij milites extipiunt: & trifario cōmis-
 so intra urbem prælio, omnes interiëre. Procëdit autem ebrius de palatio Vi-
 tellius, & ut affolet, in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. Tra-
 ctus autem per populum, uarioq; contumeliarū genere dehonestatus, in me-
 dia urbe iugulatur, octo menses ac dies quinq; potitus Imperio: quem si uiue-
 re diutius contigisset, ut opinor, eius luxurię minimè sufficere potuisset Impe-
 rium, aliorum uerò mortuorum supra L millia numerata sunt. Hæc quidem
 gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cū exer-
 citu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim
 hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo
 fenserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundiā præuenientes)
 Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris aduen-
 tum. Populus autem iam timore liberatus, Imperatorem prædicat Vespas-
 sianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa læti-
 tia celebrabat.

*Vitellij interi-
 tus.*

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

Cap. XIII.

IN M autem Vespasianus Alexandriam uenisset, gesta ei Romæ nū-
 ciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq;
 maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini uideba-
 tur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebusq; pop. Rom. præter spem
 conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse qui-
 dem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam ma-
 turè componere proponebat: filium uerò Titum cum selectis copijs ad exci-
 dendam Hierosolymā mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usq; progres-
 sus, ab Alexandria ciuitate xx stadiorum interuallo distantem, inde militem
 longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum, Thmuin
 usque uehitur. hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit:
 unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem
 milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: unamq; mansio-
 nē profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroq;
 die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectis
 cia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progres-
 sus in quartam mansionem, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Syriæ ciui-
 tas. Gaza uerò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonē,
 atq; hinc Iamnam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream
 peruenit: decreto apud se, alias militum co-
 pias congregare.

FLAVII

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEXTVS.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

Cap. I.

ITVS quidem ad eum modū quem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usq; solitudine, Cæsaream uenerat: ibi enim exercitū decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam unā cū patre Imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariā diuidi, & aliam partem in aliam uerti. Quod ut in malis optimum quis dixerit, factumq; iusticiæ. Nam Zelotarum quidē

in populū dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, unde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est: hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factā, ac ueluti rabida fera, externorum penuria, in sua uiscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, uelut indignari simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potentia cupidine, ab alijs defecit: ascitis etiā Iuda Chelciae filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ nō exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessarijs confidebant. Sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati uerò suorū timentes, pleriq; in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudo, tanto loco superabatur: hostesq; habens à uertice, neq; sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare nō poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat: crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, ultrò sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi de desuper impugnantur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorū. Et Ioannem eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quātōq; uincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper uerò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum belantes ulcisceretur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquā enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent,

Templum cædibus polluitur.

cuperent, recipiebant, cum suspitione & custodibus indigenas perscrutādo. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subcissua seditionis opera consumeabantur. Missilia namque machinarum uel ad aram usque templumque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terrae ad sanctissimum locum uenissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque uniuersis Graecis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenae, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum caduerum sanguis. Quid tantum passa es, o miserrima ciuitas, à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quae sanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si unquam uastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quae dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cetera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusque socii, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersae partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraque parte appetebatur Ioannes, obuerteat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo uero iaculantes, machinis ulcisceretur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum pluribus iruebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam uersos, aedes frumenti plenas omniumque utensilium incendebat: idemque hoc illo regrediens, Simon insecutus agebat: ueluti consultò pro Romanis omnia corrumpere, quae ad obsidionem ciuitatis erant praeparata, suarumque uirium neruos abscinderent. Denique contigit unam exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnae fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibi met comparauissent. Undique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus uelut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculae intestinis malis attonitae, pro Romanis uota faciebant: externumque bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror foedissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, ut uoluntatem mutarent, neque pacis actionis aut fugae spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscumque Rom. pacatos esse, uel transfigere ad eos uelle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumque in occidendis uita dignis concordantes erant. Et pugnantium quidem nocte dieque clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates praebant: timor autem includebat ululatus: atque obmutescens dolore praeformidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturae adhibebatur. Quorum ambo-

Seditio triplex.

Ioseph.

T. rum

rum hæc causa erat, quòd de se quisq; desperabat. In omni enim re animos remiserant qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At uerò seditiosi congesta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius sæuiebant: semperq; aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod uisum fuisset sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeò ut etiã sacris materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo, itemq; pontificibus placuisset, idq; xx cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directâ proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quâ solum poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uerò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Ro. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs uerò, ut ad Hierosolymam occurrerent, scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam uastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæq; licet per id fortitudinis esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam uerò ascendere per Hierichunta. Ipse quidē cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia plura quàm dudum, multiq; Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italia, ex his qui cum Tito accesserant. Duo namq; milia de Alexandrino exercitu lecta, tria milia uerò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorū spectatissimus beneuolentia simulq; prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidē Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes Imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

Cap. II.

PROGREDIENTEM uerò in hostilem terram Titum, antecederant regia omniacq; auxilia, post eos uiarum stratores, castrorumq; metatores. Deinde rectorum sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi uerò ante machinas ibant, & secundum illos unâ cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum uiroꝝ ordinibus dilatata. Seruile autem uulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium uerò nouissimi mercenarij, eorumq; custodes coactores agminis. Procedens autem deceter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem uenit,

quæ

quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc presidij tenebatur. Ibi autem unam moratus uesperam, mane inde proficiscitur: peractaq; diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaulona uocitant, iuxta uicū quendam Gabath Saul nomine, quod significat uallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadijs ferè xxx. Hinc sexcētis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quā tuta esset, Iudæorumq; animos exploraturus: si fortè se conspecto, priusquam ad manus ueniretur, metu cederet. Audierat enim, quod erat uerum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per uiam, quæ ad murum duceret, equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi uerò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, quā Muliebres turres uocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ portā est egressi, equitatum intercidunt: atq; alios quidem etiam tunc uia currenres, ne cum his qui diuertebant, sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titum uerò cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multis que macerij impediti. ad suos autem in aggere constitutus recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique Imperatoris periculum nesciebant, sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit æquū: & ut se sequerentur, cū clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, ui ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & Imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neq; galea neq; thoracē septus esset (nō bellator enim, sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam, ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. Gladio uerò semper à lateribus instantes dirimens, multos que ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, ut eum aggredierentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. Vna enim erat unicuiq; spes salutis, uiam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Deniq; duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero uerò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uerò cū cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressionē prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamq; his in posterum fiducia momentum temporaneum comparauit.

Titus ad uallē
Sauli castra
locat.

Belli momenta
& Imperatorū
pericula Deus
curat.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

Cap. III.

CÆSAR autem postquam ex Ammaunte legio sibi cōiuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & claustra templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadijs vii. ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni

Ioseph.

Tt 2

uerò

*Iudei Romanos
aggrediuntur.*

uerò retrorsum stadijs tribus castra muniri iubet. Labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatam: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaq; interiacente ualle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem uerò sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariâ distributa mala, inter se inière cõcordiam rationemq; inuicẽ requirebant, qui dnam expectarent, quid ue perpessi, tres muros contra uitam suam paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibiq; utilium residerent mœnibus clausis, remisissiq; armis ac manibus. In nosmetipsos profectò, exclamat aliquis tantummodò fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atq; alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subito in legionem decimam ruunt: perq; uallem factò impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam pleriq; depositis (nec enim excursus Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè uellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim alij recessere: multi autẽ ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adijciebantur, eorum freti uictoria qui præcesserant, & quòd cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus uidebatur, quòd secunda fortuna uterentur. Rom. autẽ maximè ordinari consueti, & cum decore atq; præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. unde tunc quoq; præuenti aggressione cedebant. Si quando tamẽ sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetũ minus cautos feriebant. Semper uerò excursione gliscẽte, magis magisq; turbati, postremò castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculum uentura fuisse uidebatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxiliũ, multisq; increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures uerò fauciasset, omnes autem in fugam uertisset, atq; in uallem præcipites cõpulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasere, flectunt se iterum, & ualle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, alijsq; de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis edificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse uidebatur. Cumq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signũ dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu

aurum

autem medio Titus cum paucis relictus est: multumq; monentibus amicis, qui pro Imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus Iudæis cederet, neq; pro his in discrimen ueniret, quos ante ipsum saluos esse nō oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quod non militis officio fungeretur, uerum & belli & orbis Dominus esset: neue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosq; in ora feriens, cum ui obniterentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinē proturbabat. Illi autem & uiribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitatem fugere: sed in utrumq; latus ab eo declinantes, rursus fugientes insequerantur: quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoq; impetū præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, ubi fugere in inferiores uidere, metus ac turba occupat: totumq; agmen dispergitur, suspicantium excursus quidem Iudæorum ferri non posse, Titum uerò in fugam uersum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse: & tanquam Panico terrore circumdati, alius aliò ferebantur, donec quidam cum in media pugna uersari Imperatorem uidissent, plurimum metuentes, uniuersæ legionis eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis uiribus in Iudæos utebantur, & semel impulsos urgebant per decliua. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. Cumq; Romani plus possent, eo q; superiores erant, in uallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminabat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uerò cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, uerum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit: atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

Titus totam legionem periculo bis liberat.

De intestina pugna azymorum diebus.

Cap. IIII.

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumq; instante die, qui est Aprilis mēsis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptijs esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioānes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub ueste latentibus instructos, quorum pleriq; impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. Illi autem postquam intrauere, uestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna uerò statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ uerò sibi met solū insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus confererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroq; caderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumq; antehac insidiatorē aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed

Ioseph.

Tt 3

qui

Titus ad moenia castra ponit.

qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosque ex cloacis dimiserunt. Ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quae tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium uero exercitum iussit totum quod erat usque muros, spacium complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos ac praedia incolae praemunierant, omnesque opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum a Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara uocabatur.

De iudeorum dolo in Romanorum milites.

Cap. V.

Is denique diebus Iudaei Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditio fori audacissimi extra muliebres (quae sic appellabatur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero uitabundi latebant. Alij uero per muros dispositi, populumque se esse simulant, clamore pacem implorabant, foedusque poscebant: portasque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, una etiam contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. Illique se uipertum pereaditus uelle simulabant, & ciuibus supplicare. Cumque ad Rom. sapissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum haec eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos uero ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie namque prouocatos eos ad pacem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat: etiam tunc igitur milites manere loco suo praecepit. Iam uero quidam operibus apppositi, raptis armis ad portas excurrere coeperunt. Hi autem qui expulsi uidebantur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portae propinquabant, cursu eos circumueniunt, & a tergo persequiebantur. qui uero in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenumque telorum simul infundunt: adeo ut multos quidem necarent, plurimos uero fauciarent. nec enim facile erat a muro diffugere, alijs retrò uiolenter instantibus. Et praeter hoc pudor, quod rectores peccauerant, itemque metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis uulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremo eos a quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamen recedentes usque ad Helenae monumentum, Iudaei urgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunae maledicentes, & Romanos uituperabant fraude pellectos: scutaque alte sublata crispantes tripudiabant, & cum laetitia uociferabantur. Milites autem interminatio principum, & Caesar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudaei quidem, quos sola regit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo, eorumque dolos fortuna prosequitur, qui sunt morigeri, sibi inuicem beneuoli ac fideles: Romani uero, quibus ob

Titus milites suos corripit.

disciplinam

disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contra peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum, praesente Caesare, sine rectore dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscunt militiae leges, plurimum pater, cum hoc uulnus audierit. Ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. Leges autem, si cum in eos qui minimū quid praeter ordinē mouerint, morte uindicerent, nunc totum desertorem exercitum uideant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam uincere sine praeepto ducis, infamiae est. Haec Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usurus. Et hi quidē abiecerunt animos, quasi iam iamque iuste morituri: circumfusae uerò legiones Titum pro cōmilitonibus obsecrabant: paucorumque temeritatē condonari cunctorū obedientiae precabantur: emendatos enim peccatū praesens, futurae compensatione uirtutis. Placatus est Caesar utilitate simul ac precibus. Namque unius hominis animaduersionem usque ad factum promouendam putabat, multitudinis uerò ad ueniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens, ut post haec prudentius agerent. Ipse uerò, quemadmodum Iudaeorum ulcisceretur insidias, cogitabat. Interuallo autem, quod usque ad muros ciuitatis erat, per quadriduū coaequato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tuto traducere, militum ualidissimos à septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum praetendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter utrosque sagittarijs. Excursibus autem Iudaeorum tanto praesidio preclusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum propè duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim, quae appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens, flectitur ad occidentē: altera uerò pars exercitus eam turrim uersus, quae appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

Titus Iudaeorum insidias ulciscitur.

Descriptio Hierosolymorum. Cap. VI.

CIUITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quā uallibus inuicem cingebatur. ex ea namque parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontibus semet insipientes, interueniente ualle discretos, in quam domus creberrimae designabant: collium uerò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege uocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum edificauerat) à nobis autem forum superius. alter aut, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & undique decliuus est. Contra hunc autē tertius collis erat, natura humilior quā Acra, & alia lata ualle antè diuisus. uerum postea qua tempestate Asamonæ regnabant, & uallē aggeribus repleuerunt, ut templo cōiungerent ciuitatē, & Acræ altitudinē celsam humiliorē fecerunt, ut ex ea quoque sanū supereminens cerneretur. Vallis aut quae Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, usque ad Siloam pertinet, ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, uocabamus.

Templum à Salomone edificatum.

Foris autem ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebantur, & utrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium uero murorum uetus-
 tissimus quidem, propter ualles imminentesque his desuper collē quo erat cō-
 ditus, facile capi nō poterat. ad hoc autē quod loco praeſtabat, etiam firmissi-
 mē structus erat, Dauid & Salomonis, aliorumque interea regū largissimis im-
 pensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hip-
 pico, ad eam quae dicitur Xystus pertinens: deinde curiae coniunctus, in occi-
 duam templi porticum desinebat. parte autem altera ad occidentem ex eo lo-
 co ductus, per eum qui uocatur Betiso descendens in Essenorum portam:
 deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in orien-
 tem uersus, qua stagnum Salomonis est, & usque ad locum pertinens, quem
 Ophlan uocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem
 murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc au-
 tem fuerat muri prioris. septentrionalem uero tantummodo tractum ambi-
 ens: usque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principiū
 dabat: unde ad Boreae tractū pertinens, deinde ad Psephinam turrē ueni-
 ens, contra munimentum Helenae, quae Adiabenorum regina fuerat, Izatae
 regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in an-
 gulo posita flectebatur contra Fullonis, quod dicitur, monumentū. Cum ue-
 tere autem ambitu iunctus in Cedron uallem, quae sic dicitur, desinebat. Hoc
 muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinxerat, cum esset
 omnis antē nuda. Exuberans enim multitudine, paulatim extra moenia serpe-
 bat: templique septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non pau-
 lulū processerat. Quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha,
 situs quidem ex aduerso Antoniae, fossis autē altissimis separatus: quae de in-
 dustria ductae sunt, ne Antoniae fundamentis colli cohaerentibus, & accessui
 facilis sit, & minus edita: unde etiam fossae altitudo plurimum turribus celsi-
 tudinis adijciebat. Nominata est autē pars addita ciuitati uoce indigena Be-
 zetha, quod Latino sermone dicit, Noua ciuitas. Eius autē partes incolis pro-
 regi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum qui-
 dem ita, ut praediximus, inchoarat. Veritus autē Claudium Cæsare, ne magni-
 ficentiam constructionis ad nouarū rerum ac discordiae suspicionem trahe-
 ret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugna-
 bilis esset ciuitas, si perfecisset muros, ut coeperat. Saxa enim xx cubitis lon-
 ga, & decem lata contexebantur: quae neque ferro facile suffodi possent, ne-
 que machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur. Profecto autem altitudi-
 nis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui aedificium aggressus erat,
 minimē fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiam ludæorum studio fabri-
 catus, ad xx cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula
 uero trinis habebat: totaque altitudo ad xxv cubitos erigebatur. Murum au-
 tem supereminebant turres, uiginti quidem cubitis in latitudinem, uiginti
 uero in altitudinem, quadratis angulis structae, & sicut ipse murus plenae ac
 solidae. praeterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deteriore:
 post altitudinem uero turris solidam, uiginti cubitis elatam, cellae desuper
 ac coenacula erant, aquarumque pluuiarum receptacula, & tortuosi lati-
 singu-

singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. Medius uero murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta diuisi erant. Omne autem ciuitatis in gyro spacium trigintatribus stadis finiebatur. Cum aut totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. Ex ea namque per LXX cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, & usque ad mare, itemque ad ultima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro edificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, uniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. Nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisque tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, & coniungi memoriæ dedicando: huic quidam, ut dixi, amoris causa preemptæ, ipsæ autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici uocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem LXXV cubitos in latitudine, itemque longitudine habebant, & excelssæ LXX cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem uero saxisque adunatâ compaginem puteus XX cubitis altus erat imbris excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus, LXXV cubitis alta, inque uaria membra diuisa: & desuper eam minime quidem binis, propugnacula uero ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda uero turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æque lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat: & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachijs, itemque propugnaculis septa. In media uero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei usus uideretur deesse: in summo autem propugnaculis minisque erat ornata, cum omnis eius celsitudo propè ad XC cubitos tolleretur. & specie quidem uidebatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia uero turris Mariammes (sic enim regina uocabatur) usque ad XX cubitos facta, per XX alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisque ornatiores diuersoria sustinebat: cum id proprium, sedque dignum esse rex putauisset, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quam quæ uirorum nominibus uocitæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui scemina nomē dederat, & cuius omnis altitudo per LV cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo uidebantur esse maiores: nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis uelut quidam uertex alius propè ad LXX cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. Nec enim ex uulgaribus saxi, aut quæ homines ferre possent, uerum secto marmore candido, & singulis per XX cubitos longis, latisque decem, ac per V altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copu-

Psephina turris.

Hippicos turris.

Phaselos turris.

Mariammes turris.

lata

*Aula regia.**Fanum.*

lata erant, ut singulæ turres, singula saxa uiderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosq; formata, ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia uel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per xxx cubitos edito cincta erat. Aequalis autem distantia turribus ornatissimis ambiebat, ornata uirorum receptaculis, & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum uarietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq; rara uidebantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumerata species ædificij, plenaq; omnia supellectilis, cum pleraq; in singulis ex auro essent, atq; argento. Adhæc multæ porticus, aliâ per aliâ in circulum flexæ, columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiq; uiridarijs syluisq; uariata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas ubiq; signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasq; turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim nec pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetq; memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinialis flamma consumpsit. Nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatorib. intestinis, ut supra memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: trāsit aut in regiam, triumq; turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collē. Et initio quidem uix templo atq; areæ sufficiebat, iacens in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; decliuus. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoq; muro, tantum assumpsere spaciū, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe maius opus extructū est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam uero locis pluribus. non tamē omnis altitudo fundamentorum uideri poterat, multum uallibus obrutis, ut angustas uias oppidi coæquarēt. Saxa uero quadragenū cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile uidebatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebāt quinīs & uicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quodq; ligno rasili erant, apteq; cohærebant, operæ precium spectantibus exhibebat: nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx cubitos erant: omnisq; gyrus earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spaciū uariabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum: quæ uero ad secundum

temp. um

templum ibatur, cancellis septum faxeis ad tres cubitos altis, nimiumq; grato opere factis: ubi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, lege castimoniarum præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim uocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro circumdatum: cuius exterior celsitudo, quamuis XL cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle oblecta. Post XIII autem gradus, spatium erat usq; ad murum, CCC cubitis planum. Hinc rursus alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrinque uidelicet, duæ uerò ex oriente. Necessario namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoque porta opus esse uidebatur. Contra primam uerò, secreta erat ex alijs regionibus una porta meridiana, & una septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus sceminis, religionis causa uenientibus: occidua uerò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intro propè à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. Erant autem simplices: ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus abessant. Portarum autem aliæ quidem auro & argento undiq; tectæ erant, itemq; postes ac frontes: una uerò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidē in singulis ianuæ erant tricenis cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. Post introitum uerò, ubi latiores fiebant, tricenis utrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra uerò quam uiginti cubitis celsas. Singulas autem binæ columnæ duodenum cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidē portarum magnitudo par fuit: quæ uerò supra Corinthiā posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat: quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumq; magnificentiorem: quoniā crassiori argento atq; auro uestiebatur: quod quidē nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum uerò templum in medio positum, hoc est, fanum sacro sanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: pone autem XL cubitis angustius erat. Aditus enim, ueluti quibusdā humeris, utrinque uicenum cubitorum producebantur. Prima uerò eius porta LXX cubitis alta erat, & XXV lata, neq; fores habebat. cælum enim undiq; cōspicuum lateq; patens significabat. Erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroq; circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: per que nonaginta cubitos

Sanctū fanum.

Locus mulieribus destinatus.

Porticus.

tolle-

tollebatur, cum longa XL cubitos esset, ac XX transversa. Interior uero porta tota inaurata erat, ut dixi, & circum eam auratus paries: de super autem habebat aureos pampinos, unde racemi statura hominis pendebant. Et quia con-
Velum Baby-
lonium. signatio intercedebat, templum exteriore humiliter uidebatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim uero latas. adhuc aulaeum longitudine pari: hoc est, uelum Babylonium, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura uariatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed uelut omnium rerum imaginem praeferebat. cocco enim uidebatur ignem imitari, & bysso terram, & hyacintho aerem. ac mare purpura, partim quidem coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratque in eo per scripta omnis coeli ratio, praeter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat LX cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rursus autem LX cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad XL cubitos auulsa, haec tria mirabilia & praedicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem uero lucernae, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim uero panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoque seruire. Intima uero templi pars, XX cubitorum erat. Discernebatur autem similiter uelo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa uero, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum uocabatur. Circa latera uero inferioris templi, multa erant membra per uia, triplici tecto suspensa: & ad utrumque latus, ad ea introitus a porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XL cubitis, nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo uniuersa, cum in solo XL cubitos habuerit. Exterior autem facies nihil, quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. crustis enim aureis grauissimis undique tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contententium oculi, quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul monti niueo similis uidebatur: nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis ueribus horrebat acutissimis, ne ab insipientibus aurbus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius, longitudo XLV cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex.
Ara. Ara uero pro templo, XV cubitis alta, lata uero & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, ueluti cornutis angulis eminebat, & a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. Sine ferro autem constructa erat, nec unquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usque ad cubitum surgens, quae populum a sacerdotibus segregabat. Gonorrhoeos, hoc est, semine fluentes, itemque leprosos tota ciuitas arcebat, & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. praedictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, a sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotum genus ducentes,

tes, cæcitat̃is causa munere nō fungebantur, cum incolumib⁹ intra l̃item
aderant, partesq̃ generis conſequebantur: uestibus tantum utebantur ple-
beijs: quoniam ſacerdotali ſolus qui ſacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare
uerò templumq̃ accedebāt carentes omni uitio ſacerdotes, ueste quidē ami-
cti byſſina: maximè uerò mero abſtinentes, ac ſobrii religionis metu, ne quid
rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum iſtis non tamen ſem-
per aſcendebat, ſed diebus quibuſq̃ ſeptimis, & per ſingulos meſes Calen-
dis: uel ſi quando patria feſtiuitas atq̃ annua ab omni populo agebatur. Et
ſacrificabat uelamine præcinctus, eoq̃ tectus femora uſq̃ ad genitalia: linteū
uerò habens intrinſecus demiſſum uſq̃ ad pedes, & hyacinthinum deſuper
indumentum rotundū, ex quo ſimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tin-
tinnabula, malaq̃ granata ſuſtinentes, tintinnabulis quidem tonitrua, malis
uerò fulgura deſignantibus. Pectoris autem uestimentum uittæ cingebant,
quinq̃ uariatę coloribus: hoc eſt, auri, purpuræ, cocci, byſſi, & hyacinthi: qui-
bus etiam uela templa diximus eſſe contexta. iſſdem autem habebat etiam es-
pomidem temperatā, in qua plus auri erat: & habitu quidē indumento tho-
raci ſimilis uidebatur: duabus autem fibulis aureis, aſpidum ſpecie uinciēba-
tur: quibus incluſi erant optimi, maximiq̃ ſardoniches, ſcripta tribuū gentis
Iudææ nomina præferentes. ex altera uerò parte, duodecim pendebant aliij
lapides, in quatuor partes terni diuiſi: hoc eſt, ſardius, topazius, ſmaragdus:
carbunculus, iaſpis, ſapphirus, achates, amethyſtus, lyncurium: onyx, beryl-
lus, chryſolitus. quorum ſingulis ſingula item cognomina erant ſcripta. Ca-
put autem byſſina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia coro-
na erat aurea, ſcriptas ferens ſacras literas, quæ ſunt quatuor elementa uoca-
lia. Ea quidem ueste non ſemper, ſed alia ambitioſa utebatur: illa uerò ſi quā-
do adyta introibat. ſolus autem atq̃ ſemel in anno intrabat, quo die cunctos
ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus ite-
rum diligentius referemus. non enim pauca ſuper hiſ exponenda ſunt. Cæ-
terum Antonia in angulo quidem duarum porticum ſita erat prioris tem-
pli, quæ ad occidentem ſeptentrionemq̃ ſpectarent. In ſaxo autem fuerat ex-
tructa, quinquaginta cubitis alto, & undiq̃ prærupto: quod opus Herodis
regis fuit, ubi maximè ingenij ſui magnificentiam demonſtrauit. Primum e-
nim à radicibus ſaxum ipſum leuib⁹ cruſtis obtegebatur, quo & decus ad-
deret operi, & facilè dilaberentur, qui uel aſcendere uel deſcendere tentauiſ-
ſent: deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. Intra hunc
omne ſpatium Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autē regie
latitudinem ad deſcriptionē habebat, diuiſam in omnem uſum habitationū
& ſpeciem, id eſt, atria, & balnea, & aulas caſtris aptiſſimas: ut quantū ad u-
ſum neceſſarium pertinet, ciuitas uideretur, magnificentia uerò palatium. In-
ſtar uerò turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turrib⁹ cingē-
batur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ uerò ad me-
ridianum orientalemq̃ angulum ſita erat, LXX cubitis eminebat, ut ex ea to-
tum templum uideri poſſet. Quā uerò porticibus iungebatur, utrinq̃ deſcē-
ſus habebat, unde cuſtodes commeabant. Semper namq̃ in ea Ro. milites
reſidebant, & cum armis appoſiti cuſtodes, ne quid populus feſtis diebus

Pontificis uestitus.

Antoniae ſitum.

noui committeret, obseruabant. Castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo uerò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ita ut dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi.

Deditionem Iudei recusant, & Romanos adoriuntur.

Cap. VII.

P VGNACISSIMA autem maxime que dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta uerò decem millium duces, quibus ipse quasi Dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes uidebantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos uiginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem antè habuerant, & Simone Arini filio, utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat premium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murumq; maiorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & usq; ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, usq; ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & uallem quæ Cedron appellatur, & alijs quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redire. Rursus que discreti, pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neq; post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. Qui uerò eam debellarunt, maius aliquid perfecere. Dico enim, quòd seditio ciuitatē, Romani uerò seditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iustitiam uerò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuiq; suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quā muros aggredere tur, explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, quā ualles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior uidebatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. Neglecta enim fuerat munitio, propterea quia nō satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam
ex ami-

ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius unà cum Iosepho accessisset, pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: simulq; suburbana militibus uastare permittit. collectaq; omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasq; machinas atq; tormenta: quibus & excursus hostiū in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis, existimantem poenas se ab noxijs repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos focij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon nō quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murū dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæq; apud Antoniam capta fuerant. Sed horū possessio, propter imperitiā plerisq; non erat utilis. pauci autem à transfugis docti, malè utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacentibus militibus imminabant, perq; cuneos excurrentes, manus etiā conferebant. Operantes aut crates super uallum oppositæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excursus erant machinæ cōparatæ mirabiles. præcipuè uerò decimæ legionis ballistæ uehementiores, & tormenta faxorū, quibus non solum irruentes, sed etiā super murum stantes auertebantur. nā & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadij modū torquebantur. Ictus aut nō solum primis quos offendisset, sed aliquando posteriorib. quoq; intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantū sono ac fremitu noscebantur, sed etiā claritudine prospiciebantur. Deniq; speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quādo impelleretur machina, saxumq; ferretur: patria lingua clamantes, Filius uenit. Itaq; præsciebant, in quos ueniret, atq; ita uitabant: & hinc eueniebat, ut illis declinantib. lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. Tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosq; simul unius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. Omni uerò eos molitione atque audacia, die noctuq; prohibebant. Perfectis autē operibus, plumbo & lino ab aggerib. iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniā de super telis petebantur. Cumq; pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublati est, item que seditiosos pavor inuasit. Et quia periculum commune utrisq; uidebatur, cōmuniter iam repugnare cō-

Nicanor sagitta percutitur.

Titus urbem obsidet.

Hierosolymitani concordant.

uolentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarum, in unū corpus coeunt: murumq; amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorū, contraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. Audacissimi uerò cateruatim profilientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritia quidē pauca, plura uerò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta utraq; machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidē ferentes, prohibebat: iaculātes uerò à turribus reprimebat, nocendi tēpus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries cōmouit angulum turris: murus autē stabat incolumis. nec enim statim cū turri periculū sensit, quæ multo altius eminebat, nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinā. Cum autem ab excursibus paululum quieuisent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quā turris erat Hippius, porta latenter: ignemq; operibus iniiciunt. Vsq; ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autē periculo maturē, & qui erant, propius excitati sunt, & qui procul aberant cōuenēre. Romanorū autē disciplina uincebat audaciā Iudæorum: & quos prius offenderant in fugā uersis, alijs qui colligerētur instabant. Grauis autē circum machinas pugna cōmissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusq; clamor utrinq; tollebat, & multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensaq; omnia cū instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq; præter opinionem sui uiriliter dimicantes, nam gloriosissimis in hoc bello prelati sunt, donec Imperator equitum ualentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam uersa omnes compulit in ciuitatem, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, unum ex Iudæis uiuum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si fortē reliqui uel hoc spectaculo territi concederent. Post eius uerò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo perijt: magnum quē & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

Titus Iudæum crucifigi iubet.

Ioannis Idumæorum ducis interitus.

De casu turris, & duorum murorum obtentu.

Cap. VIII.

NOCTE uerò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenū cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam uerteret, una earū sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti uerò sonitu factō, metus occupauit exercitū. Conari autē aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionib. ac tumultus erat. cūq; nemo quid accidisset, referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientib. hostibus semetipsos timebant: signūq; diligenter singuli à proximis requirebāt, tanquam Iudæi iam castra possiderent.

rent. Panicoq; terrore capti uidebantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, uerum cunctis indicari iussit: tandemq; tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, et iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorumq; tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat: cumq; neq; eueri propter grauitatē, neq; incēdi propterea q; ferro tegebantur, facile possent, ultra iactum teli fugientes, arietū impetus non uetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arietē Romanorū, quem Iudæi Nicon uocabant, quod omnia uinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & uigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamē etiam negligentia, uel quod malè consulerent, murū sibi superuacuū esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. Cum autē Romani, quā primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundū omnes Iudæi relictis custodijs refugerunt. portis autē Romani qui transierunt patefactis, exercitum recepēre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximā diruunt, & septentrionalē ciuitatis regionem, quam antē Cestius uastauerat. Titus autem notato quā Assyriorū castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationē statim aggressus est. Tunc igitur partiti murū Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidē, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnant. Simonis autē manus iuxta monumētum Ioannis aditum clausuerant, usq; ad portam, qua in Hippicon turrē aqua inducebatur. Sæpe autē profiliētes ē portis, cominus dimicabant: cōpulsicq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiā uincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos uerò audacia, quam timor aleret, sustentabat, quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autē, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ uictoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia utrisq; in somnis & die grauior nox dirimeret: his quidē occupatum iri murum continuo metuentibus, illis uerò ne Iudæi castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnae parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emineret apud duces suos. maximè uerò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoq; modo illum singuli subiectorum colebant, ut ad semet quoq; interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad uirtutē hortabatur consuetudo uincendi, & quia uinci non assueuerant, crebræq; militiæ, exercitationesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia uerò Titus semper ubiq; præsens, nam & inertia, spectantē atq; opitulante Cæsare, grauissimum facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. Præterea fructus erat, uel cognosci solum principi uirum fortem: idcirco multorum maior uiribus alacritas demonstrata est. Denicq; istis ipsis diebus, ualidissima Iudæorum acie instruitur.

Romani Nicon murum diruunt.

Longini præ-
clarū facinus.

cta pro moenibus, telisq; utrinq; missis, quidā Longinus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudeorum irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obuiam tendentis ore percussio, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob uirtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantūmodo qualiter afficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus salutis militis, quam uictoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam uerò esse uirtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, que periculum non haberet, uiros esse præcipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

Cap. IX.

TAQVE à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidā uersutus ac subdolus, Castor nomine, cum decē alijs militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cū pauidi sub loricis aliquandiu quieuisent, concussa turri surgunt, extentisq; manibus Castor ueluti supplex Cæsarem implorabat: & uoce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iam que Iudæos existimans belli poenitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid uellet, eloqui permittit. Cumq; ille respondisset, ad foedus uelle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire uoluissent: paratoq; animo fidem pacis etiā ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nunquā se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentib. cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum uacuum esset tempus, de rebus urgentibus cōsiliū caperet: paulisper enim se illudere Imperatori Romano. Simul aut hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios uidebatur. Illi autem uelut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisq; percussis uelut interfecti ceciderunt. Titus uerò eiusq; socij obstupere tanta eorum pertinacia, cū ex inferiori loco quod factum erat, uerè uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit, tum que ille telum extractum Imperatori ostēdens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, ut Castori dexterā porrigeret. Verū is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uerò quidam ex persuasis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter uerò super eum saxum demisit. Et ipsum quidē, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militē qui aderat, uulnerauit. Cæsar uerò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minus que decipi calliditate sæuitiam: arietisq; impulsione, iracundia fraudis, uehementius utebatur. Castor autem eiusq; socij turrin ictibus iam cedentem incendunt: perq;

perç flammas in eiufdem miffi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam fe ignibus tradidiffent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto poftquam primum ceperat: fugatisç inde ludæis, intrò cum lectis mille tranfijt, quos circa fe habebat, armatis: ubi noua ciuitas quòd lanæ uenditores erant, fabriç ærarij, uestiumç mercatus, & ad murum anguftæ uiæ tranfuerfæ tendebant. Enimuero fi uel ftatim muri difturbaffet maximam partem, uel quæ ceperat lege belli uaftaffet, nullum credo damnum uictoriæ fuiſſet admixtum. Nunc autem ludæos exoratum iri fperās, cum liceret capere facilem difceſſioni aditum dilatauit. nec enim quibus conſulebat, inſidiaturos ſibi putabat.

De ſecundo muro bis obtento à Romanis.

Cap. X.

DENIQUE poftquam ingreſſus eſt, neç occidi quenquam permiffit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: ſed tam ſeditioſis, ſi pugnare uellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quàm ipſi populo fortunas proprias ſe rediturū pollicebatur. Plurimi nanç petebāt ſibi ciuitatem ſeruari, templum uerò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumç imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant. Mortem autē populo denunciātes, & ſi uerbum quiſquam de traditione feciſſet, pacem uenomināſſet, mox interficiēdum eum eſſe minitantes, Romanis qui introiēre, alij per uiarū anguſtias obſtabant, alij ex edibus: alij murū per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. Quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiferunt, relictisç turribus in caſtra reſeſſerunt. Clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. Creſcente autem numero ludæorum, & propter locorum peritiam uiarumç ſcientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbenſibus pellebantur, cum magis neceſſitate reſiſterēt. Nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnesç penē qui trāſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliffet. Diſpoſitis enim per ſumma uiarum ſagittarijs, & ubi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiam in illo prælio cōprobatuſ: durauitç tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites reſeſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis uerò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neç Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neç uinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. Nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententijs Deus: & neç Romanorū uini, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſuper eſſe cernebant: neç famem, iamiamç ſerpentem. Adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iam dudum inopia laborabāt, & penuria uictus iam multi defecerāt. populi tñ interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem nō probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quiç uiuere cōtra Romanos optarent. contrariam uerò multitudinem, uelut onus quoddā, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erāt. Romanos autē,

Titus murum cap.

Romani ſecundo muro potitiuntur.

quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum sustinuere fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum uehementius aggressum nequam ferre potuerunt: sed ui coacti, rursus quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius septentrionalem partem statim deposuit: in meridiana uerò per turres præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro deditione facienda, & fame obsectorum. Cap. XI.

IA M' Q U E tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spaciūq; consilij seditiosis esse dandū, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitterent. Nec enim diutius eis prædas posse sufficere, ipse ocio cōmodè utebatur. Nam cū dies aduenisset, quo militib. oportebat alimenta distribui, in conspicio hostib. loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitib. ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per multū spaciū auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iucūdius suis, aut horribilius hostib. uidebatur. Spectantibus enim & uetera plena erant moenia, & septentrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneret, nullamq; ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat. Metus autē quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumq; pulchritudinē conspicientes, & ordinationem uirorū. Et fortasse ad illam speciē seditiosi animos mutauissent, nisi malorū immanitate, quæ in populum cōmiserant, dandam sibi ueniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. Præualebat etiam fatum, quod innocentes cū nocentibus, & ciuitatē cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta cōsecuti sunt. Quinto autem die, cū omnia faciens Titus, nihil ludæos pacatum cogitare sensisset, bifariā diuiso exercitu, Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniā templum: namq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraq; aut parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionib. singuli. Et iuxta monumētum quidem operantes, à ludæis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uerò ab Ioannis socijs cum multitudine Zelotarum, nō solum quia de superiore loco pugnabant, uerū etiam quia machinis iam uti didicerāt, paulatim enim usus quotidianus aluit peritiā. Habebant autē balistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionē Romanis efficiebant. Titus autē sibi saluam fore fortunā sciens, & perituram esse ciuitatem, unā & obsidioni uehementer instabat: nec poenitudinem ludæis suadere cessabat: consiliumq; factis admiscens, & orationem sæpe armis efficaciorē cognoscens, tam ipsos ut saluari uellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iā capta uideretur, quam & Iosephū allegabat, patria lingua uerba facturū, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaq; Iosephus murū circuiēs, simulq; extra teli iactū stās, unde exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerēt, tēplo ac patriæ, neue cōtra

Iosephi ad Iudæos oratio.

hæc

hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manus que suas ad hoc usque cohibere. ipsos uero in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. Quin potius uiderent muros concidisse firmiores, excisis uero infirmiores superesse: Romanorumque uires cognoscerent sustinere non posse, his que seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum, qui multo tempore paruisset imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem uideri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò uero transisse ad eos undique fortunam, Deumque per singulas nationes ducentem Imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem ualidissimam legem, tam feris bestiis quam hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosque esse uictoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, celsisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos uero quæ tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuo uero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladijs irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soli que possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usque insolentes essent: natura eos esse in Imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod utile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem uacuum uiris, neque desertam habere prouinciam: idcirco uelle Imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si ui ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerrint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes uituperabant: multi uero conuicijs, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus, minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, uociferans, uestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quæ alium sic uicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem uiolatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum uos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Aegyptiorum, idemque Pharaon uocabatur, cum infinita manu descendit, reginamque Sarā materni nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster?

*Iudei Iosephi
admonitionem
respuunt.*

Armis

Armis credo ultus est iniuriam? Atqui ccc & xviii prefectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quē uos poluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Non ne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem uos gentili cæde cruenta stis locum, ac tremens nocturnis somnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argēto amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos Deo potius permiscere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotibus ducebat? An non ab Assyrijs raptam nobis sanctā arcam, Palæstina & Dagon simulacrum genuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis uerò occultis corporum, ac per ea cum cibo uisceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod ommissis armis ac manibus, eius se iudicio permiscere. Rex Assyriorum Senacherib cum totam ducens Asiam, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? non ne ab armis quiescentes in uotis erant, & angelus Dei in una nocte infinitum deleuit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius clxxxv milia reperit mortuorum, atq; ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitiū, ubi per annos lxx populus exulans, non antè libertatem recepit, quā eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est persecutus, iterumq; auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæ precium quod armis parētes nostri fecerint, aut nō sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superabant. Pugnantes uerò, semper de spe deciderunt. Nam ubi rege Babyloniorū urbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quā cum templo ciuitatem uidit excindi. Atqui uidete, quanto ille rex uestris ducibus eiusq; populus uobis erat moderatior. Deniq; Hieremiam uociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderēt ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos (ut intus gesta prætermittā, neq; dignè possum iniquitates uestras exponere) me, qui uobis salutem suadeam, querimini, telisq; appetitis irati, quod uos uestrorum comonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idē tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum uerò ab hostibus direptum est: sanctumq; per triennium sexq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? non ne indigenarum impietas? Vnde seruire coepimus? Non ne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor,

Romani indigenarū impietate ad bellum contra Iudæos incitati.

furor, & inter eos cōtentio, Pompeiū intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit: Deniq; tres menses obsessi, quanquam nihil quale uos in sanctum legesq; deliquerant, & maiorib. ad bellum subsidjs utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum: quo regnū obtinente, Deus iterū captiuitate persequabatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanū adduxit exercitū. circumdati uerò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorū supplicia pependissent: direptaq; est ab hostib. ciuitas. Ita nunquā genti arma data sunt. Oppugnationi uerò sine dubio cohæret excidiū. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnib. permitteret manusq; tunc humanas contemnere, cum à superno ipsi iudice non recedāt. Vos autē quid ex his, quæ legis cōditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quātū autē illos qui citò periēre, impietate superastis? nō occulta dedignātes peccata, hoc est furta, insidiasq; atq; adulteria, rapinis, cædib. certatis, nouasq; maleficiorum excogitastis uias. Sanctum uerò templum, factū est omnium receptaculū: & indigenarū manib. pollutus est locus, quē Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legē nostrā de suis morib. derogātes. Deinde post hæc in quē fuistis impij, hunc auxiliatorē speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisq; manib. adiutorē uestrum rogatis. Talibus rex noster precib. aduersum Assyrium supplicauit, cū magnum illum exercitum Deus una nocte prostrauit. Similia uerò Assyrijs Romani cōmittunt, ut etiā similem ultionē speretis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, ut uastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurādo ad incendiū templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributū, quod parentes nostri eorum parentib. pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatem, neq; sancta omnino tangunt. Cōcedunt autem uobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiuntur. Infamia est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim ulcisci nouerit cū oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, quā castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiā uestram progeniem liberaret, Romanos uerò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremo nō nūc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neq; Sosius quicquā passi sunt, & ciuitatē uictoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiā fontes nunc ubiores profluunt, qui prius uobis aruerant. Deniq; antē eius aduentū scitis & Siloam & omnes extra ciuitatē fontes adeò defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur. nunc autem ita hostib. nostris largi sunt, ut non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprā memoratus Babylonius rex cū exercitu aduenit, qui & captam ciuitatē incendit & templum: quāuis, ut opinor, nihil tunc illi tātum, quantū nos impiè nunc, cōmisissent. Itaq; sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisq; nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidē uir domū flagitiosam fugiet, & domesticos oderit:

Deum

Deum uerò malis uestris inhærere arbitramini: qui etiam occulta cōspicit, & audit omnia quæ tacetur: Quid autem apud uos tacetur: quid celatur: quid non etiam inimicis planum factū est: Iniquitates enim uestre uelut in promtu neminem latent: inq̃ dies singulos, quis peior sit, certamen habetis, atq̃ ita nequitiam, ut uirtutē demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelitis, & diuinitas confelsis ac pœnitentib. solet sese placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat uos patriæ iam diruptæ. Conuertite oculos, & aspiciate eius quam proditis pulchritudinē, quale oppidū, quale templum, quàm multarum gentiū munera. Quis in hæc flāmas adducit: quis hæc iam nō esse desiderat: Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius: ô duri & lapidib. stupidiores. Si hæc non ueris luminib. cernitis, saltem familiarum uestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusq̃ filij, coniuges, & parentes, quos paulo pōst aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia unā cum his periclitabitur mihi mater & cōiunx, & familia non ignobilis, domusq̃ olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquā hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis uestre sanguinem meum. Ipse quoq̃ mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho uociferante cum lacrymis, seditiosi quidē neq̃ animos flexerunt, neq̃ tutā sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus uerò ad profugiēdum cōmotus est, & alij possessionib. suis, alij reb. charissimis exiguo precio uenundatis, aurcos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum uerò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato uentre habebant usui necessaria. Titus em̃ plerosq̃ per agros, quò uellet quisq̃ pergere, dimittebat: idq̃ magis eos ad perfugiū hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebāt. Ioannes autē & Simon cum socijs, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebāt: & qui uel umbrā suspicionis dedisset, continuo necabatur. Ditionib. quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nā quasi transfugere uoluisset, ppter patrimonium quisq̃ occidebatur. Cum fame autē crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos utrumq̃ malum amplius accendebatur. Et paulatim quidē nulla erant frumenta, irrumpentes autē scrutabantur domos. Et si quidē inuenissent aliquid, eos qui negauerant uerberabant, si uerò nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidē afficiebant. Habendi autē argumento erant corpora miserorū, cum ea quæ solidis uirib. starent, abūdare cibo putarentur. Tabidi autē transfigebantur: nec rationis esse uidebatur, statim fame morituros occidere, multi uerò clām uniuersa bona sua uno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq̃ pauperes ordeī permutarūt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidā summa penuria infectum triticum comedebant. panē alij conficiebant, ut necessitas metusq̃ monuisset. Et mēsa quidē nusquā apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibū diripiebant. Miserabilis autem erat uictus, dignumq̃ lacrymis spectaculum, cum potentiores quidē plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignū est, in fame negligitur. Deniq̃ uxores uiris, & filij parentibus, & quod miserrimū, matres cibum infantib. ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin

*Fames apud
Hierosolymitas.*

uitæ guttas auferret. Edentes uerò talia non latebant, sed ubiq; aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum uidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimq; ruptis foribus irruebant, uictumq; iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultantes: nulla que miseratio uel cani erat capitis, uel infantia: sed abstractos pueros, & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodò alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium uias, nunc uirgis acutis podices transfigendo. horrenda que etiam auditu quis patiebatur, in unius panis confersionem, & ut unum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele uideretur, quod necessitas impetraret) exercentes aut dementiam suam, sex que sibi dierum commeatum præparantes, his que occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumq; gratia colligendarum nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumq; supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; uidebatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati uerò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati occidebantur: alij, quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerumq; delator subornatus indicabat, quod profugere uoluissent. Si uerò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in utroq; dissensio, scelerum uerò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum uendicans, non dedisset, nequissimus uidebatur. Et qui non acceperat, uelut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniuicem eorum explanare non potero: ut autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem unquam talia perpeffam puto, neque ullam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, ut minus impij uiderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem admittere uictoriam coegere: tardiusq; uenientem in templum ignem penè trahere. Deniq; cum hi ardere superiorem ciuitatem uidissent, neq; doliuere, neque illachrymauere: sed apud Romanos qui hæc paterentur, inuenti sunt. Verum hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Simonis & Ioannis
annis crudeli-
tatis.

De iudeis crucifixis, & aggeribus combustis. Cap. XII

TIT O autem aggeres proficiebant, quāuis à muro milites malè afficerentur: parte uerò equitatus missa, iussit per ualles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatōres, quibus iā minimè præda sufficeret: maior uerò pars ex populo

Joseph.

Xx

pulo

pulo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectib. suis metus, nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum coniugibus ac liberis diffugerēt: eosq; latronibus relinquere non patiebantur uice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autē necessitate repugnabāt: metu supplicij, seroq; uidebantur supplicare: post pugnam itaq; uerberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnūquam etiam plures caperētur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tāmāq; asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiā: maximè uerò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquā similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebāt, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quā cepissent, iam spaciū crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis uerò tantum defuit, ut ea clade mouerentur: quod etiam in contrariū eis celsit, ad deterrendam reliquā multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murū tractis, & si qui erant popularium prouiores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent demonstrabant: & qui cōprehenso tenebantur, eos supplices, non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupiētium, donec uerū cognosceretur inhibuit. Fuerunt autē qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerū suppliciū properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiē esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiā manus abscidi præcepit, eosq; ad Ioannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderentur profugi, nec crederentur: saltē nunc desinerent admonens, ne uel se cōpellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata uolūtate, & proprias animas, & patriam tantam & tēplum, cuius participē non habebant. Simul autē aggeres circūcundo, operātes urgebat, ueluti factis uerba nō multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patricius maledicebant, mortemq; se contēnere clamabāt, eamq; seruituti rectē præferre, multa uerò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq; Deo tēplum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros, quibus facta non adfore, finem em Deū esse. Talia conuicijs admiscentes uociferabātur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus, qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares, & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi, unde etiam nomen habebant: pleriq; tamen famam gentis æquare non poterant. Omniū enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoq; in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo uigente præsens se mirariaiebat, quid nā esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse, naturaq; promptissimus, tātusq; uiribus, ut multum peccaret audacia. Cū uerò Titus ad hoc subrisisset, laboremq; cōmunem esse dixisset, sicut erat, Antiochus cū Macedonibus in murum impe-

Antiochus
Epiphanes.

tum se

tum fecit. & ipse quidē pro uiribus suis ac peritia cauebat tela ludæorum, sagittis eos appetens: adolēcentes autē omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore, pmissiōis dūtius pugna certauerāt, & ad extremum multi faucij recessere: hoc reputantes, q̄ etiam uiris Macedonibus uincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cum totos dies septē & decem laborassent: ingētes enim quatuor iacti sunt. & unus quidem qui erat ad Antoniā, & à quinta legione fuerat extructus, contra mediū stagnū, q̄ Struthium uocatur: alter uerò à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uerò legio, quæ suprà memoratis præstat, in septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnū est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autē quintadecima legio triginta discedentē cubitis aggerē fecit ad pōtificis monumentum. Iam uerò ad motis aggeribus, loānes sub fossa intus terra usq̄ ad aggeres Antoniā uersus, dispositis per cuniculum sudibus, opera suspendit: illataq̄ sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. Succensis autē fulcimentis, fossa repentē subsedit, cumq̄ magno sonitu in eam aggeres decidēre, ac primo quidē cū puluere fumus ex alto excitatus est, cum ignem ruina concluderet. Perea uerò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidē facti stupor occupat: molitionem uerò ludæorum ægrè ferebant, iamq̄ se uicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus utile uidebatur, etiam si esset extinctus semel aggerib. deuoratis. Biduo uerò post, alios etiam aggeres Simon cum socijs aggreditur. Illa em̄ parte Romani ad motis arietib. concutere murum cœperant. Tephtheus autē quidam ex Garfi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarum ex regalib. famulis Mariammes, cumq̄ his Adiabenus quidam, filius Nabatæi, nomen habēs ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarūt. hisq̄ uiris neq̄ audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuēre, neq̄ magis horrendi. Nam uelut in amicos, non in agmen hostium excurrerent nihil cunctati sunt aut substitēre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendēre. Acti autem missilibus, & gladijs detrusi, non prius à periculo demoti sunt, q̄ ignis instrumenta corripere. Sublata uerò iam flāma, Romani quidē concurrentes è castris, auxilio pperabant: ludæi uerò ex muro eos phibebant, manusq̄ cū his cōserebant, qui flammās extinguere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: ludæi uerò etiam per flammās eos retinere certabant: & quāuis feruens nacli essent ferrum, tamē arietes nō amiserunt. Hinc autē flāma transijt in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq̄ Romani flamma circumdati, quoniā seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. ludæi uerò magis instabant, cū semper eorū numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiuuētis, minusq̄ cautos haberēt impetus, freti uictoria. Progressi autem usq̄ ad munimēta castrorū prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per uices succedentium armatorū, & acerbissima in eos sanctio Romanorū, ut qui loco de quolibet causa cessisset, occideretur. Hi pcenali exitio gloriosa morte prelata, steterunt fortiter: eorumq̄ necessitate simul ac pudore, plurimi fugientiū redierunt.

Ioannes arte
deicit aggeres.

Machine Rō.
per summā audaciam incenduntur.

Pœna in castrorum custodes apud Romanos.

Joseph.

Xx 2

runt:

*Titus militibus
castigatis ani-
mum addit.*

runt: balistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. Nam quoscunq; obuios habuissent, cum his congregiebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quòd malè tractarentur, cedebant. Iam uerò Titus aderat ab Antonia, quòd secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: multumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & uelut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumueniri: illi autem cum in ora ferirentur, contra eū conuersi durabant. Mixta uerò acie, puluis quidem lumina, clamor uerò aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autem non tam uirium fiducia, quantū salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, uel totā multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnae momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis aut aggeribus Romani mœrore tenebantur, q; tam longum laborem una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabāt.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Cap. XIII

ITVS autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni admoto milite uel muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, uniuerſi uerò militis impetum tolerare non posse, uerū sagittis esse obruendos. Prudentiores autē rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus alsideri, egressus eorum tantummodo obseruādo, ac ne uictus intrò ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neq; cum hoste manu cōfligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, uel etiā sine hoc interficere, quæ scuior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non uidebatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus uerò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim uiam obseruatam, occultas uias excogitatuſ Iudæos, tam necessitate quàm locorum scientia. Si quid autem clām esset illatum diutius obsidionem trahendam, uerendumq; ne uictoriæ gloriā diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriā duci: debere tamen, si celeritate uti uelit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc em̄ modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnib. modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame uictos facillimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verū & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quòd si cuiquam magnū opus & inextricabile uideatur, eum considerare debere, quòd neq; paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidē facile sit. His dictis

duces

*Varia Titi cō-
silia.*

duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumque partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. & miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isque chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio ad duces usque pertinebat, ducum uero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sepius in speciebat. Coeptum enim à castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Elëon montem reuertens à meridie montem complectitur, usque ad saxum, quod Peristereo nos uocatur, ei que proximum collem, qui super uallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circumdato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset ad uicium, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, unde coeperat. Murus quidem unominus XL stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignum mensibus uideretur, celeritas uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit legionum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur, totaque nocte per castellorum spacia circuibant.

Rom. in obsequio
perando alia
crisis diuina.

Amplitudo
muri, et castella.

De fame Hierosolymorum, et secundo aggere extructo.

Capitulum XIII.

VDABIS autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: aucta que iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: uiarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorum, per fora uersabantur: & ubi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua uis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepepulerant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies ueniret, & uiui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum uero silentium ciuitatem, plenaque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. Domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & uelamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur: hisque gladiorum mucrones probabant: nonnullosque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissime negligebatur. Animas uero efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cum uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico iuebant mortuos sepeliri, cum foetorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in ualles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus ubi ple-

Horrende famis descriptio.

Latronum crudelissima facinora.

Titus pietas.

Joseph.

XX 3

nas

nas cadaueribus uidit, altamq; saniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani uero, cum iam nemo seditioforum auderet excurrere (nam etiam eos moror, famesq; tangebat) dies lætos agebant: frumenti aliarumque rerum necessariarum habentes copiam, de Syria proximisque provincijs, multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimētorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incēdebāt. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. Omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant: à nonagesimo uero stadio milites alias congerebant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus uirgens, quod in manibus eos haberet, latronibus ostendebat. Sed illis poenitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, utrisque uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta, uel corpora dolor tangebāt, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

Seditio forū extrema immanitas.

De cede Iudeorum intra & extra Hierosolymam.

Cap. XV.

ENIQUE Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, ut adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atq; alios esse dicebat, qui pro se consiliū dederat, uelut hoc simplicitate suasisset: productūq; eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purificationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filijs suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Prius autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulante, ut augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat: qui erat eius satellitū crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire uoluisset. Corpora uero sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, uir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi uero patrem conclusum asseruabant: missosq; præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiū uel colloqueretur cum eo, uel in unum ueniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deslerent, ante quæstionem perimebant. Ista uidens quidam Iudas filius Iudæ, unus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem non nihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis cōtubernalium: Quousq; tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quam uel salutis spem habemus, seruantes pessimo fidei? Ecce iam fames oppugnat. Romani uero penè intus sunt.

Simonis in Matthiam cruci delitas.

In Iosephi patre captiū cruci delitas eiusdē.

sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metusque etiam apud eum poenae, & apud Romanos certa foederis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cum de se desperauerit, poenas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, mane ceteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quae cogitauerat proderetur. Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat, illorum autem alij praesuperbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimus quae uelociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibi quoque circueus Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statimque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudaeorum: abreptusque esset in ciuitatem, nisi Caesar misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens: seditiosi uero, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum laetitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem moeror tenuit, uerè perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem ex Iosephapatis hoc ait certò se credere, nec enim uiuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: Hunc, inquit, foecunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidē sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidē mendaciū diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato uulnere Iosephus resipuit: progressusque clamabat, illos sibi non multo post uulneris poenas daturos. Populum autem rursus ad fidem hortabatur. Vnde populo quidē fiducia, seditiosis uero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autē alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij uelut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sequior ea quae intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quā domi reliquerant, uelociorem apud Romanos inueniebant ad exitiū satietatem. Aderant namque inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquae turgidi. Deinde uacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimque cibum desueto corpori obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autē (ut supra diximus) eos ueniebāt, quod cunctos seditiosi scrutabātur: & maxima uis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea uiginti quinque ualebat. Verum hac arte per unum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugae pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis uentribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sauiorem contigisse Iudeis: una denique nocte duorum milium patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniuria cognita, penè iussisset autores circumfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum, multoque plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Conuocatis autē auxiliarium ducibus, itemque militum Romanorum (nam etiam militum quosdā hec tangebat inuidia) utrisque iratus dicebat: si qui mili-

Iosephus lapidis iactu uulneratur.

Iosephi mater in carcere conclusa.

Iosephus conualescit.

Transfuge uini secti propter aurum, quod deglutiuerant.

tum suorum hæc committeret lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoque facta: Arabes autem & Syri, primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent (hac enim quosdam suorum milites infamia participare) & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia: ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos investigarent, atque ad se deferrent. Verum profecto auaritia contemnit omne supplicium, sæuisque hominibus lucrandi amor innatus est: nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò uerò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem uiam salutis ad interitum uerterat: denique id quod cum poena interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspicientes antè ne quis Romanorum uideret, eos scindebāt, & ex uisceribus questum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerisque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum, & relatis ex urbe cadaueribus, & fame. Cap. XVI.

IOANNES autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegium sese conuertit: multa que donaria templi retinens, multa que uasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne urceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusque uxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. Ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso alii. Propterea que sacrum uinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutum erat effudisse. Namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios uenire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuiopetruram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. Multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. Denique cum eorum periticia desperata, totus populus interijt. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per unam portam quæ sibi credita fuerat, centum & quindecim milia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propè ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usque ad calendas Iulij. Hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. Ceteros enim propinqui sepeliēbant. Sepultura autem fuit, elatos ex oppido projicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorum uerò numerum minimè posse comprehendere: cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidē modicum uenisse talento: post autem ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdā fuisse compulso, ut cloacas rimarentur, bouumque ueterem fimum alimentum haberēt, stercoreque collectum, quod ne uisui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes min-

Quot per unam portam elata cadauera fuerunt.

tes min-

tes miserati sunt: seditiosos autem ne uidentes quidem poenitebat, sed patiebantur usq; ad ea progredi. Fatum enim eos reddiderat cecos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER SEPTIMVS.

De suffosione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnantem murum. Cap. I.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quoti die procedebant, cum & seditiosi magis accenderetur aduersis inclusi, postquam populū fames ipsos quē iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & uisu horrenda erat, odoremq; pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam ueluti per aciem ruerent, plurima cede excitata: conculcare mortuos congebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabāt contumeliam mortuorum. Gentili autem cede polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanquam exprobrantes Deo (ut mihi uidetur) supplicij sui tarditatem. non enim spe uictoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimū in aggreganda materia laborarent, tamen intra uiginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usq; stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. Nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem ludæam uiderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc uideret, continere lacrymas poterat, uel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namq; insignia pulchritudinis bellum deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreretur ciuitatem. Romanis autem ac ludæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. Namque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec uoluntatem sibi fore illis incensis alios parare. Nam & materiæ defecerant: & labori quidē corpora militū, crebris uerò offensionibus animi cesserant. Verū ciuitatis cladibus tristius Romani quā ciues in ea degentes afficiebant. Ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur, sed eorum spes frangebatur, cum aggeres insidijs, machinæ soliditate muri, manus uerò conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue, quod cum seditione famēq; ac bello totq; malis præstantiores ludæorum animos inuenirent, uirorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabant, inuictam uerò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus secūdis sustineat, qui malis ad uirtutē incitarētur? Illi quidē propterea cautius custodias præparabāt. Ioannis aut factio apud Antoniā, simul & quæ

Vastitas
d.c.

*Languescūt in
deorum animi
& audacia.*

& quæ futura timebantur, si disijceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operib. instabat, nisi quia conatus eorū irritus fieret. Aggressi enim cum faucibus aggerū, spe decepti remeauēre. Nam primū ne concordare quidem eorum uidebatur consiliū, paulatim & per interualla, & cōtanter, non sine metu prosilientium, neq; ludæorū more, ut breuiter dicam. De erant em̄ quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omniū simul impetus: & ut non sine offensione recederent. Languidiores uerò progressi q̄ solebāt, etiam Romanos solito prōptiores offendere: qui corporib. quidē atq; armis ita undiq; aggeres sepsere, ut nusquam igni aditū relinquerent: animum uerò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. Nā preter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut ludæis Romani. Simul aut̄ missilia pro illis faciebant in prosiliētes delata: & qui cecidisset, posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui uerò intra teli iactū uenire properassent, alij disciplina hostiū & densitate perterriti, alij cōfixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis aut̄ Iulij tentata fuerat expugnatio. ludæis aut̄ inde digressis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq; hostibus telum necessitas attulisset. Nam licet multum mœnibus ludæi confiderent, machinasq; contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem ludæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicātes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cum nullis periculis desuper uenientib. lassarentur, arietum opus urgebant. Cum uerò inferiores essent, ac lapidibus frāgerent, alijs scutis super corpora cōcameratis, fundamēta manib. & uectibus suffodiebāt. Itaq; saxis quatuor obstinato labore cōculsis, quietē utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verū præter spē utrorumq; animi affecti sunt. Nam ludæi quidē quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebāt. Romanorum aut̄ inopinatā lætitiā ex celeri subuersione natā, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priorē facilius oppugnatio uidebatur. Tunc em̄ & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorē murū qui recens erat, citōq; destrui posse arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tēstauisset, certissimū esset exitium. Titus uerò spe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promissis sepe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemni, in unū cōgregatos fortissimos experiebatur, dicens: Cōmilites, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertē & ipsis qui rogant, & qui eos rogant, ignauix reprehensionē parit. Exhortatione aut̄ opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quencq; gerere dignum est. Itaq; difficilē uobis in murum esse

*Antonia colla
bitur.*

*Titī cohorta-
tio ad milites.*

rum esse ascensum ipse profiteor: quod autem uel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumque sit cum laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem uos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorū patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosque milites, quibus in pace bella discere, in bello autem uincere consuetum est, à Iudæis manu uel animo superari turpissimum est: idque in fine uictoriæ, cum etiā Dei nitamur auxilio. Namque offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt, illorum autem clades, fauore Dei uestrique uirtutibus crescunt. Etenim seditio, famines, obsidio, murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quàm in illos ira Dei, nostrumque adiumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores uideri, sed etiam diuinum præsidium prodere, uobis non cōuenit. Quo pacto autem non turpe uideatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est uinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem constemneret: atque in nos medios frequenter excurrere, non uictoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terræ marisque uictores, quibus etiam non uincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri: maximè cum paruo discrimine totū possitis efficere. Denique in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandū sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostiū insedere uictoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidē, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim uiro- rum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesque se bonos ac propitios heroas, uidendos offerūt posteris suis? Quas uerò morbus corporis tabesque cōsumperit, & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, atque obliuio suscipit, corporis simul & uitæ ac memoriæ sine circūscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autē omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non uideatur ignauum negare usui, quod debito redditurus sit? Et hæc quidem ueluti seruari nequeant, uel qui conati fuerint, persecutus sum. Est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui uirilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vosque plures hoc opus aggrediētes, alius alij per adhortatione fietis atque subsidio: uestraque obstinatio breui animos hostiū frangeret: ac fortasse nobis, si eam tantum coeperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidē nos prohibere scilicet conabuntur: si uerò clam, uel etiam per uim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebūt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui uixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima uerò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cetera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorū uerò unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, uir & manu simul

Animi magnitudo in Syro milite, Sabino.

& animo

& animo fortis apparuit: licet si quis eum antè uidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. Erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore uiribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset, Dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, ut uires ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. Quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti præ tendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat: sequebantur autem ex alijs, qui soli eius uirtutis æmuli esse cupiebant, undecim uiri. Multo autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de undecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostesq; in fugam uerteret. Viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunam quis ueluti uirtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat, non inculauerit? Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit, & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus cecidit. Unde factum est, ut ludæi reuersi, ubi solum & iacentem uidere, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille uerò genibus nixus, & scuto protectus, primò quidem ulcisceretur hostes, multosq; ad se appropinquantés sauciauit: uulnèrum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam, sagittis est obrutus, uir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur: pro mensura uerò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudeis repelluntur.

Cap. II.

BIDVO autem post, uiginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se uocant: nonaq; noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. Occisis autè primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem uigiles subito exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. Nam & timor illis, & tuba imaginè quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducib. primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cum autem ludæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa ui atque alacritate repugnandi: siquidem excidij finem putabant, locū sanctum penetrasse Romanos, quod & his uictoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum ualidissima pugna committitur: his quidem templum ui occupare certantibus, ludæis uerò Antoniam uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ utrisq; inutiles erant,

erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis uiris, & propter angustias permutatis, cum & uocis intellectum magnitudo confunderet, multaque mors esset utrinque, armaque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent praeliantes. Sed per autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugae aut persecutioni locus erat: sed propinquare mutationes, confligentium, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui uero inter primos sterissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. Nam & posteriores utriusque partis, suos in frontem urgebant, nullumque inter dimicantes bello uacuum interuallum reliquerant. Cum autem Iudaeorum animi Romanorum peritiam uincerent, iamque omnino tota acies pelleretur (a nona enim hora noctis ad septimam diei usque pugnabant) hi quidem simul omnes excelsi periculum pro nutrimento uirtutis habebant: Romani uero exercitus parti, (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse uisum est in praesentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Cap. III.

IULIANVS uero quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia, & uiribus corporis, & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & male repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito prosilijt, iamque Iudaeos uincentes solus ad interiorem usque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem uniuerfa multitudo, neque uim eius, neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipsos quos occupasset, interficiebat: eaque facie nihil Caesari admirabilius, aut alijs horribilius uisum est. Verum & ipsum profecto fata persequiebantur, quae ab homine uitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, ut caeteri solent milites, fixos, dum strato saxeis, crustis solo curreret, labitur: magnoque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium: Iudaei uero multi simul gladijs & hastis undique feriebant. Ille autem multam quidem ferri uim scuto excipiebat: saepe autem conatus erigere se, percutientium multitudinem reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. Nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat (namque diu ceruicem contraxerat) donec concisis alijs eius membris remisit uires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Caesarem tenuit, ubi tantae fortitudinis uirum in conspectu tantae multitudinis uidit occidi: & quod locus, se quidem intercludere auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediabat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, aegre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Caesarem, uerum apud hostes quoque relicta. Iudaei uero etiam mortui rapti corpore, Romanos in fugam uersos, in Antoniam concludere. Fortiter autem in eo praelio decertauere, Alexas quidem & Gyphthaeus, ex agmine Ioannis: ex parte uero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas,

Ioseph.

Yy

& Sosa

*Iulianus centurio
nisi lapsus.*

& Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ uerò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

Cap. IIIL

*Antonia euer-
ti iubetur.*

*Titus uult sa-
cra celebrari.*

*Iosephi ad Io-
hanem oratio.*

*Exemplum Ie-
chonis regis.*

*Patricia de
reipubl. Iudæis
et euerfione.*

ITVS aut militibus suis imperat Antonie fundamenta diruere, facie-
lemq; ascensum cuncto exercitui preparare. Ipse uerò Iosepho ad se
uocato (nāq; audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus,
diuinam obseruantiam, quæ entelechismos uocatur, uirorū penuria defuisse,
eāq; re populum nimis dolere) iterū dici Ioanni precepit quæ antè mandaue-
rat: quòd etiam si quis eū pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei
multitudine, ad bellū progredi liceret: dum modò non unā secum & ciuitas
interiret simul & tēplum: sanctum tñ locum uiolare desineret, nèue in Deum
nefas admitteret. Potestatē aut haberet, si uellet, sacra intermissa celebrare per
Iudæos quos ipse delegisset. Itaq; Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur,
sed etiā pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebrais-
co sermone disseruit. Multum autem eos quo patriæ parcerent precabatur, i-
gnemq; depellerent iam templo contiguum, Deoq; uota redderent consue-
ta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conui-
cijs tyrannus Iosepho cum execrationib. lacerato, postremò addidit nunq;
sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atq; cum exclama-
tione: Sanè uerò, inquit Iosephus, eam purā Deo conseruasti, inuiolataq; san-
cta mansere: nec in eum cuius speras auxilium, quicq; impium deliquisti: sed
solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisq; quotidianum auferat ci-
bum, impium eum hostem putabis: Deum uerò, quē perpetua religione pri-
uaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui no-
stras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi cōpel-
lunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat ciuitatem? cū
alieni quidem, hostesq; impietate tuā corrigant: tu uerò Iudæus, & inter le-
ges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioannes etiā poenite-
re malorū, non est turpe in rebus extremis, bonūq; tibi exemplum patriā ser-
uare cupienti propositum est. Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Baby-
lonijs bellum sibi inferentibus, spontē ciuitate, priusquam caperetur, excels-
sit, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta
hostibus proderet, Deiq; domū uiderēt exuri. Ob hoc sacra Iudæorū cōme-
moratione laudatur: eumq; memoria transmissa per secula semper noua im-
mortalem posteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & si periculū pre-
sto sit: ego autē ueniam quoq; tibi à Romanis spondeo, dum memineris, q; gen-
tilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectariq; oporteat, quis sit author,
& unde consilium. Absit enim unquam me ita captiuum uiuere, ut genus aut
leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etā
acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deiq; sententia condemna-
tos seruare contendo. Quis ignorat scripta ueterum Prophetarum, & respō-
sum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere,
cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadaverum non
ciuitas tantum, sed etiam tēplum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse
cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenam exurit ci-
uitatem.

uitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessione tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij uero pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius uero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giorge cum tribus filijs, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecere: eosque imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis uersari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu uidelicet à fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, ualuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum uero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque ululatu seditiosos rogabant, primo quidem ut in ciuitatem Romanos susciperent, patriamque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaque in transfugas uociferasti conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, ut quam Iudæos indignationem oporteret exercere, si hæc Romani admitterent, ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sane fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autem dolens uicem eorum, iterum Ioannem eiusque socios increpabat, dicens: Nonne uos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nonne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum antea aspexit (nunc enim neminem credo) itemque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & uos ipsos, quod non ego uos uiolare hæc compellam: quin & si locum acies uestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet: seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

Pontifices & nobiles uiri ad Rō. profugiūt.

Dolus ad Romanos, odium et inuidiam comparatus.

Extrema indecorum impietatis.

Romanorum militum religio.

IAE C Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autē, qui neq; seipsum miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed uniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre nō poterat. Tricenis autem de singulis centurijs uiris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autē ipse quoq; in armis esset, unaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinē ducumq; dicta continuerunt. Plus enim operis eum in Antonia præsidem militum certamini facturum esse dixerunt, quā si periculū subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ab hoc solū se manere locutus ad milites, ut de eorum uirtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contrā impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerādi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprā memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verū hi qui missi fuerant, nō ita, ut sperabāt, somno oppressos inuenēre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruēre, excubitorum autem tumultu exciti ceteri cateruatim excurrēre. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum uelut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cū præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quemq; sine discretionē feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos profiliētibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisq; meminerat. Iudæi uerō disiecti, tam impetus quā recessus temerē facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alijs demonstrabant: cum reuertentem suū quisq; per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis, quā ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atq; telis uterentur. Neutri uerō cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidē & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant: illumq; diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusq; periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnandū in terminationibus incitaret. Cominus autem plerumq; pugnatū est, sed citō & breui momento prælia mutabātur. Neutra enim pars prolixū fugæ spacium uel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & credere superantibus, & stare si fugerent, acclamantiū: eratq; ueluti quoddam belli theatrum. Nec enim uel Titum uel alios, qui unā erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugna iniēre certa fuga celsissent, uerū mediam in ancipiti prælio uictoriam reliquissent.

sent, Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum uero partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosæ: Idumæiçq; Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem socijs Gypthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniae fundamentis, latam uiam usque ad templum fecit: admotæçq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemçq; spectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam: aliorum duorum unum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo usq; stadio deportarent. Interdum autem insidijs lædebantur: cum ipsi quidem uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uero propter desperationem salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fcenum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebāt: quos Iudæi per cuneos erumpētes rapiebant. Itaq; cum id crebro fieret, Cæsar existimans, quod erat uerum, negligentia suorum magis quam Iudæorum uirtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorū custodiam reuocare statuit, unoçq; milite qui equum perdiderat morte damnato, eo met u equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templū oppugnabant, aggeresçq; erigebant. Altera uero die post eorum ascensum, multi seditioforum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elëon montem uersus collocata erant, circa undecimam diei horam impetum faciunt. Sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere uiolenter ambitum conatis. Conflato autem uehementi prælio, & alia multa ab utraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam belandi peritia, Iudæi uero immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. Nam & amittere Iudæos, ueluti Iaqueis irretitos, Romanis turpissimum uidebatur: & illi unam spem salutis, si murum ui perrumpere possent, habebant, & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam uersis, atq; in uallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undiq; septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tãtamçq; dexteræ uim itemque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tētauerat, supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utçq; aggeres maturē fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs malē tractati, tumescēte paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpo-

*Antonia euer-
titur.*

*Pedanius in eo
quo Iudæi re-
pit.*

Porticum tem-
pli Iudæi incen-
dunt.

Pudens duello
vincitur.

re assolet, membra peste occupata, præuenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad xx ferè cubitos abruptè, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis uicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauère: & usq; ad quartūdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abijciunt, neq; omnino recedentes ab operibus, & Antonia continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, uir & corpore brevis, & uultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs uilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Iōanis pontificis monumentum, cum alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà steterè, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uerò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere conflagrare. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neq; Deum uereri: & cum his in discrimen uenire, quos neq; uincere magnum sit, & uinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextra que cruentum gladium coruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem, Priscus centurio sagitta trāsfixit: eoq; facto, & Iudæorum & Romanorum clamor uariis excitatus est. Ille autem dolore in uertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belli q; felicitatem ratione carentē quàm uelox ultio sequeretur ostendit.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.
Cap. VI.

SEDITIO SI uerò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmen & trabes erat uacuum, syluis aridis, item que sulfure ac bitumine repleuère. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur: qui uerò prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi: excitata que undique subito flamma Romanos, & qui extra periculum steterunt ingens stupor inuasit, & desperatio.

ſperatio quos incendium ceperat occupauit. Flammis enim cincti ſemeti-
 pſos retrorſum in oppidum, alij uerò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſa-
 lutis deſilientes in puteos, ilicò debilitabantur: alios, dum conantur, præ-
 ueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. Statim uerò & alios
 fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem uerò li-
 cet morientibus indignaretur, quòd iniuſi porticum aſcenderant, miſericor-
 dia tamen eorum tetigit. Cum que nemo prohibere poſſet incendium, hoc
 erat tamen ſolatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipſi a-
 nimam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos
 quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eius que uoces & affe-
 ctiones quiſque, uelut aliquam præclariffimam ſepulturam, ſecum auferens
 moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiore, flamma-
 rum quidem periculum euafere. obſeſſi autem à ludæis, cum diu ſaucij reſti-
 tiſſent, poſtremò uniuerſi cecidèrunt. Poſt omnes autem quidam iuuenis, no-
 mine Longus, toti huic ornameto fuit calamitati: & quamuis ſigillatim di-
 gni ſint memoria qui perièrunt, omnium tamen fortiſſimus demonſtratus.
 Quem ludæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant,
 ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater uerò eius Cornelius, qui
 ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanamq; militiam dehoneſtaret
 orabat: cui magis obtemperauit, ſublatoq; altius gladio, ut ab utriſque par-
 tibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum autem quos ignis obſederat,
 Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara uoce Lucio
 quodam, commilitone & contubernali ſuo: Hæredem te, inquit, relinquo to-
 tius patrimoni mei, ſi me exceperis. Cum autem ille prompto animo accu-
 riſſet, ipſe quidem qui ſe in eum proiecerat, uixit: Lucius uerò pondere op-
 preſſus, conſtrato que lapidibus ſolo alliuſus, continuo moritur. Ea calamitas
 pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cau-
 tiores effecit, & aduerſus ludæorum inſidias iuuat, quibus plerunq; loca mo-
 resq; hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt uerò porticus ad turrim
 uſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra po-
 ſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum uerò ludæi, poſtquam
 conſumpti fuerant qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Roma-
 ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem uſque totam
 incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper uala-
 lem ædificata: unde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

*Longus ſeipſum
interficit.*

*Artorius deſe
ſeruatur.*

De fame ludæorum.

Cap.

VII.

CIRCA templum quidem ita ſe res habebant. Eorum uerò qui per ci-
 uitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Ine-
 narrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas nãq; domos ſicu-
 bi aliqua ueſtigia cibi apparuiſſent, bellū ilicò gerebatur: & amiçiſſimi inter
 ſe ad manus ueniebant, miſeris diripientes animis uiaticum. Fides autem pe-
 nuria nec morientibus habebatur: ſed etiam quos uiderent expirare, ſcruta-
 bantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur.

Yy 4

Ipfos

*Fano ueteri
dei uescuntur.*

Ipsos autem spes egestate uictus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrj ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniaq; dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quę nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamenti abstinuere, coriaq; scutis detracta mandebant. Quinetiam fœni ueteris laceramenta uictui habebantur: cuius nonnulli exiguum pōdus quatuor Atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu uerò incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posterī æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeffa est.

*De muliere quę per famem filium coxerat,
Cap. VIII.*

MULIER quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia, de uico Vetezobra, quod significat, domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cū cæteris obsidebatur. Huius alia quidam bona tyranni diripuerunt, quę ex transamnianis locis in oppidum comportauerat. Reliquias uerò conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domū eius satellites, quotidie auferabant. Grauitè autem mulier indignabatur: proptereaq; sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se uehementius iritabat: cum neq; iratus, neque miserans, eam quisquam uellet interficere. Sed uictum quidē parando alijs parabat: undiq; autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; uisceribus & medullis irrepserat. Plus uerò quàm fames iracundia succendebat. Igitur uī animi ac necessitate impulsā, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptōq; filio, quem lactentem habebat: Miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cuitē seruauero? Apud Romanos etiam si uixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his uerò seditiosi sēuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ uitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumq; medium comedit: ad operum uerò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & cotaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa uerò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atq; dementia, uisuq; ipso diriguerunt. At mulier: Et hic, inquit, est uerè filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quod si uos pietatē colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidē comedī. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autē repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam proponens, tãquam hoc

ipse ad

ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur admortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem uehementius eius gentis odium coepit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem ludæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium obliuionem que commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro facietate atque opulentia famem optasse: & qui proprijs manib. templum, quod ipse eis seruauisset, incendere coeperat, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Verum tamen scelus huius nefandi uictus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic uescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Cap. IX.

CTAVO autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multumque fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. tamque diu mansere, donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. ludæi uero preuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant, multos de scalis egredientes, prius quam se scutis obtegerent, ferientes gladijs preueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiecebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablati pro his decertabant, rapinam eorum grauissimè fore turpitudini ducetes. Postremò tamen ludæi & signis potiuntur: & eos qui unà ascenderant interficiunt, ceteri uero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditioforum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugij ueniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes ueniam, quod ludæos uictores reliquerat. Titus autem, cum hæc eorum in ludæos crudelitatem audiuit, utrumque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non uoluntate uenisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deferentes. Verum tamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant, liquefactoque argento citò lignum flammæ absumperant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. lu-

Transfuge duo occidi cum essent iussi, tamē seruantur.

daiz

*Titus parcen-
dum tēplo sta-
uit.*

dæis uerò ignem circum se uidentibus, corpora simul animiq; ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est: stantes uerò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiq; inflam mari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussu incendium restinguere, perq; proxima portis loca uiam sternere, ut facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq; collectis qui erant processus, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisq; præterea chilarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem uidebatur lege belli utendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes ubicunq; essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si uerò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse, non templum: & piaculum non ipse, uerum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia ulciscendum esse dicente, neq; se unquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoq; fore imperij, si maneret: iam certi quid uellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisq; militibus quiescere, item que ducibus ut his in procinctu ualidioribus, uteretur, uiam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorq; ab impetu cōtinuit. Postero autem collectis uiribus, & recepta fiducia, per orientalem portā contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septiq; scutis, à fronte murum cōdensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quod & multitudine infestantium & animis uincerentur. Cæsar autem priusquam uerteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospicebat) cum equitibus lectis uenit auxilio, impetum uerò eius non sustinuerunt Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi uicincti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie manè cum omni exercitu aggredi, templum que oppugnare. Sed id planè Dei sententia iam dudum igne damnauerat: euolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quò etiam prius à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principium que sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent, Romanos rursus aggrediuntur, custodum que templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hi que Iudæis in fugam uersis, usque ad templum accesserunt.

Quemad-

Quemadmodum templum incensum est inuito Tito.

Cap.

X.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus ueritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, unde ad membra circum templum ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uerò excitata, ludæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam uitæ parcendum rati, neque uiribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur: maturè autem hoc Tito quidā nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat, sicut à prælio redierat) exilit, templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dexterâ pugnantis signo dato, ignem iubebat extinguere. Sed neque uox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutumque dexteræ non attendebat, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium uerò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi uerò ardentibus adhuc & fumantibus porticum incidentes ruinis, eadem quæ uicti patiebantur. Cum uerò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar's non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uerò populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus uerò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione uerò & opinione domestica non minor. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset, nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quod erat uerum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesque rogare ut ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fustemulctatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellicus impetus quidam uehementior, ludæorumque odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerisque autem prædæ spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tum que subito, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrâ succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quâuis hoc multum quis desiderum putet, ut opus omnium quæ audiuius aut uidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itemque munificentiae in singulis rebus, & gloriæ quæ de

*Titus templi
interius aspexit.*

sanctis

Templum mē-
se dieq; bis eo-
dem succēsum.

sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animali-
bus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam
circumacti temporis & fidem. Nam & mēsem, ut dictum est, eum que diem
seruauit, quo primum à Babylonijs templum erat incensum. Et à prima qui-
dem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, usque ad hoc exci-
dium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta
colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim. A posteriore ue-
rò, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usque ad excidium quod
Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies
quadragintaquinque.

De sacerdotibus, gazophylaciis, & porticu.

Cap. XL

VM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte
uenisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenorum. Nec
cæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & se-
nes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus homi-
num belli calamitas persequabatur, una que supplices cum repugnantibus
necabantur: flamma que ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium
concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudi-
ne, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut
horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat,
& seditiosorum ferro ignisq; clausorum clamor ingens, & populi sursum de-
preheni ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle au-
tem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam uerò multi fame mar-
cidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in-
questus interim uires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans flu-
uium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamē
erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat
exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: uidebatur autem san-
guis igne largior esse, pluresq; interfecto-
ribus interfecti: omnisq; terra cada-
ueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum
fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Ro-
manis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod
fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem non
nulli, primum ueribus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auul-
sis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, in-
gnisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi ma-
nebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari pos-
sent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem in-
iecere, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Da-
læi. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificijs parcere iudica-
bant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex
porticibus reliquum erat, & portas: præter unam ex parte orientali, alteram
ex meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam
arculas, quæ gazophylacia uocantur, incendunt, in quibus magna uis erat pe-
cuniæ, ac plurimum uestium, aliaq; bona, & (ut breuiter dicā) omnes ludæos

Ædificia circa
templū incen-
duntur.

rum con-

rum congestæ diuitiæ, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exhaurerant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat unam porticum, extra templum quod confugerant ex populo mulierculæ, item que pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia. Sed priusquam de his Cæsar quicquid decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantem militem incendunt porticum. Hinc contigit, ut alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati propheta, populo denunciabant, ut expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario qui ea patitur, spei totus efficitur.

Subornati à tyrannis pseudoprophetae.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsagijs.

Cap XII.

DE N I Q V E miserabilis populus, illis quidē fallacibus Deumque calumniantibus, credulus erat. Certis uero prodigijs & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebat animo, neque credebatur: sed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauere: modo cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modo cum ante defectionem primique bellimotus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemque templum tantum lumen efflueret, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse uidebatur: sacrorum uero peritis, prius quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atque grauissima, & sub uesperam uix à xx uiris clauderetur, ferisque ferro uinctis obseraretur, pessulosque altos haberet in saxeum limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, uisa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, uixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemque illo ostento signari inter se pronuntiabant. Post dies autem festos diebus paucis, uicesimo primo die mensis Maii uisio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui uiderunt superessent, & clades dignæ præsagijs secutæ fuissent. Namque ante solis occasum uisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quam pentecosten uocant, nocte sacerdotes intum templum, more suo, ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt, postea uero subitam uocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quam bel-

Bos agnum in templo parit.

Iesu, Anani F. querela annorum septem.

Ioseph.

Z z

lum

lum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem uenisset, quo ategias in honorē Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare coepit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctuq; clamitans omnes ciuitatis uicos circuibat. Nōnulli autem uirorum insigniū, aduersum omen indignè ferētes, corripunt hominem, multisq; uerberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquā loquutus, eadem quæ prius uociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq; supplex cuiquā fuit, neq; lacrymauit: sed ut poterat inclinans maximè flebiliter uocem ad singulos ictus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nāq; iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usque tempus neque adibat quemquam ciuium, neque loqui uisus est: sed quotidie uelut orationem quandam meditatus, Veh ueh Hierosolymis querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec uictum offerentibus bene dicebat. Sola uerò eius responsio ad omnes erat, triste prælagium. Maximè autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septem, & quinque menses continuos faciens, neque uoce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tēpore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, Veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob demeritiam suam malis uoluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in Sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in Sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus Imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur Imperium, qui apud Iudæam creatus est Imperator. Sed enim homines fatum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uerò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere: donec patriæ excidio sua que perniciē, eorum iniquitas confutata est.

Oraculū de templo, si quadratum fieret.

De imperio Titi, & sacerdotum interfensione.

Cap. XIII.

ROMANI quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugere, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano reposuere contra portam Orientalem, hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamorib; declarabant Titum Imperatorē. Vsq; adeo uerò præda satiati sunt

sunt milites uniuersi, ut in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri ueniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis quàm necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi ualuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta uerò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi concederet orabāt. Ille autem ueniæ quidē tempus illis præterisse fatus, perisse uerò id cuius eos gratia meritò conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello undiq; tenebantur, circumdatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderationes factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isq; tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum utrinq; densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem suspensi spe ueniæ: Romani uerò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumēto superior ostendebatur, prior alloqui cœpit: Etiam ne saturati estis patriæ malis, ô uiri: quibus neq; uirtutis nostræ, neq; infirmitatis propriæ uenit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoq; iuste perituri: qui primum quidem, postquam uos Pompeius fortiter debellaauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiā bellum apertum contra Romanū populum extulistis: utrumne multitudine freti: atqui parua manus uobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide: Et quæ gens Imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret: Sed uiribus corporum: Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorū: Et qui maior Oceano murus, atq; obstaculum: quo septi Britanni, adorant arma Romanorū. Animosum obstinatione, uel astutia ducum: Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaq; uos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primū uobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & uiuere uos non solum discretos, sed cum alijs etiam uestra uoluntate concessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neq; monuimus, neq; prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia uos contra nos instrueretis. Ergo tātis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc uobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium uirus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & ueluti ruptum aliquod membrum, siue contractū aliàs, malè quieti in maiore ui-

*Pueri Iudaici
astutia.*

*Titii interpretis
ad Iudeos ora-
tio.*

tio detecti estis, & ad spes improbas, etiā cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestram, non ut poenas à uobis ob ea quæ in Cæsarium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cum deberet, si depopulandæ nationis causa uenisset, stirpem uestram petere, atq; hanc dele re ciuitatem, Galilæam & circa eam loca uastare maluit, ut poenitendī uobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas uidebatur, nostraq; le nitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solēt, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptum, ad struēdum bellum tempus illud utile putauistis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces hu manissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit Imperiū, & omnib. in eo quiescentibus, per legatos autē gratulantib. exteris nationibus, ecce iterū hostes Iudæi: & legationes quidem à uobis trans Euphraten usq;, nouarum rerū gratia missæ, murorum autē noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; cōtentio, & bellum intestinū, quæ sola huiuscemodi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristib. ad ciuitatem uenire, letabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabā uos desistere, pugnantib. aliquandiu parcebā, sponte ad me uenientib. dexteram dedi, fidē seruauī confugientibus, multos captiuos miseratus, uerberib. urgentes bellū coercui, muris uestris machinas intuitus admoui, semper cædis uestre cupidus milites continui. Quoties uici, toties uos ad pacem tanquā uictus prouocaui. Cum propē ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere uos proprijs sanctis orabam, templumq; seruare, data uobis exeūdi copia & fide salutis: uel etiam pugnare alio tempore si uelletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis, & templum manibus uestris incendiastis. Deinde sceleratissimi nūc me ad colloquium prouocatis, ut quid tale cōseruetis quale perijt: Qua uosmetipsos salute dignos esse post templi excidiū iudicatis? Quinetiā nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Non ne populus uester exanimatus? Tēplum uerò perijt, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autē meis habetis animas uestras. Et tamen fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia uestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, uitā uobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis ultus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi mihi responderūt, fidem quidē se ab eo minimē posse accipere: nam iurasse nunquā id esse facturos: exeūdi uerò per munitiones, quā murum se pererat, cum coniugib. ac liberis facultatē petebant. Ituros enim se in solitudinē, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus uehementer iratus, q; in sorte captorū constituti, uictorum sibi cōditiones ponerent, declarari quidē his iussit uoce præconis, ne ulterius ad se profugerent, ne ue fidē sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent, & quantū possent, salutis suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militib. autem diripere ciuitatem, atq; inflāmare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archiūum, & Acram, & curiam, & qui uocatur Ophla, succendēre: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plene uici domusq; ardebāt.

Eodem

Eodem die Izatę regis filij, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturus.

De præda seditioforum, & succensione interioris ciuitatis.

Cap. XIII.

SEDITIOSI autem ad domū regiam profecti, ubi (quā tuta erat) multi facultates suas deposuerāt, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eō conuenerant, propē ad octo milia & quadringentos, occisis, pecuniam etiam diripere. Viuos autem duos milites Romanos cepere, unū equitem, alterum peditem: & peditem quidem interfectū per omnē traxere ciuitatē, uelut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur: eques uerō quiddā his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidā ex numero dum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum ueluti capite cæsurus produxit. Verū ille dum gladiū ludæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignū uerō esse Romanorum militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus: & armis ablatis eum agnīne pepulit, quæ res prudēti uiro grauior esse morte uidebatur. Postero autē die Romani, uersis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam usq; igni tradidēre. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis uerō cærebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem ciuitatē recedebant. Erat namq; illis malorum quidem nulla poenitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis uultibus aspicientes, alacri uoto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostib. relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atq; impietatem locutus, multa uerō pro salute adhortatus, nihil amplius quā elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebantur, neq; pugnare cū Romanis ex æquo iam poterant, ueluti custodia circumuallati: cædisq; insuper consuetudo dexterās cōmouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, præfugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inedia fugere non ualebant: mortuos autem canibus proiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoq; sine licentia, etiam desperata misericordia tamen fugerent: atq; in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria uel seditione perierāt. Tyrannos autem fouebat, factionemq; latronū, spes ultima sita in cloacis: quō si fugissent, minimē inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabāt. Id autem planē illis erat somnium. Nec enim uel Deum, uel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quā Romani cōcre-

Romani inferiorem ciuitatē succendunt.

Iosephus à iudeis eluditur.

Ioseph.

ZZ 3

habant,

mabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam tibū sicubi reperissent cōcretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellū: eosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoq; corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum.

Cap. XV.

CAESAR autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorē caperet ciuitatem, in prærupto undiq; loco sitā, distribuit operibus militem uicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem usq; ad centesimum stadium in priorum aggerum extruccionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium uerò manus, & cætera multitudo xystum uersus, ac pontem, & Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus Idumæorum duces clam congregati, consilium de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinque, ut dexterā sibi daret, precabantur. Ille uerò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniā belli pars uidebantur, serò quidem, ueruntamen uitā his pollicitus, legatos remisit. Discessum aut parantib. Simon præsensit, & eos quidē, qui ad Titum perrexerant, quinque uiros statim occidit: duces uerò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniecit. Nec multitudinē Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentiorib. eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientib. obstare non poterant. Quamuis enim multi necarētur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud uulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quencq; pretio uenūdabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquā uoce præconis edixerat, ne quis solus trāsfugeret: ut eo modo familias suas educerent, amē hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio uideretur. Et infinita quidē multitudo uenijt. Ex populo uerò senati sunt plus quā quadraginta milia, quos Imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum unus, filius Thebuti, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mēsasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauisimo facta. Tradit etiam uela, pontificum indumenta, cum gemmis & uasa multa sacrificio comparata. Quin etiam custos sacrae pecuniæ cōprehensus, Phineas nomine, uestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casia, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus cōmixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta nō pauca: quorū gratia, licet ui capto, ut trans fugæ tamen data est uenia.

*Iudei fugientes
à Tito Iulio
punitur.*

Iudei uenduntur.

Phineas cōprehenditur.

AM uerò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à ccepto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admovebant. Seditioforum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. Hos autem superabant multitudine ac uirtute Romani: quod que maximum est, læti mœstos atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatae celsissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. Nam & prius quam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensii erant. Videres autem paulo antè superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo moenia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum uerò, quos antea fideles habuerant, nusquam uiderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subijisse Romanos, ac etiam propinquare se querentes, alij etiam uidere hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac ueluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & uirtutem Dei perspexerit cōtra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyrani siquidem semet ipsos tuitione priuauère, ac sponte de turribus descendere: unde ui nunquā, sola uerò fame capi poterant. Romani uerò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus supra memorauimus. Relictis itaque his, uel (quod est uerius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad uallem Siloam confugere. Rursum autem ubi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus, ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim uires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani uerò muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atque lætitia uictoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem bellii multo senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumque nullum reluctantem uideret, pro incerto mirabantur. In angustias autem uiarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domos que totas, cum omnibus qui eo confugerant, igni tradebant. Multas uerò uastantes quas prædæ causa penetraissent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectū, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa uiuos patiebantur: sed unumquemque obuium transfigendo, & angusta uiarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatē sanguine diluere, ut pleræque incensorum cedes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant, nocte uerò crescebat incendium. Ardentibus autem Hie-

Romanorum
uictoria.

Turres fortu-
ne sue monu-
mentum Titus
relinquit.

Ierosolymis, illuxit dies Septēbris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si usæ esset, ex quo fuerat condita, inuidēda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi q̃ talem progeniē qua subuersa est, edidit. Intro autē Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Cōspecta quidem earum solida altitudine, itemq̃ magnitudine, subtiliq̃ lapidū compagine singulorum, quantumq̃ paterent uel quantum erigerētur, Deo, inquit, planē adiuuante pugnauius, & Deus erat, qui detraxit ab istis munitis ludæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas ualerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est, quos uerò à tyrannis uinctos in castellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleteret, murosq̃ subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentū reliquit: qua cōmilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaq̃ adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidē armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquā uerò multitudinem saluam esse. Illi autē cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes ac debiles trucidabant: uegetos autem atq̃ utiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum cōcluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit unum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunā quam quisq̃ meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq̃ seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq̃ formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudo septem & decē maiores annis, uinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui uerò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, uenditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebatur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum.

Cap. XVII.

Hoc captiuorum quidem omnium qui toto bello cōprehensi sunt, nonaginta & septem milliū cōprehensus est numerus: mortuorū uerò per omne tempus obsidionis undecies centum millia. Horum pleriq̃ gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionib. ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primò quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cæstio fuerant enumerati. Is enim tunc uires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, cōtemnenti nationē, à pontificibus petijt, ut si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autē, cum dies festus adesset, qui Pascha uocatur, quando à nona quidem hora usq̃ ad undecimā hostias cædunt, per singulas uerò contubernia non pauciorum quàm decem uirorum fiunt, solum enim epulari non licet, multi etiam uiceni cōueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauere. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, uicies centena ac septingenta millia,

Vicies centena ac
septingenta millia
hōiū tempore
obsidiōis Hiero-
solyms fuere

256000 agnū Vm
paschate nesci.

millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue uiligiosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos uocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen uelut in carcerem tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorū, quos partim palam occidere, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plus quam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se uulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Foedus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem uiam lucrificiebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni uinxerant: nec enim in extremis a crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus utrumque merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe desperxit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon uero multa ui cum necessitate luctatus, sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho, Ioannes autem uinculis sempiternis. Romani uero extremas urbis partes incendunt, murosque subuertunt.

Ioannes & Simo
mon capiuntur.

Hierosolymæ urbis historia breui.

Cap. XVIII.

IRA quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies aut prius capta, tunc iterum uastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam urbem seruauere. Antea uero rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primū ædificato, Hierosolymam ciuitatē uocauit, cum antē Solyma uocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudcorū Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, à Babylonijs euersa est. A rege autem Dauid qui primus Iudæus in ea regnauit, usque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primū autem condita est, usque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam uero quos occideret, quid ueraperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: muris

de Varis Vastationibz & Vltimo Nobis excidio

Melchisedech
primus Hiero-
solymæ conditor.

ergo nullum factum atrox
conscriptum Christi & illius
Euangelij.

ricq̃ tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodię causa relinquendis: turre autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam'ue munitissimam Romanorum uirtus obtinuisset. Alium uerò totum ambitū ciuitatis ita cōplanauēre diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitata aliquando esse uix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

De premio militum.

Cap. XIX.

CAESAR autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq̃ alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare uniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quodq̃ præliando fortitudinem in multis magnisq̃ periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusq̃ planum facientes hominibus, quia neq̃ hostium multitudo, neq̃ munitiones regionū, neq̃ magnitudines ciuitatum, uel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint unquam Romanorum uires, uel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidē esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. Nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq̃ præclarius, quòd duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuēre, standū putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatem habuit tardiozem. Et illis tamen, qui pro maiore uiclaris decertassent, uitamq̃ suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorē fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine cariturum: magnamq̃ sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis uellet honorare uirtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata. Cōfestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quos nam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentem collaudabat, quasi qui domesticis rectē gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq̃ hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscuiusq̃ ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubijs aurum & argentum, itemq̃ uestes, aliam'que prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisque se meritum præbuerat, uotisq̃ cum uniuerso exercitu factis, magno fauore descendit, uertitq̃ se ad sacra pro uictoria celebranda, magna q̃ astante bouum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse uerò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quencq̃ conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, ubi pri-

Titus sacra
pro uictoria
celebrat.

dem

dem fuerat, eam remisit. Duodecimam uerò legionem, memor q̃ Cestio duce ludæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic uocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armenia & Cappadocia sita est. duas uerò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosq̃ ibi asseruari præcepit, quod ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

De navigatione Vespasiani, deq̃ comprehenso Simone, & spectaculo die natalitio exhibito. Cap. XX.

PER idem uerò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam cōmorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem uectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum uotis exceptus, in Græciæ ex lonia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus aut ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream qui Philippi uocatur, aduenit, diuq̃ ubi cōmorabatur, celebrans omnia genera spectaculorū: multiq̃ in ea captiui consumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij aut cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonē etiam Giorē filiū cōperit hoc modo cōprehensum. Ille Simon cū Hierosolyma obsideretur, in superiore ciuitate constitutus, postq̃ muros ingressus exercitus totā uastare ciuitatem coeperat, tunc fidelissimis amicorū ascitis, & lapidarijs cum ferramentis eorū necessitati congruis, & alimentis quæ multis dieb. sufficere possent, unā cum illis omnibus in quādam occultiorē cloacā sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: ubi uerò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tutò emergere, atq̃ ita seruari. Sed hæc expectationē ueram nō esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossores procefferant, iamq̃ alimenta, quamuis parçè his uterent, eos deficiebant. tunc igitur uelut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaq̃ fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primò quidē obstupēre qui eū uiderunt, locisq̃ suis manebant. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. Et id quidē Simon nō dicebat. lubebat aut ad se ducē uocari, statimq̃ accersitus ab his qui ad eū cucurrerāt, uenit Terentius Rufus: nāq̃ is rector militig relictus erat. Omni aut ab eo ueritate cōperta, ipsum quidem uinctū custodiebat: Cæsari uerò quemadmodū esset cōprehensus, indicauit. Simonem quidē in ultionē crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat usus, in potestate hostiū quibus maximè inuisus erat, ita Deus posuit, non ui subditum eorū manibus, sed sua sponte ad suppliciū adductū: propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec em̃ potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia, sed quandoq̃ sui temeratores ulciscitur, & grauiorem poenam ingerit criminosis, cū iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere cōmissa. Id etiā Simon didicit, postquam in iras Romanorū incidit. Illius aut ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorū multitudinem n̄sdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem mari-

timam

*simon uinctus
Cæsari offer-
tur.*

timam Cæsaream reuerso, uinctus Simon oblatus est. & illum quidem trium-
pho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui
natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius hono-
ri attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarunt, quicquid
ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periëre duo millia quingentos
exceßit. Omnia tamen Romanis uidebantur hæc, licet mille modis illi con-
sumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum uenit (hæc autem est
ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius
demoratus est, maiore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magni-
ficentia spectaculorum, quàm sumptibus alijs excogitatis, cum etiam capti-
uorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenes.

Cap. XXI.

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam re-
liqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos An-
tiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſen-
tia, quàm propter ea quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus ne-
ceſſarium mihi uidetur pauca prædicere, ut etiam quæ poſtea geſta ſunt, con-
ſequenti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem to-
tius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris uicinitate permis-
ta, præcipuè apud Antiochiam uerſabatur, propter magnitudinem ciuita-
tis: maxime uerò his liberam domicilij facultatem reges, qui poſt Antiochum
fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt,
uaſtatis Hieroſolymis templum ſpoliauit. Qui uerò poſt eum regnum aſſe-
cuti ſunt, quicquid æneum in donarijs fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam de-
gentibus reddidère, in eorum ſynagoga dedicatum: conceſſerunt que ut pari-
cum Græcis iure ciuitatis uterentur. A ſecutis quoque poſtea regibus eodem
modo tractati, & multitudine profecère, & extruèctione itemque magnificen-
tia munerum templum clariùs reddidère: ſemper que religione ſibi ſociantes
magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo ſui partem
fecère. Quo tempore autem bellum fuerat cõclamatum, & recens in Syriam
Veſpaſianus delatus eſt nauigio, Iudæorum uerò odium apud omnes pul-
ſuabat, tunc unus eorum Antiochus quidam plurimum patris cauſa hono-
rabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cum Antiochen-
ſium populus concionatur in theatro, progreſſus in medium, patrem ſuum
& cæteros deferebat, inſimulans eos, quòd una nocte totam ciuitatem incen-
dere ſtatiſſent: & uelut huius conſilij participes quosdam hoſpites Iudæos
tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: ſed in eos
quidem qui traditi fuerant, ignem iuſſit afferri: ſtatimque omnes in theatro cõ-
cremati ſunt. In multitudinem uerò Iudæorum properabat irruere: ſi eos ce-
leriter ulți eſſent, patriam ſuam ſeruatum iri exiſtimantes. Antiochus autem
iraçundiam magis accendere, mutatae uoluntatis argumentum, quodque Iu-
dæorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi paganorum ritu ſacrificaret: i-
demque iuſſit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifeſtos inſidia-
tores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſibus facto, pauci quidem
conſenſerunt: alij uerò qui noluerunt, perempti ſunt. Antiochus autem ac-

*Antiochus ci-
ues prodiit.*

cepus

ceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq̃ ualidam necessitatem imposuit, ut nō modo apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerētur, sed ab hoc exordio in cæteris quoq̃ ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuò calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoq̃ persecuti fuimus. Namq̃ quod quadratū forum exuri contigit, & archiua monimentorumq̃ receptacula publicorum, itemq̃ basilicas, uixq̃ ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis ui ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenfes, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendiij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex antea actis fidem habere dictis suis persuasit, ut penè se uidisse ignem à Iudæis iniijci arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetus facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namq̃ Syriæ Cæsennium Pætum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita uerò diligenti quæstione Collega reperit ueritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. Omne autem facinus admiscere homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati, quod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Cap. XXII.

I T V S autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quod uniuerfis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè uerò, quod urbs eū Roma summa cū alacritate & claritudine suscepisset, in maximam læticiam uoluptatemq̃ translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ uoluntatibus ut præsentem colebant: expectationem suam, quod nimis eū uenire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumq̃ gestorū maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum cōmodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, magis eum uenire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam uerò libertatem cum opulentia recepturū. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellicorum per illum patratorum nouerant magnitudinē. Imperitiā uerò aliorum ducum experti atq̃ ignauiam, magna quidē se optabant turpitudine liberari: eum uerò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum uerò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidē præcipuis uiris ulterius expectare intolerabile uidebatur, sed eum longissimè ab urbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & uniuerfis facilius

Ioseph.

AA

& prom

& promptius ire quàm manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi uerò eum appropinquare indicaretur, quam'que mansuetè singulos suscepisset, qui precesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per uias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, uidendi eius uoluntatem, uultusq; lenitatem omnium generum uocibus prosequiebantur, benemeritum et salutis datorem, solumq; dignum Romanorum principem appellantes. Tota uerò ciuitas ueluti templum erat, fertis atq; odoribus plena. Cum uerò uix per circumstantem multitudinem in palatium uenire potuisset, ipse quidem penatibus dijs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, perq; tribus & cognationes & uicinas conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabatur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

Cap. XXII.

ANTE hæc uerò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus uerò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum cōminio liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellum'que inferre, sustulit primò natura bonis consilijs uacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam ui coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum uiderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus instestina seditione turbari, omnem'que his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Clasicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidèrunt. Iamq; alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: uerum maximà parte Germanorum defectionem pollicita, & ceteris fortasse non dissidentibus, ueluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum Consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam cōgregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere nō dretrectauit: sed à patre habens ingentem fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilicò tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino iugo subijcer-

subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum super predicta uero Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, uiolenti atq; sæuissimi, propter inopinatam impetum multos Romanorum quos in præsidijis offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones totas ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & uastitate Mœsiæ cognita, Rubrum Gallum mittit poenas de eis sumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati sunt: qui uero salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidijis loca circundedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Fonteius Agrippa à Sarmatis occiditur.

De amne sabbatico, & triumpho Vespasiani ac Titii celeberrimo.

Cap. XXIII.

PRINCEPS uero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, ludæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas, Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à frontibus deficiens, siccum exhibet locum uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro ludæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiocheni populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. Omnes autem obuiam ei pergere prope rabant, & usq; ad tricesimum uel eo amplius stadium progressi, non modò uiri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem uidissent, ex utroq; uig latere stantes dexteras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut ludæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulgit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quid uel facturus esset, ludæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem uersus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso uenire, auream ei ferentes coronam, quod ludæos uicisset. Ea q; suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiam remeauit. Senatu uero & populo Antiocheni multum petentibus, ut in theatrum ueniret, ubi omnis eum multitudo prestolabatur, humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebro postulantibus. expelli ciuitate ludæos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens quò expellendi fuerat interisse, nullumq; iam esse locum qui eos

Amnis Sabbatici miraculum.

Vologesus Titum auream coronam mittit.

Ioseph.

AA 2 recipe

*Titus Antio-
chenſium peti-
tionibus nihil
indulget.*

reciperet. Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt Antiochenſes, quod priorem impetrare non potuerunt. Aneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incifa eſſent priuilegia ludæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. uerum in eodem ſtatu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam ludæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cum ad Hieroſolymam ueniſſet, triſtemq; ſolitudinem quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, diſſectorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium ciuitatis, non ſicut alius feciſſet exultans, quod talem ac tantam funditus excidiſſet, uerum multa imprecanſ ſeditionis authoribus, & qui hanc poenam ei inferre coegere: ita certus erat, quod nūquam uirtutem ſuam uoliſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura uerò captiuis indicantibus auſerebant, aurum atq; argentum: aliaq; inſtrumenta precioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunā terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa uelociter ſolitudine, peruenit Alexandriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum ſe duæ legiones comitarentur, utramq; unde uenerant remiſit: quintam quidē in Moëſiam, quintam uerò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos uiros electos tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præſtantes, ilicò ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta uerò nauigatione pro uoto, ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit ei quos patri. Claritudinem uerò Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eumq; ſuſcepit. Multitudini aut ciuium diuinam quandā leticiam ſuggerebat, quod uidebat in unum tres cōueniſſe. Non multis autem diebus poſt, unum cōmunem triumphum ob res geſtas agere ſtatuere, quamuis utriq; ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autē die, quo futura erat pompa uictoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remanſit. Omnes autē cum exiſſent, loca ubi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis Imperatoribus modus ſufficeret, cōceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta uerò turba militari ante lucem per turmas atq; ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatij ſuperioris, ſed prope Iſidis templū (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) prima iam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidem coronati, amiſti uerò patria ueste purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeunt. ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. Tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæq; eburneæ in eo præparatæ. Quò cum aſcendiſſent, conſederunt. Statimq; eos militaris fauor excepit, multis uirtutem teſtimonijs prædicans. Illi autē inermes erant, in ueste ſerica laureis coronati. Perceptis aut laudibus eorū Veſpaſianus, cum dicere adhuc uellent, ſilentij ſignū dedit. Magnaq; omniū quiete facta ſurrexit, & amiſtu magnam partē capitis ad opertus, ſolennia uota celebrauit: idemq; Titus fecit. Perſectis autem uotis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidē ad prandium, quod his ex more ab Imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe uerò ad portā recedit, quæ ab eo quod

per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus uestibus amicti, dijs ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudine facilius præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, uel artium factis, uel diuitiarum opibus, uel naturæ nouitate. Nam penè quæcunq; hominibus qui usquam sunt fortunatis paulatim quæ sita sint, alijs alia mirabilia atq; magnifica, hæc uniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti auricq; nec non eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneret, sed, ut ita dixerim, omnia fluere, & alias quidem uestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura uariatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ alijs operib. inclusæ tractæ sunt, ut appareret frustra nos earum usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulachra, quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horumq; nihil non ex preciosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis uestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorum quidem uulgus inornatum uideres, sed uarietas & pulchritudo quidem uestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartum quæ surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata ueste circumdatis, cum aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere uastari quidem fortunatissimam terram, totas uerò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populorum ciuitatum mœnia disturbari, exercitumq; intra muros infundi: cædis quæ omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignem quæ templis immissum, ædiumq; super dominos post multam uastationem euerfiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum uel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudei bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquā præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia uerò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinae, ad sum-

Titus Vespasianus triumphus celeberrimus.

mun quæque in lychni speciem fabricatæ. Erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliolum. Deinde transibant plurimi uictoriae simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem ad equitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignumque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quod postquam uentum est, constitere. Erat autem uetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circumdatus per forum trahebatur, quo eum simul cæderent qui ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem uitæ habere nunciatum est, omnium que fauor secutus est, tunc hostias inchoauere. his que secundo per uota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidem epulis ipsi excepere, alijs autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, uictoriae quidem in hostes gratulatorium, finem uero malorum ciuiliu, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos uero, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate usus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia nanque in illud sanum collecta ac deposita sunt, quorum uisendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem uero eorum, & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodium & Macherus à Basso capta.

Cap. XXV.

N Iudæam uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vespasiano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium uidebatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggrediens tibus hæitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posset eò natura excogitarat, quæ uallibus eum ex omni parte uallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat uallis, LX stadijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc uero tractu ipse Machærus altissimo uertice supereminet. A septentrione autem & meridie, ualles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter uero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius uero uallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte uero ex aduerso

*Macheruntis
descriptio.*

Machæ.

Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, pri-
mus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristos-
bulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura ui-
sus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue uicinitatem.
namq; opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locū mu-
ro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, unde in arcē ipsam fere-
bat ascensus. Quin & circa ipsum uerticem rursus murū edificauerat, turreſq;
in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiā
struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletē. Mul-
tas uerò cisternas recipiendis aquis abundeq; suppediandis, locis maximè
idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret, ut quod illa situ loci expugnabile
fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarū
multitudinem machinarumq; reposuit: & omnem apparatus excogitauit,
qui habitatoribus pōſſet magnæ obſidionis præſtare contemptum. Erat autē
in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu uel celsitudine uel
magnitudine uincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus per-
seuerasse: mansissetq; ulterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperat, ex-
cisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus
Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem
aſſimilis est colore, circa uesperam uerò ueluti iubare fulgurans, accedentib.
eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius ma-
net, quàm si quis urinam muliebrem uel menstruum sanguinem super eam fu-
derit, quinetiam tūc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi fortè illam ipsam
radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoq; modo sine pe-
riculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimum ex radice ter-
ra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo relega-
tus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis uerò continuo moritur,
tāquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea ac-
cipientibus metus est. Tantis autem periculis propter unam uim capi eā ope-
ræ precium est. Nam quæ uocantur dæmonia, pessimorum hominum spiri-
tus, uiuis immerſa, eos que necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò,
etiam si tantūmodò admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autē ex eo lo-
co aquarum fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuerſi. Alij nāq;
amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non
solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis
miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo
autem imminente protecta: super hoc ueluti duæ mammæ inter se paululū di-
stantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum
fundit: qui mixti lauacrum suauissimū præbent, multisq; morbis ac uitijſ sa-
lutare: maximè uerò neruorum curationi conueniens: habetq; idē locus me-
talla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus undiq; regionem, ualle
orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerē
quamplurimum extollere, facilemq; per eum oppugnationē facere. Qui ue-
rò intus fuerant deprehenſi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coegē-
re, inane uulguſ eſſe exiſtimātes, inferiorem obſeruare ciuitatem, ac pericula

*Ruta mirabilis
magnitudinis.*

Rufus Aegy-
ptius Eleaza-
rum capit.

priores excipere: superius uerò castellum ipsi occupatū tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut salutē suę consulere. Impetraturos enim se ueniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autē uolebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. Semper autem utrisq; ex tempore plus uictoriæ captabatur: Iudæis quidē, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursus eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autē quędam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatē Iudæis imposuit. Erat inter obfessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. Is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumq; prohibere cogitans, & in præliis semper grauius Romanos afficiens: audacięq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem uacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq; discreta quodam die pugna, & utraq; parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimās neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stans alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem uidit quidam ex castris Romanorū Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc uiso stans in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam uerò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutū, ut ex ciuitate conspiceretur, cædi uerberibus, uehementer Iudæos confudit casus iuuenis, uniuersaq; ciuitas in fletu erat & questibus, unius uiri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq; miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, uelut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. Ea uerò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando querebantur, intolerabilem esse calamitatem uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne uel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibi que ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum uiribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, et quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia uicti sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum uerò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius uenit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fugę causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasere. reliquorum autem uiri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculę uerò & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum, dedidēre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

De Iudeis à Basso interemptis, & Iudæa diuendita.

Cap. XXVI.

IS autem administratis, in saltū, qui appellatur lardes, ducere prosperabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machæruntē profugerant. Ergo cū ad locum uenisset, neq̃ falsum fuisse nuncium cōperisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: ut si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatē adducti sunt fortiter aliquid faciendi, uelut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaq̃ simul uniuersi, & cum clamore impetu factō, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq̃ his audacia illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidē duodecim tantum cōtiguit occumbere, neq̃ multos sauciari: Iudæorum uerò ex illo prælio nullus euasit. Sed cum nō essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: eorumq̃ dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuiusdam prepositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem uerò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximū scripsit (erat autem procurator) ut omnem terram uenderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadijs. Stipendium uerò ubicunq̃ degerent Iudæis indixit: binasq̃ drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo pendebāt. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

*Iudei tributa
in Capitolium
ferre coguntur.*

De clade Antiochi regis, & eruptione Alanorum in Armeniam.

Cap. XXVII.

AM uerò quarto anno Vespasiano administrante Imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cēsennius Petus, qui tūc Syriam administrabat, siue re uera, seu propter inimicitias Antiochi (certū nō ualde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorū: proptereaq̃ debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent: totum Romanorum Imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam uicinitas regum, maiore negotium prouidentia dignū esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratē sita est, ut esset Parthis (eo nanq̃ id cogitauēre) facilissimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permissa, ut ageret quod expedire uideretur, negligendum non putauit. Subitò tamē, Antiocho eiusq̃ socijs nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quādam cohortes alasq̃ equitum. Habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus ualebat opponere. Antiochus enim insperato percussus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit.

Decreuit

Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspitione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus. Progressusque de ciuitate centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat: ipse uero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. Adolescentibus autem, bellicisque peritis, uicque corporis præstantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirium diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transfugere, omniumque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntque omnes equites decem, qui cum his una transgressi sunt flumen Euphratem. Hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum regem uenissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum uero, ubi Tarsum Ciliciæ uenit, misso cæturione Petus uinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, ueteris amicitiae habere rationem, quam belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri uincula, intermissaque interim profectioe Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet, ut non modo copiose, sed etiam regiè uictum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quauis feliciter agerent, extra Romanum uiuere partiebantur Imperium) & cum Cæsar his mansuetè facultatem dedisset, Romam uenerunt. Patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cum omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero temporibus inito consilio, ut terram Mediam, & ulterius prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu percussus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidē bonis omnibus cesserat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & usque ad Armeniam uastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflisset, non multum abfuit quin uiuus in

*Alanorum inter
ram Mediam ir-
rupio.*

in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eum laqueo circumdatū tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autem pugna multò magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam uerò hominum multitudinem, aliamq; ducentes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediëre.

Excidium Massada, castelli munitissimi.

Cap. XXVIII.

AP V D Iudæa uerò mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam uidens, unum autē adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autē castello Massada. Princeps uerò sicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat uir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaferat, ut antè diximus, ne professionē facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tūc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse uellent: omniq; modo his quasi hostibus utebantur, diripiendō quidem & abigendō eorum bona, ignem uerò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatē tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtētum: manifestum autem rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter suscepere. Causa uerò peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia suæ iustis assertionibus exprobarēt. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ foecundissimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidē multitudinem malè tractando, multitudo uerò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, hic autem uim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; uerbo indicto ad iniuriam, neq; facto intētato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verū & hos Iohannes moderatiores esse demonstrauit. Nō solum enim omnes interficiebat, qui necessaria & profutura suaderēt, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq; iam esset ausus impietate contemnere. Nā & mensa nefaria uescebatur, & legitimā patriamq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minimè mirum, si mansuetudinis cōmunionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatē furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quā uel liberorū corporum iniuria temperauit, quē cum creauere tyrannum. Quæ uerò eos amicitia, quæ uel cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit: namq; alienos quidē malè tractare, inertiis nequitia optis esse arbitrabantur: clarissimam uerò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli etiam Idumæi fuere

fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui *Zelotæ* appellati sunt, uiguit: qui nomen factis uerum probauerunt. Omne enim malitiae facinus æmulati sunt, nullo in æmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomē sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum uitæ finem inuenire, merita illis omnibus poena Dei uoluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usque ad extremum uitæ terminum congesta sunt, quæ uarijs perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quam committere perpeffos: uerum qua tandem digna tantis sceleribus poena affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conquiri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidijs ubique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, utque custodes perseuerarent. ipse uero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua patre castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias utensilium. Non solum enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, uerum etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitiōem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, undique abruptis atque altis uallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem unum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producit: uixque illo itinere gradiens promouet pedem. namque mutati uestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa perniciēs, si quis labatur, altitudo enim rupium utrinque dehiscit, ut quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi uiam cum xx stadijs ascenderis, quod restat uerticis est non in acutum finem coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latumque octo cubitis: & xxvii turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim uerticem, quod fecundus, omnique planicie mollior esset, culturæ destinauerat: ut si quando externorum aliorum

mentorū

mentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra moenia quidem arcis positam, uergentem autem ad septentrionem. regiae uero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itemque balnearum uaria erat & sumptuosa constructio, columnis quidem e singularibus axis undique substitutis, parietibus aut membrisque solida copage lapidum iatis. Ad singula uero habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossae uero iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestae quidem viae facilem sui usum praebere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa, ut supra memorauimus. Occidentale uero, magna in angustia posita turri conclusit, quae non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret, quam neque transire posset, neque capi facile uidebatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulanti- bus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam itueret, nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: uinumque multum & oleum: insuper autem cuiusque leguminis fructus, & palmulae coaceruatae. Cunctaque reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilque recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo appa- rata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturnitatis a- ram esse existimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foeculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenum quoque armorum multitudo, ab rege condita, quae decem millibus uirorum sufficerent, ferrumque infectum, necnon aris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem ipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: unum quidem ab iudeorum populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum uero maius atque atrocius, ab regina Aegypti Cleopatra. Haec enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sepe uerba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum iudeorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius Imperio Antonium paru-isse, male eius amore mancipatum quam non donaturum sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremum belli contra iudeos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinctum dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne quis effugeret, diligentissime procurauerat: incipit oppugnationem, ubi tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim quae iter ab occidentem, quod ad regiam summamque montem duceret, pracludebat, erat quaedam continentia saxi uastior latitudine, multumque porrecta: celsitudine autem Massadae trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Syhva ut ascendit ac tenuit aggerem

Ioseph.

BB

apportare

Massada ab Herode cur extructa.

apportare militib. iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducētos cubitos erectus est tumulus. Verū neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hęc mensura uidebatur: sed super eum tribunal, cōstructis saxis ingentibus, factum est, altum itemq; latū cubitis L. Erat autē & aliarū machinarum fabrica illis alsimilis, quas primò quidē Vespasianus ad oppugnationes, postea uerò Titus excogitauerat: & turris LX cubitorum effecta est, tota ferro consep̄ta, unde multis balistarum tormentorumq; iaculis Romani citò eos repulēre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuēre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac uix quidem tamen aliquam eius deiecit partem interruptam. Citò autem pręuenēre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidē simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolentiā poterat, hoc modo cōstructus. Trabes proceritate magnas, & quā sectrę sunt continentes composuēre: earum autem ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spacium. Ne uerò crescente cumulo terra deflueret, alijs trāuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutoq; subsidente strīctiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militib. intrò iaculari pręcepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & usq; ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē adhuc incēdio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertēs enim desuper flammam in eos abigebat, & penē machinas quasi iam conflagraturas desperauerāt, deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidētia excitatus auster, multa ui in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorū clām subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alijs cuiquam permissurus erat ut faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium uerò nullum salutis modum neque uirtutis excogitans: sed his quę Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent, si uicissent, ante oculos positis, de omniū morte consilium cepit: idq; ex pręsentibus fortissimum ratus, ualidiōris animi socijs uesperī cōgregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat: Cum olim uobis decretum sit, uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquā alijs seruire, nisi Deo: is enim solus est uerus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis uestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles penas subituri: si uiuos in Romanorum potestātē uenire contingat, primū enim omniū ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autē & hanc nobis à Deo gratiā datam, ut bene ac liberè possimus mori, quod alijs nō euenit pręter spem superatis. Nobis autem certū est, orto die futurū excidiū. Libera est autē strenua mortis cōditio cū affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profectò nos optant uiuos abducere, neq; nos illos tam

Eleazari ad
 deos cohorta-
 tio.

pollumus

possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba peioraꝑ ab hostibus eueniebant, de Dei uoluntate conijcere, & scire quòd amica ei quondam Iudæorū natio damnata esset interitū: manens enim propitius, uel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tātorum quidem hominū pernitiē neglexisset: sacratissimam uerò urbem suam igni hostiū excidioꝑ prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliusꝑ culpæ participes fuisset, qui alios quoꝑ docuimus. Itaq; uideris quemadmodum nos uana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorū necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem: sed & alimentorū copiam, & armorum multitudinē, aliumꝑ habentes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissimè auferente, spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminū, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. Morientur enim coniuges iniuria uacua, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè scio, si neꝑ corpora nostra tenuerint, compendioꝑ caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi uoluptate replebantur, pulchram esse mortem existimantes. Qui uerò molliores erant coniugum ac familiarium suarum misericordia, uel etiā proprius quemꝑ apertissimus deterrebat interitus, aliusꝑ alium intuens, contrarium uoluntatis suæ motū lacrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoꝑ repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationē incipit: magnaꝑ usus exclamatione, lacrymantes attētius aspectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem uiros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quàm uiuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam neꝑ audacia neꝑ uirtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortē timetis: cum oporteret uos super hoc neꝑ cunctari, neꝑ expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorū quoꝑ nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: quòd uiuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstans, ad proprium purumꝑ locū eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore uinctæ sunt, unaꝑ malis eius implentur, quod uerisimile dicitur mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum

Ioseph.

BB 2

enim

Eleazari de immortalitate animi ad suos oratio.

*Indorum de
anime immor-
talitate opi-
nio.*

enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis produ-
cens. Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pē-
det, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiq; liberam par-
ticipat fortitudinē: humanis oculis, ut ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim
cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neq; rursus cum rece-
dit, uidetur, unam quidem ipsa habēs incorruptam naturam, corpori autem
causam præbēs mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc uiuit atq; uiget:
unde uerò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei su-
perat. Et huius orationis argumentum uobis sit somnus: in quo in se collectę
animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cū
Deo uero pro cognatione degentes, ubiq; adsunt, ac multa futura prædicūt.
Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemad-
modum autem non sit dementissimum, breuitatem uitæ sequētes, sibimet in-
uidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione medita-
tos, alijs esse exemplo promptæ uoluntatis ad mortem. Attamen si ab alienis
genis etiam rei fides petenda est, Indorū uideamus sapientiæ professores. Illi
enim cū sint boni uiri, uitæ quidē tempus, quasi quoddam necessarium natu-
ræ munus, inuiti sustinent: properant autē animos corporib; soluere: nulloq;
urgente neq; exagitāte malo, propter immortalis conuersationis desiderū,
alijs quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed
omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt:
ita certam ueramq; animis esse inter se consuetudinem credidēre: ipsi autem cū
mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraq; anima
secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi pro-
sequuntur, quā exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam
peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deslent: illos autem beatos dicūt,
quod immortalitatis ordinē iam recipiant. Nō ergo nos pudebit, si deterius
Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quę omnibus hominibus æ-
mulandæ uidentur, inhonestē despiciamus? quanquam etsi contraria nos à
principio instituisset eruditio, quod summum bonum est hominibus uiuere,
mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo &
facile tolerare, Dei uoluntate & necessariò morituros. Olim enim quantum
apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretū posuit Deus, ut uita ca-
reremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat usuri. Non ausim e-
nim nobismetipsis ascribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes eo-
rum bellum absumpserit. Non enim uiribus illorum hæc accidēre: sed causa
fortior interueniens, illis præstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis
Romanorū perempti sunt, qui Cæsaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos
quidem ab illis, dum diem septimū celebrarent, aggressa Cæsariensium mul-
titude, neq; repugnantes cū coniugibus ac liberis mactauerunt, nec uel ipsos
erubēre Romanos, qui nos tantūmodò hostes, quod defeceramus, putabāt.
Sed dicet aliquis, Cæsariensib; semper cū suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiā,
tempusq; nactos uetus odium exaturasse: quid ergo de Scythopolitanis di-
cemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non
cum propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igitur his fides illorū ac be-

ne uolentia

ne uolentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimè trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidè: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, uelut ea ipsi cōmittere uoluissent. Longum fiet, si uelim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitâtes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem confingere potuissent, ciuitatem suam cæde nefaria repleuere, octodecim milib. Iudæorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Aegypto peremptorū 1 x milium numerum audiebamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostib. aduersariū, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum suscepere, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent prebere uictoriæ. Arma enim & muri, & castellorū inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionē reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cū suffecissent, sc̃p̃ sustulissent, maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostib. succubuerunt, uelut illorum nobilioris causa uictoriæ, non ad eorum salutē, à quib. instructa fuerant, appa-
rata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet: repugnantes enim & libertate non perditæ periēre. Eorum uerò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quis ue non antequam illa patiat-
tur, mori properet? quorum alij torti, tamq; igne quàm uerberibus excruciat-
i periēre, alij semel à bestijs ad secundum earum cibum uiui seruati sunt: illo-
rum quidē miserrimi habendi sunt, qui adhuc uiuunt, qui sæpe mortē optan-
tes non accipiunt. Vbi est autē illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gen-
tis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidem murorū septis munitissima, tot ue-
rò ante muros castellis turriumq; obiectis mœnibus tuta, bellicq; apparatus
uix capiens, tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem cōtinens,
quid nobis facta est, quæ Deū habere incolā credebatur? Radicitus ex funda-
mentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quibus excisa est
imposita reliqujs castra. Senes uerò infelices ad cineres tēpli assident, & pau-
cæ mulieres ad turpissimā pudoris iniuriam ab hostib. reseruata. Hæc secum
reputans quisquam nostrum, aspicere solem durabit, etiam si uiuere sine peri-
culo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ,
ut eum non poeniteat hucusq; uixisse? Atq; utinam omnes fuissēus mortui,
priusquam illam sacram ciuitatem hostium manib. uideremus excindi, prius-
quam templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes nō
instrenua nos illexit, quòd fortè poterimus pro ea hostes ulcisci, nunc autem
euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi
misereamur, & coniugum liberorumq; dum nobis licet, à nobis ipsis miseri-
cordiam capere. Ad mortē nāq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus,
eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. iniuria uerò & seruitus, & uidere
coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominib. ex na-
turæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cū
licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: &
postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur nō est

*Iudei seipso
interficiunt.*

eorum iracūdia manifesta, si nos uiuos subiugare potuerint. Miserandi quidam adolescentes erunt, quorum uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre nō poterit. Videt alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis uocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt, & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi, cum filijs & coniugibus uita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos cōiuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani uolunt, & ne quis nostrū ante excidiū pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiūdi nostri uoluptate, stuporē mortis admirationemq; relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus remanere uideretur. Tantus eos & coniugum & filiorum & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cū facinus accederent obtusi sunt, uerū eam seruare sententiam, quā cū dicta perciperent, habuerunt: proprium quidē harumq; affectum retinentibus cunctis, rationi uerō cedentibus, quia iam optimē filijs consulissent. Simul enim ualere uxorib. cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremū lachrymātes osculabātur: & simul tanquam manib. alienis iussa peragentes, uolentes eos configebant: malorum quæ subditi hostib. passuri fuerāt, cogitationem habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniq; nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autē cōiunctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq; filios atq; uxores occidere, malorum omnium uidebatur esse leuissimū. Igitur neq; horum iā factorū dolorem tolerant, & interfectos læsos existimantes, si uel breuissimū tempus eis superuenirent, citō quidem uniueris bonis in unum congestis ignē inijciunt, sorte uerō ex numero suo decē lectis omnium percussorib. uniueri etiā propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosq; cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidē cunctis occisis, eandem sortis legem in sua quoq; morte statuerunt, ut cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neq; in audendo, neq; in sustinendo facinore præstaret alius aliq. Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: unus uerō atq; nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis fortē in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: uēhementi uerō manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem una mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiæq; mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum aliq; cædibus occupatas mentes haberent, qui erāt nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebātur.

grediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent, sed undique uersum acerbam solitudinem, ignemque intus ac silentium, quid factum esset conijcere non poterant: & ad extremum uelut impellentes ictum arietis, ululatum, si quem forte prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis, ut erat, indicarunt, altera earum quem admodum dicta uel gesta fuissent, omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facillè his uerbis adducebantur, ausi magnitudinem uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur, perque hunc uiam sectantes citò in regiam peruenire: conspectaque multitudine mortuorum, non ut in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

Cap. XXIX.

HIVS MODI autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse uero cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem, postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse; uerum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum uero solum Dominum dicerent. Cum autem quidam ipsi Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illi: quidem mactauere, alijs uero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem uidentes confidentiam principes seniorum, iam cohæbere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent, certam spem salutis habituri uiderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. Cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoque impetu sicarios aggressi corripuere, quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui uero in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo celsit, neque dicere uelle uisus est: sed omnes illa necessitate ualidior sententiam conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maximè uero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim uel eorum quisquam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret, usque adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

Sicariorum duricia in perferendis tormentis.

Onias à Ptole-
mæo humanis-
simè suscipi-
tur.

Ab Onia cur
extructum tem-
plum.

TVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum ludæorū circa res nouas studiū cauendum esse existimans, ac ueritus ne rursus in unū congregarentur, & quosdā sibi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum ludæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomē sum sit. Onias Simonis filius, unus ex pōtificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum ludæis bellum gerente, Alexandriam uenit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem ludæorū eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent, fieri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum ludæis, qui templum apud Hierosolymam uastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, cūq; locum dedit centum & octoginta stadijs à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricā secundum patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri confectionē. Candelabrum enim non fecit, sed informatū aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum uerò circa templum spacium cocto latere circū dedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modū, ac pecuniæ redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat, sed erat ei contentio cum ludæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitratur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis noningentis septuaginta. Esaiasq; prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam uiro ludæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis Imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donarijs templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neq; ad templum religionis causa adire uolētes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usq; clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

De interfectione ludæorum apud Cyrenem.

Cap. XXXI.

VDACIA uerò sicariorum, ueluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum ut se attenderent persuasit: perduxitq; eos in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hæc agendo atq; fallendo latebat,

latebat, dignitate uerò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatus eius & profectiōem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facillè cōprehendit: & magna quidē pars manibus interiit: nōnulli autē uiui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autē consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum uerò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullū, sibi quidē moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falsò insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autē criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multimodè cumulabat, tragicis etiā uerbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum Iudæorū confecisse uideretur: quodq; hoc atrocius est, præter credēdi facilitatem, etiam doctor erat calūniandi sicarijs. Deniq; cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum infensus odium publicauerat, etiā uxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidē priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris adiungebat. Ne uerò uel alibi degentium quisquam Iudæorū eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendaciū propagauit: ac Ionathæ nōnullisq; alijs qui comprehensi fuerāt persuadet, nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis Iudæorū, apud Alexandriam, Romamq; degentium. Horum autē qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hæc scripsit. Nō tamē Catullo fictio, ita ut sperauerat, celsit. Nam Romam quidē uenit, Ionathan, cæterosq; uinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflata calumniā: Vespasianus autē rem suspicatus, ueritatem requirerebat: cognitōq; non iure hominibus accusationē illatā, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò uerò pœnam in Ionatham statuit: prius enim uerberatus, uiuus exustus est. Catullo autem tunc quidē ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est nō corporis tantū cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus em̄ expauescebat, & crebro uidebat sibi instantes umbras eorū quos peremerat, & clamitabat. Cūq; se tenere nō posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extisq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiae facto indicio, quàm quod nequissimos ulciscatur. Hic nobis est finis Historiæ, quā promissimus nos cum omni ueritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis, & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de ueritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

*Iosephus falso
à Catullo accusatur.*

Ionathas textor uiuus exustatur.

Catulli mors.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO
Libri septimi & ultimi, finis.

FLA.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

RERVM ET VERBORVM IN IOSEPHO MEMORABILIVM LOCVPLETISSIMVS

INDEX

Aron Moyſi in Aegyptum redeuntis occurrunt	50	Abilamarodachus Nabuchodonosor F. in paternum regnum ſuccedit. & Ioachimum e uinculis eximit	283	gnum pradicte	222
Aaron igneum uincit angelum	901	Abimelech amore Saræ captus	18	Achimias	277
Aaronis filij duo ſeniores dum offerunt, exuſti	72	Abimelechus principatum ſibi quomodo uendicauit	126	Achilophel ſibiſi manus offert	189
Aaronis ſacerdotium	71	Abimelech ⁹ Sicimitha ulciſcitur	127	Acme ad Antipatrum epiſtola	650
Aaronis uirga floret	87	Abimelechi ſœdus cum Iſaco	23	Acme malitia	476
Aaronis mors	88	Abimelechi mors	128	Aſtiacum bellum	624
Aaroni & eius poſteris ſacerdotiũ confirmatum	85	Abiramus & Dathamus terra abſorpti	86	Adadus Saraniam obſidet	246.
Abaneth qualis zona	63	Abiſace puella calefacit ſenem Dauidem	204	& 235	
Abaris	855 & 856	Abiſeus Ioabi frater	196	de Adado Nicolai Damasceni teſtimonium	178
Abaris Typhonis urbs	867	Abiſus & Nadabus igne ſacrificio combuſti	72	Adadum Damasci regẽ Dauid prælio ſuperat	ibid.
Abaris urbs à paſtorib. condita	869	de Abramo Nicolai Damasceni & Beroſi teſtimonia	14	Adeus Solomoni inſeſtus	221
Abbarus pontifex	861	Abramus unius Dei præco	13	admonitio Iosephi ad Iudeos	788
Abdaſtratus rex Tyrionum Baleaſtrato patri ſucceſſit	858	Abramus cum Lotho ſines partitur	14	Adoma Hebræis quid ſignificet	29
Abdaſtrati mors	ibid.	Abramus Aegyptiorum religionem reſellit	14	Adomus	ibid.
Abdeel Iſmaelis F.	19	Abramus uictores Aſyrios opprimit	15	Adonias regnum aſſectat	199
Abdemunus Solomonis ænigmata ſoluit	858	Abram in Gerara Paleſtinæ migrat	17	Adonias à Solomone ueniam impetrat	200
Abdon	129	Abramus à Deo tentatus	19	Adonias à Salomone occiditur	204
Abel à Caino interfectus	910	Abramus Iſaco curat uxorem de Meſopotamia petendum	21	Adonibezerus ab Iſraeliſis captus	117
Abelmachea oppidum mulieris prudentia ſeruatum	194	Abraham parens Iudeorum	760	edificia circa templum Hieroſolymitanum incenduntur	816
Abemerigus Iſatæ filiam ſuam dat uxorem	546	Abrami natiuitas	13	Aegyptius falſus uates	555
Abener Dauidem adit 171 à Ioabo interfectus	172	Abrami in Aegyptum migratio	14	Aegyptius pseudopropheta Iudeos affligit	673
Abener ad Dauidem deſcit 171 populum Dauidi conciliat. ibid. Aſaſalem interficit	170	Abrami ex Chetura progenies	20	Aegyptius ranis inſeſtatur	52
Abefalon à Chuſi deceptus	187	Abrami domicilium, uicus	14	Aegyptus unde dicta	857
Abefalomus patris concubinas ſtupeſcit	187	Abrami mors	522	Aegyptus locuſtis inſeſtatur	53
Abefalomi caſaries	185	Abramo prole Deus pollicetur	16	nebris.	ibid.
Abefalomi contra patrem coniuratio	186	Acenchres	856	Aegyptus à Cambyſe uſtata	53
Abefalomi mors 190 Dauidi nunciatur.	ibid.	Achabus Iſraelitarum rex impius	231	Aegypti reges cur Pharaones deſcendunt	217
Abias Arabum rex ab Iſate uincitur	549	Achabus Adado Syrorum regi parat	237	Aegypti rex pueros mares Hebræorum necari iubet	44
Abias Hieroboamum prælio uincit	229	Achabi Iſraelitarum regis mors	240	Aegypti ubertas	14
Abiathar	205	Achabi liberi ſeptuaginta interficiuntur	251	Aegypti deſcriptio	764
Abiatharus ad Dauidem ſe conſert	159	Achar punitus	111	ab Aegypti rege Sara raptæ	14
Abibalus Tyrionum rex	858	Acharis ſacrilegium	110	Aegyptij Iſraelitas affligunt	44
Abigea Nabali uxor Dauidem comotum placat.	162	Achazes Aſyrios auxilio aduocat	261	Aegyptij mari obruuntur	55 (54)
Abigeam Dauid ducit in matrimonium	163	Achaze Iſraelitarum regis geſta	480 (260)	Aegyptij à primordio uirilia circumcidunt	862
		Achiabus	480 (260)	Aegyptiorum plage	52.53
		Achias uates	227	Aegyptiorum de Iudeis maledicta	866
		Achia propheta Hieroboamo re-		Aegyptiorum religio	878
				Aelius Gallus	431
				Aemilius Regulus	522
				ænigmata Solomonis ſoluuntur	858
				erarium Iudeis nullum, præter ſacrum	384
				Aethiopes à primordio uirilia circumcidunt	862
				HH	Aethio-

INDEX

Aethiopum expeditio in Hierosoly-	Alexandra Aristobuli & Mariae es-	Amalecitis regio	29
mitanum agrum	figies mittit ad Antonium	Amalecus nothus Aliphace filius	
229	411	ibidem.	
affectuum naturae quam latè pate-	Alexandra fugam clam moliens de-	Amalecite ad bellum se preparant	
ant	prehenditur	aduersus Hebreos	59
896	412	Amalecitas fundunt Hebraei	60
affectuum dux mens pia	Alexandra mors	Amalecite à Saulo uicti 147 et 148	
901	375	Aman Iudeos ad necem deposcens	
affectibus nū imperet pia ratio	Alexandra dominationi iungunt se	impetrat	302
896	pharisei	Aman consultrice uxore crucem ca-	
Agagus captus	601	rigit Mardoccheo	304
148	Alexandram pharisei seuire faciunt	Aman ab Esther apud regem accu-	
Agagi mors	373	satus	306
149	Alexandram proceres mitigare co-	Aman in crucem tollitur	ibid.
Agalla	nantur	Amaramus exilio punitur	545
377	373	Amaraman Deus alloquitur	45
Agar ex Abramo grauida	Alexander à Iudeis deditionem po-	Amarinus Israelitarum rex	231
16	stulat	Amasas à Dauide exercitui preposi-	
Agare persuadet angelus, ut ad he-	310	tus	193
rum reuertatur	Alexander Cleopatram ducit in ma-	Amasas à Ioabo interfectus	194
16	trimonium	Amasie uictoria de Israelitis	256
Agatharchide locus de Iudeis	349	Amasias Amalecitarū deos colit	257
864	Alexander Ionathan in summo ho-	Amasias à Ioā uincitur	ibid.
865	nore habet	ambitio	172
Aggeus populum animat	Alexander octingentos Iudeos cru-	Amenophis Aegyptiorū rex	856 et
294	cifigit	867 in Aethiopiā aufugit	869
agnum in templo parit bos	Alexander Demetrium bello aggrega-	Ameffes	856
817	ditur 345 Ionathā in partes suas	Ametbala Ioaz mater, impijs & im-	
agri Chananei diuisio	traducit	puris moribus praedita	271
114	346	Ammanite mutuis uulneribus ca-	
agricultura lex	Alexander à Gabinio uictus	dunt	242
100	382	Ammanite à Saulo uicti	143
agrorum sabbatum	Alexander Glaphyram ducit in ma-	Ammanus	17
77	trimonium	Ammaus exusta	658
Agrippa operā nauat Claudio	439	Ammon Thamare sorori uxor in-	
536	Alexander et Aristobul ^o Salomes ac	fert	183
Agrippa in uincula conijcitur	Pherore calūnijs appetitur	Ammon à fratre Absalomō occidia-	
507	439	tur	184
Agrippa soluitur	Alexāder rex cōstituitur 599 cū sub	Ammonite à Ioabo prelio uicti	180
510	iectis in gratiā redire conatur 599	Ammonius insidiator Ptolemæi Phi-	
Agrippa in Caesaris amicitiam se in-	Alexander ob Glaphyre superbiam	lometoris occiditur	351
sinuat	omnibus iniusus	annis Sabbatici miraculum	831
505	634	Amoris regio duabus & dimidia	
Agrippa ex priuata fortuna ad ma-	Alexander eunuchos muneribus cor-	tribubus conceditur	95
gnā potentiā euectus 502. et inde.	rumpit	Amorei ab Hebraeis uicti	89
Agrippa Hierosolymam munit	636	Amos Manassis filius Iude rex prom-	
541	Alexander in uincula cōijcitur ibid.	pter impietatem occiditur	268
Agrippa diuinitus ob insolentiam	Alexander falsus deprehensus	amphitheatrū Herodes extruit	427
interficitur	661	Ananias Iudeum Helenam & Ixatē	
543	Alexander Antiochi Epiphanis F.	Iudaicos ritus docet	547
Agrippa rex theatrum Berytū exa-	Ptolemaidē occupat 345 & 367	Ananias cur Sedrach appellatus sit	
ornat	Alexander Aristobuli F. securi per-	279	
542 & 558.	cussus	Ananias & Chelcias Iudei Cleopa-	
Agrippa populo in auxilium mittit	385 & 607	træ copijs praefecti	364
3000 equites	Alexandri successores	Ananie malicia	581
685	312	Ananias pontifex occiditur	687
Agrippa à Iudeis urbe pellitur	Alexandri Antiochi Epiph. F. mors	Ananus Ammauinus Simonis fater-	
684	352. 363. & 601	les	813
Agrippa in Iudeam reditus	Alexandri expeditio in Coelefyriam	Ananus Sethi F. pontifex cōstituitur	
539	369	495	
Agrippa gesta usq; ad ipsius obitum	Alexandri Iudeorum regis res ge-	Anani felicitas	557
541	ste	Anani	
Agrippa ingenium	366. & inde.		
542	Alexandri cum parente reconcilia-		
Agrippa ad Herodem nauigatio	tio 447 defensio		
504. & 505	446		
Agrippa regis litera ad Iosephum	Alexandri & Aristobuli Herodis		
586	filiorum mors		
Agrippa prodigalia 504 et 543	465		
& 670	Alexandri Antiochi Epiphanis F. ad		
Agrippa ad Iudeos oratio, ad obe-	Ionatham litera		
diendū Romanis hortantis	546		
679	Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo bellum		
Agrippa nūciatur Tiberij mors	605		
510	Alexandri litera ad Ionathā		
Agrippam Eutychus apud Tiberiū	346		
accusat	Alexandro obuiā exeunt Iudei		
507	311		
Aicanus	lium pelagus cecit		
277	56		
Aine oppidi excidium	Alexandrium arx		
111	603		
ab Ainatis cladem accipiunt Hebraei	Aliturus mimorum actor		
110	563		
Alanorum in terram Mediam irru-	allegoria tabernaculi		
ptio	70		
838			
Albinus Iudae praefes			
557			
Alcinus pontifex constituitur			
339			
Alcinus pontifex manū facit			
340			
Alcimi pontificis mors			
342			
Alexandra uxor Alexandri			
373			

INDEX

Anani ad populum cohortatio	740	seuus	899	condit	448
Anani encomium	749	Antiochus septem fratres ad legis		Antiquitatum libri quid contineant	
Anano sacerdotium adimitur	495	uiolationem cohortatur	902	561	
Anarabache quid	68	Antiochi edictum de templo Hiero=		de Antiquitate Iudaica qui Græci	
Anchus Gittæ rex	164	solymitano	322	scripserint	865
ancille & libertinæ questionibus subij-		Antiochi de Iudeorum pietate & fi-		Antonia extructa	437
ciuntur	644	de testimonium	ibid.	Antonia arx collabatur	802
Andromedæ catenarum uestigia	724	Antiochi epistola in Iudeorum gra-		Antonia euerti iubetur	806
angeli lucta cum Iacobo	28	tiam	322	Antoniae situs	781
angeli ab Abramo hospitio excepti		Antiochi opē inuocant Iudei	329	Antoniam inuadunt Romani	804
17		Antiochi Epiphanis interitus	337	Antonius Samosatam obsidet	405
angeli à Lotho hospitio excipiun-		Antiochi Pij mors	370	Antonij decretum secundum Iudeos	
tur	ibid.	Antiochi Dionysii in Iudeam expe-		395	
Anileus Artabanum adit	517	ditio	370	Apachnas	855
Anileus amoribus corruptus dege-		Antiochi Magni fauor in Iudeos		Aphrica ab Ophre denominata	20
nerat	518	321		Apion Iudeos accusat	512
Anilai uxor peregrinam religionē		Antiochi regis clades	837	Apionis Grammatici mendacia de	
retinet	519	Antiochi Epiphanis in Iudeos per-		Iudeis & tota uita taxata	874
Anileus uictus à Mithridate	520	fidia	880	& 875	
Anilai mors	520	Antiochi tyranni mors	910	Apionis calumnia de Iudeorum iurē	
animaliam mactatio	884	Antiocho Samaritæ assentantur	330	iurando	883
de Animæ immortalitate Indorum		Antiphilus	471	Apionis mendacium de Græco ho-	
opinio	844	Antipas regnum affectat	583 &	mine à Iudeis immolando	880
annales Tyrionum	857	654		Apionis mendacium de Zabido	882
annales Phœnicum	861	Antipater Salomes F. Archelaum ac-		Apionis mors	884
annales Hebræorum	852	cusat	483 & 655	Apionis locus	874
annales à Græcis neglecti	851	Antipater Aristobulum in regnum		Apis	868
Annius Rufus	495	restituere conatur	602	Apollonius Syriæ Phœniciæq; præ-	
Annius Minucianus	522	Antipater quomodo claritatem &		fectus	898
L. Annii Gorfam capit	758	potentiam sibi parauerit	376	Apollonius Antiochi dux interfici-	
annus Iobelus	78	Antipater Aristobulo inuisus	602	tur	332
Anthedonem restaurat Gabinus		Antipater à Nicolao accusatur		Apollonius Ionathā prouocat	349
382		649		Apophis	855
Antigonus iunior Romam cum suis		Antipater in uincula cōiicitur	473	Apfanes Israelitarum præfes	129
sororibus deportatur	381	Antipater conuictus	475	aqua in sanguinem conuersa	52
Antigoni & Antipatri lis apud Cæ-		Antipater Herodem adit	647	aqua amara dulcescit	57
sarem	386	Antipater Iudeos Hyrcano conci-		aque calidæ apud Emmauntē	496
Antigoniani ab Herode apud Hiero-		liat	387	aque apud Iotapatenos penuria	
chuntem uincuntur	403	Antipater ueneno tollitur	393 &	712	
Antigonus à Sofio & Herode oppri-		479		aquilæ aureæ direpte ultio	654
mitur	407 & 409	Antipater præfectus Iudæe declara-		aquila cur utantur in uexillo Roma-	
Antigonus ab Aristobuli satellibus in-		tur	609	ni	709
terfectus	598	Antipatri Herodes F. malicia	466	ara DEO VICTORI à Mose ex-	
Antigoni crudelitas	621	Antipatri contra Herodem insidiæ		tructa	61
Antigonus se dedit	623	468		ara inaurata tabernaculi	68
Antiochus Epiphanes Hierosolymā		Antipatri genus	376	ara ex duodecim lapidibus extructa,	
uastat	239 & 594	Antipatri calliditas	632	& Pascha celebratum	109
Antiochus Eupator templum Hiero-		Antipatri proles	384	Arabes	19
solymitanum obsidet	339	Antipatri res gestæ 385. cum Cesa-		Arabes uincit Herodes	419
Antiochus Ionatham sibi conciliat		re amicitia.	386	in Arabiam Herodis expeditio	
353		Antipatri in Herodem maligna stu-		457	
Antiochus Pius cum Hyrcano fœ-		dia deprehensa & ulta	646 &	Arabum mulieres ueneficæ	470
dus init	361	inde		Aranes Abrahami frater	13
Antiochus cum Iuda fœdus facit	339	Antipatri insidias Herodes cognō-		arboribus frugiferis parcendum in	
Antiochus Grypus occiditur	370	scit	470	militia	105
Antiochus Comagenæ rex	542	Antipatri contra patrem conspira-		arca ad Hebræos reportata	137
Antiochus Hyrcanum obsidet	596	tio	641 & inde	arca in Hebræorum castra portatâ	
Antiochus ciues prodit	828	Antipatrum Iudei primores accu-		135	
Antiochus Eleazarum ad uescendū		sant	388	arca ab Dauide Hierosolyma trans-	
immudis inuitat	899	Antipatrum Herodes accusat	473	lata	176
Antiochus Epiphanes superbus &		Antipatridem oppidum Herodes		arca Noë reliquæ	546

INDEX

Arcades antiquitatem sibi arrogant	851	rerum summa conflictus	802	audaciam Iudeorum nuncii Romanorum disciplina	784
Archelaus Herodis minas arte dissolvit	637	Aristobulum Herodes tollendum curat	412	augurium cuiusdam Germani de Angrippe	507
Archelaus et Philippus falso accusantur	646	Arion ab Hyrcano in vincula coniectus	326	aula regia	778
Archelaus è suggesto responsa dat populo	481	arma Romanorum	707	auriculae Hyrcano amputantur	399
Archelaus Alexandrum patri reconciliat	456	arma Aegyptiorum Hebraeis distributa	56	Axioramus	277
Archelaus Viennam relegatur	492	Arphachsadai	13	Azael	248
Archelaus ethnarcha instituitur	660	Artabanus Parthorum rex ad Izatem confugit	548	Azael Iudeos infestat	255
Archelaum defendit Nicolaus	484	Izate opera in regnum restituitur	548	Azarias	277
Archelai somnium	661	Artabanus Asinai et Anilai amicitiam expetit	517	Azarias cur Abdenago sit appellatus	279
Archelai erga populum liberalitas	653	Artabanus regnum adipiscitur	497	Azarias in ardentem fornacem proficitur	909
Aretas rex Arabum contra Aristobulum expeditione suscipit	377	Artaxerxes Mardocheum ab Amasene iubet honorari	305	Azarias victores Iudeos ad pietatem cohortatur	230
Aretae augurium	502	Artaxerxis edictum, quo Iudeorum supplicium revocatur	306	Azotum instaurat Gabinus	382
Aretae Herodes bellum infert	417	Artaxerxis epulum	300	azymorum festum	53
et 501		Artorius dolo servatur	811	et 54	
Argivus Acusilaus	851	arula suffumigatoria tabernaculi	68	B	
Ariochus	15	Asael ab Abenero interfectus	170	Baal rex	861
arietis instrumenti bellici descriptio	714	Asanethe Iosephi uxor	36	Baalis uates ab Elia uicti interficiuntur	233
adversus Arietem consilium Iosephi ibid.		Asanus Iudeorum rex Zareum regem Aethiopiae nunciat	229	et 252	
Aristaei ad Ptolemaeum oratio	313	Acalon	702	Babylon sub Balibafare capta	284
Aristobulus et Alexander praefecti	641	Aseneth, um fors	114	à Babylonijs templum Hierosolymitanum crematum	860
Aristobulus Scaurum muneribus corrumpit	602	Aschaneis eunuchus Iudeorum pueris prepositus	279	Babyloniorum muri fluvio circumdantur	860
Aristobulus castella occupat	374	Aserymus	858	Babylonium uelum	780
Aristobulus cum sua familia captivus Romam ducitur	605	Asiaticorum ad Caesarem legatio	450	Bacchides amicitiam cum Ionathae inicit	345
et 381		Asineus et Anileus fratres manum faciunt	516	Bacchides à Mathathia occisus	594
Aristobulus ducit Bernicen in matrimonium	439	Asineus sit potens	518	Bacchides Iude infidatur	340
Aristobulus Romae vinculis elapsus	382	Asinei mors	519	Bacchidis ciuitelitas	594
Aristobulus praelio uictus ab Areta	377	Asineum et Anileum aggressus Saetrapa vincitur	517	Bacchidis in Iudeam missi victoria	342
Aristobulus Hyrcanum et Aretam nunciat	378	Asphaltites lacus	15 et 862	Bacchid m nunciat Ionathas	344
Aristobulus à Pompeianis ueneno sublatu	385	Asphaltites et Tiberiensis lacus natura contrarij	756	Bacchorus	858
et 607		et 757		Bagoas eunuchus interficitur	469
Aristobulus primus diadema sibi imponit	365 et 597	de Asprenatis morte futura omen		Bagoas Iudeos iniurijs afficit	308
Antigonum fratrem interficit.	ibid.	Asis	855 (527)	Baie	512
Aristobuli cum Alexandro pugna	606	Asartus Deleasti F.	858	Balam et Medianite ad Balamum legatos mittunt	90
Aristobuli parricidium	365 mors 366	Asarte delubrum	858	Baladas Babyloniorum rex	267
et 598		Assyriorum bellum cum Sodomitis	15	Balam ancilla cum Iuobo cubat	26
Aristobuli et Hyrcani de regno apud Pompeium disceptatio	378	Assyriorum exercitus una nocte perisse absumptus	266	Balamus uates	90
Aristobuli crudelitas	597	Atheniensium decretum in Hyrcani honorem	387	Balami consilio ad stupra pellecti Hebrei	92
Aristobulo Herodes dat pontificatum	411	Athone	377	Balami oracula à Moysae in litteras relata	94
inter Aristobulum et Hyrcanum de		Athronges pastor regnum sibi affert	487.657	Balamum alloquitur asina	91
		avaritia Onie pontificis	323	Balatorus	861
		avaritia Cleopatrae	623	Baleazarus	858
		audacia Iudeorum	802	Balis	15
				Ballas	ibid.
				Balthasar Babylonie rex	283
				Banaias	196
				Banus	563
				Baracus imperator designatus	123
				Baras	15
				Barnas	

I N D E X.

Baruchus	277	Bethsamitarum clades, ob conta-	582	Cambyſes Iudeos ab edificando tē-	
Baruchus Hieremie diſcipulus	279	etiam arcam	137	plo prohibet	289
Barzapharnes	560	Bethſuritarum deditio	339	candelabrum aurum tabernaculi	
Baſanes Iſraelitarum rex	230	Betzacharia	595	67	
Baſemmatha Iſmaelis filia	24	Bezetha	776	Capernaum ſons	730
Baſſus Herodion capit	834	Boccharus Aegyptiorum rex	972	Caphetra incenditur	761
Baſſus Iudeos interimit	837	Boleus ſons	667	Capito procurator Iamniae	504
Batales Ammanitarum rex	278	Bonones	496	Capitolium	521
Bathyllus libertus Antipatri	471	Boothus Ruthen ducit in matrimo-		captiuitatis Iudaicae exordium	688
Batibius	527	nium	134	de Captiua ducenda, lex	102
bdellium	58	Bofcethe	269	carmen Moysi	105
bellum Aſtiacum	624	bos agnum in templo parit	817	Carthago à Tyrijs condita	857
bellum Alexandri cum Antiocho		bouis petulci lex	104	858.875	
600		buccinae argenteae	78	Caiſius affligit Iudeos	392:
bellum Alexandri cum Hyrcano &		Bubastes fl.	855	octingenta talenta ab eis exigit.	
Ariſtobulo	605	C		ibid.	
bellum Herodis è Roma redeuntis		Abrothaba locus	79	Caiſius Longinus Syriae praefes	437
617		Cadmus	850	544	
bellum Iudaicum omnium maximū		Caduceatorum lex	105	Caiſij in Syria res geſtae	384
591		Cecilius Baſſus Sex. Ceſarem inter-		Caſtor Iudeus Romanis illudit	786
bellum Sodomitarum cum Aſyrijs		ficit, & copias eius occupat	610	catapulta	903
15		Cephalionis fratris Antipatri inte-		caſtrum Spafini	546
belli Iudaici exordium	675	ritus	378	Catulli mors	849
591		Cerō regio amomi ſeraciſſima	546	Cedarus Iſmaelis F.	19
belli Iudaici ordo	592	Ceſar Herodem regem appellat		Cedron wallis incenditur	782
belli leges & mores apud Hebreos		626		Celenderis oppidum Ciliciae	472
78		Ceſar Herodis teſtamentum confir-		Cendebeus dux regius è Iudea pro-	
belli momenta & imperatorum pe-		mat	490	ſtigatur	366
ricula Deum curare	771	Ceſaris ad Herodem literae	462	Cerealis Samaritas vincit	719
in Bello miſericordiam nocere	786	Ceſaris in Aegyptū expeditio	385	Ceſtius quinquaginta Iudeos occi-	
Bemefelis	600	Ceſaris literae & ſenatusconſulta de		dit	693
beneficentia Herodis in extraneos		Iudeorum amicitia	386.387	Ceſtius à Iudeis fugatur	695
448		Ceſarea conditur	432	Ceſtij pugna contra Hieroſolymam	
Beniamin in Aegyptum mittitur	38	Ceſarea Stratonis turris dicta	543	692. 693	
Beniaminis natiuitas	29	& 629		Cherea Caium interficit	523
Beniamitae & ceterae tribus Chana-		Ceſarea duplex	725	Chereae ſignum à conſulibus datur	
neos ueſtigales faciunt	118	Ceſarienſes in Agrippam deſunctū		532	
Beniamitae Siluntias puellas rapiunt		ingrati.	543	Chereae ſupplicium	538
ad coniugium	121	Caiaphas pontifex	495	Cheremonis locus	871
Beniamitarum clades	120	Caius Petronio ſcribit, ut ſeipſum		Chetura Abrahami uxor	20
Beniamitarum ſors	114	occidat	516	Chalebus & Ieſus populum conſo-	
Beon	855	Caius templi Graecanica ſpoliat	522	lantur	80
Bernice Agrippae F. Herodi nupta		Caius occiditur à Cherea	528	Chalebi ſors	118
543		Caij crudelitas & ueſania	521	à Chananeis Hebraei uicti	82
Bernicen ducit Ariſtobulus	439	Caij mors	523	Chananei agri diuiſio	114
Berenices petitiō à Eloro contempta		Caij mors in theatro per praekonem		charitas coniugalis	27
677		ſignificatur	530	Charitius Aethiopum rex	868
Beroſus ſcriptor Chaldaeus	859	Caij uxor & filia interficiuntur	553	Chebron Abrahami domicilium	
Beroſi & Nicolai Damasceni de A-		Caij mores & facta	533	760	
bramo teſtimonia	14	Caij ſuperbia	667	Chebron exurit	761
Beroſi locus	859. & 860	calamitas Iudeorum apud Antio-		Chebron	856
Berſube puteus	18	chenſes	828	Chelbes	861
Beryllus Neronis pedagogus	556	calamitates Herodis domeſticae	631	Chelcias & Ananiae Iudei, Cleopa-	
Beryti theatrum Agrippa extruit		Callani apud Iudeos qui dicti	862	træ copijs praefecti	364
542 & 558		calliditas Antipatri	632	Chelcias ſacri erarij cuſtos	557
Berzelleus Galadita	193	calliditas Euryclis	638	Chethon quid	68
Beſelel & Eliabus tabernaculi opifi-		Calliphontes Pythagorae familiaris		Chiramus opifex Tyrim	210
ces	71	861		Chodollogomorus	15
Bethel, quid ſignificet	24	Calliſtus Caij libertus	525	Chodamus Iſmaelis F.	19
Bethſabe Solomoni filio regnum à		Calmaſus	19	Chocili locus de Iudeis	863
Dauid impetrat	199	calumniae in Iosephum ſtruuntur		HH 3	Chria

I N D E X.

Christianorum genus unde	498	trem	641 & inde	Danij fugati	121
Chusis Abesalomum decipit	187	Corban thesaurus	667	Danis natiuitas	26
Chusis Achitophelis consilium red-		Corban iuramenti explicatio	862	Danitarum fors	114
dit irritum	188	Corduba Hispanie urbs	522	Danus fons	15
Chuteorum gens in uacuas Israelita-		Cortes Moysen criminatur	83	Daniel amalarum inuidia ad leones	
rum sedes deducta	279	Cores cum suis igne conflagratur		proiectus euadit 284. turrin edi-	
Cinames	549	86		ficat	285
circa templum edificia incenduntur		corona aurea Tito à Vologeso mita-		Daniel Balisbasar appellatur	279
816		titur	831	Daniel leonibus obiectus	909
Circenses ludi	523	corporis motiones frenari à ratio-		Daniel manus scriptum interpreta-	
circuncislo	862	ne	897	tur	284
circumcisionis origo	16	Costobarus	558	Daniel Nabuchodonosori somnium	
de circuncisione Herodoti locus	862	coturnices	79	interpretatur	821 & 282
in Ciuitatem cur non admittendi pe-		coturnices Deus Hebreis immittit		Danielis cognati in igne indemnes	
regrini	893	58		Danielis educatio	279 (281
Claudius à militibus rapitur ad prin-		Cotys minoris Armenie rex	542	Darius ab Alexandro uictus	309
cipatum	534	Crassus templum Hierosolymitanū		Darius Babylonis imperio potitur	
Claudius Felix Iudæe pretor	553	spoliat	607	284	
Claudij edictum in Iudeorum gra-		Crassi sacrilegium	384	Darij literæ in Iudeorum gratiam	
tiam	538	crimen de asini capite refellitur	880	296	
Claudij Cesaris literæ de uestitu sa-		crudelitas Herodis nouissima	479	à Dario Hystaspis filio Iudeis tem-	
cerdotali	545	crudelitas Scythopolitarum in Iu-		plum edificatum	289
Claudij Cesaris mors	554	deos	564	Dathamus & Abiramus terra ab-	
Claudij imperium	668. & inde	crudelitas Bacchidis	564	sorpti	86
Clearchus Aristotelis discipulus	862	crudelitas Ptolemei	596	Dauid à filio regno pulsus	186
Clearchi locus de Iudeis	862	crudelitas Aristobuli	597	Dauid à Iudeis rex declaratus	170
clementiam ornare principem	40	crudelitas Antigoni	621	Dauid à Ziphenis proditur	160
542		crudelitas Neronis	672	Dauid ad Abimelechum sacerdotem	
Cleopatra Alexandro coniungitur		crudelitas Simonis & Ioannis	793	se confert	157
349		crudelitas Simonis in Matthiā	798	Dauid ab uniuersis Israelitis rex de-	
Cleopatra Ptolemaidem oppugnat		in Iosephi patrem captum. ibid.		claratus 147 Hierosolymorum	
369		Cumanus Tiberij Alexandri succe-		arcem expugnat	ibid.
Cleopatra Iudeorum & Arabum re-		for	551	Dauid Abneri necem deplorat	172
gnis inhiat	413	cupiditas	896	Dauid Abesalomum luet	191
Cleopatra Antonii dementat	415	cupiditas uoluptatem antecedit	896	Dauid Abesalomum renocat	185
Cleopatra Herodem ad stuprum sol-		cupiditas non potest extirpari	898	Dauid Abigam ducit in matrimo-	
licitat	416	cupidinum domina, ratio	897	nium 163 noctu in castra descen-	
Cleopatra Herodem honorificè su-		Cuspius Fadus Iudæe procurator		dit ad Saulem	ibid.
scipit	616	437		Dauid ad Anchum Gite regem se	
Cleopatra Ptolemei Philometoris		Cuspius Fadus Syrie pretor	544	confert	164
uxor	877	in Custodes castrorum apud Roma-		Dauid ad Nabalam mittit qui ciba-	
Cleopatre in Iudeam aduentus	415	nos pœna	795	ria petant	161
Cleopatre auaritia	623	Cypros Herodis magni filia	503	Dauid ad Samuelē se recipit 155 lo-	
Cleopatre in Herodē infidie	624	Cyrene	877	nathan adit	ibid.
Cleopatre scelera	878	Cyrenensium ad Cesarem legatio		Dauid Ammonitas fundit	180
Cluuitus	527	450		Dauid appetitui rationem opponit	
cohortatio Titi ad milites	802	Cyri edictum de instaurando fano		898	
à Coitu lustratio	889	287.288		Dauid arcam Hierosolyma trans-	
Colchi uirilia circuncidunt	862	Cyri satellitum disputatio	290	fert	176
concio Herodis ad exercitum	418	Cyri commentarij de instaurando		Dauid Deum placat 198 materiam	
conflictus de rerum summa inter A-		templo	294	ad templi structuram preparat	
rifobulum & Hyrcanum	602	Cyrus Zorobabelem dimittit ad in-		ibidem. præ senio alsiosus	199
coniugium	889	staurandum fanum	291	Dauid Deo templo extruere habens	
coniugalis charitas	27	Cyrus Babyloniam adortur	860	in animo oraculo prohibetur	
coniuratio in Herodem	428	D		177 subactis finitimis gentib. tri-	
447 & 477		Daccharus herba	69	buta imponit	ibid.
coniuratio Seiani in Tiberium	506	Dagon ante arcā procidit	136	Dauid fugiens traiecit Iordanē	189
coniuratio in Claudium	522	Damascenorum in Iudeos seuitia		Dauid lebothi interfectores necat	
conscientia recta	33	696		174	
consilia Titi uaria	769	Dana urbs condita	121	Dauid in prelio periclitatus	195
conspiratio Antipatri contra pa-		Danans	357	Muscam curat	196

Dauid

I N D E X.

David infantiā simulat 157 ad Moa-
bitarum regem se recipit. *ibid.*
David Ionathæ filio benefacit 179
David moriturus Salomoni quæ præ-
ceperit 203
David Palestinos fundit 159
David pestem eligit 197
David populū in classes diuidit 201
David populum recenseri iubet 197
David Saritas & Amalecitas excu-
sionibus infestat 164
David Sauli filiam ducit in matrimo-
nium 153
David Sauli mortem deplorat 169
David Sauli spiculum euadit 154
David Solomoni præcepta dat de cō-
struendo templo 198
David cingitur 150
Davidis à Ionathæ digressio 157
Davidis concio de construendo tem-
plo 201
Davidis filius spurcius moritur 182
Davidis fuga 186
Davidis heroes 196
Davidis cum Iromō amicitia 157
Davidis legati à Naasse contumelia
affecti 179
Davidis mors & laudes 203
Davidis officia 179
Davidis origo 134. & 171
Davidis sepulchrum spoliātū 450.
546
Davidi nunciatur Abesalomi mors
190
Davidi Saulus mortem callidè moli-
tur 153
Davidem Saulus persequitur 160
Debora 123
decimarum lex 101
Decius Mundus in exilium mittitur
499
decretum Antonij secundum Iudeos
395
decretum Atheniensium in Hyrcani
honorem 387
decreta Iulij Cæsaris in Iudeorum fa-
uorem 390
decumarum lex 98
Deleastartus 858
Demetriani Ionatham fugiunt 356
Demetrius Eucerus Alexandrū præ-
lio superat 370
Demetrius Ionatham ad amicitia suā
muneribus pertrahit 346
Demetrius Phalereus 313. & 877
Demetrius Phalereus regiarum bi-
bliothecarum præfectus 313
Demetrius suis iniuius 362
Demetrii ad Ionatham literæ 347
Demetrii impietas 600
Demetrii interitus 347

Demetrii literæ ad Ptolemæum 315
Demetrii literæ in Iudeorum fauorē
depositi lex 104 (352)
descriptio Ptolemaidis 667
Deus in somnis Solomonem alloqui-
tur 215
Deus ubiq; 31
Dei cultus 888 (231)
Deum bonis bene, malis malè facere
dextram porrigere, apud Barbaros
certissimū fiduciæ argumētū 517
dij Græcorum 891
Dij testimonium de Solomone 217.
& 858
Dina stupratur 28
Dinæ natiuitas 26
Diogenes à Phariseis interfectus 601
Diophrantus homo audacissimus 639
disciplina Romanorum uincit auda-
ciam Iudeorum 784
discordia intestina Hierosolymorum
751
dissensio inter filios Herodis augetur
643
dissidium domesticum inter Herodē
& filios 443
dissidium inter Agrippam & proce-
res Hierosolymitanos 557
dissidium inter Senatū & plebē 536
dissidium Philadelphensium & Iu-
deorum 574
diuinitio 240
doctrina cū morib; coniungēda 887
Doctus Abimelechum Saulo indicat
158
Doleus interficitur 754
Dolobelle decretū secundum Iudeos
dolor 896 (392)
dolorem metus antecedit 896 sequi-
tur tristitia. *ibidem.*
dolus Iudeorum in Romanorum mi-
lites 774
Domitiani gesta cōtra Germanos &
Gallos 830
Domitius Aenobarbus 554
dona ad faciendū tabernaculum 64
Dora à Gabinio restaurata 382
Doris Antipatri mater ē regia eijsa-
tur 471. & 645
Doris Herodis uxor 613
Doridis ad Antipatrum literæ 648
Draconis leges 851
Drusilla Agrippæ filia 543 Felici
Romano nubit 554

E

Enibalus Baslach F. 861
edictum Cyri 287. & 288. Clau-
dij in Iudeorum gratiam 538
Edumas Ismaelis F. 19
Elcias 277

Elcias Magnus 513
Eleazarus 196
Eleazarus Gigas 561
Eleazarus Anani pontificis F. 495
Eleazarus cum latronibus suspendi-
tur 672
Eleazarus suillam carnem comedere
re recusat 900
Eleazari responsio ad Ptolemæū 136
Eleazari Aurani mors 338
Eleazari supplicium 900 præconū
901
Eleazari præclarum facinus 741
Eleazari ad Iudeos cohortatio 842
Elephanti in Iudeos seuire recusant
878
Eliabus & Besebel tabernaculi opti-
mifices 71
Elias ad Achabū proficiscitur 232
Elias siccitatem prædicit 232 puerū
in uitam reuocat. *ibidem.*
Elias pluuiam impetrat 234 Ierusa-
lelem fugit. *ibidem.*
Elias Achabi facinus reprehēdit 235
Elias egrotanti Ochozæ mortem
prædicit 242
Elias ignem de cælo deuocat 243
Elias Ioramum reprehēdit 249
Elie & Enochi raptus 243
Eliam Deus alloquitur 234
Elioneus Cithæi F. Matthiæ in pon-
tificatum succedit 543
Elis pontifex Israelitarū præses 134
Elis pontificis filiorū nequitia. *ibid.*
Elis pontificis mors 135
Elisem egrotans uaticinatur 256.
& 244
Elisus oleum multiplicat 254
Elisus discipulum mittit ad Iehu un-
gendum regem 249
Elisei facta 245
Ennerus 16
ephodes 69
Ephorus 851
Ephraemes Iosephi F. 36
Ephremite à Iaphtha uicti 129
Ephremitarum fors 114
Ephronem oppidum Iudas Macca-
beus euertit 336
Epiphanes Antiochi Comagenorum
regis filius 543
epistola Antiochi in Iudeorum gra-
tiam 323
epistola Petronij ad Doritæ 540
equestris ordinis uiri flagellis casti-
676
Eroge 259
Essæus uates 598
de Essæis Herodes cū religiose sensu
rit 434
Esai & Iacobi natiuitas 22

INDEX.

Esai progenies	29
Esaiæ pro populo oratio	266
Esaiæ scripta	267
Esaiæ locus	910
Esau Chananæas uxores ducit	23
Esau uenatum à Iacobo missus	23
Esau Iacobo ius primogeniti uendit	29
Eschol	16
Escon puteus Isaci	22
Esdras populo leges recitat	298
Essenorum secta	494.662
Essenorum in tormentis constantia	664 de diuinitate animæ opinio.
ibidem.	
Essenorum aliud collegium	665
Esther Artaxerxi nubit	301
Esther Iudeos pro se orare iubet	303
Esther causam percontatur luctus	
Mardochei	303
Esther regē mutat ad cōuiuiū	304
Esther Amanem accusat apud regem	306
Estheræ regem adiuturæ preces	304
Eulmaraduchus Nabuchodonosori	
filius	860
eunuchos Alexander muneribus cor	
rumpit	636
de Eunuchis Herodis habetur quæ-	
sio	454
Eupator templum obsidet Hierosoly	
mitanum	339
Euryclis calliditas	638
Euryclis calumnie contra Herodis	
filios	458
Eurychus Agrippam apud Tiberiū	
accusat	507
excidium Tarichearum	730
excidium Gamalæ	735
excidij Hierosolymitani initium	738
expeditio Herodis in Arabiam	457
exploratores in Chananaā missi	80
exploratores Hierichuntē missi	108
à Rachaba excepti.	ibid.
Ezechias latro interficitur	388.609
Ezechie ad populum oratio	262
Ezechias sacrificat	262
Ezechias à morbo diuinitus sanatur	267
Ezechias Iudeorum pontifex	863
Ezechielis locus	910

F

F Abatus Syllæum prodit	644
facinus crudele patris in se, libe-	
ros uxoremq;	619
fames apud Hierosolymitas	792.
800	
fames in Chananaæ	14
fames in Aegypto	43
fames Iudeorum	811

fames Iudeam infestat 195. & 429.	
551	
famis horrendæ descriptio	797
fame laborantibus Iudeis Herodes	
subuenit	430
fanum sanctum	779
Faustus Cornelius Sylla F.	604
Felicitas Iudeæ præsidis gesta	555
Ferreus mons	756
festi tabernaculorum	75
filie Loti à patre grauidate	17
filius Davidis spurius moritur	182
Filius uenit, cur clamarent Hierosoly	
mite	783
filium mater coquit & comedit	812
Flori in Cesarienses & Hierosoly-	
mitas seuitia	676
Flori in Iudeos seuitia	675
foedus Abimelechi cum Isaco	23
foedus fraudulentum Gabaonitarum	
cum Hebræis	112
foeno ueteri Iudæi uestuntur	812
Fontenius Agrippa à Sarmatis occidi-	
tur	831
fossarum lex	104
fratres Iosephi pro speculatoribus re-	
gni comprehensi	36. & 37
fratrum septem ad Antiochum respō-	
sio 903 supplicia. ibid. & inde	
Fuluia	499
de Furibus uendendis lex ab Herode	
lata	438

G

G Abonitæ Hebræorū opem im-	
plorant	112
Gabaonitarum cum Hebræis fraudu-	
lentum foedus	112
Gabath Saul uirum	771
Gabinus Alexandrum uincit	382
Gade natiuitas	26
Gadara restaurata	605
Gadare expugnatio	709
Gadarenses Herodem apud Cesarē	
accusant	433
Gadarenses se Vespasiano dedunt	
754.	
Gaditæ à Moyse possessiones cis Ior-	
danem impetrant	95
Galadena terra	27
Galades	ibid.
Galbe mors	658
Galilæa à Vespasiano inuaditur	
708	
Galilææ descriptio	704
Galilei Iosephi inimicos repudiant	
577	
Galilei Iosephum discedere non pa-	
tiuntur	576
Galileorum in Iosephum beneuolen-	
tia	568

Galileorum & Samaritanorum con-	
flictus	671
Galileorum in Iosephum fauor	578
Galilæos in Sepphoritas seuiētes Io-	
sephus cohibet	586
Gamala in Romanorū fide perstant	
565	
Gamalæ descriptio	731
Gamalæ obsidio	732
Gamalæ excidium	735
Gamalam Iosephus reddit firmiorē	
732	
Gamalenses uictus deficit	734
Garisma penē potitur Iosephus	587
gaudium	896
Gaza à Gabinio restaurata	382
Gazei Ionathe se dedunt	354
Gedeon Madianitarum castra explo-	
rat	125
Gedeon populum liberat. ibidem.	
Gedeoni inuident Ephremite	126
gemmæ duodecim in ueste pontificis	
uictorie prænuncie	73
Genesar lacus	729
gentiles omnes sine respectu in urbē	
Hierosolymam recipiuntur	739
genus Antipatri	376
genus Iosephi	562
Geraræ rex Saram rapit	18
Gerasæ deuastatio	658
Gerastratus	861
Germani cuiusdam augurium de A-	
grippa	507
Germanorū seuitia occiso Caio	528
Germanici mors	497
Gessius Florus	558
Gessius Florus Iudeos multis iniurijs	
afficit	561
Gessij Flori iniquitas	674
gigantum posteri deleti	15
Giscala à Tuo capitur	736
Giscalæ malicia	698
Glaphyra Archelai Cappadocum re-	
gis F.	503
Glaphyra somnium	661
Glaphyra superbia Alexandrū om-	
nibus inuisum reddit	634
Glaphyram ducit Alexander	439
Gobolius	29
Godolias	277
Godolias ab Ismaele interfectus	278
Goliath à Davide interfectus	152
Goliathus Hebræos pronocat ad cer-	
tamen	151
Gorionis interitum	751
Gotholia Davidis semen extinguere	
conatur	252
Gotholie mors	253
Græci annalium neglectores	851
Græci à Phœnicibus & Cadmo lica-	
ras acceperunt	850
Græci	

I N D E X.

Greci quādo literas acceperint	850	Herennius Capito Iamniae procurator	504	Herodes fame laborantibus subuenit	430
Greci ueritatem in scribendo negligunt	852	Hermæo Danaï nomen inditū	866	Herodes filios in uincula coniicit	460
Grecorum dij	891	Hermippus	861	Herodes filios Romam mittit	432
Grecorum & Iudeorum apud Alexandriam seditio	512	Herodes à Malcho Arabie rege repudiatur	400	Herodes filijs reconciliatur	447
Grecorum peccatum in rebus diuinis	892	Herodes à Cleopatra honorificè suscipitur	616	Herodes Galilee præficitur	609
Grecorum primi Aegyptiorū Chaldeorumq; discipuli	851	Herodes ab Areta bello superatur	501	Herodes Hyrcano à maleuolis accusatur	610
Grecorū scriptorum discordia	851	Herodes accusatur	612. & 659.	Herodes Hyrcanum interficit	421
Grecis in historijs quantum credendum	850	Herodes ad Agrippā nauigat	439	Herodes legem fert de uendendis filiis	438
Gratus regiorum militum dux	487	Herodes Agrippam spendidè excipit	439	Herodes Mariammæ fortunam suam narrat	423
H		Herodes Agrippam interfici iubet	439	Herodes Mariammen & Iosephum interfici iubet	632
H Aliphragmuthosis	856	Herodes Antigonum Aristobuli F. è Iudea pellit	394	Herodes Mariammæ interficit	425
Harmais	856. & 857	Herodes Antigonum uincit	612	Herodes occisæ uxore in morbum incidit	426
Harmesses	857	Herodes Antipatridem oppidum cōdit	448	Herodes intimos amicos interficit.	ibidem.
Heber	13	Herodes Antipatri cognoscit insidiarum	470	Herodes in peregrinos mores degenerat	427
Hebraei à Chananeis uicti	82	Herodes Antipatri F. Ezechiam latronem interficit	388	Herodes amphitheatrū exstruit.	ibidem
Hebraei à Goliatho ad certamē provocati	151	Herodes Antipatrum F. ad aliorum deprefione euehit	443	Herodes morbo corripitur	650
Hebraei à Palestinis uicti	164	Herodes Antipatrum mittit ad Cæsarem	444	Herodes nouum templum Hierosolymis edificat	436
Hebraei ab Ainatis cladem accipiunt	110	Herodes Antipatrum accusat	469	Herodes Pheroram obiurgat	453
Hebraei Balami cōsilio ad stupra pellecti	92	Herodes Antipatrum literis ad se redire hortatur	647	Herodes quinquennales ludos celebrat	447
Hebraei bis ultra Euphratem traducti	279	Herodes Antoniū donis cecat	414	Herodes quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parathos	614
Hebraei de expugnanda Chananea desperant	80	Herodes Antonio Samosata obsidentis suppetias latum uadit	405	Herodes rex Iudeorum constituitur	401. & 616
Hebraei Deū carmine collaudāt	56	Herodes Antonio uirtutem suā probat	620	Herodes seditionibus occurrit	434
Hebraei fundunt Amalecitas	60	Herodes Arabum copias uincit	625	Herodes de Esseis cur religiose fenerit. ibid.	ibid.
Hebraei in Sinā mōtem educūtur	56	Herodes Aristobulo dat pontificatū	411	Herodes seipsum munit aduersus seditiones	429
Hebraei murmurāt cōtra Moſen	57.	Herodes Aristobulum tollendum curat	412	Herodes Simonis filiam ducit in matrimonium	431
& 59. 82		Herodes bellum Areta infert	417	Herodes extraneos colit.	ibid.
Hebraei per mare transeunt	55	Herodes Cæsari templum extruit	434	Herodes Stratonis pyrgum instaurat	628
Hebraei regem petunt	139	Herodes Cæsaris scriptis paret	640	Herodes Syriae procurator constituitur	627
Hebraei scriptis suis quantoperè credant	853	Herodes filios suos accusat.	ibidem.	Herodes templa Cæsari dedicat	628
Hebraeorū pueri mares necatur	44	Herodes cū familia in Idumæam fugit	399	Herodes tetrarcha in exilium missus	512
Hebraeorum de Madianitis uictoria	94	Herodes cur in suos crudelis	448	Herodes totius Cœleſyriae dux constituitur	393
Hebraeorum annales	852	Herodes Davidis sepulchrum spoliat	450	Herodes triclinij casum mirè euadit	406
Hebraeorum de Moſe opinio	81	Herodes de cōmeatu proſpicit	403	Herodes Antigonianos uincit.	ibid.
Hebraeorum libri	853	Herodes apud Hierichuntē uincit Antigonianos	403	Herodes lauās periculum mirificè effugit.	ibidem.
Hebron	14	Herodes & Philippus urbes in honorem Cæsaris condunt	495	Herodes turbis domesticis miserè agitatatur	454
Hebron capitur	118	Herodes etiam à Cæsare regnum obliuiscitur	422	Herodes uincit Pappum	621
Hecateus Abderita quando uixerit	863			Herodes uxorem ducit	622
Hecatei liber de Iudeis	863			Herodis ad populum concio, de templo extruendo	435
Helena Adiabenorum regina Iudæam religionem amplectitur	546			Herodis ad populum oratio	447
Helena Hierosolymā uadit	548				
Helena Monobazimater	782				
Hellanius ab Acusilao de originibus differt	851				
Helon	129				
Herculis delubrum	858				

INDEX.

Herodis ad suos oratio	625	Hieremias ab Aethiope ex carcere	275	Hierosolymitanum templum quan-	859
Herodis calamitates domesticae	631	extrahitur	275	do extructum	859
Herodis concio ad exercitum	418	Hieremias in Aegyptum abducitur	279	Hierosolymitani portas Romanis	379
Herodis cum filiis disidium	631	279	claudunt		
Herodis de Arabibus uictoria	419	Hieremias Sedeciam frustra monet	275	Hierosolymitani excidij initium	738
Herodis de hostibus uictoria	619	275	Hieremie oracula & calamitates	783	
Herodis domestica discordia	451	272	& calamitates	783	
Herodis ex Italia nauigatio	402	Hieremie & Iezecielis oraculorum	276	Hierosolymite prelio uicti à Iesu	112
expeditio in latrones	404	ueritas	276		
Herodis felicitas	434	Hierichuntis euerfio	109	Hierosolymite bello se preparant	701
Herodis filij in Iudea reuertuntur	439	Hierichuntis descriptio	756.757	Hippicos turris	777
Herodis filij reconciliati	633	Hieroboam decem tribuum rex fa-	222	Hirene Ptolemei concubina	878
Herodis filij apud Berytum in conci-	463	ctus	222	historiae ueritatem à Grecis negligi	592
lio damnantur	463	Hieroboam aureas uitulas facit	223	historiae uerae indicium	852
Herodis funeratio	481	223	Hieroboami regis Israelitarum ge-	Historicorum negligentia taxatur	591
Herodis in Caesaris milites officia	627	sta	223	historicks quid obseruandum	375
Herodis in Arabiam expeditio	457	Hieroboami uxor Achiam uatem cō-	227	Homeri uersus	527
Herodis in parentes pietas	629	sulit	227	Homeri carminis uetustas, & an ab	851
Herodis in extraneos beneficentia	448 & 630	Hieroboami contra Abiam expedi-	228	Homero scriptum fuerit	851
Herodis minas arte dissoluit Arche-	637	tio	228	Homero scriptum fuerit	851
laus	637	Hieroboamo Achia regnum prae-	222	Homeri carmen ex canulenis com-	851
Herodis morbus	478	cit	222	positum	851
Herodis mors	480. 652	Hieronymus historicus	865	homicidij lex	99
Herodis sepultura.	ibid.	Hierosolyma capiuntur, excepta ar-	117	homo ratione à Deo ornatus, condi-	898
successores	653	ce	117	tus	898
Herodis nouissima crudelitas	479	Hierosolyma expugnantur	275	hominis priuati sacrificia	73
Herodis progenies	467. 502	Hierosolyma trepidè instaurantur	299	Hyc quid significet	856
Herodis regnum iniquitate repleti	636	Hierosolyma Romano populo sunt	381	Hycfos.	ibid.
Herodis testamentum à Caesare con-	490	stipendiaria	381	Hyrcaus Iosephi filius	325
firmatur	490	Hierosolyma ab Herodianis expu-	407	Hyrcaus Iosephi F. fratrum in se cō-	325
Herodi Caesarē placat Nicolaus	461	gnantur	407	citāt inuidiam	325
Herodi regnum augetur	627	Hierosolymae uastatio	594	Hyrcaus à patre in Aegyptum mi-	326
Herodi Trachonitis attribuitur	433	Hierosolyma capta	623	titur	326
Herodi uenenum paratum	644	Hierosolyma quando condita	856	Hyrcaus Ptolemaeo dona dat	327
Herolem Cleopatra ad stuprum sol-	416	Hierosolyma urbs munitissima	865	Hyrcaus Arionem dispensatorem	326
licitat	416	Hierosolymae urbis historia breuis	825	conijcit in uincula	326
Herodem Syllaeus accusat apud Ce-	458	Hierosolymam Antiochus Epipha-	329	Hyrcaus Iosephi filius fratres sibi	328
sarem	458	nes uastat	329	insidiatos prelio amicit	328
Herodianas mulieres Pharisei deci-	468	Hierosolymam munit Agrippa	541	Hyrcaus castrum edificat.	ibid.
piunt	468	541	Hierosolymam obsidet Pompeius	Hyrcaus quomodo principatu po-	360
Herodias ad nauigandum Romā Hero-	511	603	603	tius	360
dem perpellit	511	Hierosolymorum moenia reficiun-	356	Hyrcaus ex Davidis monumēto pe-	361
Herodiadis amore captus Herodes	501	tur	356	cuniam petit	361
501	501	Hierosolymorum descriptio	775	Hyrcaus cum Romanis amicitiam	362
Herodium Bassus capit	834	Hierosolymorum oppressio	677	renouat	362
Herodion arx	615	Hierosolymorum intestina discordia	751	Hyrcaus ocio fruitur 363 Samaria	363
Herodotus	851	751	Hierosolymitana arx à Iuda oppu-	obsidet.	ibid.
Herodotus mendacij accusatus	855	gnata	338	Hyrcaus in Phariseorū odium in-	364
Herodoti locus de circuncisione	862	Hierosolymitanum templum incen-	276	currit	364
Herodoti loci	266	sum	276	Hyrcaus Samaria solo equat	364
Herodoti testimoniū de Aegypti re-	226	Hierosolymitanum templum Pom-	380	Hyrcaus Alexandri F. pontificatū	375
ge Susaco	226	peius expugnat	380	accipit	375
Hieremi uates	271	Hierosolymitanum templum spoliat	607	Hyrcaus Alexandri F. amator ocij	373
Hieremias Sedeciam commonefacit	273	Crassus	607	Hyrcaus pontifex 386. & 601.	604
Hieremias ob ueritatē uexatus	274			Hyrcaus Herodem ad dicendā cau-	388
				sam euocat	388
				Hyrcaus	

INDEX

Hyrchanus ad Herodem reuertitur 411	Iason pontifex impius 899	imperatorum pericula Deo cura 771
Hyrchanus interficitur 631	Iaziel uates Iosaphato uictoria spon det 241	imperatoribus Iudaei non ponunt sta tuas 879
Hyrcani Iosephi F. mors 329. & 365. & 421	Ida Mundi liberta cruce affigitur 499	indigenarum impietate Romani ad bellum contra Iudeos incitati 790
Hyrcani in Syriam expeditio 362	Idumea 29	insula pontificis 69
Hyrcani fuga ad Aretam regem Ara bum 376	Idumei Hebraeis transfugum denegant 88	insidiae Antipatri contra Herodem 468
Hyrcano Iudaei conciliantur 387	Idumei à Iudeis deficiunt 249	insidias Antipatri Herodes cogno scit 470
Hyrcano amputatur auricula 399	Idumei circumcidi coguntur 362	Interpretes septuaginta à Ptolemaeo dumittuntur 320
Hyrchanum captiuium Parthi abdu cunt 398	Idumeorum ad bella alacritas 744	inueni lex 103
Hyrchanum obsidet Antiochus 596	Idumeorum pro Hierosolymitanis ad uentus 744	Ioab Abenerum dolo interficit 172
inter Hyrcanum & Aristobulum de rerum summa conflictus 602	Idumeorum crudelitas 748	Ioab Idumeos domat 178
Hyscayamus herba 69	Iebosthus Sauli F. ab Abenero rex creatus 170	Ioab Ammonitas prelio uincit 180
	Iebosthus insidijs opprimitur 173	Ioab Dauidi arte persuadet, ut Aa besalomum reuocet 185
	Iechoniae regis exemplum 806	Ioab Dauidem obiurgat, quod Abene salomum lugeat 191
	Ieda 269	Ioabi mors 205
	Iehu rex ungitur 250	Ioachim Iudae rex captiuus Baby lonem abductus 273
I Abissani Saulem parentant 169	Iesus & Chalebus populum consolantur 80	Ioachim Iudae rex 271
Iacimus pontifex 560	Iesus successor Moysis 95	Ioab pontifex Iosaphum regem curat 252
Iacobus Isai felicitatem antecurrit 23	Iesus Hierosolymitanus prelio uincit 112	Ioannes Careae filius captiuos ab Isa maele recipit 278
Iacobus Carras peruenit 24	Iesus concionem conuocat 113	Ioannes Baptista occiditur 502
Iacobus in Mesopotamiam missus 24	Iesus tribubus precipit, ut hostes ex turbent 115	Ioannes Lewi F. Galileos à Iosepho auocare conatur 570
Iacobus cum Labane de Rachele du cenda paciscitur 25	Iesus Transiordanenses dimittit 115	Ioannes Lewi F. Iosepho imperium per Simonem abrogare conatur 574
Iacobus Esau donis sibi placat 27	Iesu nouissima uerba & mors 117	Ioannes Lewi F. homo fallax 736
Iacobus inique à Labano tractatus 27	Iesus Christus à Pilato cruce additus 498	Ioannes Lewi F. Hierosolymitanos ad bellum incitat 738
Iacobus Iosephum lugeat 32	Iesus Gamalielis F. pontifex constitu itur 558	Ioannes Lewi F. Arcanorum prodi tor 743
Iacobus filios in Aegyptum mittit fru mentatum 36	Iesus latro à Iosepho comprehendi tur 569	Ioannes Lewi F. concordie causa ad Zelotas mittitur. ibid.
Iacobus Iosephum superstitem esse co gnoscit 42	Iesus Damnei F. pontifex constituitur 558	Ioannes arte deiicit aggeres 795
Iacobus Pharaonem salutat 43	Iesus Saphie F. seditiosus 571	Ioannes & Simon capiuntur 825
Iacobus Iudae Galilei F. cruce affigi tur 551	Iesus Tobie F. latronum dux 726	Ioannis dolus 567
Iacobus frater Iesu Christi 557	Iesus Theuthi F. Tito sacra donaria tradit 822	Ioannes Giscala falsos rumores de Iosepho spargit 698
Iacobi & Esai natiuitas 22	Iesu uaticinium 106	Ioannis in Iosephum ingratitude 568
Iacobi somnium de scala 24	à Iesu exploratores Hierichuntem missi 108	Ioannis Lewi F. fuga 737
Iacobus Labani gregibus praeficitur 25	Iesu cum Deo expositulatio de acce pta clade 111	Ioannis Idumeorum ducis interitum 597. & 784
Iacobi fuga in patriam 26	Iesu ad Idumeos oratio 744	Ioannes agrotantem uisit Eliseum 255
Iacobi & Labanis foedus 27	Iesu Anani F. querela annorum septem 817	Ioas Hierosolyma populatur 257
Iacobi uisio 27	Iethegleus 49	Iosaphum templum curat instaurandum 254
Iacobi cum angelo lucta 28	Iethrae fors 118	mortuo praepatore Ioado degenerat. ibid.
Iacobi opes 30	Ieturus 19	Ioazus Iudae rex 271
Iacobi in Aegyptum migratio 42	Ieus Baalis sacrificios necat 252	Ioazarus pontifex 493. 495
Iacobi mors 43	Iezabela Achabi uxor impia 231	
Iacobum Deus consolatur 24	Iezabele mors 251	
Iacobum Labanus persequitur 26	imagines Caesaris Pilatus Hierosoly mis statuit 497	
Iadon in aram Hieroboami uaticina tur 224	de immortalitate anime Eleazari ad suos oratio 843	
Iatrus Israelitarum praefes 128	immunda quae statuerit Moyses 76	
Ianius 855		
Iapha expugnatio 718		
Iaphae à suis excluduntur. ibid.		
Iaphthes ab Hebraeis dux adsciscitur 128		

I N D E X

Iobelus annus	78	Iofaphati pietas	238	potentia	ibid.	folyma. ibid. in periculo uersa-	780	
Iodes Eglonem interficit	123	cum Achabo foedus.	ibidem.			tur	580	
Ione oraculum 257 historia	258	Iofaphati clasis naufragium	242			Iosephus Matthie F. periculo eripi-	582	
Ionathas Dauidem conuenit	160	Iofedecus pontifex	559			tur 582. Simconem rapit 583 Ti-	583	
Ionathas Dauidi patris animum indi-		Iosephus à fratribus uenditur	31			berienfes uincit. ibid. Tibericu-	584	
cat 153 patrem Dauidi reconcili-		Iosephus ab hera sollicitatur	32			sibus predam reddit 584 perfu-	586	
liat	154	Iosephus in uincula conijcitur	33			cit ut Ioānes deferatur à suis 586	587	
Ionathas Iudæ fratri succedit	343	Iosephus captiuorum somnia inter-				Garifima penè potitur	587	
Ionathas Bacchidem uincit	344	pretatur	34			Iosephus Matthie F. cum Tito Hie-	589	
Medabenses ulciscitur.	ibid.	Iosephus Pharaothæ somnia inter-				rosolymam missus 589 à Vespas-	589	
Ionathas infidias declinat	345	pretatur	35			fiano in honore habitus. ibid.	589	
Ionathas ab Alexandro post mortē		Iosephū Aegypto praeficit Pharaon-				Iosephus bellum Iudaicum cur Gra-	590	
Demetrii in summo honore habi-		thes	36			cè descripsit	590	
tus	349	Iosephus fratres speculatores esse di-				Iosephus Gorionis F. belli dux decla-	696	
Apollonium praelio uincit. ibid.		cit	36			ratur	696	
Ionathas Azonem incendit.	350	Iosephus Simeone retecto, ceteros fra-				Iosephus Matthie F. rector Galilææ	699	
Ionathas Ioppen occupat	ibid.	tres in Chananeam remittit	37			designatur.	ibid.	
Ionathas Demetrium donis sibi pla-		Iosephus fratres per speciem furti de-				Iosephus milites suos ad bellum in-	697	
cat	352	uia reuocandos curat	38			struit	697	
Ionathas Demetrio mittit auxilium		Iosephus fratribus se indicat	41			Iosephus ex periculis euadit	699	
353		Iosephus Agyptiorū facultates Pha-				Iosephus Sepphorim recuperat 701	701	
Ionathas Demetrianos uincit	354	raoni emit	43			Iosephus à suis deseritur	709	
cum Romanis & Lacedæmoniis		Iosephus Tobie F. Syriæ uestigalia				Iosephus Hierosolymam literas mit-	710	
amicitiā renouat	355	colligit	325			tit 710 Iotapatā se confert. ibid.	713	
Ionathas à Tryphone dolo captus		Iosephus Zachariæ F. malè pugnat				Iosephus de fuga deliberat	716	
357		336				Iosephus suos disponit	720	
Ionathas Anani F. pontificatum re-		Iosephus Herodis frater in praelio				Iosephus in puteum se abdit 720 se	721	
pudiat	541	occiditur	405			dedit	721	
Ionathas pontifex	560	Iosephus mulieribus arcanum dete-				Iosephus ad Vespasianum adducitur	723	
Ionathas à Tryphone occisus	555.	git 414 eiusdem mors	415			723	732	
595. 672		Iosephus Camydæ F. priuatur pon-				Iosephus Gamalam reddit firmiorē	732	
Ionathas textor uiuus exurit 849		tificatu	551			732	Iosephus Matthie F. captiuitate libe-	765
Ionathæ Saulus irascitur	156	Iosephus Simonis F. pontifex consti-				ratur	765	
Ionathæ cum Iudæis foedus	345	tuitur	557			Iosephus Matthie F. lapidis iactu	799	
Ionathæ Gazæ se dedunt	354	Iosephus Matthie F. Romam profi-				uulneratur 799 conualescit. ibi.	821	
Ionathæ mors	358	ciscitur 563 Iudæos à bello reuo-				Iosephus Matthie F. à Iudæis eludi-	821	
Ionathæ ad Iosephum infidiose lite-		care conatur.	ibidem.			tur	849	
re	576	Iosephus Matthie F. Phariseorum				Iosephus Matthie F. falso à Catullo	849	
Ionathæ maliciosum mendaciū	580	placitis addictus.	ibid.			accusatur	849	
Ionici Iudæi Græcos apud Agrippā		Iosephus Matthie F. naufragium pa-				Iosephus Matthie F. Galileorū dux	853	
accusant	440	titur.	ibid.			853 captus à Tito & Vespasia-	ibid.	
Ioppe	432	Iosephus Galileos in Sepphoritis se-				no.	ibid.	
Ioppe diruitur	725	uientes cohibet 586. uiuus ca-				Iosephi natiuitas	26	
Ioramus	277	ptus	589			Iosephi somnia	30	
Ioramus Achabi F. Moabitæ supe-		Iosephus Matthie F. direptas Agrip-				Iosephi fratres à Pharaothe liberali-	41	
rat	241	pæ facultates reseruat 567 Ga-				ter tractati	41	
Ioramus Moabitarū regi bellum in-		lileam in pace continet ibid. Ioan-				Iosephi & patris congressus	43	
fert	243	nis infidijs penè oppressus 568				Iosephi mors	44 & 620.	
Ioramus Iudæorum rex	245	seditionem Galileorum cohibet.				Iosephus Tobie F.	324	
Ioramus Iudææ rex sceleratus	248	ibidem. Iesum latronem sibi insti-				Iosephi Tobie F. & Ptolemæi con-	324	
Ioramus occisus à Iehu	250. &	diantem comprehendit 569 Tra-				gressus	324	
249		chonitis per uim circuncidi pro-				Iosephi Matthie F. studia	563	
Ioramum Eliseus de infidijs premo-		hibet ibid. in maximum periculū				Iosephi Matthie F. aduersus Ebuliū	572	
net 245 hostes cecari facit. ibid.		cadit 570 Trachonitis prima-				militia 570 astus militaris 572.	579	
Iordanis in Asphaltitem se exonerat		tes clam dimittit 572 Tiberia-				579 somnium 576 ad Ionathā	577	
729 per lacū Genesar fluit. ibid.		dē astu recipit 573 oppida mu-				responsio 577 inimicos Galilæi	577	
Iordanem traiciunt Hebræi	109	nit 574 oraculo confirmatur				repudiant. ibidem. astus Ananie	581	
Iofadocus pontifex	277	576 inebriato milite infidias co-				gnoscit 577 Ionathæ literas in-	581	
Iofadocus captiuus Babylonē ductus		tercipit 578 Ionathæ infidias re-				equo 588 facta postquam in Ro-	589	
ibidem.		fellit 579 homines mittit Hiero-				manorum potestatem uenit 589	589	
Iofaphatus Dei implorat opem	241					Iosephi	589	

INDEX

Iosephi contra falsos de sermores sparsos defensio	698	cum Isaco foedus Abimelechi	23	Iudei 800 crucifixi	371
Iosephi strategema	711.712	Isiacorum flagitium Romae perpe- tratum	498	Iudei ad Tigranem legatos mittunt	374
Iosephi consilium aduersus arietem	714	Isidis statua in Tiberim mergitur	499	Iudei legum diuinarum obseruantissi- mi	380
Iosephi uaticinium de Vespasiano et Tito	723	Ismael circuncisus	18	Iudei primores Antipatru apud Hyr- canum accusant	388
Iosephi Matthiae F. ad Iudeos oratio	788	Ismael ablegatur	ibid.	Iudei Athenionis proditiōe ab Ara- bibus uincuntur	417
in Iosephi patrem captum Simonis crudelitas	798	Ismael homo malus	277	Iudei regem deprecantur apud Cae- sarem	489
Iosephi Matthiae F. mater in carcere conclusa	799	Ismael Godoliam interficit	278	Iudei Romae pelluntur	499
Iosephi ad Ioannem oratio	806	Ismael Fabi F. pontifex	495	Iudei Pilatum accusant	ibid.
Iosephi oratio pro deditiōe Iudeo- rum	ibid.	Ismael Phabei F. pontifex constitui- tur	556	Iudei apud Petronium statuas depre- cantur	513
Iosephi Iacobi F. temperantia	897	Ismael natiuitas	16	Iudei Seleuciam migrant	520
Iosepho somnia sua narrat Pharaon- thes	35	Israel uocatur Iacob	28	Iudei in templo opprimuntur	551
Iosepho Matthiae F. prouincia Galileae mandatur	566	Israelite ab Aegyptiis afflicti	44	Iudei 18 securi percutiuntur	671
Iosepho mortem sui minantur	721	Israelite à Beniamitis uicti	120	Iudei sustibus caduntur à Romanis	678
Iosephum heri apud herum crimina- tur	33	Israelite Deo supplicant	ibid.	Iudei seditiosi à Romanis occiduntur	691
in Iosephum Matthiae F. struuntur ca- lumniae	582	Israelite in Assyriorum seruitutem traditi	122	Iudei à Damascenis uicti	696
Iosias religionem instaurat	270	Israelite ab Amalecitis uicti	124	Iudei Iosephum ut mortuum deslent	725
Iotapae situs & munitio	711	Israelite Dauidem in regnum reuo- cant	191	Iudei Romanos aggrediuntur	772
Iotapae excidium	719	Israelitarum ex Aegypto migratio	53	Iudei Iosephi admonitionem respu- unt	789
Iotapateni Romanos fugant	708	Israelitarum luxus à uate reprehen- sus	118	Iudei crucifixi	794
Iotapateni strenue se defendunt	710	Israelitarum administrationis mu- tationes	295	Iudaici pueri astucia	819
Iotapatenorum murus deijcitur	716	Israelitas persequuntur Aegyptij	54	Iudei sceno ueteri uescuntur	812
Iotapatenorum impugnatio iterata ibid.	ibid.	Issacharis et Zabulon natiuitas	26	Iudei fugientes à Romanis suscipiuntur	822
Iotapatenos aquae penuria affligit	712	Issamus	196	Iudei uenduntur	822
Iotape Sampsigerami Emesorum re- gis filia	503	Isus	277	Iudei tributa in Capitolium ferre co- guntur	837
Iothamus Iudae rex	260	Itaburius mons à Placido occupatur	734	Iudei seipso interficiunt	846
Iothan Sicimitis per fabulam poenas ominatur	126	Itaburij montis descriptio	ibid.	Iudei cum ceteris gentibus commer- cium non habent	854
Iouis Olympij sanum	858	Itaburius mons	123	Iudei pastores	856
ira doloris & uoluptatis communis affectus	896	Ithaca Ptolemæi concubina	878	Iudei Alexandrini	876
Iromus Tyriorum rex	857	Ithobalus Astartæ sacerdos	858	Iudei Imperatoribus statuas cur non ponant	879
Iromus enigmata Solomonis soluere non potest	858	Iucundus Herodis satellites	459	Iudei legum defensores acerrimi	863
Iromus Merbali frater	861	Iudea fame infestata	195	Iudei leges suas ad unguem callent	887
Iromi cum Dauide amicitia	175	Iudea sub Antiocho Magno uexata	321	Iudei legum suarum seruantissimi	894 & 887
Iromi literæ ad Solomonem	208	Iudea diuendita	837	Iudeorum duplex clades	703
Iromi Tyriorum regis cum Solomone amicitia	857	Iudea gens cur paucis nota	855	Iudeorum inimici interfecti	307
Isacharianorum fors	114	Iudea gens populosissima	864	Iudeorum & Samaritanum lis de templo Garizitano	348
Isacus Gerara se recipit	22	Iudea terremotus	417	de Iudeorum pietate & fide Antio- chi testimonium	322
Isacus ducit Rebecam	22	Iudea fames	429	Iudeorum & Samaritarum lis	348
Isacus Esau uenatum mittit	23	Iudea descriptio	704	Iudeorum potentia	370
Isaci natiuitas	18	Iudea uastitas	801	Iudeorum sectæ	355
Isaci putei	22	Iudea magnitudo	864	Iudeorum ad Cæsarem legatio	449
Isaci mors	29	Iudei in Chananeo bello duces	117	Iudeorum seditio	478
		Iudei captiui Babylonem abducuntur	279		
		Iudei ab edificando templo prohibentur à Cambyse	288.289		
		Iudei Alexandro obuiam eunt	311		
		Iudei à Samaritis infestantur	323		
			295		
		Iudei Antiochi opem inuocant	329		
		Iudei sabbatho pugnare recusantes occiduntur	331		

INDEX

Iudeorum contra Sabinum seditio	485	Iudas & Saripheus in Herodem con- iurant	477	lex puerperarum	77
Iudeorum contra Pontium Pilatum seditio	497	Iudas Ezechie, latro, regnum affectat	486	rerum uenerearum.	ibid.
Iudeorum duo millia crucifiguntur	658	Iudas Galileus res novas molitur	493	Zelotypie.	ibidem.
Iudeorum & Syrorum seditio	673	Iudas Gaulanites.	ibid.	lex urbis sacre	98
Iudeorum maxima strages	688 & 690 & 692 & 747	Iudas & Matthias sophiste	650	decumarum.	ibidem.
Iudeorum dolus	717	Iude ad Iosephum super Beniaminis furto, oratio	39	lex homicidij	99
Iudeorum extrema insania	725	Iude Maccabei interitus	343	regis.	ibidem.
Iudeorum dolus in Romanos milites	774	Iude & Galilei secta	495	terminorum.	ibidem.
Iudeorum audacia	802	mors	595	lex agriculturæ	100
Iudeorum extrema impietas	807	Iuliani centurionis lapsus	805	decimarum	101
Iudeorum fames	811	Iulius Archelaus Græcæ literaturæ peritus	853	lex matrimonij	101
Iudeorum aliqui ad Titum confugi- unt	822	Iulij Cesaris decreta in Iudeorum fa- uorem	390	stupri.	ibidem.
Iudeorum calamitas apud Antiochen- ses	828	Iulus	277	repudij.	ibidem.
Iudeorum genus uetustissimum	850	Iusiurandum Iudeorum	883	lex de ducenda uxore defuncti fra- tris	102
Iudeorum cum Lacedæmonijs com- paratio	891	Iustus à Iosepho aufugit	587	lex de poena non obedientium par- tibus	ibid.
Iudeos infestant Samaritæ	323	Izates circunciditur	547	lex plagij & furti	103
Iudeos Antipater Hyrcano concili- at	387	Izate natiuitas	546	seruitutis.	ibidem.
inter Iudeos & Samaritas seditio or- ritur	552	Izate de Abia Arabum rege uicto- ria	549	inuenti.	ibidem.
inter Iudeos & Syros seditio Cæsa- riensis	556	Izate Vologesus bellum infert	559	de ope alteri ferenda.	ibidem.
inter Iudeos & Sabinianos pugna	656			talionis.	ibidem.
de Iudeis manumittendis Ptolemæi mandatum	314			lex mutui	103
Iudeis nullum ærarium, præter sa- crum	384			lex ueneficij	104
Iudaicæ captiuitatis exordium	688 & 675			bouis petulci.	ibidem.
Iudaicas leges exteri æmulantur	894			caduceatorum	105
Iudas Maccabæus Matthiæ patri suc- cedit	332			spadonum	104
Iudas suos animat, & Seronem occi- dit	333			depositi.	ibidem.
Gorgianos prælio uincit	334			fossarum.	ibidem.
Lyfiam uincit.	ibidem.			mercedis.	ibidem.
templum ædificat.	ibidem.			lex uictoriæ	105
finitimos hostes debellat	335			lex proficiscendi	78
Iudas Maccabæus Timotheanos uincit	336			lex de uendendis furibus	438
Ephronem oppidum euertit. ibi- dem.				legis tabulæ	64
Iudas Maccabæus arcem Hierosoly- mitanam oppugnat	338			legis recitatio solennis	98
Iudas Eupatori obuiam uadit. ibi- dem.				legis libri in templo reperti	269
Iudas Nicanoris insidias effugit	341			legis nomen olim Græcis ignotum	885
Iudas Nicanorem occidit	341			legislationem tempestas antegressa	63
Iudas Maccabæus cum Romanis fo- dus facit	342			legislatoris & multitudinis officium	885
				legis disciplina	896
				legi sue Iudei parent	887
				in Leges belli Moysis præfatio	105
				leges suas Iudei ad unguem callent	887
				leges uariæ	889
				leges Platonis	890
				Lycurgi.	ibidem.
				leges Iudaicas exteri æmulantur	894
				legum defensores acerrimi Iudei	863 & 894
				legum collatio	886
				Lia Iacobo tradita	25
				Libanus mons	85
				libationes principum	73
				liberalitas Herodis in externos	630
				liberorum septuaginta Acchabi mors	251

I N D E X.

de Libertate Saturnini oratio	531	malicia Antipatri Herodis F.	466	Massada munitio	ibidem
Libya ab Ophre occupata	20	Malichus Antipatrum uengio tollit		Massamus Ismaelis F.	19
ligna pinea noui generis	219	393		matrimonij lex	101
literæ Darij in Iudeorū gratiā	296	Malchus Arabie rex Herodem re-		Matgenus	898
Xerxis ad Esdram.	ibid.	pudiat	400	Matthias Assamonei F. etiam sabba-	
literæ Ptolemæi ad Eleazarum pon-		Malichus exactionum collector pro		tho hosti repugnandum, docet	
tificem	315	Cassio constituitur	611	331	
literæ Eleazari ad Ptolemæū	316	Malichi interitus	394 & 612	eiusdem testamentum	332
literæ Demetrii ad Ptolemæum	315	Malthace Archelai matris mors		Matthie Assamonei filij mors. ibi-	
Ptolemæi ad Eleazarum pontifi-		656		dem.	
cem.	ibid.	Mambres	16	Matthias Theophili F. pontifex con-	
literæ Demetrii ad Ionatham	347	Man quid significet	19	stituitur	559
Onie ad Ptolemæum	348	Manacmus	259	Matthias & Iudas sophiste	650
literæ Alexandri Antiochi Epipha-		Manahemus Effesus Herodi regnum		Matthie testamentum	332
nis F. ad Ionatham	346	prædicit	435	Matthie Ionathæ fratri sacerdotium	
literæ Demetrii in Iudeorum fauo-		Manabemi interitus	687	desertur	541
rem	352	Manasses Iosephi filius	36	Matthias Iosephi pater iustitia cele-	
literæ Cesaris ad Herodem	462	Manasses captus	268	bris	562
literæ Claudij Cesaris de uestitu sa-		à Deo ueniam impetrat	ibidem	Mathatie Asamonei F. mors	594
cerdotali	545	Manasses uxorem repudiare uult		Maxilla, locus	131
literæ Ionathæ ad Iosephum insidio-		309		Memassus	19
se	576	Manassensium fors	114	Medaba	377
literæ Agrippæ regis ad Iosephum		Mandra	278	Medabenses uincuntur	344
586		Manethon scriptor Aegyptius	855	Medos Asia imperium notos fecit	
literæ Doridis ad Antipatrum	648	Manethon mendacij conuincitur		854	
literas Ionathæ Iosephus intercipit		868		Mela	461
578		Manethonis uerba de Iudeis	855	Melamborea	724
Liuias	377	de ratione temporum	856	Melcha filia Loti	13
locustis infestatur Aegyptus	53	Manethonis de Iudeis mendacia		Melcha Dauidem uirum suum noctu	
Longini præclarum facinus	786	866		dimittit	154
Longus seipsum interficit	811	manna de cælo delabitur	58	Melchisedecus Solymæ rex	15
Lotus Abrami filius adoptiuus	13	Manochis uxori apparet angelus		Melchisedech primus Hierosolymæ	
Lotus captiuus abductus	15	129		conditor	825
Lotus angelos hospitio excipit	17	manus in pariete scribens	283	Meloham Dauid in matrimonium	
Loti uxor in statuam salis uersa, ibi-		Marci Agrippæ fauor in Iudeos	321	ducit	153
dem.		Mardocheus coniurationem in re-		Memnonis sepulchrum	667
Loti filie à patre gravidatæ	ibid.	gem detegit	302	Memmius Regulus	522
lustra Iacobi cum angelo	28	Amanem adorare recusat	ibid.	Memphibosthus Dauidi obuiam ue-	
Iudi Circenses	513	Mardochei luctus	303	nit	192
Lugdunum relegatur Herodes	512	Mardocheo crux erecta	304	Memphite Mithridati se dedunt	
lustratio à coitu	889	Mardocheo regis sigillum traditur		608	
Lusa	377	306		Menander Ephesius scriptor	858
Lycurgi leges	890	Maria Herodi indicium Iosephi in-		Menandri locus	ibidem
Lysanias Ptolemæi F.	415	dicat	415	Menandri testimonium de Ironeo &	
Lysimachi de Iudeis mendacia	872	Maria Eleazari F. filium coquit	812	Solomone	216
M		Mariammes turris	777	Menandri testimonium de Eliana	
		Mariamme ducitur ad supplicium		siccitate	232
Macheras in Iudeos seuit	405	425		Menandri locus de Salmanasare	
Macheruntis descriptio	834	Mariamme mors	88	264	
Macrones	862	Mariammen ducit Herodes	631	Menedemus philosophus	319
Madianitæ & Balacus ad Balamum		mari obruuntur Aegyptij	55	Menelai supplicium	339
mittunt legatos	90	Marissa	377	mendacium Apionis de Græco ho-	
Madianitæ ab Hebreis fusi	94	Marissa à Gabinio restaurata	382	mine à Iudeis immolando	880
magistratum ordo	99	Mar locus	56	eiusdem de Zabido	882
magi Pharaonis	51	Marphedes	15	Menophis	866
magorum Aegyptiorum uirgæ à Mo-		Marsus Syriæ præses	541	mensa tabernaculi	67
sis deuorantur	51	Marsyas	504	mens pia affectuum dux	901
Magnus campus	756	Masmesus Ismaelis F.	19	Mesopotamij à Dauide uicti	180
maledicta in Iudeos Iosephus refel-		Massada ab Herode cur extructa		Mephramuthosis	856
lit	865	841		methir quid	68
maledicta Aegyptiorum de Iudeis		Massada excidium	840	Mephres	856
866				II 2	Merbalus

I N D E X.

Merbalus	861	Moyſes ad Pharaonē adducitur. ibi.	Nabæothbeſ Iſmaelis F.	19
mercedis lex	104	Mofes urbe Saba potitur	Nabalus	161
Michæas propheta vulnerari ſe iu-		Moyſes in Madienam fugit. ibid.	Davidem repudiat	162
bet	237	Moyſes Aethiopiffam ducit in ma-	Naballo	377
Michæas uaticinatur	239	trimonium. ibid.	Nebolaſſarus Babylonis Chaldeo-	
Michole Davidis ſaltationem uitu-		Moyſes paſcit pecora	rumq; rex	859
perat	176	Moyſes Raguelis filias à paſtorū inu-	Nabuchodonoforus Ioachimū interſu-	
militaris diſciplina Romanorum		ria defendit. ibid.	cit	272
706		Moyſes à Raguele commeatum im-	Nabuchodonoforus Tyrum obſidet	
miles libros Moſaicos lacerat	552	petrat	861	
ſecuri percutitur. ibid.		Moyſes Aegypti regem adit	Nabuchodonofori aurea ſtatua	281
miliis cuiuſdam impudentia	670	Moyſes Iſraelitas animat	Nabuchodonofori ſucceſſores	283
militum Romanorum religio	807	Mofes Dei opem implorat	Nabuchodonofori ſomnium Daniel	
militum Romanorum in obtempe-		Moyſes Hebræorum aduerſum ſe irā	interpretatur	281, 282
rando diuina alacritas	797	mitigat	Nabuthus ab Achabo occiſus	235
militibus Titus prædam diſtribuit		Mofes aquam elicit ex petra	Nabuzardanès dux	277
826		Moyſes Hebræos confirmat	Nachoris progenies	13
à Militiis qui immunes	105	Moyſes Ieſum præſcit exercitui. ibi.	Nadabus & Abius igne ſacrificio cō-	
militiæ dux unus. ibidem.		Mofes aram Deo VICTORI ex-	buſti	72
Miſael cur Miſachus ſit appellatus		truit	Nadabus Iſraelitarum rex	229
279		Moyſes decem præcepta ad populū	Nadonedus Babylonius	860
Miſael in ardentem fornacem proij-		portat	Neemias oratio ad reduces	299
citur	909	Moyſes in Sinam aſcendit	Netire & Philippi fratrum uirtus	
miſericordiam in bello nocere	786	Moyſes in Aaronem ſacerdotiū con-	715	
Mithridates ab Anileo uictus	519	fert	Naim uicus	759
Mithridates Peluſium obſidet	608	Moyſes populo penam minatur à	Naphiaſus	19
Moabitis ab Hebræis uicti	244	Deo	Nathan uates Davidis flagitium re-	
Moabitæ rex filium ſuum immo-		Moyſis preces ad Deum	prehendit	182
lat. ibid.		Moyſes Leuitis decumas & oppida	natiuitas Abrami	13
à Moabitibus Iſraelitæ ſubiugati	122	aſſignat	natiuitas Iſmaelis	16
Moabus	17	Moyſes populum à luſtu luſtrat	natiuitas Iſaci	18
Monobazus Iudæū ſe fieri uult	549	Moyſes populum reprehendit	natiuitas Rubeli	26
Moriſ mons	19	Moyſes populo fauſtas preces	Simeonis. ibidem.	
cum Moriſ uſ doctrina coniungenda		dirasq; præſcribit	Leuis. ibidem.	
887		Moyſes populum in uerba legis adi-	Danis. ibidem.	
mors Rachelis 29 Iſaci. ibid.		git. ibid.	nauigatio Agrippæ ad Herodē	504
mors Iacobi 43 Iosephi	44	Moyſes à Manethone leproſus falſo	&	505
mors Antipatri 479 Herodis	480	dictus	Naumi de Nimo oraculum	260
Mofollamus Iudæus	864	Mofes doctrinam cum moribus con-	Nehaſ Aegypti rex	271
motiones corporis à ratione frenari		iungit	Neemias nuncium accipit de Hiero-	
897		Mofes antiquiſſimus legiſlator	ſolymorum uſitate	298
Moyſis educatio	46	mulierum uires	Neemias Hieroſolyma frequentat hæ-	
Moyſis bellum aduerſus Aethiopes		mulieris prudentia Abelmachea op-	bitatoribus	300
47		pidum ſeruatum	Necrda urbs	516
Moyſis in Aegyptum proſectio	50	mulieres Arabum ueneficæ	Nephani egregium facinus	195
Moyſis & Aegyptiorum magorum		mulieres Herodianas Phariſæi deci-	Nephthalitarum ſors	114
oſtenta apud Pharaonem	51	piunt	Neriaſ	277
Moyſis legem laturi oratio ad popu-		mulieres due in excidio Gamatenſi	Nerigliſſoroſorus	860
lum	63	incolumes euadunt	Nero imperator	554
Moyſis ad populum de mittendis ex-		Mundus Pauliniam ſuprat	Neronis crudelitas	672
ploratoribus oratio	79	murum Romani circa Hieroſolymā	Neronis mors	658
Moyſis morituri ad populum oratio		extruunt	Nicanor à Iuda occiditur	341
96		mutui lex	Nicanor ſagitta percutitur	783
Moyſis in leges belli præſatio	105	myrobalanum	Nicolaus Caſarem Herodi placat	
Moyſis carmen. ibid.		Mytgonus	461	
Moyſis uerba nouiſſima	106		Nicolaus Damascenus Antipatrum	
Moyſis exitus	107		accuſat	473
Mofis leges	884		Nicolaus Archelaum apud Caſarem	
Mofis uetulaſ	885		defendit 484 & 490 & 655	
Moyſem Deus ex rubo alloquitur	49		Nicolaus Iudæorum cōtra reges ac-	
Moyſes exponitur	46		cuſationem diſſoluit	660
			Nicolai	

INDEX

Nicolai Damasceni & Berosi de A- bramo testimonia	14	oratio Aristei ad Ptolemaeum	313	pastores Iudei	856
Nicolai apud Agrippam oratio	440	oratio Herodis ad populum	447	pastorum captiuorum gens.	ibid.
Nicolai contra Antipatrum accusa- tio	649	oratio Petronij ad Iudeos	514	pastorum ad Hierosolymam profe- ctio	866
Nicomurum diruunt Romani	785	oratio Iesu ad Iudaeos	744	patriae desiderium omnibus diuinis innatum	27
Nisan Hebraeorum mensis	53	oratio Iosephi ad Ioannem.	806	patris in se, liberos uxoremq; crude- le facinus	619
Noe arce reliquie	546	oratio Titi interpretis ad Iudeos	819	Paulina à Decio Mundo stuprata	498
Numidius Quadratus Syriae praeses	552	oratio Eleazari ad suos de animae im- mortalitate	843	peccatum Graecorum in rebus diuina- nis	892
Nymphidius	758	oratio Iosephi ad Iudeos pro dedi- tione facienda	788 & 806	pecunias sani Hierosolymitani Simo- Apollonio indicat	898
O		Orodes occiditur	496	Pedanius in equo Iudaeum rapit	809
Badamus	176	Orphonas Iebuseus	175	pedunculis infestatur Aegyptus	52
Obedias	232	Orone	377	Pelusiū à Mithridate obsidetur	608
obedientiae premium	890	Oronna Iebuseus	198	Peraite Nigri mors	751
Obelae uates Israelitas à Iudeis capti uos duci prohibet	261	Orus	856	peregrini in ciuitate cur non admit- tendi	893
Obodas Arabum rex	453	Oryba	377	Persarum religio	ibid.
occidere seipsum, foedisimū esse	622	Osarsiph sacerdos Heliopolitanus	867 & 869	Persas Asiae imperiū notos fecit	854
Ochozias Israelitarum rex	242	Oseas Iudeorum rex	262	pestem, trium malorum optione da- ta, Dauid eligit	197
Ochozias occisus	250	Osiris Deus Heliopolitanus	868	Petephres	32
Ochozia cognati à Iebu interfecti	251	Osiris	869	Petephres coquorum praefectus	35
Odeas	277	Osiris Moyses nuncupatus.	ibid.	Petronius Caio scribit pro Iudeis	514
odium fratrum in Iosephum	30	Othonis interitus	761	seipsum occidere debet	516
officium sacerdotum	888	Oza tacta arca diuinis perit	176	Petronius Vitellij successor	512
Og Amoreorum rex ab Hebraeis ui- ctus	89	Ozias sacerdotis officium usurpans, fit leprosus	259	Petronij ad Iudeos oratio	514
Ogis nex 90 lectus.	ibid.	Ozie Iudaeae regis gesta	258	Petronij pietas accepta Deo	ibid.
Ogis quercus	16	P		Petronij ad Doritis epistola	540
Olde prophetisse oraculum	269	Acorus Syriam occupat	397	Phacias	260
Olympij Iouis sanum	858	Palestina	54	Phalegus Heberi F.	13
Onias Tobiae filios Hierosolymis ex- pellit	594	Palestini Dauidis opem repudiant	167	Phanes Samuelis F. pontifex consti- tuitur	740
Onias in Aegyptum se recipit	339	Sicellam incendunt.	ibid.	Phanuel quid	28
Onias templum in Aegypto aedificat	348	Palestini ab arca infestati	136	Pharao Hebraeos dimittere recusat	51
Onias à Iudeis lapidatus	377	Palestini Hebraeis cladē inferunt	135	(217)	
Onias à Ptolemaeo humanissime susci- pitur	848	Palestini à Dauide fusi	175	Pharaones cur dicti Aegyptij reges	
Oniae pontificis auaricia	323	Palestini bellum in Hebraeos parant	164	Pharaotes Aegyptiorum rex	50
Oniae literae ad Ptolemaeum	348	Palestini ab Hebraeis caesi	138	& 14	
Oniae templum clausum	848	Palestini ab Hebraeis uicti	145	Pharaotes Iosephū Aegypto praefi- cit	36
Oniae pontificis cum Simone disidiū	898	Palestinorum expeditio contra He- braeos	151	Pharaothis somnium	35
ab Onia cur templum extructū	848	Palestinorum consilium de remitten- da arca	137	Pharaotes Iosepho narrat somnia sua.	ibid.
Ophla incenditur	782	Palmeta praestantissima apud Hieru- salem	379	Pharaothis erga fratres Iosephi libe- ralitas	4
Ophnes Elis pontificis filius	134	Pamphylum pelagus cecidit Alexan- dro	56	Pharan uallis	759
Ophres	20	panes appositici	67 & 76	Phari descriptio	764
opobalsamum	379 & 757	Pappus Antigoni dux occiditur	622	pharisei Alexandram sequere faciunt	373
oppida refugij	96	Pappum uincit Herodes	621	Pharisei iungunt se Alexandrae do- minationi	601
Or	867	apud Papyronem Aristobulus Hyr- canum & Aretam uincit	378	Pharisei Herodianos mulieres deci- piunt	468
oraculum Iacobo redditum	24	Parthenius fluius	862	Pharisei occiduntur	469
oraculum Naumi de Nino	260	Parthi Antigoni in regnum redi- cunt	397	Phariseorum placitis Iosephum ad- dictus	563
oraculum de templo, si quadratum fieret	818	Parthi regem creant	496	Phariseorum secta	468. 469. 665
oracula Balami à Moyse in literas relata	94	Parthorum contra Iudeos bellū	613	Pharmu-	
oracula Danielis	285	Pascha	482		
oratio Moysis morituri ad populum	96	Pascha sacrificium	75		
		Pascha institutio	53		

INDEX

Pharmuchi mensis	53	Platonis leges	890	si	817
Phasaelus & Hyrcanus à Parthis cō-		pœna in castrorū custodes apud Ro-		Pfontonphanechus quid	36
prehenduntur	614	manos	795	Ptolemæus Septuaginta interpretes	
Phasaelus Felicem superat	612	pœnarum lex	104	dimittit	320
Phasaelus militibus præficitur	609	Polemon Ponti regulus	542	Ptolemæus uulneratus	351
Phasaelus Antipatri F. Hierosolymis		Polybius reprehensus	337	Ptolemæus Antiochenis persuadet,	
præficitur	387	Polycrates perstringitur	866	ut Demetriū regē admittat. ibid.	
Phasaeli mors	400.615	Pompeius arte castella occupat	379	Ptolemæus generum suum Simonem	
Phasaelo Salampsis nupta	502	Pompeius templum Hierosolymita-		occidit	360
Phasaelos turris	777	num expugnat	380	Ptolemæus Lathuri humanas carnes	
Phelus fratrē Aserymū interficit	858	Pompeius Hierosolymā obsidet	603	coquit	368
Pherecydes Syrius	851	Pompeius Aristobulum in custodiam		Ptolemæus Alexandram in matrimo-	
Pheroras uxorem repudiare negat		collocat. ibid.		nium ducit	385 & 607
469	(636)	Pompeius cum suis comitibus in tem-		Ptolemæus Menneus dynasta Chalci-	
Pheroras Salomen sororem accusat		plum ingreditur	604	dis.	385
Pheroras uxor ueneficij accusatur		Pompeij res gestæ in Syria	381	Ptolemæus Philadelphus legē trans-	
470		Pompeij fuga in Epirum	385	ferri curat	877
Pheroras mors	470 & 644	Pontificis uestitus	68 & 781	Ptolemæus Euergetes Syria potitur	
Phideas	277	Pontificis insula	69	ibidem.	
Phidias Atheniensis statuarius	522	pontificum enumeratio	277	Ptolemæus Physcon.	ibid.
Philadelphensium & Iudeorum dis-		pontificum successio	495	Ptolemæi mandatum de manumittē-	
sidium	544	Pontius Pilatus Grati successor	495	dis Iudeis	314
Philippus Amyntæ filius à Pausania		& 496		Ptolemæi literæ ad Eleazarum pon-	
caesus	527	porticum templi Iudei incendit	810	tificem	315
Philippus & Archelaus falsò accu-		Popedius Epicureus apud Caiū de fer-		Ptolemæi liberalitas	316
santur	646	tur	523	Ptolemæi cum septuaginta senatori-	
Philippus Iacimi F. à Gamala disce-		populus seditionē mouet contra Ar-		bis congressus	318
dit	574	chelaum	481	Ptolemæi responsio ad Oniam	348
Philippi Herodis fratris mors	501	Porcius Festus Felicis successor	556	donaria	316
Philippio Alexandram in matrimo-		Præcepta decem Moyses ad populū		Ptolemæi humanitas	863
nium ducit	385	portat	63	Ptolemæi Lathuri de Alexandro ui-	
Phineas sacre pecunie custos com-		prælium nauale	730	toria	368 & inde.
prehenditur	822	prælium Zelotarū cum Simone	759	Ptolemæi crudelitas	596
Phinees Zambriam interficit	94	principis sacrificia	74	Ptolemaidis descriptio	667
Phinees rigidus iusticiæ propugna-		principem ornat clementia	40	Ptolemaidē occupat Alexander Ana-	
tor	910	principum libationes	73	tiochi Epiphanis F.	345
Phinees legati oratio de ara ad		principum successiones à Ionatha us-		Pudens duello uincitur	810
Transiordanenses	116	que ad Aristobulum	595	pueri Iudaici astutia	819
Phinees Elis pontificis filius	134	pro Specula oribus regni, Iosephi fra-		pueri Hebreorū mares necantur	44
Phœbus occiditur	693	tres comprehensi	37	puerorum educatio	889
Phœnicum mercaturæ	854	primogeniti ius Esau Iacobo uendit		puerprarum lex	77
Phœnicum annales	861	prodigalitas Agrippæ	504 (29)	pugna inter Iudeos & Sabitanos	
Phraataces parricida	496	prodigium	259	656	
Phraatis mors.	ibid.	prodigia excidium Hierosolymita-		pugna intestina axymorū dieb.	773
Phanasus pontifex constituitur	559	num præcedentia	817	putei Isaci	22
Phruræa festa	308	progenies Herodis	467 & 502	Puteoli	511
Phygmalion	858	providentia diuina	34 & 502	Pyrgum Stratonis Herodes instaurat	628
Pilatus Caesaris imagines Hierosoly-		proficiscendi lex	78	Pythagoras	851 & 861
mis statuit	497	proles à Deo Abramo promissa	16	Pytholæus occiditur	607
Pilatus à Iudeis accusatur	499	Protus Bernices Agrippæ matris li-			
Pilatus imagines Caesaris Hierosoly-		bertus	504		
mam introducit	666	prudentiam aduersanti fortune non			
Pilati regimen	665	succumbere	32		
pincernæ somnium interpretatur Io-		per Prudentiam affectibus imperat			
sephus	34	ratio	896		
Pisistratus	851 (34)	Psephina turris	777		
pistorum præpositus cruci affigitur		Pseudalexander	490 & 491		
Placidi impetus cōtra Iotapatā	708	Pseudopropheta prophetam decipit			
Placidi astutia	734	224			
plage Aeg. piaciæ	52.53	Pseudopropheta Aegyptius	673		
plagij & furti lex	103	pseudoprophetæ à tyrannis suborna-			

Q
Vadratus Syria præfes 552
querelæ septem annorum Iesū
Anani F. 817
Quinquagesima sacrificium 75
Quinquennales ludos Herodes cele-
brat 447
Quintilia torquetur 523
Quintilius Varus 472
Quirinius ad censendam Syriam &
Iudeam mittitur à Cesare 493
Rabulæ

INDEX

R			Romanorum alacritas			Samarie famet		
R Abathe excidium	183		Romanorum milium in obtemperan-	785		Samarie descriptio	246	
à Rachabâ exploratores exce-			do alacritas diuina	797		Samariam munit Herodes	704	
pti	108		Romanorum uictoria	823		frequentat habitatoribus.	429	ibid.
Rachel Iacobo traditur	25		Romanos Iotipateni fugant	708		Samaritæ	279	
Rachel penetrales Deos abscondit	27		Rooboth puteus Isaci	22		Samaritæ à societate instaurationis		
Rachelis mors	29		Rubelus apud Iosephum causam dicit			templi repudiati	293	
Ragauis	13		Rubeli natiuitas	26	(36	Samaritæ Alexandro libertatem suo		
Raguel sacerdos	49		Rufus Aegyptius Eleazarum capit	836		iure uiuendi petunt	311	
Raguel Moyfi consilium dat de admi-			rita mirabilis magnitudinis	835		Samaritæ Iudeos infestant	295	et
nistranda repub.	61		Ruthe spicas lectum it	133		323		
Rameffes	857		Rydda	377		Samaritæ Antiocho assentantur	330	
Rameffes Amenophis F.	871		S			Samaritæ à Cereale deuicti	719	
cum patre bellum gerit	972		S Aba urbe potitur Moses	48		Samaritarum ortus	264	
Rampheis	866		Sabæus seditionis author	193		Samaritani seditiosi à Pilato oppri-		
ranis infestatur Aegyptus	52		Sabæi mors	195		muntur	499	
Raphis à Gabinio restaurata	382		Sabbaticus annis	831		Samaritani Iudeos apud Quadratum		
Rapsacis oratio superba	265		Sabbatosis Aegyptijs quid	875		accusant	552	
Rases Damascenorum rex	260		sabbatum agrorum	77		Samaritanorum et Iudeorum lis de		
Rathotis	856		Sabbo. Sabbatum	875		templo Garizitano	348	
ratio quid	896		inter Sabinianos et Iudeos pugna			Samaritanorum et Galileorum con-		
ratio pia nū imperet affectibus	896		656			flictus	671	
ratio uirtutum dux	897		Sabinus Caesaris procurator	485		Sameæ libertas dicendi aduersus He-		
rationem appetitui opponit Dauid			Sabinus occiditur	766		rodem	389	
Rebecca filia Bathuel	21	(898	Sabini Syri animi magnitudo	703		Samosatam obsidet Antonius	405	
Rebecca uxor Isaaci	22		sacerdotis uestitus	68	et 212	Sampsigeramus Emefinorum rex	542	
Regulus iniquitatis osfor	522		sacerdotum Leuitarumq; sedes	78		Sampson leonem interficit	130	
regis lex	99		sacerdotum Hierosolymitanorum in			Thamnitessem puellā prociit. ibid.		
regis uires	290		rebus diuinis peragendis perseue-			Sampson segetes Palaestinarum incen-		
reges decere clementiam	542		rantia	604		dit 131 maxilla asini mille Pa-		
regina Aegypti Solomonē uisit	218		sacerdotum officium	888		lestinos interficit. ibid.		
regnum Antipas affectat	483		sacerdotes fame pereunt	558		Sampson Gazæorum fores portarū		
regnum Herodis iniquitate repletū	636		sacerdotes apud Iudeos qui creen-			aufert	131	
religio Aegyptiorū ab Abramo cōsu-			tur	852		Sampson Dalalen amans, decipit	132	
tata	14		sacerdotium Aaroni et eius posteris			Sampsonis natiuitas 130 enigma. ib.		
religio Romanorum militum	807		confirmatum	85		Sampsonis mors	132	
religio Aegyptiorum	878		sacrificium quinquagesimæ	75		Samuel filijs rerum administrationē		
religio Scytharū 893 Persarū. ibid.			sacrificia hominis priuati	73	prin-	committit	139	
repudiij lex	101		cipis	74		Samuel Saulum ungūt regem	141	
Roboamus regni partē amittit	222		sacrificia publica.	ibid.		Samuel populo futuri regis uiolen-		
Roboami gesta	225		sacrificiorum diuisio	73		tiam enarrat	140	
Romani quos honores Iudeis exhib-			sacrilegium Acharis	110		Samuel Deum pro Saulo frustra o-		
buerint	390		sacrilegium Craffi	384		rat	148	
Romani belli materia	684		sacrilegium circa templum	800		Samuel Saulo minatur amissionē re-		
Romani milites trucidantur	688		Sadducus Phariseus	493		gni	149	
Romani à seditiosis Iudeis uincuntur			Sadducei in iudicando crudelissimi			Samuelis uatis origo	134	
692	(709		557			Samuelis concio ad populum de in-		
Romani aquila utuntur in uexillo			Sadduceorum secta	494.665		uadendis Palaestinis	138	
Romani Nicon murū dirunt	785		Sadocus	277		Samuelis mors	161	
Romani secūdo muro potiuntur	787		sagā adiit Saulus ad consulendū	165		Samuelis manes Saulo exitium pre-		
Romani indigenarum impietate ad			Salampso Herodis magni filia	502		dicunt	165	
bellū contra Iudeos incitati	790		Salatis	855		Samuelem Deus alloquitur	135	
Romani Antoniam inuadunt	804		Saldumus	277		sapientie definitio	896	
Romani flammis pereunt	811		Samanasar Assyriorum rex	263		sapientie species	ibid.	
Romani inferiorem ciuitatem succen-			Salome Herodis filios hereditario			Sapimnius	455	
dunt	821		odio prosequitur	443		Sara à rege Aegypti rapta	14	
Romanorum potentia	680		Salome mors	495		et	18	
Romanorum disciplina militaris	706		Salomen accusat Pheroras	636		Sara Abrami coniunx	20	
Romanorum arma	707		Salpade filiarum hereditas	96		Sara mors.	ibidem.	
Romanorum disciplina uincit auda-			Samaria ab Adado obfessa	246		Sardonix litationis index	72	
ciam Iudeorum	784		Samaria instaurata	382		Sarias	277	

INDEX

Saritas & Amalecitas David infestat 164	fatellitum Cyri disputatio 290	Satrapa uincitur 517	Saturninus 457	Saturninus Syriae praefes 461. 466	Saturnini de libertate oratio 531	Saulus patris asinas querit 140	Saulus in regnum inauguratur 141	Saulus aduersarios ulcisci recusat 143	Saulus iterum rex ungitur ibid.	Saulus capto Agago parcat 148	Saulus a Samuele reprehensus 149	Saulus Davidis cantu mitigatus 151	Saulus in Davidem odiu concipit 152	Davidi mortē callide molitur 153	Saulus uaticinatur 155	Saulus Ionathae irascitur 156	Saulus sacerdotes necat 158	Saulus de suorum in Davidem fide expostulat ibidem.	Saulus in spelunca incidit in Davidem dem 160	Saulus Davidem persequitur ibid.	Sauli uictoria cōtra Amalecitas 147	Sauli laudes 166	Sauli mors 168	deploratur a Davide 169	a Saulo Ammanitae uicti 143	a Saulo migrat numē ad Davidē 150	Scaurus cum Areta foedus ferit 381	Scaurus munerib. ab Aristobulo cor- rumpitur 602	Scipionis in Syriam aduentus 385	scriptorum apud Graecos discrepan- tia 851	Scythe 854	Scytharum religio 893	Scythopolis 726	Scythopolis instaurata 382	Scythopolitarū in Iudeos crudelitas 564	Sebasteni in defunctum Agrippam ingrati 543	secta Phariseorum 468. 469	secte Iudeorum 355	& 494	Sedecias captus poenas luit 276	Sedecias a falsis uatib. decipitur 273	sedigitum uincit Ionathas 195	seditio contra Moysen 79	seditio per Corem & plebem aduer- sus Moysen excitata 83	seditio inter Israelitas, ob reuocatum a Iudeis Davidem 193	seditio populi contra Archelaū 481	seditio Iudeorū cōtra Sabinum 485	seditio cōtra Pontium Pilatum 497	seditio Graecorum & Iudeorum 512	seditio ob militis obfoenitatem exci-
tata seditio inter Samaritas & Iudeos or- ritur 551	seditio inter pontifices & sacerdotes 556.	inter Iudeos & Syros. ibid.	seditio triplex apud Hierosolimam 768	seditionum causas ex contubernaliū nasci malicia 633	seditioforū cōtra Moysen poena 79	seditioforum Iudeorum extrema im- manitas 798	Seffora Ragnelis F. 50	Sehonis nex 89	a Sehone rege Moyses non impetrat transitum ibidem.	Seianus occiditur 507	Seiani in Tiberium coniuratio 506	Selestinus 259	Seleucia 520	Seleucus 370	Seleucus Nicanor Iudeos honorat 320	Seleucus Nicanor Asiae rex 898	Selus 13	Semei ueniam dat David 192	Semei mors 205	Semeis Davidi conuiciatur 187	Senabarus 15	senatus habetur post mortē Caij 531	senatus ad Claudium legatio 535	inter Senatum & plebem dissidium 537	Sepphoris incenditur 658	Sepphoris a Iosepho recuperatur 700	Sepphoritis auxilium a regibus mis- sum 706	Septuaginta Legem in Graecū trans- ferunt 319	Septuaginta interpretes a Ptolemaeo dimittuntur 320	sepulchrum Davidis spoliatum 450	& 596	sepulchrum Memnonis 667	sepulture punitorum, lex 103	Serugus 13	seruitus an improbitatis signum 883	seruitutis lex 103	Setho Danai nomen inditum 866	Sethosis 857	Siba herū apud Davidem calumnia- tur 187	Sica 556	Sicarij ibidem.	ficariorum duricia in tormentis per- ferendis 847	Sichemis Emmoris regis F. 28	Sicimitas ulciscitur Abimelechus 127	Sicymitarum gens interempta 897					
Sila in custodiam datur 548	Sila militie regie magister ibid.	Silanus Syriae praefes 497	Silo largitione corruptus 403	Simeō et Leui in Sicimitas seculi 28	Simeon Iacobi F. 897	Simconiorum fors 114	Simon frater Iude Maccabae hostes uincit 336	Simon populo operam suam pollice- tur 357	Simon monumenta construit 358	Simon Bethsura potitur 354	Simon cum Antiocho Pio foedus init 359	Triphonem oppugnat ibid.	Simon a genere suo Ptolemaeo occi- sus 360	Simon Boethi Alexandrini F. pontifex seu declaratur 431	Simon seruus diadema sibi imponit 487	Simon Camithi F. pontifex 495	Simon Iude Galilaei F. cruci affigitur 551	Simon Agrippam absentem crimi- natur 542	Simon Psellus Iosephi atauus 562	Simon Gerasenus nouae conspiratio- nis princeps 659	Simon somnium Archelai interpre- tatur 661	Simon Galileus 662	Simō Giore F. Roman. inuadit 693	Simon a Hierosolymitanis recipitur 762	Simon Arini F. 782	Simon uinctus Caesari offertur 828	Simon ab Apollonio Hierosolymita- ni fani pecunias indicat 898	Simeonis natiuitas 26	Simonis gesta 359 & 595	Simonis interitus 360. 689	Simonis Giore tyrannis 701	Simonis uxore Zelote rapiūt 760	Simōis gesta cōtra Zelotas 761. 762	Simonis insania 761	Simonis in Iosephi patrem captum crudelitas 798	Simonis in Matthia crudelitas ibid.	Simonis & Ioannis crudelitas 793	Simoni pōntificatus a Iudeis delat⁹ 357	Sinai montis descriptio 49	Sobachis egregium facinus 195	Socratis mors 893	Sodome exitium 17	Sodomitarum bellū cū Assyrijs 15	Sodomitica terra 658	Sobemus arcanum effudit apud Na- riammen 423	Solomon uiuente David regnum au- spicatur 200	Solomo			

I N D E X.

Solomo à Deo sapientiam petit	206	Syrorum & Iudeorum seditio	673	Tharbis Aethiopum regis filia	48
Solomo luat	214	T		Thargalus	15
commonefacit ibid. regiâ extruit	215	T Abernaculum per Moysen in	65. 66	Tharrus Abramipater	13
Iromum remuneratur	216	terra deserta factum	65. 66	Thaumast ^o seru ^o manumittitur	507
Solomolromi enigmata explicat ibi.		tabernaculi allegoria	70	theatrû Beryti Agrippa extruit	542
Solomo urbes condit	217	tabernaculi opifices	71	theatrum Berytium exornat	558
Solomo degenerat uictus amoribus	221	tabernaculi dedicatio	ibid.	Theglaphalassar Assyrie rex	260
Solomonis diuinum iudicium	206	tabernaculorum festa	75	Themanus	19
prefecti	207	talionis lex	103	Theodectes poeta	320
scripta	208	Taricheæ à Tito capiuntur	729	Theodecti poete uisus restituitur ibi.	
literæ ad Iromum ibid. operarij		Tarichearum situs & munitio	726	Theophrastus	861
ad templi structuram	209	obsidio	ibidem.	Theophilus pōtifex cōstituitur	502
Solomonis precatio in dedicatione		Tarichearum excidium	730	Theopompus poeta	320
templi	213	temperantia quid	897	Theopompus perstringitur	866
Solomonis clasſis	218	tempeſtas legiſlationē antegreſſa	63	Theopompo poete ſana mens reddi-	
Solomonis opes & fama	220	templum Hieroſolymitanum incen-		ta	320
Solomonis cum Iromo Tyriorum re		ditur	276	Thennus Romanorum legatus	877
ge amicitia	857	templum Hieroſolymitanum (ſpolia-		Thennuſa Phraatis Parthorum regis	
Solomonis enigmata	858	tum	330	concubina	496
Solomonem Deus in ſomnis alloqui-		templum ab Onia ædificatum	348	Theudas falſus uates	551
tur	215	templū Hieroſolymitanū captū	380	Theudio	471
Solomonē Propheta reprehēdit	221	templum nouum Hieroſolymis He-		Thmoſis	856
à Solomone templum Hieroſolymi-		rodes ædificat	436	Thobalus	861
tanum conditum	208 & 875	templum Hieroſolymitanū cedibus		Thobie filij Hieroſolymis expellun-	
Solymi montes	862	pollutum	768	tur	594
ſomnium Iacobi de ſcala	24	templum à Solomone ædificatū	775	Tholomæus latronū princeps	545
ſomnium Glaphyræ	661	templū inuito Tito incenditur	815	Thraces	854
Archelai	ibidem.	templum Onie clauſum	848	Thucydides à quibuſdam mendacijs	
ſomnium captiuorum Iosephus in-		templum Hieroſolymitanum quādo		accuſatur	851
terpretatur	34	extructum	859	Thummoſis	856
Sos quid Sacra lingua ſignificet	856	templi dedicatio	212	Tiberiadis deditio	726
ſpadonum lex	104	templi Hieroſolymitani ſeptum ibid.		Tiberiadem condit Herodes	496
Spaſini caſtrum	546	à Templi ædificatione prohibentur		Tiberias penē direpta	586
ſpurius filius Davidis moritur	182	Iudæi	288	Tiberias à Ioseph. recuperatur	700
ſtatuas imperatoribus Iudæi curn non		templi inſtauratio	293	Tiberienſis lacus	756
ponant	879	templi Garizei aſylum	312	Tiberius Mathematicorum ſtudioſus	
ſtola ſacerdotalis	545	templi porticu Iudæi incendunt	810	509 Caio ſibi ſucceſſuro præce-	
Strabonis loc ^o 378 & 384 & 409		circa Templum ſacrilegium	800	pta dat	ibid.
Strabonis locus de Iudæis	384	de Templo conſtruendo à Salomone,		Tiberius Alexander	551
Stratonice ſuperſtitio	865	Davidis concio	201	Tiberij tarditas	505
Stratonis turris	543	templo inſtaurato ſacrificatur	295	Tiberij morbus	508
Stratonis pyrgum Herodes inſtau-		de Templo Hieroſolymitano oracu-		Tiberij mors	509
rat	628	lum, ſi quadratum fieret	818	Tigillinus	758
ad Stuprum Cleopatra ſollicitat He-		tenebris inſeſtatur Aegyptus	53	ad Tigranē Iudæi legatos mittit	374
rodem	416	terminorum lex	99	Timæus	851
Sudeas	277	Terebinthus arbor	760	Timæus perſtringitur	866
ſuperbia Caij	667	Tero miles Herodē liberē reprehēdit		Timidius Popedium apud Caium de-	
Sufacus Aegyptiorum rex	226	464 & Trypho torquētur ibid.		fert	523
Syenna puteus ſaci	22	τιφπολη -	378	Timius Cyprius Alexandram Pha-	
Syllæus Arabs	169	terremotus in Iudæa	417 & 625	ſaeli F. ducit	503
Syllæus Arab. Salomen adamat	453	teſtamentum Herodis à Ceſare con-		Timotheani à Iuda Maccabeo um-	
Syllæus Herodem accuſat apud Ce-		firmatum	490	cuntur	336
ſarem	458	teſtimoniorum lex	99	Tirathaba uicus	499
Syllæum prodiit Fabatus	644	Tethmoſis	866	Tiro miles	641
Symborus	15	Thadamora urbs à Solomone con-		Titus Iapham capit	718
Syria uniuerſa rapinis uafſata	ibid.	dita	217	Titus ſuos cohortatur	727
Syriæ rex Iſraelitas inſeſtat	255	Thenas Amathenorum rex cum Da-		Titus Giſcalam ſubigere pactione cu-	
Syri ab Iſraelitarum iuuenibus niſti		uide amicitiam facit	178	pit	736
236		Thales	851	Titus Ioannē Leuie F. pſequitur	737
Syri Panico terrore fugati	247	Thamar à fratre ſuprata	183	Titus contra Iudæos à patre mittitur	
		Tharabaſa	377	767	

Titus

I N D E X.

Titus ad uallem Sauli castra locat 771	turres fortune suae monumenta re- linquit Titus 824	Vienna urbs Galliae 504
Titus explorator Hierosolymae pe- riclitatur 771	Tyrannus Herodis satellites 459	uini uires 290
Titus totam legionem periculo bis li- berat 773	Tyriorum annales 857	uir fortis 733
Titus milites suos corripit 774	Tyrum Nabuchodonosorus obsidet 861	uiri illustres 883
Titus ad moenia castra ponit. ibid.	V	uirga Moysis 50 & 51
Titus Iudeorum insidias ulciscitur 775	V Alerius Gratus 495	Vitellius Syria praefes 437 et 499
Titus Iudeum crucifigi iubet 784	Vallis, locus humanae habitatio- ni parum aptus 79	Vitellij interitus 767
Titus murum capit 787	Vallis Saul uicus 771	ulceribus & grandine infestatur Ae- gyptus 52
Titus militibus castigatis animu ad- dit 796	Varus Sabino suppetias fert 488	Vologesius Izate bellum infert 550
Titus templum interius aspicit 815	Varus 70 uiros nobiles interficit 690	Vologesius Tito auream coronam mi- tit 831
Titus fugientes Iudeos suscipit 822	Vaste regina a rege repudiata 301	Volumnius 457
Titus sacra pro uictoria celebrat 826	uaticinium Iesu 106	Volumnius Syria praefes 461
Titus praedam militibus distribuit. ibidem,	uaticinium Iosephi de Vespasiano et Tito 723 de tota Iotapata & seipso 724	uoluptas 896
Titus Antiochenis petitionibus ni- hil indulget 832	uaticinia de Reipub. Iudaica euer- sione 807	uoluptatem antecedit cupiditas 896
Titi clementia 723	uiri nobiles & pontifices ad Roma- nos confugiunt ibid.	urbis sacra lex 98
Titi fortitudo animi 728	uelum Babylonium 780	urbes in honorem Caesaris condita 495
Titi uaria consilia 796	ueneficij lex 104	Vrias 277
Titi pietas 797	uenenum Herodi paratum 644	uxor Petephris Iosephum de concu- bitu sollicitat 32 & 33
& 813	Venerarum rerum lex 77	de uxore ducenda defuncti fratris, lex 102
Titi cohortatio ad milites 802	Ventidius contra Parthos mittitur 619	X
Titi interpretis ad Iudeos oratio 819	uerba Moysis nouissima 106	X anticus mensis 53
Titi & Vespasiani triumphus cele- berrimus 833	ueritatis uires 291	Xerxis literae ad Esdram 296
Trachonitis Herodi attribuitur 433	ueritatem a Graecis negligi 852	Z
Trachonitarum defectio 456	Vespasianus Galileam inuadit 708	Z Abulonitarum fors 114
transfuge uiui secti 799 auri ple- ni. ibid.	Vespasianus in plantis uulneratur 715 Iotapatam oppugnat 714	de Zabido mendacium Apionis 882
transfuga consilium dat Vespasia- no 719	Vespasianus Gamalam obsidet 732	Zacharias interficitur 255 & 750
Transiordanensium super ara defen- sio 416	exercitum moerentem consolatur 733	Zacharias Israelitarum rex occidi- tur 259
Transiordanensibus a Naase bellum illatum 142	Vespasianus in Imperatore eligitur 764	Zacharias populum animat 294
Transiordanenses a Iesu dimissi 115	Vespasianus Iosephum captiuitate li- berat 765	Zamaris Iudeus Babylonicus 467
a Transiordanensibus ara extructa 115	Vespasianus rediens quomodo a Ro- manis exceptus 829	Zambrias in Moysen rebellis 93
tribus Iudae fors 114	Vespasiani ad Romanos oratio 751	Zambrias a Phinec interfectus 94
tribuum decem translatio 263	Vespasiano dedunt sese Gadarenses 754	Zareus Aethiopum rex ab Asano ni- tus 229
triflicia sequitur dolorem 896	uestes sacerdotum 212	Zelote 740 & 840
Troglodytarum gens 20	uestitus lex sexui 105	Zelote Simonis uxore rapiunt 760
Tryphon Apamenus Demetrio bel- lum infert 353 Ionatham dolo capit 357	uestitus sacerdotis 68 pontificis, ibid.	Zelote Simoni uxorem remittunt 761
tumultus in Syria exoritur 392	Vetexobra uicus 812	Zelotarum cum ciuibus pugna 742
tumultus uarij in Iudaea 670	uictoria in quibus consistat 15	Zelotarum crudelitas 751
tumultus in Iudaea sub Felice 672	uictoria Hebraeorum, ductu Samue- lis 137	Zelotarum cum Simone praelium 759
turba in Iudaea 486	uictoria Herodis de Arabibus 419	ad Zelotas concordiae causa mittitur Ioannes Leuiae F. 743
turba noue 558	uictoria lex 105	Zelotypiae lex 77
		Zenodorus 432
		Zenodori mors 434
		Zipheni produnt Dauidem 160
		Zoara 377
		Zoor 17
		Zorobabel dimittit Cyrus ad instauran- dum finem 291

F I N I S.

BASILEAE, EX OFFICINA FRO-
BENIANA, PER AMBROSIVM ET AV-
RELIVM FROBENIOS, FRATRES.

